

K O L E D A R

D R U Z B E S V

M O H O R J A

L E T O 1 9 4 1

Vseбина.

Kalendarij in imenik svetnikov	3	Po trpljenju in žrtvah (Dr. Franc Jaklič)	84
Pošne pristojbine in predpisi	33	Sodobna vojna sredstva (Mirko Adlešič)	88
Knjige za leto 1941	34	Kongres Kristusa Kralja (Janez Kalan)	92
Osemdesetletnica Družbe	35	Franc S. Finžgar — sedemdesetletnik (Šolar)	94
Svetniška rast in čast (Dr. Fran Trdan)	40	Letalstvo in vojska (Mirko Adlešič)	99
Vdovec Gašperin (Francè Kunstelj)	49	Sredstva sodobne vojske na morju (Adlešič)	102
Vsakdanji kruh (Martin Humek)	60	Sveži grobovi	106
Dolgotost dneva in noči	63	Iz pravil in vodil Družbe sv. Mohorja v Celju	111
Kako nastane vremenska napoved (Dr. Reya)	64	Seznam župnij, krajev, poverjenikov in udov	
Sladek sadni sok (Josip Verbič)	68	Družbe sv. Mohorja	113
Uganke (Zamošanski in F. Primc)	71	Sejmi	125
Slovenski možje v tujini (Vilko Novak)	72	Pesmi: Koledarska, O ovčkah in Jezuščkovi haljici, Adventne noči, Sanje, Že vse novo ima suktno, Studenčku, Domača pesem, Moja dolina, Spomin, Polnočna ptica, Očetov blagoslov.	
Slovaška in njeni ljudje (Viktor Smolej)	78		
Štiristoletnica jezuitov	80		
† Škof dr. Dionizij Njaradi	83		

Naznanilo.

Vsak družbenik dobi letos za redno članarino (20 dinarjev) petero knjig.

Redno izdanje:

1. Koledar za leto 1941.
 2. Večernice. Južna zvezda.
 3. V planinah.
 4. Mladim srcem, 4. zvezek.
 5. Življenje svetnikov.
16. snopič.

Knjiga za doplačilo: Knjižnica in knjižničarsko delo.

Opozorilo! Vsak član naj prejme knjige tam, kjer se je vpisal, čeprav je med letom bivališče spremenil. — Stroške (za poštnino, voznino, omot itd.) povrnejo člani poverjenikom. — Vpisovalne pole naj se s članarino vred pošljejo do 5. marca 1941 Družbi sv. Mohorja v Celju. — **Prosimo: Gg. poverjeniki naj pri oddaji knjig že vpisujejo člane za bodoče leto.** Nabrano udnino naj pošiljajo sproti. — Dostmrtniki se oglasite že jeseni pri poverjeniku, kjer želite dobiti knjige za bodoče leto.

Letnina za leto 1941 je — kakor lani — 20 din, in sicer za vsako posamezno osebo ali ustanovo. — Dostmrtnina znaša 500 din za vsako osebo, za župnijske ali šolske knjižnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dostmrtno ude). Dostmrtniki z vplačano dostmrtnino do 50 kron (do št. 3220) naj doplačajo 12 din, z dostmrtnino 80 kron (št. 3221—3275) naj doplačajo 11 din, z dostmrtnino 200 kron (št. 3276—3317) 10 din, z dostmrtnino 400 kron (št. 3318—3331) 7 din, z dostmrtnino 900 kron (št. 3332—3340) 3 din.

Posamezni letni udje, ki se neposredno pismeno naročajo na knjige pri Družbi sv. Mohorja v Celju, plačajo 29 din, in sicer udnine 20 din ter za poštnino in odpravnino 9 din. Kdor naroči knjige za doplačilo, naj doplača za poštnino in odpravnino 7 din.

Udje v inozemstvu plačajo za knjige s poštnino in odpravnino vred 36 din. Kdor naroči knjige za doplačilo, naj doplača za poštnino in odpravnino še 10 din.

Za ude v Ameriki velja letnina dolar 1'25. Američani naj nakazujejo to vsoto po pošti ali po kateri koli banki vsak zase ali po več skupaj Družbi sv. Mohorja v Celju. Za knjige za doplačilo in za vezavo veljajo iste cene kot so označene zgoraj. Kdor pošlje zase naročnino, se mu dostavijo knjige na njegov naslov (prosimo točnih naslovov!); če se jih naroči več skupaj, naj se določi ime in naslov onega člana, ki se mu pošljejo knjige za vse skupaj.

Odbor Družbe sv. Mohorja: Dr. Franc Cukala, predsednik; dr. Francè Stelè, podpredsednik; F. S. Finžgar, tajnik; dr. Franc Kotnik, blagajnik; Matija Munda, prošt v Dravogradu; dr. Jakob Aleksič, prof. bogoslovja v Mariboru; dr. Jože Pogačnik, ravnatelj Marijanišča.

Družbene knjige je uredil dr. Jože Pogačnik, Ljubljana, Poljanska cesta 28.

1852

107. 22. v. 18

3

1 9 4 1

25

KOLEDAR
DRUŽBE SV. MOHORJA

Z RISBAMI OPREMIL S. PENGOV
IZDALA IN ZALOŽILA
DRUŽBA SV. MOHORJA V CELJU
NATISNILA MOHORJEVA TISKARNA V CELJU R. Z. Z. O. Z.
(FRAN MILAVEC, CELJE)

PAPEŽ PIJ XII

rojen 2. marca 1876 z imenom Evgenij Pacelli, sin papeževega konzistorialnega advokata, posvečen v mašnika 2. aprila 1899, deloval v kongregaciji za izredne cerkvene zadeve, posvečen v škofa od Benedikta XV. 13. maja 1917, od 1917 apostolski nuncij v Münchnu, od 1920 v Berlinu, od 16. novembra 1929 kardinal, od 10. februarja 1930 državni tajnik Pija XI., izvoljen za papeža na svoj rojstni dan 2. marca 1939.

NAŠA KRALJEVSKA RODOVINA

PETER II.

kralj Jugoslavije, rojen 6. septembra 1923 v Beogradu, zavladal po smrti kralja Aleksandra 9. oktobra 1934.

MARIJA

kraljica mati, rojena kot rumunska kraljična 9. jan. 1900 v Goti, poročena 8. junija 1922.

PAVLE

knez namestnik, sin kneza Arsenija, bratranec pokojnega kralja Aleksandra, rojen dne 27. aprila 1893 v Petrogradu.

TOMISLAV

kraljevič, roj. 19. januarja 1928 v Beogradu.

OLGA

kneginja, žena kneza Pavla, rojena 29. maja 1903 v Fatoju na Grškem.

ANDREJ

kraljevič, rojen 28. junija 1929 na Bledu.

VLADIKE SLOVENCEM

DR. IVAN TOMAŽIČ

škof lavantinski, rojen 1. avgusta 1876 pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža, posvečen za škofa koadjutorja 1. avgusta 1928, od 1. avgusta 1933 škof v Mariboru; pokrovitelj Družbe sv. Mohorja v Celju.

DR. GREGORIJ ROŽMAN

škof ljubljanski, rojen 9. marca 1883 v Šmihelu pri Pliberku, za mašnika posvečen dne 21. julija 1907, posvečen za škofa koadjutorja dne 14. julija 1929, od 1. avgusta 1930 škof v Ljubljani.

DR. ANDREJ ROHRACHER

naslovni škof Isbe, rojen dne 31. maja 1892 v Lienzu na Tirolskem, posvečen za škofa koadjutorja celovškega 15. oktobra 1933.

Škofijska stolica ni zasedena.

KAREL MARGOTTI

nadškof goriški, rojen 22. aprila 1891 v Alfonsione v škofiji Faenza, posvečen za škofa dne 8. marca 1930, nastopil dne 23. septembra 1934; začasno upravlja tudi tržaško škofijo.

DR. ANTON SANTIN

škof tržaško-koprski, prej škof na Reki, imenovan dne 16. maja 1938, ustoličen dne 4. septembra 1938.

NAVADNO LETO 1941

ima 365 dni in se začne s sredo in konča s sredo.

PREMAKLJIVI PRAZNIKI

Sedemdesetnica 9. febr. Sv. Rešnje Telo 12. junija.
 Pepelnica 26. februarja. Srce Jezusovo 20. junija.
 Velika noč 13. aprila. Angelska nedelja 7. sept.
 Križev teden 19., 20. in Žegnanska ned. 12. okt.
 21. maja. Misijonska ned. 19. okt.
 Vnebohod 22. maja. Kristus Kralj 26. okt.
 Binkošti 1. junija. Zahvalna nedelja 2. nov.
 Sv. Trojica 8. junija. 1. adventna ned. 30. nov.

Od božiča do pepelnice je 62 dni = 8 tednov, 6 dni. Nedelje v predpustu je 8, po binkoštih 25.

Z zvezdico (*) zaznamovani prazniki: svečnica, oznanjenje Marije Device, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, rojstvo Marije Dev., sv. Štefan niso več cerkveno zapovedani prazniki.

POSTI IN ZDRŽKI

1. Pomladne (postne) kvatre 5., 7., 8. marca.
2. Poletne (binkoštno) kvatre 4., 6., 7. junija.
3. Jesenske kvatre 17., 19., 20. septembra.
4. Zimske (adventne) kvatre 17., 19., 20. decembra.

1. Dnevi zgolj zdržka (ne smemo uživati mesa, pa se smemo večkrat najesti do sitega) imajo *.

2. Dnevi zgolj posta (smemo uživati meso, pa se smemo le enkrat do sitega najesti) imajo †.

3. Dnevi strogega posta (ne smemo uživati mesa in se smemo le enkrat do sitega najesti) imajo ††. — Razen tega naj se vsak vernik ravná po predpisih svoje škofije.

ASTRONOMIČNI LETNI ČASI

Pomlad se začne 21. marca ob 1. uri 21 minut.
 Poletje se začne 21. junija ob 20. uri 34 minut.
 Jesen se začne 23. septembra ob 11. uri 33 minut.
 Zima se začne 22. decembra ob 6. uri 45 minut.

Ure se štejejo od 1 do 24, t. j. od polnoči do polnoči.

GODOVINSKO ŠTEVILO

Zlato število . . . = 4 Rimska številka . = 9
 Epakta = II Nedeljska črka . = E
 Sončni krog . . . = 18 Letni vladar je Venera.

NEBESNA ZNAMENJA

Pomlad Jesen

♈ oven ♋ tehtnica ♏
 ♉ bik ♌ škorpion ♍
 ♊ dvojčka ♎ strelec ♏

Poletje Zima

♈ rak ♏ kozel ♐
 ♉ lev ♑ vodnar ♒
 ♊ devica ♒ ribi ♓

ZNAKI ZA MESEČNE SPREMENE

Mlaj ☾ Ščip ali polna luna . . . ☽
 Prvi krajec ☾ Zadnji krajec . . . ☽

MRKA SONCA IN LUNE

Letos bosta sonce in luna dvakrat mrknila. V naših krajih bo viden le delni lunin mrk dne 5. septembra.

Dne 13. marca bo delni lunin mrk; viden bo v Severni Ameriki z izjemo skrajnega severovzhoda, v zapadnem delu Južne Amerike, na Tihem oceanu, v Avstraliji, v Vzhodni Aziji in na južnem delu Indijskega oceana.

Dne 27. marca bo obročasti sončni mrk; viden bo v Novi Zelandiji in Polineziji, na južnem delu Tihega oceana, v Srednji Ameriki, na Antilih in v Južni Ameriki, izvzemši vzhodnega dela.

Dne 5. septembra delni lunin mrk; začetek ob 18. uri 18 minut, konec ob 19. uri 14 minut. Viden bo na skrajnem severozapadu Severne Amerike, na zapadni polovici Tihega oceana, v Avstraliji, na Indijskem oceanu, v Aziji, v Evropi z izjemo jugozapadnega dela, in v Afriki z izjemo severozapadnega dela.

Dne 21. septembra popolni sončni mrk; viden bo v Vzhodni Evropi, na Rdečem morju, v Aziji, na Sundskih otokih, na Filipinih, na Novi Gvineji, v severnem delu Avstralije, na Japonskem, v severozapadnem delu Tihega oceana in na skrajnem zapadu Alaske.

VREMENSKI KLJUČ

s katerim vsakdo lahko zvé za vreme celega leta naprej, ako le vé, kdaj se izpremeni luna (t. j. ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☽, zadnji krajec ☽ in mlaj ☾). — Ta vremenski ključ je napravil slavni zvezdoslovec J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je 1839 spoznala za najbolj zanesljivega. Pomeni pa, kadar se izpremeni luna:

Ob uri	Poleti	Pozimi
od 24. do 2.	lepo	mrzlo, če ni jugozapadnik
od 2. do 4.	mrzlo in dež	sneg in vihar
od 4. do 6.	dež	sneg in vihar
od 6. do 10.	spremenljivo	dež ob severozapadniku, sneg ob vzhodniku
od 10. do 12.	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter
od 12. do 14.	veliko dežja	sneg in dež
od 14. do 16.	spremenljivo	lepo in prijetno
od 16. do 18.	lepo	lepo
od 18. do 22.	lepo ob severu ali zapadniku, dež ob jugu ali jugozapadniku	dež in sneg ob jugu ali zapadniku
od 22. do 24.	lepo	lepo

Opomba. Celo leto se razdeli na dva dela, t. j. na poletje in na zimo; za poletje velja čas od 15. aprila do 16. oktobra, drugi čas pa velja za zimo.

PROSINEC-JANUAR

1	S	NOVO LETO. OBREZ. GOSPOD.	☉
2	Č	Makarij Aleksandrijski, op.; Izidor.	☾
3	P	* Genovefa, devica; Antér, papež.	☾
4	S	Tit, škof; Angela Folinjska, vdova.	☽
5	N	PO NOVEM LETU. IME JEZUS	☽
6	P	RAZGL. GOSP. SV. TRIJE KRALJI.	☽
7	T	Valentin (Zdravko), škof; Teodor.	♄
8	S	Severin, opat; Teofil, mučenec.	♄
9	Č	Julijan in B., mučenca; Peter, škof.	♂
10	P	* Viljem, škof; Agaton, papež.	♂
11	S	Higin, papež; Pavlin Oglejski, škof.	♂
12	N	1. PO RAZGL. SVETA DRUZINA.	☉
		Alfred, opat; Arkadij, mučenec.	
13	P	Veronika Mil., devica; Juta.	☉
14	T	Hilarij, c. uč.; Feliks (Srečko) Nol.	☉
15	S	Pavel, puščavnik; Maver, opat.	☉
16	Č	Marcél, papež; Bernard in tov., m.	♃
17	P	* Anton, puščavnik; Marijan, muč.	♃
18	S	Sv. Petra stol v Rimu. Priska, dev.	♂
19	N	2. PO RAZGL. GOSPODOVEM	♂
		Marij in tov., mučenci; Knut, kralj.	
20	P	Fabijan in Sebastijan, mučenca.	♃
21	T	Neža (Janja), devica, mučenica.	♃
22	S	Vincencij in Anastazij, mučenca.	♃
23	Č	Zaroka Device Marije. Rajmund P.	♃
24	P	* Timotej, škof; Evgenij, mučenec.	♃
25	S	Spreobrnjenje Pavla; Ananija, muč.	♃
26	N	3. PO RAZGL. GOSPODOVEM.	♃
		Polikarp, škof; Pavla, vdova.	
27	P	Janez Zlatousti, cerkv. učenik.	☉
28	T	Peter Nolasko, sp.; Prikaz. Neže.	☉
29	S	Francišek Saleški, cerkv. učenik.	☾
30	Č	Martina, dev., muč.; Hiacinta, dev.	☾
31	P	* Janez Bosko, spoz.; Marcela, vd.	☾

5. Jezusu dajo ime. (Lk 2, 21.)
 12. Dvanajstletni Jezus v templju. (Lk 2, 42-52.)
 19. O ženitnini v Kani Galilejski. (Jan 2, 1-11.)
 26. Jezus ozdravi stotnikovega hlapca. (Mt 8, 1-13.)

Sonce stopi v znamenje vodnarja dne 20. ob 11. uri 34 minut.

ZAPISKI ZA JANUAR

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

- ☾ 5. ob 14-40; lepo in prijetno
- ☁ 13. ob 12-04; sneg in dež
- ☔ 20. ob 11-01; mrzlo in mrzel veter
- ☾ 27. ob 12-03; sneg in dež

Dan zraste za 56 minut.

SVEČAN-FEBRUAR

- 1 S Ignacij (Ognjeslav), škof, mučenec. V
 2 N 4. PO RAZGL. GOSPODOVEM. V
 Svečnica. Darovanje Gospodovo.
 3 P Blaž, škof, mučenec; Oskar, škof. 8
 4 T Andrej K., škof; Janez Brit., m. 8
 5 S Agata, devica, muč.; Albuin, škof. 8
 6 Č Doroteja, devica, muč.; Tit, škof. II
 7 P * Romuald, opat; Julijana, vdova. II
 8 S Janez Matajski, sp.; Juvencij, škof. 8
 9 N PRVA PREDPOSTNA NEDELJA. 8
 Apolonija, dev., muč.; Ciril Aleks. 8
 10 P Sholastika, dev., m.; Sotéra, dev. 8
 11 T Lurška Mati božja. Adolf, škof. 8
 12 S 7 ustanovitelj; Melecij, škof. 8
 13 Č Katarina R., dev.; Gregorij II., p. 8
 14 P * Valentin (Zdravko), m.; Ivana V. 8
 15 S Favstin, mučenec; Jordan, spozn. 8
 16 N DRUGA PREDPOSTNA NED. 8
 Julijana, muč.; Onezim, škof, muč.
 17 P Frančišek Kle; Gregorij X., papež. 8
 18 T Simeon, škof, m.; Flavijan, škof. 8
 19 S Konrad, puščavnik; Julijan, muč. 8
 20 Č Sadot, škof, in tovariši, mučenci. 8
 21 P * Feliks (Srečko), škof; Irena, dev. 8
 22 S Sv. Petra stol v Ant. Marjeta K. 8
 23 N TRETJA PREDPOSTNA NED. 8
 Peter Dam., c. uč.; Romana, dev.
 24 P Matija (Bogdan), ap.; Sergij, muč. 8
 25 T Pust. Valburga, dev.; Feliks III., p. 8
 26 S †† Pepelnica. Matilda; Viktor. 8
 27 Č † Gabrijel od Žal. M. b.; Baldomir. 8
 28 P †† Roman, opat; Antonija Florent. V

2. Jezus med vibarjem v ladjici. (Mt 8, 23—27.)

9. O delavcih v vinogradu. (Mt 20, 1—16.)

16. Prilika o sejalcu in semenu. (Lk 8, 4—15.)

23. Jezus ozdravi slepca. (Lk 18, 31—43.)

Sonce stopi v znamenje rib dne 19. ob 1. uri 57 minut.

14

16

18

22

ZAPISKI ZA FEBRUAR

- ☾ 4. ob 12-42; sneg in dež
- ☀ 12. ob 1-26; mrzlo, če ni jugozapadnik
- ☁ 18. ob 19-07; dež in sneg
- ☁ 26. ob 4-02; sneg in vihar

Dan zraste za 1 uro 21 minut.

TOPLA SVEČNICA SNEG IN MRAZ PRINESE, MRZLA OBA ODŽENE.

SUŠEC-MAREC

7

9

12

17

19

1	S	†	Albin, škof; Antonina, mučenica.	V
2	N		PRVA POSTNA NEDELJA.	V
			Simplicij, papež; Neža Praška, d.	
3	P	†	Kunigunda, cesarica; Marin, m.	∞
4	T	†	Kazimir, spoznavalec; Lucij, p.	∞
5	S	†	Kvatre. Janez Jožef od Kr., sp.	∞
6	Č	†	Perpetua in Felicita, muč.	∞
7	P	††	Kvatre. Tomaž Akvinski, c. uč.	∞
8	S	†	Kvatre. Janez od Boga, spoznav.	∞
9	N		DRUGA POSTNA NEDELJA.	∞
			Frančiška Rim.; Gregorij N., škof.	
10	P	†	40 mučencev; Makarij, škof.	∞
11	T	†	Sofronij, škof; Kristof Milanski.	∞
12	S	†	Obl. kronanja Pija XII.; Gregorij.	∞
13	Č	†	Teodora, m.; Kristina, d., m.	∞
14	P	††	Matilda, kraljica; Pavlina.	∞
15	S	†	Klemen M. Hofb.; Ludovika M.	∞
16	N		TRETJA POSTNA NEDELJA.	∞
			Hilarij in Tacijan, muč.; Hervard.	
17	P	†	Jedert, devica; Patrik, škof.	∞
18	T	†	Ciril Jer., c. uč.; Salvator, spozn.	∞
19	S		JOŽEF, ŽENIN MARIJE DEVICE.	∞
20	Č	†	Aleksandra, m.; Janez Parm.	∞
21	P	††	Benedikt, opat; Serápion, šk.	∞
22	S	†	Lea; Katarina Genovska, devica.	∞
23	N		ČETRTA, SREDPOST. NEDELJA.	∞
24	P	†	Gabrijel, nadangel; Simon, muč.	∞
25	T		Oznanjenje Marije Device.*	∞
26	S	†	Emanuel, muč.; Maksima, muč.	∞
27	Č	†	Janez Dam., c. uč.; Rupert.	∞
28	P	††	Janez Kapistran; Sikst III., p.	∞
29	S	†	Ciril, mučenec; Bertold, spoznav.	∞
30	N		PETA POSTNA, TIHA NEDELJA.	∞
31	P	†	Benjamin, mučenec; Modest, šk.	∞

* 2. Jezus trikrat skušan. (Mt 4, 1—11.)

9. Jezus se na gori izpremeni. (Mt 17, 1—9.)

16. Jezus izžene hudiča. (Lk 11, 14—28.)

23. Jezus nasiti pet tisoč mož. (Jan 6, 1—15.)

30. Judje hočejo Jezusa kamenjati. (Jan 8, 46—59.)

Sonce stopi v znamenje ovna dne 21. ob 1. uri 21 minut.

HRVATSKO: OŽUJAK. SRBSKO: MAPAT. ČEŠKO: BŘEZEN.
BOLG.: МАРТЪ. POLJSKO: MARZEC. RUSKO: МАРТЪ.

ZAPISKI ZA MAREC

- ☾ 6. ob 8-43; dež in sneg
- ☉ 13. ob 12-47; sneg in dež
- ☼ 20. ob 3-51; sneg in vihar
- 27. ob 21-14; dež in sneg

Dan zraste za 1 uro 38 minut.

SUSCA VELIKO MEGLE DOBRO LETO NAM DAJE.

21

25

27

28

M. TRAVEN-APRIL

10

11

1	T	† Hugo, škof; Venancij, škof, muč.	II
2	S	† Francišek Pavelski; Leopold G.	II
3	Č	† Rihard, škof; Hionija, dev., muč.	II
4	P	†† Marija sedem žalosti. Izidor S.	⊗
5	S	† Vincencij (Vinko) F.; Irena, d.	⊗
6	N	SESTA POSTNA, CVETNA NED. Sikst, papež; Krescencija, devica.	⊗
7	P	† Herman Jožef, spozn.; Hegezip.	⊗
8	T	† Albert, škof, muč.; Julija Biliart.	⊗
9	S	† Marija Kleof.; Tomaž Tol., muč.	⊗
10	Č	† Vel. četrtek. Mehtilda, devica.	⊗
11	P	†† Vel. petek. Leon Vel., p., c. uč.	⊗
12	S	†† Vel. sobota. Julij I., p.; Angelus.	⊗
13	N	VELIKA NOČ. VSTAJENJE GOSP.	⊗
14	P	Velikon. ponedeljek.* Justin, muč.	⊗
15	T	Helena, kralj.; Teodor, mučenec.	⊗
16	S	Benedikt Jožef L., spoznavalec.	⊗
17	Č	Rudolf, mučenec; Anicet, papež.	⊗
18	P	* Antia, muč.; Apolonij, muč.	⊗
19	S	Leon IX., papež; Konrad Askulski.	⊗
20	N	1. POVELIKON., BELA NEDELJA. Neža Montepulčanska, devica.	⊗
21	P	Anzelm, cerkv. uč.; Simeon, škof.	⊗
22	T	Soter in Gaj, p.; Tarbula, devica.	⊗
23	S	Vojteh (Adalbert), šk.; Egidij Asiški.	⊗
24	Č	Jurij, mučenec; Fidelis Sigm., muč.	⊗
25	P	* Marko, evangelist; Ermin, muč.	⊗
26	S	M. b. dobreğa sveta. Klet in M.	⊗
27	N	2. POVELIKONOČNA NEDELJA. Hosana, devica; Peter Kan.; Cita.	⊗
28	P	Pavel od Križa, spozn.; Lukezij.	⊗
29	T	Peter, mučenec; Robert, opat.	⊗
30	S	Varstvo sv. Jožefa. Katarina S.	⊗

6. Jezus jezdi v Jeruzalem. (Mt 21, 1-9.)
 13. Jezus vstane od mrtvih. (Mk 16, 1-7.)
 20. Jezus se prikaže ob zaprtih durih. (Jan 20, 19-31.)
 27. Jezus dobri pastir. (Jan 10, 11-16.)

Sonce stopi v znamenje bika dne 20. ob 12. uri 51 minut.

HRVATSKO: TRAVANJ. SRBSKO: АПРИЛ. ČEŠKO: DUBEN.
BOLG.: АПРИЛЪ. POLJSKO: KWIECIEŃ. RUSKO: АПРѢЛЬ.

ZAPISKI ZA APRIL

- ☾ 5. ob 1-12; mrzlo
- ☀ 11. ob 22-15; lepo
- ☁ 18. ob 14-03; spremenljivo
- ☁ 26. ob 14-23; spremenljivo

Dan zraste za 1 uro 29 minut.

MOKROTA V APRILU — PRIDELKOV OBILO.

VELTRAVEN - MAJ

1

3

7

1	Č	Filip (Zdenko) in Jakob ml., apost.	☉
2	P	* Atanazij, c. uč.; Sekund, mučen.	☉
3	S	Najdenje sv. križa. Aleksander, p.	☉
4	N	3. POVELIKONOČNA NED.	☉
		Florijan (Cvetko), m.; Monika, vd.	
5	P	Pij V., papež; Irenej, škof.	☉
6	T	Janez Ev. pred L. vrati; Judita, m.	☉
7	S	Stanislav, škof, muč.; Dujam, škof.	☉
8	Č	Prikazanje Mihaela nadangela.	☉
9	P	* Gregor Nacianški, cerkveni uč.	☉
10	S	Antonin, škof; Janez Avilski.	☉
11	N	4. POVELIKONOČNA NED.	☉
		Francišek Hier.; Mamert, škof.	
12	P	Pankracij in tovariši, muč.; Nerej.	☉
13	T	Servacij, škof; Robert Belarmin.	☉
14	S	Bonifacij, mučen.; Pashal I., papež.	☉
15	Č	Izidor, kmet, spoznavalec; Zofija.	☉
16	P	* Janez Nepomuk, muč.; Ubald, šk.	☉
17	S	Bruno, škof; Pashal Bajlonski.	☉
18	N	5. POVEL., KRIŽEVA NED.	☉
19	P	Peter Celestin; Pudenciana.	☉
20	T	Križev teden { Bernardin S., sp.; Plavtila.	☉
21	S	{ Feliks (Srečko) K.; Andrej.	☉
22	Č	KRISTUSOV VNEBOHOD. Emil.	☉
23	P	* Janez Krstnik de Rossi, spoznav.	☉
24	S	Marija Dev., pomočnica kristjanov.	☉
25	N	6. POVELIKONOČNA NEDELJA.	☉
		Gregorij VII., papež; Urban I., p.	
26	P	Filip Neri; Marija Ana Jez., d.	☉
27	T	Beda Čast., c. uč.; Janez I., papež.	☉
28	S	Avguštín, škof; Viljem, opat.	☉
29	Č	Marija Magd. Pazzi, dev.; Maksim.	☉
30	P	* Ivana Orleanska, d.; Ferdinand.	☉
31	S	†† Angela, d.; Kancijan (Kocijan).	☉

4. Jezus napoveduje svoj odhod. (Jan 16, 16—22.)
 11. Jezus obeta učencem Svetega Duha. (Jan 16, 5—14.)
 18. Jezus uči o moči molitve. (Jan 16, 23—30.)
 25. O pričevanju Svetega Duha. (Jan 15, 26—16, 4.)

Sonce stopi v znamenje dvojčkov dne 21. ob 12. uri 23 minut.

HRVATSKO: SVIBANJ. SRBSKO: MAJ. ČEŠKO: KVETEN.
BOLGARSKO: МАЙ. POLJSKO: MAJ. RUSKO: МАЙ.

12

16

ZAPISKI ZA MAJ

- ☾ 4. ob 13-49; veliko dežja
- ☉ 11. ob 6-15; spremenljivo
- ☾ 18. ob 2-17; mrzlo in dež
- ☉ 26. ob 6-18; spremenljivo

Dan zraste za 1 uro 11 minut.

25

30

VELIKEGA TRAVNA MOKROTA, MALEGA SRPANA SUHOTA.

ROŽNIK - JUNIJ

- 1 N **BINKOŠTI. PRIHOD SV. DUHA.** ☉
- 2 P **Binkoštni poned.*** Marčelin, m. ☾
- 3 T Klotilda, devica; Pavla, devica, m. ♀
- 4 S † **Kvatre.** Francišek Kar.; Kvirin. ♀
- 5 Č Bonifacij, škof; Valerija, mučenica. ♀
- 6 P †† **Kvatre.** Norbert, šk.; Bertrand. ♀
- 7 S †† **Kvatre.** Robert, op.; Baptista V. ♀
- 8 N **1. POBINK. PRESVETA TROJICA.** ✕
- Medard, škof; Pacifik; Viljem.
- 9 P Primož in Felicijan, mučenca. ☽
- 10 T Margareta, kraljica; Bogomil, škof. ☽
- 11 S Barnaba, apostol; Jošt, opat. ☽
- 12 Č **SVETO RESNJE TELO.** Janez F. ☽
- 13 P * Anton Pad., spozn.; Akvilina, d. ☽
- 14 S Bazilij, cerkv. uč.; Elizej, prerok. ☽
- 15 N **2. POBINKOŠTNA NEDELJA.** ☾
- Vid in tovariši, m.; Germana, dev.
- 16 P Francišek R., sp.; Gvido Kort. ☾
- 17 T Adolf, škof; Nikander, mučenec. ☾
- 18 S Efrem S., c. uč.; Marko in Marc., m. ☾
- 19 Č Julijana, dev.; Gervazij in Protazij. ☾
- 20 P * **Srce Jezusovo.** Silverij. Mihelina. ☽
- 21 S Alojzij (Vekoslav), spoznavalec. ☽
- 22 N **3. POBINKOŠTNA NEDELJA.** ♀
- Ahacij, mučenec; Pavlin Nol., škof.
- 23 P Agripina, d., m.; Ediltruda, kralj. ♀
- 24 T **Kres.** Rojstvo Janeza Krstnika. ● ♀
- 25 S Viljem, opat; Henrik, škof. ☽
- 26 Č Janez in Pavel, muč.; Vigilij, muč. ☽
- 27 P * Hema (Ema), vdova; Ladislav, kr. ☽
- 28 S **Vidov dan.** Irenej, škof, mučenec. ☽
- 29 N **4. POB., TREZNOSTNA NEDELJA.** ♀
- PETER IN PAVEL, APOSTOLA.**
- 30 P Spomin svetega Pavla; Lucina. ♀

1. Jezus govori o Sv. Duhu in ljubezni. (Jan 14, 23—31.)

8. Jezusu je dana vsa oblast. (Mt 28, 18—20.)

15. Prilika o veliki večerji. (Lk 14, 16—24.)

22. Prilika o izgubljeni ovci in denarju. (Lk 15, 1—10.)

29. Čudežni ribji lov. (Lk 5, 1—11.)

Sonce stopi v znamenje raka dne 21. ob 20. uri 34 minut.

HRVATSKO: LIPANJ. SRBSKO: JUNIJE. ČEŠKO: ČERVEN.
BOLGARSKO: ЮНИ. POLJSKO: CZERWIEC. RUSKO: ИЮНЬ.

ZAPISKI ZA JUNIJ

- ☾ 2. ob 22-56; lepo
- ☀ 9. ob 13-34; veliko dežja
- ☾ 16. ob 16-45; lepo
- ☀ 24. ob 20-22; lepo ob severu, dež ob jugu

Dan zraste do 21. za 16 minut in se skrči do 30. za 3 minute.

KAKRŠNO VREME JE ROŽNIKA BILO,
BO TUDI GRUDNA SE PONOVILO.

21

24

29

M · SRPAN - JULIJ

2

5

12

16

1	T	Presv. Rešnja Kri. Teobald, pušč.	†††
2	S	Obisk. Mar. Dev. Martinijan, m.	☪
3	Č	Leon II., papež; Bernardin Real.	†††
4	P	* Urh, škof; Berta, dev.; Lavrijan.	☿
5	S	Ciril in Metod, slovanska apostola.	☿
6	N	5. POBINKOŠTNA NEDELJA.	✕
		Izaija, prer.; Bogomila; Dominika.	
7	P	Vilibald, škof; Pulherija, devica.	✕
8	T	Evgenij III., pap.; Elizabeta, kr.	☉
9	S	Nikolaj in tovariši, gorkumski muč.	☿
10	Č	Amalija, devica; Veronika Jul., dev.	☿
11	P	* Pij I., papež; Olga; Savin, muč.	☿
12	S	Mohor in Fortunat, muč.; Janez G.	☿
13	N	6. POBINKOŠTNA NEDELJA.	☿
		Anaklet, papež, muč.; Margareta.	
14	P	Bonaventura, škof, cerkv. učenik.	☿
15	T	Henrik I., kralj; Vladimir, kralj.	☿
16	S	Devica Marija Karmelska.	☿
17	Č	Aleš, spoznavalec; Marcelina, dev.	☿
18	P	* Friderik (Miroslav), m.; Kamil L.	☿
19	S	Vincencij P.; Avrea (Zlata), dev.	☿
20	N	7. POBINKOŠTNA NEDELJA.	☿
		Marjeta, d.; Hieronim; Tomaž, muč.	
21	P	Prakseda, devica, muč.; Angelina.	☿
22	T	Marija Magdalena; Lavrencij Brind.	☿
23	S	Apolinarij, škof, muč.; Liborij, škof.	☿
24	Č	Kunigunda, dev.; Magdalena P.	☿
25	P	* Jakob (Rado), apostol; Kristof, m.	☿
26	S	Ana, mati Marije Device; Valent.	☿
27	N	8. POBINKOŠTNA NEDELJA.	☿
28	P	Viktor (Zmagoslav), p.; Inocencij.	☿
29	T	Marta, devica; Beatrika, mučenica.	☿
30	S	Abdon in Senen, muč.; Julita, muč.	☿
31	Č	Ignacij (Ognjeslav) Lojol., sp.	☿

6. O grehu v misli in besedi. (Mt 5, 20—24.)
 13. Jezus nasiti štiri tisoč mož. (Mk 8, 1—9.)
 20. O lažnivih prerokih. (Mt 7, 15—21.)
 27. O krivičnem hišniku. (Lk 16, 1—9.)

Sonce stopi v znamenje leva dne 23. ob 7. uri 27 minut.

HRV.: SRPANJ. SRBSKO: ЈУЛИЈЕ. ČEŠKO: ČERVENEC.
BOLGARSKO: ЈУЛИ. POLJSKO: LIPEC. RUSKO: ИЮЛЬ.

ZAPISKI ZA JULIJ

- ☾ 2. ob 5-24; dež
- ☼ 8. ob 21-17; lepo ob severu, dež ob jugu
- ☾ 16. ob 9-07; spremenljivo
- ☼ 24. ob 8-39; spremenljivo
- ☾ 31. ob 10-19; veliko dežja

Dan se skrči za 50 minut.

**DRUGI DAN MALEGA SRPANA GRDO,
TUDI ŠE ŠTIRIDESET DNI BO MOKRO.**

V. SRPAN - AVGUST

1	P	* Vezi sv. Petra; Makabejski br.	Ⓜ
2	S	Porciunkula. Alfonz M. Lig., škof.	✕
3	N	9. POBINKOŠTNA NEDELJA.	✕
		Najdenje Štefana; Lidija, vdova.	
4	P	Dominik (Vladimil), spoznavalec.	Ⓡ
5	T	Marija Snežnica. Ožbalt, kralj.	Ⓡ
6	S	Gospodovo spremenjenje. Sikst II.	Ⓜ
7	Č	Kajetan, sp.; Donat, mučenec.	Ⓜ
8	P	* Ciriak, Larg in Smaragd, muč.	Ⓧ
9	S	Janez Vianney, spozn.; Peter Fab.	Ⓧ
10	N	10. POBINKOŠTNA NEDELJA.	Ⓧ
		Lavrencij, mučenec; Pavla, devica.	
11	P	Tiburcij, mučenec; Suzana, dev., m.	V
12	T	Klara, devica; Hilarija, mučenica.	V
13	S	Janez Berhmans; Kasijan, mučenec.	Ⓧ
14	Č	†† Evzebij, spozn.; Atanazija, vd.	Ⓧ
15	P	VNEBOVZETJE MARIJE DEV.	Ⓧ
16	S	Rok, spozn.; Joahim, oče Mar. D.	II
17	N	11. POBINKOŠTNA NEDELJA.	II
		Hiacint, spoznavalec; Julijana, dev.	
18	P	Helena (Jelena), ces.; Agapit, muč.	Ⓡ
19	T	Ludovik Tol., škof; Janez Eud., sp.	Ⓡ
20	S	Bernard, opat; Samuel, prerok.	Ⓡ
21	Č	Ivana Franciška Šantalska, vdova.	Ⓡ
22	P	* Timotej, m.; Hipolit, škof, m.	●
23	S	Srce Marijino. Filip Benic., spozn.	Ⓜ
24	N	12. POBINKOŠTNA NEDELJA.	Ⓜ
25	P	Ludovik, kralj; Patricija, devica.	Ⓜ
26	T	Cefirin, papež; Bernard Of., spozn.	Ⓜ
27	S	Jožef Kal., spozn.; Antuza, muč.	Ⓜ
28	Č	Avguštin, cerkveni uč.; Hermes, m.	Ⓜ
29	P	* Obglavljenje Jan. Krstnika.	✕
30	S	Roza Limanska, devica; Pamahij.	✕
31	N	13. POBINKOŠTNA NEDELJA.	Ⓡ

3. Jezus joka nad Jeruzalemom. (Lk 19, 41—47.)
 10. Prilika o farizeju in cestinarju. (Lk 18, 9—14.)
 17. Jezus ozdravi gluhonemega. (Mk 7, 31—37.)
 24. Prilika o usmiljenem Samarijanu. (Lk 10, 23—37.)
 31. Jezus ozdravi deset gobavih. (Lk 17, 11—19.)

Sonce stopi v znamenje device dne 23. ob 14. uri 17 minut.

2

23

HRVATSKO: KOLOVOZ. SRBSKO: AVГУCT. ČEŠKO: SRPEN.
BOLG.: АВГУСТЪ. POLJSKO: SIERPIEN. RUSKO: АВГУСТЪ.

23

24

ZAPISKI ZA AVGUST

- ☉ 7. ob 6-38; spremenljivo
- ☾ 15. ob 2-40; mrzlo in dež
- 22. ob 19-34; lepo ob severu, dež ob jugu
- ☾ 29. ob 15-04; spremenljivo

Dan se skrči za 1 uro 25 minut.

28

29

30

SRPANA ČE VETER ZVEDRI, VREME DOLGO ŠE TRPI.

KIMAVEC-SEPTEMBER

12

14

16

1	P	Egidij (Tilen), opat; Verena, devica.	☉
2	T	Štefan, kralj; Maksima, mučenica.	☿
3	S	Evfemija, Doroteja in tovarišice, m.	☿
4	Č	Rozalija, devica; Ida, grofinja.	☿
5	P	* Lavrencij J., šk.; Gentilij, m. ☉	☿
6	S	Caharija, prerok; Peregrin.	☿
7	N	14. POB. ANGELSKA NEDELJA.	☿
		Marko in tovariši, mučenci.	
8	P	Rojstvo Marije Device.* Adrijan, m.	♃
9	T	Peter Klaver, spozn.; Serafina.	♃
10	S	Nikolaj Tol., spozn.; Pulherija, ces.	♃
11	Č	Prot in Hiacint, muč.; Milan, škof.	♃
12	P	* Ime Marijino. Macedonij, škof.	♃
13	S	Francišek K., sp.; Notburga, d. ☉	♃
14	N	15. POBINKOŠTNA NEDELJA.	♃
		Povišanje sv. križa. Ciprijan, škof.	
15	P	Marija 7 žal. Nikodem, mučenec.	♃
16	T	Kornelij, papež; Ljudmila, vdova.	♃
17	S	† Kvatre. Lambert, škof; Franč. r.	♃
18	Č	Jožef K., spoznavalec; Zofija in tov.	♃
19	P	†† Kvatre. Januarj, šk., in tov., m.	♃
20	S	† Kvatre. Evstahij in tov., muč.	♃
21	N	16. POBINKOŠTNA NEDELJA. ☉	♃
		Matej, apostol in evangelist; Jona.	
22	P	Tomaž Vil., škof; Mavricij in tov.	♃
23	T	Linus, papež; Tekla, devica, muč.	♃
24	S	Marija Dev., rešiteljica ujetnikov.	♃
25	Č	Kamil in tovariši, mučenci; Kleofa.	♃
26	P	* Ciprijan in Justina, m.; Vigilij, šk.	♃
27	S	Skozma in Damijan, mučenca. ☉	♃
28	N	17. POBINKOŠTNA NEDELJA.	♃
		Venčeslav, kralj; Lioba (Ljuba), op.	
29	P	Mihael, nadangel; Evtihij, muč.	☿
30	T	Hieronim (Jerko), cerkv. uč.; Zofija.	☿

7. O božji previdnosti. (Mt 6, 24–33.)
 14. Jezus obudi mladeniča. (Lk 7, 11–16.)
 21. Jezus ozdravi vodeničnega. (Lk 14, 1–11.)
 28. O največji zapovedi. (Mt 22, 35–46.)

Sonce stopi v znamenje tehtnice dne 23. ob 11. uri 33 minut.

HRVATSKO: RUJAN. SRBSKO: СЕПТЕМБАР. ČEŠKO: ZÁŘÍ.
B.: СЕПТЕМВРИЙ. POLJ.: WRZESIEN. RUSKO: СЕНТЯБРЬ.

ZAPISKI ZA SEPTEMBER

- ☉ 5. ob 18-36; lepo ob severu, dež ob jugu
- ☾ 13. ob 20-31; lepo ob severu, dež ob jugu
- ☉ 21. ob 5-38; dež
- ☾ 27. ob 21-09; lepo ob severu, dež ob jugu

Dan se skrči za 1 uro 33 minut.

AKO JE NA MALO MAŠO LEPO, BO DVA MESECA SUHO.

21

27

29

30

VINOTOK-OKTOBER

1	S	Remigij, škof; Janez D., spozn.	☉
2	Č	Angeli varuhi. Leodegar, škof.	☾
3	P	* Terezija Deteta Jezusa; Felicija.	☾
4	S	Francišek Serafinski, sp.; Edvin, kr.	∇
5	N	18. P., ROŽNOVENSKA NED. ☉	∇
		Placid in tovariši, muč.; Flavijana.	
6	P	Brunon, spozn.; M. Franciška, dev.	∇
7	T	Marija, kraljica sv. rožnega venca.	♃
8	S	Birgita, vdova; Starček Simeon.	♃
9	Č	Posvečevanje cerkvá. Dionizij, šk.	♄
10	P	* Francišek Borgia; Daniel in t., m.	♄
11	S	Materinstvo Matere božje. Nikaz.	♄
12	N	19. P., ŽEGNANSKA NEDELJA. ☉	☉
		Maksimilijan, škof; Serafin, spozn.	
13	P	Edvard (Slavoljub), kr.; Koloman.	☉
14	T	Kalist, papež, mučenec; Just, škof.	☉
15	S	Terezija, devica; Avrelija, devica.	☉
16	Č	Gal, opat; Gerard M.; Florentin.	☉
17	P	* Margareta M. Alak., d.; Hedviga.	♁
18	S	Luka, evangelist; Julijan, puščav.	♁
19	N	20. POB., MISIJONSKA NEDELJA.	♁
		Peter Alkant., spozn.; Etbín, opat.	
20	P	Janez Kan., sp.; Felicijan, m.	♁
21	T	Uršula in tovarišice, m.; Hilarion.	♁
22	S	Kordula, muč.; Fides (Vera), muč.	♁
23	Č	Klotilda, mučenica; Jožefina, dev.	♁
24	P	* Rafael, nadangel; Kristina, dev.	♁
25	S	Krizant in Darija; Krispin, muč.	♁
26	N	21. POBINK., KRISTUS KRALJ.	♁
27	P	Frumencij, škof; Antonija, dev.	☉
28	T	Simon in Juda, apostola; Cirila, d.	☉
29	S	Narcis, škof; Ida, dev.; Donat, sp.	☾
30	Č	Alfonz Rodrig., spozn.; Angelus.	☾
31	P	†† Volbenk, škof; Krištof, muč.	☾

5. Jezus ozdravi mrtvoudnega. (Mt 9, 1—8.)
 12. Prilika o kraljevi ženitnini. (Mt 22, 1—14.)
 19. Jezus ozdravi sina kraljevega uradnika. (Jan 4, 46—53.)
 26. O božjem kraljestvu. (Jan 18, 33—37.)

Sonce stopi v znamenje škorpjona dne 23. ob 20. uri 28 minut.

HRVATSKO: LISTOPAD. SRBSKO: OKTOBAR. ČEŠKO: ŘÍJEN.
B.: OKTOMBRIJ. POLJ.: PAŽDZIERNIK. RUSKO: OKTJABŔ.

ZAPISKI ZA OKTOBER

- ☾ 5. ob 9-32; spremenljivo
- ☾ 13. ob 13-52; veliko dežja
- ☾ 20. ob 15-20; lepo in prijetno
- ☾ 27. ob 6-04; dež, ob vzhodniku sneg

Dan se skrči za 1 uro 33 minut.

18

21

28

ČE VINOTOKA BURJA BRIJE, PROSINCA IN SVEČANA SONCE SIJE.

HRV.: STUDENI. SRBSKO: НОЕМВАР. ČEŠKO: LISTOPAD.
BOLG.: НОЕМВРИЙ. POLJSKO: LISTOPAD. RUSKO: НОЯБРЬ.

25

13

10

22

ZAPISKI ZA NOVEMBER

- ☉ 4. ob 3-00; sneg in vihar
- ☾ 12. ob 5-53; sneg in vihar
- 19. ob 1-04; mrzlo, če ni jugozapadnik
- ☾ 25. ob 18-52; dež in sneg

Dan se skrči za 1 uro 10 minut.

VSI SVETNIKI RADI PRINESO KAKE DNI VREME SE LEPO.

GRUDEN-DECEMBER

8

13

21

1	P	Zedinjenje. Edmund in tov.; Natal.	α
2	T	Bibijana, dev., muč.; Pavlina, muč.	α
3	S	Frančišek Ksaverij, spoznavalec. ☉	Π
4	Č	Barbara, dev., m.; Peter Hrizolog.	Π
5	P	* Saba, opat; Krispin, mučenec.	⊙
6	S	Miklavž (Nikolaj), škof; Leoncija.	⊙
7	N	DRUGA ADVENTNA NEDELJA.	⊙
8	P	BREZM. SPOČ. MARIJE DEVICE.	⊙
9	T	Peter Fourier, škof; Delfina.	⊙
10	S	Lavretanska Mati božja. Melhiad.	⊙
11	Č	Damaz, papež; Hugolin, pušč. ☾	⊙
12	P	* Aleksander, muč.; Dionizija, muč.	⊙
13	S	Lucija, devica, m.; Otilija, devica.	⊙
14	N	TRETJA ADVENTNA NEDELJA.	⊙
		Konrad Of.; Spiridion, opat.	
15	P	Kristina, dekla; Valerijan, škof.	⊙
16	T	Evzebij, škof; Albina, devica, muč.	⊙
17	S	† Kvatre. Lazar, škof; Vivina, dev.	⊙
18	Č	Gracijan, škof; Teotim, muč. ●	⊙
19	P	†† Kvatre. Urban V., pap.; Favsta.	⊙
20	S	† Kvatre. Evgenij in Makarij, muč.	⊙
21	N	ČETRTA ADVENTNA NEDELJA.	⊙
		Tomaz (Tomislav), apost.; Severin.	
22	P	Demetrij, mučenec; Flor, mučenec.	⊙
23	T	Viktorija (Zmagoslava), devica, m.	⊙
24	S	†† Adam in Eva; Hermina, devica.	⊙
25	Č	BOŽIČ. ROJSTVO GOSPOD. ☽	⊙
26	P	štefan, prvi mučenec.* Marin, muč.	⊙
27	S	Janez Evangelist, apostol; Fabiola.	⊙
28	N	NEDELJA PO BOŽIČU.	⊙
		Nedolžni otročiči. Kastor, mučenec.	
29	P	Tomaz, škof, muč.; David, kralj.	⊙
30	T	Evgenij, škof; Liberij, škof; Nicefor.	⊙
31	S	Silvester, papež; Melanija.	⊙

7. Janez Krstnik pošlje svoja učenca do Jezusa. (Mt 11, 2–10.)
 14. Janez Krstnik pričuje o Kristusu. (Jan 1, 19–28.)
 21. Janez Krstnik poklican v službo predhodnika. (Lk 3, 1–6.)
 28. Simeon in Ana oznanjujeta Gospoda. (Lk 2, 33–40.)

Sonce stopi v znamenje kozla dne 22. ob 6. uri 45 minut.

HRV.: PROSINAC. SRBSKO: ДЕКЕМБАР. ČEŠKO: PROSINEC.
B.: ДЕКЕМВРИЙ. POLJSKO: GRUDZIEN. RUSKÓ: ДЕКАБРЬ.

ZAPISKI ZA DECEMBER

- ☾ 3. ob 21-51; dež in sneg
- ☾ 11. ob 19-48; dež in sneg
- ☾ 18. ob 11-18; mrzlo in mrzel veter
- ☾ 25. ob 11-43; mrzlo in mrzel veter

Dan se skrči do 22. za 16 minut in zraste do 31. za 2 minuti.

SVETLE BOŽIČNE NOČI KAŠČE Z ŽITOM TEMNE,
TEMNE BOŽIČNE NOČI PA SVETLE KAŠČE PUSTE.

Abecedni imenik svetnikov in godov.

Tu so naštetih tisti godovi in tista imena svetnikov, ki so pri nas najbolj v navadi. Vseh ni, zlasti ni marsikaterega imena, ki ga ljudje po svoje krajšajo in oblikujejo. Če kak član naše Družbe želi pojasnila, naj se oglasi; radi mu bomo ustregli.

Večkrat pa želijo starši dati otroku ime, ki ga med svetniki ne najdemo. Ali imajo pravico? Opozarjamo najprej: Naša, skozi desetletja v Slovencih udomačena imena so za nas najlepša in zaeno tudi značilna. Do tega spoznanja so prišli

zlasti slovenski izobraženci, ki dajejo svojim otrokom zopet krepka, stara imena: Peter, Miklavž, Majda, Meta, Špela, Janez, Marko, Vid itd. Če bi pa le kdo želel dati posebno ime, velja za katoličane tale zapoved: »Želja svete Cerkve je, ne stroga zapoved, da starši dajejo otrokom imena svetnikov. Če pa starši izrečno žele dati drugo ime, naj se dodá krščencu še ime kakega svetnika in se obe imeni zapišeta v krstno knjigo.« Dolžnost katoličanov je, da se ravnaajo po tej odredbi.

A.

Abdon (in Senen), muč., 30. jul.
Abraham, očak, 9. okt.
Ada glej Adelhajda.
Adalbert (Vojteh), škof, 23. apr.
Adam (in Eva), prvi starši, 24. dec.
Adela glej Adelhajda.
Adelhajda, vdova, 16. dec.
Adolf, škof, 11. febr.
Adolf, spozn., 12. jun.
Adolf, škof, 17. jun.
Adrijan, muč., 8. sept.
Afra, muč., 24. maja.
Afra, muč., 9. avg.
Agapa, dev., muč., 5. marca.
Agapit (Ljubo), muč., 19. avg.
Agapit, papež, 20. sept.
Agata (Doroslava), d., m., 5. febr.
Agaton, papež, 16. febr.
Agaton, muč., 7. dec.
Agripina, dev., muč., 23. jan.
Ahacij (in tov.), muč., 22. jun.
Ahilej (in Nerij), muč., 12. maja.
Akvilina, dev., 13. jun.
Alban (Belo), muč., 13. jun.
Albert, škof, muč., 8. apr.
Albert Vel., spozn., 15. nov.
Albin (Belko), škof, 1. marca.
Albina, dev., muč., 16. dec.
Albuin (in Ingenuin), šk., 5. febr.
Aleksander (Šaša), škof, 23. apr.
Aleksander, papež, muč., 3. maja.
Aleksander Savli, 11. okt.
Aleksander, muč., 12. dec.
Aleksandra, muč., 20. marca.
Aleksandra, dev., muč., 18. maja.
Aleš, spozn., 17. jul.
Alferij, opat, 12. apr.
Alfonz, škof, 23. jan.
Alfonz Lig., škof, 2. avg.
Alfonz Rogr., spozn., 30. okt.
Alfred, opat, 12. jan.
Alojzij Gonzaga, spozn., 21. jun.
Amadej, spozn., 30. marca.
Amalija (Ljubica), 10. jul.
Amand, škof, 6. febr.
Ambrož, škof, c. u.č., 7. dec.
Ambrozij Sien., bl., 20. marca.
Ana, mati Marije Device, 26. jul.
Ana, prerokinja, 1. sept.
Anaklet, papež, 13. jul.
Ananija, muč., 25. jan.
Ananija, muč., 1. dec.
Anastazij, muč., 22. jan.

Anastazij, papež, 27. apr.
Anastazij, muč., 7. sept.
Anastazija, muč., 6. febr.
Anastazija, muč., 15. febr.
Anastazija, dev., 14. avg.
Anastazija, muč., 25. dec.
Andrej (Hrabros.) K., šk., 4. febr.
Andrej Bobóla, 21. maja.
Andrej Avelin, spozn., 10. nov.
Andrej, apostol, 30. nov.
Angela Folinjska, vdova, 4. jan.
Angela, dev., 10. maja.
Angela Merici, dev., 31. maja.
Angelina, 21. jul.
Angelus, spozn., 12. apr.
Angelus, 30. okt.
Anicet, papež, 17. apr.
Antia, muč., 18. apr.
Anton, pušč., 17. jan.
Anton Padovanski, 13. jun.
Anton M. Caharija, spozn., 5. jul.
Antonija, dev., muč., 29. apr.
Antonija, muč., 4. maja.
Antonija, dev., 27. okt.
Antonin, škof, 10. maja.
Antonin, muč., 22. avg.
Antonin, muč., 2. sept.
Antonina, muč., 1. marca.
Antuza, muč., 27. avg.
Anzelm, škof, c. u.č., 21. apr.
Apolinarij, škof, 23. jul.
Apolonij, muč., 18. apr.
Apolonija, dev., muč., 9. febr.
Arkadij, muč., 12. jan.
Atanazij, škof, c. u.č., 2. maja.
Atanazija, vdova, 14. avg.
Avguštin, škof, ap. angl., 28. maja.
Avguštin, škof, c. u.č., 28. avg.
Avrea (Zlata), dev., muč., 19. jul.
Avrelij, škof, 12. nov.
Avrelija, dev., muč., 15. okt.

B.

Baldomir, spozn., 27. febr.
Baltazar (Boltežar), kralj, 6. jan.
Bara glej Barbara.
Barbara, dev., muč., 4. dec.
Barbea, muč., 19. jan.
Barnaba, apostol, 11. jun.
Bazilij, škof, c. u.č., 14. jun.
Bazilisa (in Julijan), muč., 9. jan.
Beatrika, muč., 29. jul.
Beda (Veda) Čast., c. u.č., 27. maja.
Belo glej Alban.

Benedikt, opat, 21. marca.
Benedikt Niger, spozn., 4. apr.
Benedikt Jožef, spozn., 16. apr.
Benedikta, muč., 4. jan.
Benedikta, dev., 6. maja.
Benedikta, dev., muč., 8. okt.
Benigen, muč., 13. febr.
Benigen, muč., 1. nov.
Benjamin, muč., 31. marca.
Benon, škof, 26. jun.
Benvard (s tov.), škof, 25. okt.
Benvenut, škof, 22. marca.
Berard, muč., 16. jan.
Bernard, škof, 12. marca.
Bernard, opat, 20. avg.
Bernard Ofiški, spozn., 26. avg.
Bernardin Foški, 27. nov.
Bernardin Sienski, sp., 20. maja.
Berta, dev., 4. jul.
Bertold, spozn., 29. marca.
Bertram, škof, 3. jul.
Bertrand, patr. oglejski, 6. jun.
Bibijana, dev., muč., 2. dec.
Birgita, vdova, 8. okt.
Blaž, škof, muč., 3. febr.
Blaženko glej Makarij.
Bogdan glej Deodat.
Bogdan glej Matija.
Bogo glej Bogomir.
Bogoljub glej Teofil.
Bogomil, škof, 10. jun.
Bogomila, 6. jul.
Bogomir (Bogo, Božo), šk., 8. nov.
Bojan glej Mohor.
Boltežar glej Baltazar.
Bonaventura, škof, c. u.č., 14. jul.
Bonifacij, muč., 14. maja.
Bonifacij, papež, 25. maja.
Bonifacij, škof, muč., 5. jun.
Bonifacij, papež, 25. okt.
Boris, kralj, 2. maja.
Boštjan glej Sebastijan.
Božena glej Natalija.
Božidar glej Teodor.
Božo glej Bogomir.
Branimir glej Frančišek.
Branko glej Frančišek.
Breda glej Friderika.
Brezm. spočetje M. D., 8. dec.
Brigita, dev., 1. febr.
Bronislava, nuna, 7. sept.
Brunon, škof, 17. maja.
Brunon, spozn., 6. okt.
Budislav glej Gregor.

C.

Caharija, papež, 15. marca.
 Caharija, prerok, 6. sept.
 Caharija (in Elizabeta), 5. nov.
 Cecilija, dev., muč., 22. nov.
 Cefirin, papež, 26. avg.
 Celestin, papež, 6. marca.
 Celestin, papež, 19. maja.
 Cenon, muč., 5. apr.
 Ciprijan, škof, muč., 14. sept.
 Ciprijan (in Kornelij), m., 16. sept.
 Ciprijan (in Justina), m., 26. sept.
 Ciriak (Larg in Smaragd), m., 8. avg.
 Ciril Aleksandrijski, škof, 9. febr.
 Ciril Jeruzal., šk., c. uč., 18. marca.
 Ciril, škof, 29. marca.
 Ciril (in Metod), slov. apost., 5. jul.
 Cirila, muč., 5. jul.
 Cirila, dev., muč., 28. okt.
 Cita, dev., 27. apr.
 Cvetana, Cvetka glej Flora.
 Cvetka glej Terezija D. Jez.
 Cvetko glej Florijan.

D.

Damaz, papež, 11. dec.
 Damijan (in Kozma), m., 27. sept.
 Danijel (Dana, Danica, Danilo),
 prerok, 21. jul.
 Danijel (in tov.), muč., 10. okt.
 Danilo glej Danijel.
 Darij, muč., 19. dec.
 Darinka glej Darija ali Martina.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Davorin glej Martin.
 Demeter, muč., 9. apr.
 Deodat (Bogdan), muč., 8. nov.
 Deziderij (Željko), škof, 23. maja.
 Didak Jožef, bl., 21. marca.
 Dinko glej Dominik.
 Dionizij, škof, muč., 9. okt.
 Dizma, desni razbojnik, 25. marca.
 Dobrega sveta D. Marija, 26. apr.
 Dominik (Vladimil), spozn., 4. avg.
 Dominika, muč., 6. jul.
 Donat, škof, muč., 7. avg.
 Donat, spozn., 29. okt.
 Dora glej Doroteja.
 Doroslava glej Agata.
 Doroteja (Dora), d., m., 6. febr.
 Doroteja (in tov.), d., m., 3. sept.
 Dragica glej Karel.
 Drago, spozn., 16. apr.
 Dragotin glej Karel Bor.
 Dula, muč., 25. marca.
 Dušan glej Spiridion.

E.

Eberhard, škof, 8. jan.
 Eberhard, škof, 23. jun.
 Eberhard, škof, 28. nov.
 Echeiel, prerok, 10. apr.
 Edita, dev., 16. sept.
 Edmund, škof, 16. nov.
 Edmund (in tov.), muč., 1. dec.
 Edvard, kralj, muč., 18. marca.
 Edvard, kralj angl., 13. okt.
 Efrem, cerkv. uč., 18. jun.
 Egidij (Roger in Odorik), 28. jan.

Egidij od sv. Jožeta, 7. febr.
 Egidij (Ilij, Tilen), opat, 1. sept.
 Eleonora, dev., 21. febr.
 Elevterij, škof, muč., 20. febr.
 Elevterij, papež, muč., 26. maja.
 Elija, prerok, 20. jul.
 Elizabeta (Špela), kraljica, 8. jul.
 Elizabeta (in Caharija), 5. nov.
 Elizabeta, kraljica, 19. nov.
 Elizej, prerok, 14. jun.
 Ema, vdova, 19. apr.
 Emanuel, muč., 26. marca.
 Emeram, škof, muč., 22. sept.
 Emerencijana, dev., muč., 23. jan.
 Emerik, vojvoda, spozn., 5. nov.
 Emigdig, škof, muč., 9. avg.
 Emil (Milan), muč., 22. maja.
 Emilija (Milica), dev., 17. avg.
 Emilijan (Milan), škof, 11. sept.
 Emilijana (Milena), dev., 5. jan.
 Engelbert, škof, 7. nov.
 Epigmeni, muč., 24. marca.
 Erazem, škof, muč., 2. jun.
 Erazma (s tov.), muč., 3. sept.
 Erik, kralj, 18. maja.
 Erna glej Ertruda.
 Ernest, škof, 12. jan.
 Ertruda (Erna), dev., 11. sept.
 Etbin, opat, 19. okt.
 Etelbert, kralj, 25. febr.
 Eva (in Adam), prvi starši, 24. dec.
 Evald, muč., 3. okt.
 Evarist I., papež, muč., 26. okt.
 Evfemija (in tov.), d., m., 3. sept.
 Evfrazija, dev., 13. marca.
 Evgenij, muč., 24. jan.
 Evgenij, papež, 8. jul.
 Evgenij (in Makarij), m., 20. dec.
 Evgenij, škof, 30. dec.
 Evgenija, dev., 25. dec.
 Evaljaja, dev., muč., 12. febr.
 Evstahij (in tov.), muč., 20. sept.
 Evstohija, dev., 13. febr.
 Evstohija, dev., muč., 2. nov.
 Evtihij, muč. iz Mezop., 14. marca.
 Evtihij, muč. iz Tracije, 29. sept.
 Evtihijan, papež, muč., 8. dec.
 Evzebij, muč., 6. marca.
 Evzebij, duh. spozn., 14. avg.
 Evzebij, škof, muč., 16. dec.

F.

Fabij, muč., 31. jul.
 Fabijan (in Sebastijan), m., 20. jan.
 Fabiola, vdova, 27. dec.
 Favsta, vdova, 19. dec.
 Favstin (in Jovita), m., 15. febr.
 Felicijan (in Primož), muč., 9. jun.
 Felicijan, škof, muč., 20. okt.
 Felicita, muč., 7. marca.
 Felicita s 7 sinovi, muč., 10. jul.
 Felicita, muč., 23. nov.
 Feliks (Srečko), duh., muč., 14. jan.
 Feliks, škof, 21. febr.
 Feliks Kantal., spozn., 21. maja.
 Feliks (in Fortunat), 18. jun.
 Feliks (in Nabor), muč., 12. jul.
 Feliks Val., spozn., 30. nov.
 Ferdinand, kralj, 30. maja.

Fides (Vera), dev., muč., 1. avg.
 Filemon (in Apolonij), m., 8. marca.
 Filip (in Jakob), apost., 1. maja.
 Filip Nerij, spozn., 26. maja.
 Filip (Zdenko) Benicij, sp., 23. avg.
 Filomena, dev., 11. avg.
 Firmin, škof, muč., 25. sept.
 Firmin, škof, 11. okt.
 Flavijan, muč. (v Rimu), 28. jan.
 Flora (Cvetka, Cvetana), d., 12. jun.
 Flora, dev., muč., 24. okt.
 Florentin, škof, 16. okt.
 Florentina, dev., 20. jun.
 Florijan (Cvetko), muč., 4. maja.
 Fortunat, spozn., 1. jun.
 Fortunat (in Feliks), 18. jun.
 Fortunat (in Mohor), muč., 12. jul.
 Francišek (Branimir, Branko) Sa-
 leški, škof, cerkv. uč., 29. jan.
 Francišek Kle, muč., 17. febr.
 Francišek Pavl., spozn., 2. apr.
 Francišek Hier., 17. maja.
 Francišek Kar., spozn., 4. jun.
 Francišek Regis., spozn., 16. jun.
 Francišek Solan., spozn., 24. jul.
 Francišek Kald., spozn., 13. sept.
 Francišek Seraf., spozn., 4. okt.
 Francišek Borgia, spozn., 10. okt.
 Francišek Ksaverij, spozn., 3. dec.
 Franciška Rimska, vdova, 9. marca.
 Franciška Santalska, vd., 21. avg.
 Friderik (Mirko, Miroslav), škof,
 muč., 18. jul.
 Fridolin, opat, 6. marca.
 Frumencij, škof, 27. okt.

G.

Gabrijel Žal. M. b., 27. febr.
 Gabrijel, nadangel, 24. marca.
 Gaj (in Soter), papež, m., 22. apr.
 Gal, opat, 16. okt.
 Gala, vdova, 5. okt.
 Gaspar (Gašper), kralj, 6. jan.
 Gaudencij (Veseljko), šk., 25. okt.
 Genovefa, dev., 3. jan.
 Gentilij, muč., 5. sept.
 Gerard, muč., 8. marca.
 Gerard, škof, muč., 24. sept.
 Gerard Majela, 16. okt.
 Germana, dev., 15. jun.
 Gervazij (in Protazij), m., 19. jun.
 Gizela, kraljica, opatinja, 7. maja.
 Godfrid (Bogomir), škof, 8. nov.
 Godhard, škof, 5. maja.
 Gorgonij, muč., 9. sept.
 Gracijan, škof, 18. dec.
 Gregorij, papež, 13. febr.
 Gregorij, papež, 17. febr.
 Gregorij N. (Budisl.), šk., 9. marca.
 Gregorij Vel., papež, 12. marca.
 Gregorij Nacijan, škof, 9. maja.
 Gregorij, papež, 25. maja.
 Gregorij Čudodelnik, šk., 17. nov.
 Gregorij, papež, 28. nov.
 Gvido, spozn., 12. sept.
 Gvidon, opat, 31. marca.

H.

Habakuk, prerok, 15. jun.
 Hadrijan, muč., 8. sept.

Hedviga (Vika), 17. okt.
Helena (Jelena, Jelka), kr., 15. apr.
Helena, dev., 22. maja.
Helena, mati Konst. Vel., 1. avg.
Hema, vdova, 27. jun.
Henrik Suzo, spozn., 2. marca.
Henrik, cesar, spozn., 15. jul.
Hermagor (Bojan) glej Mohor.
Herman Jožef, spozn., 7. apr.
Hermenegild, muč., 13. apr.
Heribert, škof, 16. marca.
Hiacint, spozn., 17. avg.
Hiacint (in Prot), muč., 11. sept.
Hiacinta, dev., 30. jan.
Hiacinta, dev., 6. febr.
Hieronim Emil, spozn., 20. jul.
Hieronim, cerkv. uč., 30. sept.
Higin, papež, muč., 11. jan.
Hilarij (Radovan), c. uč., 14. jan.
Hilarij (in Tacijan), m., 16. marca.
Hilarija, muč., 12. avg.
Hilda, 18. novembra.
Hildegarda, opatinja, 17. sept.
Hipolit (in Kasijan), muč., 13. avg.
Hipolit, škof, muč., 22. avg.
Honorij, škof, 30. sept.
Hozana, bl., 27. aprila.
Hrabroslav glej Andrej.
Hrizogon, muč., 24. nov.
Hugolin (in tov.), muč., 13. okt.
Hugon, škof, 1. apr.
Hugon, škof, 10. avg.

I

Ida, dev., 13. apr.
Ida, grofinja, 4. sept.
Ida, devica, 29. okt.
Ignacij (Igo, Ognjeslav), šk., muč.,
1. februarja.
Ignacij Lojola, spozn., 31. jul.
Igo glej Ignacij.
Ime Marijino, 12. sept.
Ingenuin (in Albuin), šk., 5. febr.
Inocencij, papež, 22. jun.
Inocencij, papež, 28. jul.
Irena (Miroslava), dev., 21. febr.
Irena, dev., muč., 5. apr.
Irena (s tov.), muč., 18. sept.
Irenej, škof, 5. maja.
Irenej, spozn., 28. jun.
Irenej, škof, muč., 4. jul.
Irenej, škof, muč., 15. dec.
Irmina, dev., 24. dec.
Ivan glej Janez.
Ivana (Jana, Joana) Val., vd., 4. febr.
Ivana (Orleanska), dev., 30. maja.
Ivana Frančiška Šantalska, 21. avg.
Ivo, spozn., 19. maja.
Izabela, kraljica, 4. jan.
Izabela, dev., 31. avg.
Izajja, prerok, 6. jul.
Izak, menih, 11. apr.
Izidor, škof, muč., 2. jan.
Izidor, škof, cerkv. uč., 4. apr.
Izidor, kmet, spozn., 15. maja.

J

Jakob (Radoslav) ml., ap., 1. maja.
Jakob st., apostol, 25. jul.

Jakob, pušč., 6. avg.
Jakob iz Marke, spozn., 28. nov.
Jana glej Ivana.
Janez Zlatousti, šk., c. uč., 27. jan.
Janez Miloščinar, škof, 30. jan.
Janez Bosko, spozn., 31. jan.
Janez Matajski, spozn., 8. febr.
Janez Jožef od Kr., opat, 5. marca.
Janez od Boga, spozn., 8. marca.
Janez Sarkander, bl., 17. marca.
Janez Damaščan, c. uč., 27. marca.
Janez Kapistran, sp., 28. marca.
Janez Klimak, opat, 30. marca.
Janez Ev. pred Lat. vrati, 6. maja.
Janez Krstn. de la Salle, 15. maja.
Janez Nepomučan, sp., 16. maja.
Janez de Rossi, spozn., 23. maja.
Janez, papež, muč., 27. maja.
Janez Fakund, spozn., 12. jun.
Janez Franc, spozn., 16. jun.
Janez Krstnik, rojstvo, 24. jun.;
obglavljenje, 29. avg.
Janez (in Pavel), muč., 26. jun.
Janez Gvalbert, opat, 12. jul.
Janez Kolumbin, bl., 31. jul.
Janez Viannej, 9. avg.
Janez Berhmans, spozn., 13. avg.
Janez Eudes (Ed), spozn., 19. avg.
Janez Kancijan, spozn., 20. okt.
Janez Gabriel Perb., muč., 7. nov.
Janez od Križa, spozn., 24. nov.
Janez Evangelist, 27. dec.
Januarij, škof, muč., 19. sept.
Jedert Brab., dev., 17. marca.
Jedert, dev., 15. nov.
Jelena glej Helena.
Jelislava glej Elizabeta.
Jelka glej Helena.
Jernej, apostol, 24. avg.
Jernej, škof, bl., 19. okt.
Joahim, oče Marije, 16. avgusta.
Jolanda, bl., 16. junija.
Jona, prerok, 21. sept.
Jordan, spozn., 15. febr.
Jošt, opat, 16. jun.
Jovita (in Favstin), muč., 15. febr.
Jozafat Kunčević, šk., m., 14. nov.
Jožef, ženin M. D., 19. marca.
Jožef Oriol, 23. marca.
Jožef Kal., spozn., 27. avg.
Jožef Kupertin, spozn., 18. sept.
Juda (in Simon), apost., 28. okt.
Judita, muč., 6. maja.
Jukund, škof, 14. nov.
Jukunda, dev., muč., 27. jul.
Julij, spozn., 31. jan.
Julij, papež, 12. apr.
Julij, senator, muč., 19. avg.
Julij, muč., 1. jul.
Julij, muč., 20. dec.
Julija, dev., 22. maja.
Julija, dev., muč., 10. dec.
Julijan (in Basilisa), muč., 9. jan.
Julijan, škof, 28. jan. (in 8. febr.).
Julijan, muč., 19. febr.
Julijana, vdova, 7. febr.
Julijana, dev., muč., 16. febr.
Julijana Falk., dev., 19. jun.
Julijana, dev., muč., 17. avg.

Jurij, muč., 24. apr.
Just, škof, 28. maja.
Just, muč., 14. julija.
Just, muč., 18. okt.
Just, muč., 2. novembra.
Justin, muč., 14. apr.
Justina, dev., muč., 26. sept.

K

Kajetan, spozn., 7. avg.
Kalist, papež, muč., 14. okt.
Kamil Leljiški, spozn., 18. jul.
Kamil (in tov.), muč., 25. sept.
Kancijan glej Kocijan.
Kandid, muč., 3. okt.
Kanut, kralj, muč., 19. jan.
Karel (Dragotin) Bor., šk., 4. nov.
Karmelska Mati božja, 16. jul.
Kasijan (in Hipolit), muč., 13. avg.
Kastor, muč., 28. marca.
Katarina Ricci, dev., 13. febr.
Katarina Gen., 22. marca.
Katarina Švedska, 22. marca.
Katarina Švedska, dev., 30. apr.
Katarina, dev., muč., 25. nov.
Kazimir, spozn., 4. marca.
Kilijan, škof, 8. jul.
Klara, devica, 12. avg.
Klavdij, muč., 30. okt.
Klavdij (in Simforijan), m., 8. nov.
Klemen M. Dvořak, sp., 15. marca.
Klemen, papež, muč., 23. nov.
Klet (in Marcelin), šk., m., 26. apr.
Klotilda, kraljica, 3. jun.
Klotilda, dev., muč., 23. okt.
Kocijan (in tov.), muč., 31. maja.
Koloman, muč., 13. okt.
Konrad Plac., pušč., 19. febr.
Konrad, škof, 26. nov.
Konstancija, dev., muč., 19. sept.
Konstantin, muč., 29. jan.
Kordula, dev., muč., 22. okt.
Kornelij (in Ciprijan), m., 16. sept.
Korona, muč., 14. maja.
Kozma (in Damijan), m., 27. sept.
Krispin, škof, 19. nov.
Krispin, muč., 5. dec.
Kristijan, muč., 17. febr.
Kristina, dev., muč., 24. jul.
Kristina, dekla, 15. dec.
Krištof Milanski, 11. marca.
Krištof, muč., 25. jul.
Krištof, 31. oktobra.
Krizant (in Darija), muč., 25. okt.
Ksist glej Sikst.
Kunigunda, cesarica, 3. marca.
Kutbert, škof, 20. marca.
Kvirin, muč., 30. marca.

L

Ladislav, kralj, 27. jun.
Lambert, škof, muč., 17. sept.
Larg (Ciriak in Sm.), m., 8. avg.
Lavra, nuna, 17. jun.
Lavrencij (Lovro), muč., 10. avg.
Lavrencij Just., škof, 5. sept.
Lavretianska Mati božja, 10. dec.
Lazar, škof, 17. decembra.
Lea, 22. marca.
Lenart glej Leonard.

Leon I., papež, cerkv. uč., 11. apr.
Leon IX., papež, 19. apr.
Leon, škof, 22. apr.
Leon II., papež, 28. jun.
Leon, papež, 3. julija.
Leonard (Lenart), opat, 6. nov.
Leonard Portom., spozn., 17. nov.
Leopold Gaj., 2. apr.
Leopold, vojvoda, spozn., 15. nov.
Lidija, vdova, 3. avg.
Lin, papež, muč., 23. avg.
Ljubica glej Amalija.
Ljubo glej Agapit.
Ljudmila, vdova, 16. sept.
Lovro glej Lavrencij.
Lucij, papež, muč., 4. marca.
Lucija, dev., muč., 13. dec.
Lucijan, muč., 7. jan.
Ludger, 26. marca.
Ludovik Tol., škof, 19. avg.
Ludovik, kralj, 25. avg.
Ludovik Bert., spozn., 10. okt.
Ludovika Marijac, bl., 15. marca.
Luka, evangelist, 18. okt.

M.

Magdalena (Majda) P., d., 29. maja.
Magdalena, spokornica, 22. jul.
Makarij (Blaženko) A., op., 2. jan.
Makarij, škof, 10. marca.
Makarij (in Evgenij), muč., 20. dec.
Maksencij, muč., 12. dec.
Maksim, škof, muč., 29. maja.
Maksima, muč., 26. marca.
Maksimijan, škof, 21. febr.
Maksimijan, škof, muč., 3. okt.
Maksimilijan, škof, muč., 12. okt.
Mamert, škof, 11. maja.
Marcel, papež, muč., 16. jan.
Marcela, vdova, 31. jan.
Marcelijan (in Marko), m., 18. jun.
Marcelin (in Klet), šk., m., 26. apr.
Marij (in tov.), muč., 19. jan.
Marije bl. Device godovi:
Zaroka z Jožefom, 23. jan.
Očiščevanje (svečnica), 2. febr.
Lurška M. B., 11. febr.
Oznanjenje M. D., 25. marca.
M. B. dobrega sveta, 26. apr.
Pomočnica kristjanov, 24. maja.
Srednica vseh milosti, 31. maja.
Obiskanje Marijino, 2. jul.
Karmelska M. B., 16. jul.
Marija Snežnica, 5. avg.
Vnebovzetje M. D., 15. avg.
Srce Marijino, 23. avg.
Rojstvo Marije Device, 8. sept.
Ime Marija, 12. sept.
Marija 7 žal., petek po tih ned.
in 15. sept.
Rešiteljica ujetnikov, 24. sept.
Rožnovenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru in 7. okt.
Materinstvo, 11. okt.
Darovanje Marijino, 21. nov.
Brezmadežno spočetje, 8. dec.
Lavretanska M. B., 10. dec.
Marija Kleofova, 9. apr.
Marija Magd. (Majda), 22. jul.

Marija Magd. Pazzi, d., 29. maja.
Marijan, muč., 17. jan.
Marijan, spozn., 19. avg.
Marijana glej Ana.
Marin, muč., 26. dec.
Marjeta (Marg., Meta), d., 28. jan.
Marjeta Kort., spok., 22. febr.
Marjeta, kraljica, 10. jun.
Marjeta, dev., muč., 20. jul.
Marjeta Alakok, dev., 17. okt.
Marko, evangelist, 25. apr.
Marko (in Marcelijan), m., 18. jun.
Marko (in tov.), muč., 7. sept.
Marta (in tov.), muč., 19. jan.
Marta, dev., 29. jul.
Martin (Davorin), škof, 11. nov.
Martin, papež, muč., 12. nov.
Martina, dev., muč., 30. jan.
Matej, apostol, 21. sept.
Matija (Bogdan), apostol, 24. febr.
Matilda, devica, 26. febr.
Matilda, kraljica, 14. marca.
Maver, opat, 15. jan.
Mavricij (in tov.), muč., 22. sept.
Medard, škof, 8. jun.
Mehtilda, devica, 10. apr.
Melanij, škof, 6. jan.
Melecij, škof, 12. febr.
Melhijad, papež, muč., 10. dec.
Melhior, kralj, 6. jan.
Metod (in Ciril), slov. ap., 5. jul.
Mihael, nadangel, 29. sept.; njegova prikazen, 8. maja.
Miklavž glej Nikolaj.
Milan glej Emilijan.
Milena glej Emilijana.
Milica glej Emilija.
Milka glej Ljudmila.
Mirko glej Friderik.
Miro, škof, 8. avg.
Miroslav glej Friderik.
Miroslava glej Irena.
Modest, škof krški, 31. marca.
Mohor (in Fortunat), muč., 12. jul.
Monika, vdova, 4. maja.

N.

Nabor (in Feliks), muč., 12. jul.
Nada, 24. sept.
Narcis, škof, 29. okt.
Natalija (Božena), muč., 27. jul.
Natalija, spozn., 1. dec.
Nazarij, muč., 12. jun.
Nerej (in Ahilej), muč., 12. maja.
Neža (Janja), dev., muč., 21. jan.
Neža Praška, 2. marca.
Neža (Montep.), dev., 20. apr.
Nicefor, patriarh, 13. marca.
Nikolaj (in tov.), muč., 9. jul.
Nikolaj Tol., spozn., 10. sept.
Nikolaj Tavelič, bl., 14. nov.
Nikolaj (Miklavž), škof, 6. dec.
Nikomed, muč., 15. sept.
Norbert, škof, 6. jun.
Notburga, dev., 13. sept.

O.

Obglavljenje Jan. Krst., 29. avg.
Obiskanje Marijino, 2. jul.

Očiščevanje Marijino, 2. febr.
Odilo, opat, 1. jan.
Odon, opat, 18. nov.
Odorik (Roger in Egidij), 28. jan.
Ognjeslav glej Ignacij.
Olga, 11. julija.
Onezim, muč., 16. febr.
Orest, muč., 9. nov.
Oskar, škof, 3. febr.
Otilija, dev., 13. dec.
Otmar, opat, 16. nov.
Oznanjenje Marijino, 25. marca.
Ožbolt, kralj, muč., 5. avg.

P.

Pankracij, muč., 12. maja.
Pantaleon, muč., 27. jul.
Pashal, spozn., 17. maja.
Pastor, spozn., 26. jul.
Patricij (Patrik), škof, 17. marca.
Pavel, prvi puščavnik, 15. jan.
Pavel od Križa, spozn., 28. apr.
Pavel, škof, 7. jun.
Pavel (in Janez), muč., 26. jun.
Pavel (in Peter), apost., 29. jun.; njegovo spreobrnjenje, 25. jan.
Pavla, vdova, 26. jan.
Pavla, dev., muč., 3. jun.
Pavlin, oglejski škof, 11. jan.
Pavlin Nol., škof, 22. jun.
Pavlina, 14. marca.
Pavlina, muč., 6. jun.
Pavlina, dev., 2. dec.
Pavlina, muč., 31. dec.
Pelagija, muč., 23. marca.
Pelagija, spozn., 17. dec.
Peregrin, spozn., 27. apr.
Peregrin, spozn., 28. jul.
Perpetua (in Felicita), m., 6. marca.
Peter, škof, 9. jan.
Peter Nol., spozn., 31. jan.
Peter Dam., škof, c. uč., 23. febr.
Peter Kanizij, 27. apr.
Peter, muč., 29. apr.
Peter Regalat, spozn., 13. maja.
Peter Celestin, papež, 19. maja.
Peter (in tov.), muč., 2. jun.
Peter (in Pavel), apost., 29. jun.
Peter Klaver, spozn., 9. sept.
Peter Alkantara, spozn., 19. okt.
Peter Zlatoslav, cerkv. uč., 4. dec.
Peter Fourier, škof, 9. dec.
Petra stol (v Rimu), 18. jan.
Petra stol (v Antiohiji), 22. febr.
Petra vezi, 1. avg.
Petronij, škof, 6. sept.
Petronila, dev., 31. maja.
Pij V., papež, 5. maja.
Pij I., papež, 11. jul.
Placid (in tov.), muč., 5. okt.
Placida, dev., 11. okt.
Platon, menih, 4. aprila.
Polikarp, škof, muč., 26. jan.
Pomočnica kristjanov, 24. maja.
Poncijan, papež, muč., 19. nov.
Prakseda, dev., 21. jul.
Primož (in Felician), muč., 9. jun.
Priska, dev., muč., 18. jan.
Prokopij, spozn., 27. febr.

Prot (in Hiacint), muč., 11. sept.
Protazij (in Gervazij), m., 19. jun.
Pudencijana, dev., 19. maja.
Pulherija, kraljica, 7. julija.

R.

Radegunda, kraljica, 13. avg.
Radgand glej Radegunda.
Radovan glej Hilarij.
Rafaël, nadangel, 24. okt.
Rajmund Penjaforški, 23. jan.
Rajmund, spozn., 31. avg.
Rane sv. Frančiška, 17. sept.
Regina, dev., muč., 7. sept.
Remigij, škof, 1. okt.
Rihard, kralj, 7. febr.
Rihard, škof, 3. apr.
Robert, opat, 29. apr.
Robert Bel, c. uč., 13. maja.
Robert, opat, 7. jun.
Roderik, muč., 13. marca.
Roger (Egidij in Odorik), 28. jan.
Rojstvo Marijino, 8. sept.
Rok, spozn., 16. avg.
Roman, opat, 28. febr.
Roman, muč., 9. avg.
Romana, dev., 23. febr.
Romuald, opat, 7. febr.
Roza Limanska, dev., 30. avg.
Rozalija, dev., 4. sept.
Rozina, vdova, 13. marca.
Rožnov. Kr., 1. ned. v okt. in 7. okt.
Rudolf, muč., 17. apr.
Rudolf, škof, 26. jun.
Rudolf (in tov.), muč., 27. jul.
Rupert, škof, 27. marca.

S.

Saba (Sava), muč., 12. apr.
Saba, opat, 5. dec.
Sabina, muč., 29. avg.
Sadot, škof (in tov.), m., 20. febr.
Saloma Mar., 22. okt.
Salvator, spozn., 18. marca.
Saša glej Aleksander.
Saturnin, muč., 29. nov.
Savin, muč., 11. jul.
Sebastijan (in Fabijan), m., 20. jan.
Sekunda, dev., muč., 10. jul.
Senen (in Abdon), muč., 30. jul.
Serafin, spozn., 12. okt.
Serápion, škof, 21. marca.
Sergij, muč., 7. okt.
Servacij, škof, 13. maja.
Severin, opat, 8. jan.
Severin, škof, 23. okt.
Severin, škof, 21. dec.
Sholastika, dev., 10. febr.
Sibila, dev., 17. avg.
Sidonij (Zdenko), škof, 23. avg.
Sigmund (Žiga), 11. maja.
Sikst, papež, 28. marca.
Sikst I., papež, 6. apr.
Sikst II., papež, 6. avg.
Silverij, papež, 20. jun.
Silvester, opat, 26. nov.
Silvester, papež, 31. dec.
Simeon, škof, muč., 18. febr.
Simeon, muč., 24. marca.
Simeon, škof, 21. apr.

Simeon, starček, 8. okt.
Simforijan (in Klavdij), m., 8. nov.
Simforoza, muč., 18. jul.
Simon (in Juda), apost., 28. okt.
Simon-otrok, muč., 24. marca.
Simplicij, papež, 2. marca.
Slavka (Slavko) glej Alojzij.
Smaragd (Cir. in Larg), m., 8. avg.
Snežnica Marija, 5. avg.
Sofronij, škof, 11. marca.
Sonja glej Zofija.
Soter (in Gaj), pap., m., 22. apr.
Sotéra, dev., muč., 10. febr.
Spiridion (Dušan), opat, 14. dec.
Spočetje brezmadežno, 8. dec.
Spomin sv. Pavla, 30. jun.
Srečko glej Feliks.
Stanislav (Stanko, Stana), šk., 7. maja
Stanislav Kostka, spozn., 13. nov.
Suzana, d., (in Tiburcij), m., 11. avg.

Š.

Štefan, opat, 17. apr.
Štefan, papež, muč., 2. avg.
Štefan, kralj ogrski, 2. sept.
Štefan, prvi mučenec, 26. dec.;
najdenje njegovo, 3. avg.

T.

Tacijan (in Hilarij), m., 15. marca.
Tarbula, dev., muč., 22. apr.
Tarzicij, muč., 15. avg.
Tarzila, dev., 24. dec.
Tekla, dev., muč., 23. sept.
Telesfor, papež, muč., 5. jan.
Teobald, pušč., 1. jul.
Teodor (Božidar), spozn., 7. jan.
Teodor, muč., 15. apr.
Teodor, muč., 9. nov.
Teodora, muč., 13. marca.
Teodozija, dev., 2. apr.
Teofil (Bogoljub), muč., 8. jan.
Teotim (in tov.), muč., 18. dec.
Terezija Deteta Jez., 3. okt.
Terezija, dev., 15. okt.
Tiburcij (in tov.), muč., 14. apr.
Tiburcij (in Suzana), muč., 11. avg.
Ticijan, škof, 3. marca.
Tilen glej Egidij.
Timotej, škof, 24. jan.
Timotej, muč., 22. avg.
Tit, škof, 4. jan.
Tomaž Akv., sp., c. uč., 7. marca.
Tomaž Tol., muč., 9. apr.
Tomaž Vilan., škof, 22. sept.
Tomaž, škof, 3. okt.
Tomaž (Tomislav), apost., 21. dec.
Tomaž, škof, muč., 29. dec.
Tomislav glej Tomaž, 21. dec.
Trifon, muč., 10. nov.
Turibij, škof, 24. marca.

U.

Ubald, škof, 16. maja.
Udalrik glej Urh.
Urban I., papež, 25. maja.
Urban, škof, 7. dec.
Urban, papež, 19. dec.
Urh, škof, 4. julija.
Uršula (in tov.), dev., m., 21. okt.

V.

Valburga, dev., 25. febr.
Valentin (Zdravko), škof, 7. jan.
Valentin, muč., 14. febr.
Valentina, dev., 25. jul.
Valerija, muč., 5. jun.
Valerijan (in tov.), muč., 14. apr.
Valerijan, spozn., 12. sept.
Vekoslav glej Alojzij.
Venancij, škof, muč., 1. apr.
Venancij, muč., 18. maja.
Venčeslav, kralj, 28. sept.
Vendelin, spozn., 20. okt.
Venefrida, dev., muč., 3. nov.
Vera glej Fides.
Veronika, dev., 13. jan.
Veronika Jul., dev., 9. jul.
Veselko glej Gavdencij.
Vid, muč., 15. jun.
Vigilij, škof, muč., 26. jan.
Vika glej Hedviga.
Viktor (Zmagoslav), spoznavalec
26. februarja.

Viktor, muč., 10. marca.
Viktor, muč., 20. apr.
Viktor, papež, muč., 28. jul.
Viktor, škof, 23. avg.
Viktorija, dev., muč., 11. febr.
Viktorija, muč., 17. nov.
Viktorija, dev., 23. dec.
Viktorin, muč., 25. febr.
Viktorin, škof, muč., 3. nov.
Vilibald, škof, 7. jul.
Vilibrord, škof, 7. nov.
Viljem, pušč., 10. febr.
Viljem, opat, 6. apr.
Viljem, škof, 8. jun.
Viljem, opat, 25. jun.
Vincencij (Vinko), muč., 22. jan.
Vincencij Fer., spozn., 5. apr.
Vincencij Pavl., spozn., 19. jul.
Virgilij, muč., 13. sept.
Virgilij, škof, 27. nov.
Vital, muč., 28. apr.
Vital, muč., 4. nov.
Vivina, dev., 17. dec.
Vladimir, kralj, 15. jul.
Vnebovzetje Marijino, 15. avg.
Vojslava, dev., 27. maja.
Vojteh (Adalbert), škof, 23. apr.
Volbenk (Volfgang), škof, 31. okt.

Z.

Zaroka Marijina, 23. jan.
Zdenko glej Sidonij, Filip.
Zdravko glej Valentin.
Zlata glej Avrea.
Zmagoslav glej Viktor.
Zofija, 15. maja.
Zofija (in tov.), muč., 18. sept.
Zofija, vdova, 30. sept.
Zofronij glej Sofronij.

Ž.

Žalostna Mati božja, petek po ti
nedelji in 15. sept.
Željko glej Deziderij.
Žiga glej Sigmund.

Poštne pristojbine in predpisi.

Poznejše spremembe
niso izključene.

Pisma						Navadne in povzeta nakaznice			Za vplačilo s čekavno položnico			Tiskovine			Poslovni papirji			Vzorci							
do tuz.		do inoz.		do tuz.		do tuz.		do din		din p		do g		din p		do g		din p		do g		din p			
g	din	p	g	din	p	din	din	p																	
v kraj. prometu ¹	20	4	—	100	3	—	100	—	50	50	—	50	100	1	50	100	1	50	100	1	—	—	—		
20 1 —	40	6	—	500	5	—	250	—	75	100	1	—	200	1	75	250	1	75	250	1	50	—	—		
v medkraj. prom.	60	8	—	1000	7	—	500	1	—	1.000	1	50	500	2	50	500	2	50	500	2	50	—	—		
20 1 50	80	10	—	2000	9	—	1.000	1	50	2.500	2	—	1000	4	—	1000	4	—	1000	4	—	—	—		
50 2 —	100	12	—	3000	11	—	2.500	2	—	5.000	2	50	2000	7	—	2000	7	—	2000	7	—	—	—		
250 3 50	itd. do 2 kg	—	—	4000	13	—	5.000	2	50	10.000	3	—	3000	10	—	Inozemstvo			Inozemstvo			—	—		
500 5 —	—	—	—	5000	15	—	25.000	4	—	25.000	4	—	Inozemstvo za vsakih 50 g 0'75			50 gr 0'75			50 g 0'75			—	—		
1000 10 —	—	—	—	—	—	—	50.000	5	—	50.000	5	—	Knjige do 3 kg kot tiskovina			najmanj 4'—			najmanj 1'50			—	—		
V Slovaško, Grčijo, Romunijo in Turčijo.	20	3	—	Brzobjavne nakaznice: poleg nakazniške še brzobjavna pristojbina po številu besed in ekspressina			Za izplačila z dostavo: do 100'— 1'—, do 1000'— 1'50, do 3000'— 2'—, do 5000'— 3'—, nad 5000'— 3'—; za na pošti izplačana do 5000'— 1'—, nad 5000'— 3'—						Slovaška, Grška, Romunija, Turčija za 50 g din 0'50, najmanj 3'—			Slovaška, Grška, Romunija, Turčija za 50 g din 0'50, najmanj 1'50			—	—					
V Italijo in Madžarsko nad 20 g 2 din	itd. do 2 kg	—	—	Nakaznice za inozemstvo: do 100 din 4'25, do 200 din 4'75, do 300 din 5'25, do 400 din 5'75, do 500 din 6'25, za vsakih nadaljnjih 100 din ali del tega zneska še 50 par več. Za zdaj je dovoljeno pošiljati v inozemstvo samo v Madžarsko, in sicer do zneska 1000 din mesečno.																					
Paketna tarifa² za tuzemstvo																							Vrednostna pisma		
Dopisnice		Tuz.	Inoz.	do težje		Obvestnina	Pristojbina za vrednost do		Ekspressina:			do		do		do		do		do		do			
v Slovaško, Italijo, Romunijo, Grčijo, Turčijo		1	2	kg	kg	din	din	din	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg	do 5 kg		
Priporočnina		4	5	p	p	p	p	p	10	15	20	25	100	500	1000	5000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000		
v krajevnem prometu		3	—	—	—	—	—	—	1	3	5	10	1	2	5	10	10	10	10	10	10	10	10		
v Slovaško, Turčijo, Romunijo, Grčijo		—	4	—	—	—	—	—	1	3	5	10	1	2	5	10	10	10	10	10	10	10	10		
Ekspressina za pis. pošiljke v Slovaško, Turčijo, Romunijo, Grčijo		4	8	—	—	—	—	—	1	3	5	10	1	2	5	10	10	10	10	10	10	10	10		
List za odg. (Coupon rép.)		—	8	—	—	—	—	—	1	3	5	10	1	2	5	10	10	10	10	10	10	10	10		
Izplačilno potrdilo, krajevni medkrajevni		3	—	—	—	—	—	—	1	3	5	10	1	2	5	10	10	10	10	10	10	10	10		
Taksa za ocarinj. pis. pošiljke		din 7'50		Če se ekspresen paket samo obvešča, je pristojbina 5 din. Pri povzetnih paketih še pristojbino za dokaz, ki jo plača pošiljatelj, 1 din.																					
Taksa za ocarinjenje paketov		din 9'—		Mali paketi (petits paquets) samo za mednarodni promet: najmanjša taksa din 7'50, za vsakih nadaljnjih 50 g din 1'50. (Odpravlja se kot priporočena pošiljka brez spremnice.)																					
Povratnice pri predaji (cene v oklepajih veljajo po predaji):		din 3'— (4'—)		Izplačilna obvestila: kakor za povratnice.																					
krajevni promet		din 3'— (4'—)		Poizvednice: krajevni promet din 4'—, medkrajevni 5'50, mednarodni 8'—, v Slovaško, Romunijo, Grčijo in Turčijo din 7'—.																					
medkrajevni		din 4'— (5'50)																							
mednarodni		din 5'— (8'—)																							
za Slovaško, Grčijo, Romunijo in Turčijo		din 4'— (7'—)																							

¹ V krajevni promet vsake pošte spada vse njeno ožje in širše dostavno področje.² Za pakete in vrednostna pisma, naslovljena na vojake, gojence vojaške akademije, orožnike se plača po tarifi z obvestnino.

Slovenski kulturni dinar.

Letos so darovali Mohorjani din 7205,25 kulturnega dinarja. Našim izseljencem v inozemstvu in v južnih krajih naše države smo poslali 1905 knjig. Tudi slovenski misijonarji so deležni vašega daru. — Ne pozabite na kulturni dinar!

Knjige za leto 1941.

Redne knjige:

1. **Koledar za leto 1942.**
2. **Slov. Večernice, 94. zv.; Bogatajevci.**
Povest s hribov. Spisal Jan Plestenjak.
3. **Franc S. Finžgar: Gospod Hudournik.**
S slikami.
4. **Fran Erjavec: Slovenski kmet in njegovo kmetovanje.**
Gospodarski in socialni položaj našega kmeta.
5. **Življenje svetnikov.**
17. snopič. Uredil dr. Franc Jaklič.

Knjige za doplačilo:

1. **Sonja Sever: Čarodejni nakit.**
Pravljica. S slikami.
2. **Joža Likovič: Lučca nad ognjiščem.**
Zbirka črtic.
3. **Janko Jesenský: Demokrati.**
Roman iz uradniškega življenja. Iz slovaškega izvirnika prevedel Viktor Smolej.

Redne knjige:

Večernice, 94. zvezek; Bogatajevci. Neka preprosta Mohorjanka nam je letos pisala: »Po sodbi mnogih je najlepša knjiga, kar jih je kdaj izdala Mohorjeva družba, povest Žalost in veselje. Iz rok v roke je šla. Pisana je tako, da je ni mogoče dati iz rok. Novodobni pisatelji svoje bralce dolgočasijo s tem, kako se rosa svetlika pa listje šušti pa kako se travne bilke pozibavajo v lahnem vetriču — po več strani izpolnijo s takim nezanimivim besedičenjem, da se človeku kar zdeha in se mu zdi škoda časa za tako brezkoristno branje; a omenjena knjiga prične takoj; »Peter Grmar je živel že več let v samotni koči ob Savi.« To je kleno zrnje brez plev, to je vredno brati.« — Plestenjak piše vsaj približno tako, recimo kleno in zdravo. Njegov resnično kmečki jezik je že priznan. V tej prav za Večernice pisani povesti opisuje kmete trpine z loških in žirovskih hribov, zlasti vaškega oderuha priseljenca in zadolženega kmeta, ki ga reši hči s tem, da se z oderuškim upnikom poroči in s tem v hude križe položil! Opisovanje povodnji v loških grapah — podobno je pisal Ivan Tavčar — je pretresljivo. Upamo si reči, da bo ta povest nekaj takega, kar si imenovana Mohorjanka v imenu mnogih želi. Za vezavo doplačajte 8 din.

Franc S. Finžgar: Gospod Hudournik. Po dolgem času zopet Finžgar v Mohorju! Za svojo sedemdesetletnico! — Knjiga bo imela tri dele: Hudournikova miška, Hudournikov polh in Hudournikov Lisko. Prva dva — krajša — sta bila objavljena v Vrctu, najdaljši del je izviren in popisuje pisateljevega psa Liska: kako ga je gospodar kupil, kako je šel Lisko na potep, kako je Lisko čevljaril, kako je sprejemal visoke obiske, kako se je vedel do gospodinje itd., da omenimo le nekaj poglavij. Dejanje se deloma godi v Ljubljani, deloma pa v pisateljevi planinski koči Murki pod Stolom. — Finžgar spada med naše najboljše pisatelje — o njem berete v tem Koledarju — in lepšega daru Mohorjanom ne vemo dati kakor njegovo novo knjigo! Za vezavo doplačajte 8 din.

Fran Erjavec: Slovenski kmet in njegovo kmetovanje. Mohorjeva je izdala dela o kmetijstvu, o živinoreji, o poljedelstvu, o travništvu itd. Toda uspešno kmetovanje že dolgo ne zavisi zgolj od bolj ali manj umne gojitve posameznih kmetijskih panog, temveč v vedno večji meri tudi od našega

občega gospodarskega in socialnega položaja. Prav to slednje, zlasti po vojski, odločuje o usodi našega kmeta. Družba je uvidela nujno potrebo izdati knjigo, ki bo podrobno raziskala današnje stanje našega kmetovanja z gospodarskega in socialnega vidika, ki bo opozorila na vse njegove težave, ovire in pomanjkljivosti, razložila vse vzroke, ki vplivajo na neugoden položaj našega kmeta, in bo skušala opozoriti na ukrepe, ki bi bili potrebni za ozdravitev našega kmečkega stanu. Podobnega dela na našem knjižnem trgu doslej še nismo imeli, zato bo knjiga prezanimiva prav za vsakega, prav posebno pa za kmeta samega, kajti šele po pročitvi vseh svojih gospodarskih in socialnih okoliščin more začeti tudi z najprimernejšimi tehničnimi in drugimi ukrepi za večjo uspešnost svojega kmetovanja in za izboljšanje svojega položaja. Napisal je delo šolski nadzornik Fran Erjavec, ki se bavi s temi vprašanji že nad dvajset let. Kdor želi knjigo vezano, naj doplača 8 din.

Drugi dve redni knjigi sta Mohorjanom že znani. Vezava za Koledar 8 din.

Knjige za doplačilo:

Sonja Sever: Čarodejni nakit. Pravljica. Pisateljico Severjevo odlikujejo: 1. živahna domišljija, ki osvaja otroška srca, 2. ljubezen do opisovanja nenavadnih potovanj ljudi in živali, kar je po godu doraščajoči mladini, in 3. pravna misel v spisih, kar daje njenim pravljicam resno vrednost tudi za odrasle. Prav ta neprisiljena etična ideja v umetnostno lepih spisih jo dviga nad zgolj pisatelje naše dobe. Dalje se Severjeva zavzema vedno za male, uboge in nesrečne ter oznanja zmago dobrote nad grobstvo in grehoto; prav to ji daje zelo sodoben značaj. — Prav taka je tudi v Čarobnem nakitu: dobre živalce učé človeka, naj bo od srca dober; kadar koli naredi človek — v pravljici nasilni kralj in hudobna kraljična — resnično dobro delo, zagori kamenček v nakitu; kadar pa stori kdo hudobno dejanje, ena lučca v nakitu ugasne. Pravljica je lepa in vzgojna. Bo tudi ilustrirana. — Cena: broš. 54 din, vez. 66 din.

Joža Likovič: Lučca nad ognjiščem. Zbirka črtic, ki jih je pisatelj z uspehom priobčeval v Mladiki, bo vzbudila glede na snov o družinskem življenju in glede na lepoto jezika mnogo pozornosti med Mohorjani. Črtice so preproste, vendar

zelo nežno občutene podobe in spomini na trenutke, ki jih pisatelj na svojstven način doživlja pri ognjišču svoje družine. Ognjišče veselo osvetljuje lučca — ljubljena hčerka, vse ostale božje stvari; veselje in skrb, smeh in toplota družinskega kroga, vse to je razodeto in podano tako nežno, mehko in prikupno, da pomeni zbirka tudi za slovensko slovstvo poseben prispevek. Zbirko zlasti priporočamo našim materam ter našemu žensktvu sploh, v njej bo našel vsakdo mnogo lepih spominov ter smisla in plemenitih nagnjenj za lepo, ubrano družinsko življenje sredi svojih nežnih otročičev! Cena: broš. 15 din, vez. 21 din.

Janko Jesenský; Demokrati. Roman iz uradniškega življenja. — Naši pisatelji le redko posegajo v meščansko življenje, skoro nikoli pa ne v uradniško. Po vojski se je ustvaril pri nas mnogoštevilen uradniški sloj. Isto je pri Slovakah. Pisatelj Jesenský je kot visok upravni uradnik po Slovaškem, zlasti pa v središču, v Bratislavi, doživel

in videl marsikatero žaloigro in še prej komedijo svojih tovarišev. »Demokrati« so odlični, zabaven roman iz uradniškega življenja, prepoln duhovitih dogodivščin, zabavnih slik in karikatur. Ob glavnem junaku, mladem upravnem uradniku Landiku, se vrstijo podobe njegovih tovarišev: pisarjev, doktorjev, slug, šefov, načelnikov, komisarjev itd. Pisatelj pa ne ostane pri samem humorju in smehu, temveč tudi ostro kritizira in se posmehuje. Roman je satira na lažni demokratizem, birokracijo, centralizem, strankarstvo, »ujedinjevanje« naroda in jezika slovaškega s češkim, na korupcijo itd. V vsem kaže Slovak zrcalo tudi našemu slovenskemu življenju, ki se je v naši državi razvijalo v presenetljivo podobni smeri, se prebijalo skozi podobne težave in reševalo kar iste probleme. Smeh in posmeh v »Demokratih« bosta osvojila široke vrste slovenskih bralcev, posebno med uradništvom, ki prav dobre satire in vedrega smeha tako pogrešajo v naših prevedenih in izvirnih knjigah. Cena: broš. 42 din, vez. 54 din.

Osemdesetletnica Družbe.

Dne 5. julija 1940 je minilo 80 let, kar se je prejšnje »Društvo sv. Mohora« spremenilo v cerkveno bratovščino: »Družbo sv. Mohorja« — zdaj jo po novem cerkvenem zakoniku ne imenujemo več bratovščino, temveč pobožno zvezo.

S tem da je bila ta ustanova za izdajanje dobrih in cenelih knjig postavljena na cerkvena tla, se je začela čudno hitro širiti prav povsod, kjer je delovala slovenska duhovščina, in v številu udov rasti — tako da je postala za Slovence velika verska in narodna ustanova, brez katere bi danes še daleč ne bili to, kar dejansko zdaj med zavednimi in kulturnimi narodi smo.

Zamisel Družbe sv. Mohorja, prizadevanje in priganjanje, da se je res ustanovila, je izšla od našega Antona Martina Slomška. Že leta 1845, ko je bil še šolski nadzornik in kanonik v Št. Andražu na Koroškem, je hotel po nemških in čeških zgledih ustanoviti knjižno družbo, ki bi šoli odrasli mladini nudila zdravega berila, jo umsko izobraževala in srčno vzgajala. Z dobro, versko in poučno knjigo je hotel Slomšek »ohranjati katoliško vero med Slovenci«. Toda tedaj mu avstrijska vlada ni dovolila, da bi smel izvesti ta prelepi načrt.

Zato je Slomšek kot lavantinski škof po končanih nemirnih letih 1848 in 1849 toliko časa spodbujal celovške narodne delavce, da se je leta 1852 vendarle ustanovilo knjižno »Društvo sv. Mohora«. Važen namen te usta-

nove so označili že tedaj takole: »Mi Slovenci za drugimi narodi ne smemo zaostajati, posebno kadar gre za sveto vero, lepo zadržanje, kadar gre za pravo in večno srečo človeštva... Društvo ima skrbeti, da se krščanski in pobožni duh, zaradi česar slovenski narod povsod in že od nekdanj slovi, obvaruje in utrjuje; društvo ima skrbeti, da se ljudem, ki se bodo v šolah mnogo lepih reči naučili in potem tudi radi čitali, dobre in koristne knjige v roke dajejo, da jim ne bo treba po slabih in prepovedanih knjigah povpraševati in segati... Zatorej se lotimo tega svetega dela z zaupanjem na Boga, na pravično in žlahtno reč, na ljudi dobrega srca in na slovenske domoljube.«

Slomška sta največ podpirala profesor Anton Janežič in duhovnik Andrej Einspieler, poznejši voditelj koroških Slovencev, nekdanji Slomškov gojenec. Ta dva sta Slomškovo zamisel 1852 oživila in leta 1860, ko je Društvo sv. Mohora zaradi previsoke letnine in zato premajhnega števila članov skoraj omagalo, rešila smrti. To sta storila s tem, da sta ga v svoji bistrovidnosti preosnovala v cerkveno družbo, jo navezala na duhovnike poverjenike ter letnino tako znižala, da je Mohorjeve

Andrej Einspieler.

knjige odslej mogel naročiti tudi kmet in najpreprostejši Slovenec. Celovski škof je novo Družbo sv. Mohorja priporočil v pastirskem listu, papež Pij IX. pa je podelil njenim udom odpuške, ki jih imajo Mohorjani še danes.

Še isto leto 1860 se je število Mohorjanov početvorilo in doseglo 1116 udov. V osmih letih je doseglo 10.000, v trinajstih letih pa že 20.000 udov. Raslo je še dalje in dalje in doseglo v začetku tega stoletja 80.000 udov; okrog te številke se je sukalo dalje vso svojo »zlato dobo«, do leta 1918, ko je bilo — v času gibanja za majsko deklaracijo — največ Mohorjanov: 90.512!

Mohorjeva knjiga je šla v vse kraje, kjer so le bivali Slovenci. Naše rojake, razdeljene tedaj v razne avstrijske vojvodine in grofije, je prav Mohorjeva knjiga družila ter v njih budila in ohranjevala enotno narodno zavest. Prav poseben pomen je imela v tem pogledu v slovenskih obmejnih krajih, na pr. v današnji Slovenski Krajini, in v tujini med našimi izseljenci, zlasti v Ameriki in Nemčiji. Brez Mohorjeve knjige bi se meje slovenskega ozemlja hitro še nadalje krčile; tako pa je ta knjiga nezavedne osvestila in potem zvesto bodrila in navduševala. Naši izseljenci brez Mohorjeve knjige, ki jih je vsako leto obiskala in poiskala ter med drugimi imeni in kraji prinašala tudi njih ime in naselbino v Koledarjevem imeniku — tem najboljšem seznamu vseh Slovencev — bi hitro utonili v tuji zemlji med tujimi ljudstvi.

Mohorjeva knjiga je tako po svoji starosti kakor po svoji daljnosežni vplivnosti preseгла celó dve pomembni ustanovi za slovenski tisk: Slovensko Matico in Katoliško tiskovno društvo. Mohorjeva družba je navadila naš narod brati, ga naučila ljubiti knjigo in zaradi nje tudi izobrazbo in lepo vzgojo. Njena velika zasluga je, da smo Slovenci mnogo hitreje kakor drugi južni Slovani stopili v zbor kulturnih narodov in da je danes vsak kmet in vsak delavec pri nas — dejansko izobraženec. Mohorjeva knjiga je bila nekdanje edino berilo družin na deželi in dolga desetletja vse obzorje doraščajoče mladine na kmetih. Iz Mohorjevih knjig so se Slovenci učili: molitve, cerkvenega petja, češčenja svetnikov, katoliškega katekizma in svetopisemskih zgodb, pa tudi poljedelstva, živinoreje, čebelarstva, kletarstva, varčevanja, zemljepisa, domače in občne zgodovine, preproste fizike in kemije, prava in tudi narodnega petja; v Mohorjevih večerniških povestih pa so spoznavali tudi sebe, svoje vrline in napake.

Ob tako širokem delovanju Družbe je umljivo, da so bili skoro vsi slovenski pisatelji, leposlovniki in znanstveni, njeni sodelavci; med leposlovniki na primer — da le nekaj imen navedemo: Cigler, Jurčič, Stritar, Sket, Medved, Detela, Cankar, Meško,

Anton Janežič.

»Dvojne želje se ne moremo vzdržati: da bi tale Družba vse Slovence prijazno objemala in da bi ga ne bilo spačenega Slovenca, kateri bi voljen ne hotel podpirati te Družbe.«
Oroslav Caf.

»Opazujem nek poseben blagoslov na Mohorjevi družbi. One družine so najboljše v moji župniji, katere so pri tej Družbi; ravno te so najbolj krščanske in najzanesljiveje slovenske.«

Župnik iz Podjune 1895.

»Mohorjevih udov število je verskega in slovenskega duha merilo. Pomnimo si to in delajmo tako!«

Dr. Jakob Sket.

Jaklič, Zbašnik, Kostanjevec, Finžgar, Milčinski, Pregelj, Šorli, Lovrenčič, Plestenjak, Bevk, Zorec; med znanstvenimi na primer: Križanič, Torkar, Volčič, Lampe, Krek, Aljaž, Tavčar, Apih, Zore, Gruden, Mal, Turk, Gosar, Veber in še cela vrsta strokovnjakov. Med najpridnejšimi sotrudniki ne smemo pozabiti nepozabnega nadškofa Jegliča. Kaj je pomenila v Mohorjevi ljudski knjigi ta množica piscev — posebno v dobi, ko nismo imeli ne univerze ne razvitega dnevnega in mesečnega tiska — si danes komaj še moremo predstavljati: Mohorjeva je bila naša ljudska univerza v knjigi in velika katoliška prosvetna organizacija za vse Slovence že od leta 1860.

Še enega pomena Mohorjeve družbe ne smemo prezreti: Ko je ljudi navadila brati in jim obudila željo po branju in izobraževanju, je pripravila ugodna tla za razširitev našega tiska med ljudstvom. S tem pa, da je širila med ljudstvo dobro knjigo, bodisi nabožno bodisi leposlovno ali poučno, a v katoliškem duhu napisano, je prepojila večino Slovencev s katoliškim mišljenjem in hotenjem ter bila najboljša opora pri prizadevanju slovenske duhovščine. Tako je Mohorjeva knjiga vnaprej zaprla pot svobodomislenu in drugemu tisku med ljudstvo. Narod, ki ga je vzgojila taka knjiga, je bilo pač lahko strniti tudi politično pretežno v katoliški ljudski stranki.

Ta zares pomnjenja vreden pomen Družbe sv. Mohorja ob njeni 80 letnici upravičeno poudarjamo. Tako pogosto pravimo, da bi moral mlajši rod bolj poznati našo domačo, tudi polpreteklo zgodovino; a v slovenski kulturni zgodovini je prav Mohorjeva družba na izredno častnem mestu, zato ni čudno, da je bila svoj čas vsem rodoljubnim Slovencem kakor »punčica v očesu« ljuba in draga. To naj bi nam bila tudi še zdaj, ako smo sinovi, vredni svojih dedov...

* * *

Res se je položaj Družbe sv. Mohorja po svetovni vojski 1914 do 1918 zelo spremenil. Odpadli so počasi vsi udje goriške, tržaškopske in videmske škofije ter veliko udov krške škofije na Koroškem. Leta 1925 je imela Družba le še 38.093 udov — doslej po vojski najmanj — torej niti polovico prejšnjega števila! Med Slovenci v Jugoslaviji so se usta-

navljale nove, po Mohorjevi posnete družbe, ki so služile drugim nazorom in težnjam. Tisk vsake vrste se je neznansko namnožil in zasul s tiskanim papirjem vsak teden, če ne celo vsak dan skoraj sleherno našo vas in obnem prinašal vse, kar so ljudje vedeti hoteli in potrebovali. Vrh tega je Mohorjeva družba iz bogatega gruntarja z velikim domom v Celovcu na mah postala obubožana begunka na Prevaljah in potem skromna posestnica z zadolženo domačijo v Celju...

A kljub spremembam, ki so življenju Mohorjeve družbe posegale kaj v živo, ima Družba v sedanjem času podoben pomen kakor nekdanj. Častitljivo Slomškovo ustanovo, za katero so največji Slovenci dali svoje sile in na kateri je očitno poseben božji blagoslov, moramo ohraniti. Če bi nič drugega ne bilo, že to daje Družbi pravico do častnega življenja med slovenskimi ustanovami. A njen namen: »vzgajati slovensko ljudstvo v smislu katoliških prosvetnih načel, skrbeti za njegovo umsko in srčno izobrazbo, gojiti in podpirati pobožno, lepo vedenje in na ta način ohranjati katoliško vero med Slovenci« — kakor pravijo njena stara in še vedno veljavna pravila — je danes prav tako važen in sodoben, kakor je bil leta 1860.

Mohorjeva knjiga danes res ni več edini tisk, ki prihaja v slovensko družino, kakor je bilo to še pred približno 50 leti, a je za preprosto ljudstvo še danes najcenejša poučna in razvedrujoča domača knjižnica, ki se vsako leto dopolnjuje z novimi, važnimi in koristnimi, npravno dobrimi in obenem vzgojnimi knjigami. Saj je papež Pij XII. prav letošnje poletje dvakrat govoril o važnosti dobre knjige v krščanski družini.

Naj dodam še skromno željo: Naj bi se za 80 letni jubilej Družbe sv. Mohorja naše šolske, prosvetne, župnijske in domače knjižnice zares napolnile z izdajami Družbe, da bi tako njene redne in izredne knjige v polni meri dosegle svoj namen! Saj ena sama družbena zbirka, Mohorjeva knjižnica, obsega danes že 120 knjig!

Prav bi bilo tudi, da bi vsakdo, ki more, pristopil k Družbi kot dosmrtni ud; k temu naj bi ga spodbujala katoliška in narodna zavednost! A vsaj kot redne ude naj naša Družba še dalje združuje vse katoliške Slovence!

Koledarska.

Mohorjev Koledar leži pred nami:
čez tri sto novih dni veselja, tuže,
na trak je večnosti za nas pripetih —
Silvester najde nas še ali druge...?

V podobah dnevi črni so, rdeči,
ob njih povsod svetniki in svetnice,
Bogú in delu ure posvečene
tekó nam, kot so dale rojenice...

V pregovorih prerokbe napovejo
nam vreme za vse štiri letne čase,
so znana pota sonca nam in lune,
kako se krči dan, kako spet rase.

Za sejmi stika gospodar in oče,
skrbijo mater dnevi pri živini,
čas setve, žetve in otrok godovi,
ded v mislih šteje praznike v družini.

Otroci zgodb in slik se veselijo —
vsi smo si znamenja nebes izbrali,
da, ko bremena stari odložijo,
samí si bomo sreče dni kovali.

Leopold Stanek.

Svetniška rast in čast.

Po smrti škofa dr. J. Fr. Gnidovca.

Dr. Franc Trdan.

Skopljanski škof dr. Janez Francišek Gnidovec sodi med tiste duhovne velikane, ki s svojim delom in življenjem preobrazujoče vplivajo na svoje bližnje in daljno okolje. Škof Gnidovec, zdrava kmečka duša, je rasel že od zgodnjih mladih let v zavestni samozataji in odgovedi. Zato kaže vse njegovo delovanje možato zrelost, ki premišljeno zida in gradi. Vse njegove duševne in telesne sile so se stekale v ubrano soglasje. Globokoumni razum in gorko srce, sveta srčnost in nezlomljiva moč volje so se združevale v njegovi osebnosti v najlepše ravnovesje. Pretirane strogosti ni poznal ne v besedi ne v dejanju. Ker je človeško srce poznal do dna in se v ljubezni do Boga in bližnjega povzpел do vrhunca, ni nikdar učil ali naročal, česar bi sam ne bil izpolnjeval. Skozi življenje je stopal z odprtim očesom in pazljivo opazoval stremljenje in delovanje vseh stanov, toda sam ni okušal življenja.

Vsa ta ubranost pa je bila le posledica njegove globoke vere. Ljubezen do Jezusa, Marije in sv. Jožefa so bili najljubši predmet njegovih pridig in pogovorov. Celó v pismih so bile njegove misli znova in znova osredotočene okoli teh treh svetih imen. Zato menda ni slučajno, da je umrl na prvi petek, ki je še posebno posvečen spominu presv. Srca Jezusovega.

V domači hiši.

Janez Gnidovec se je rodil dne 29. septembra 1873 v Velikem Lipovcu v župniji Aj-

dovec pri Žužemberku. Oče Jožef je bil bolj trdega, skoraj vojaškega značaja. Pa to ni bilo čudno. Vojaško suknjo je nosil celih deset let. Kot vojak je služboval v takratni avstrijski Gornji Italiji in Dalmaciji in se leta 1859 celó udeležil bitke pri Solferinu, ki je prinesla Avstriji poraz in izgubo Lombardije. Mati Jožefa, rojena Pust, pa je bila popolno nasprotje očeta, bila je tiha, mirna, krotka in nekoliko boječa. Oba pa sta bila globoko verna in zgledna kristjana. Že v mladosti sta bila krščansko vzgojena, zato sta versko prepričanje kazala in dosledno uveljavljala tudi v družini in postala tako z lastnim življenjem najboljši zgled svojim otrokom. Oče je šel vsaka tri leta v Celje k Sv. Jožefu, kjer je v tih samoti opravil tridnevne duhovne vaje. Morda se je Janezek že takrat prav od očeta navzel tiste izredne ljubezni do sv. Jožefa, ki jo je vse življenje tako pristrčno gojil in jo zasiljal tudi v srca drugih.

Pri »Janškovich«, tako se je po domače reklo pri hiši, je Janezek shodil, rasel in se razvijal. Njegova prva vzgoja je bila večidel materino delo. Mati ga je že v detinskih letih naučila moliti in ljubiti Jezusa in Mater božjo. Pa tudi vse domače okolje je blagodejno vplivalo nanj. Križ v kotu hiše, svete podobe na stenah in kip Matere božje, vse to je zgovorno pričalo, da je bila pri Janškovich živa vera doma. Rožni venec je bil, zlasti pozimi, vsakdanja skupna večerna molitev. Janškova hiša, še dosti trdna kmetija, stoji kraj vasi; zato ni bilo redko, da so na večer prihajali berači in prosili prenočišča. Dobrosrčna mati Pepa je imela za slehernega prijazno besedo, polno žlico in primeren kotiček. Kako globoke korenine so te materine kreposti pognale v Janezkovi duši, je prekrasno pokazalo vse njegovo bodoče življenje.

Toda te lepe družinske sreče je bilo kmalu konec. V topli družinski krog je nepričakovano posegla kruta smrt. Na porodu šestega otroka je mati, v 33. letu starosti, nepričakovano umrla.

Janezku je bilo tedaj šest let. Razen njega so žalovali za materjo še štirje bratje, dva starejša, dva pa mlajša od Janeza. Da bi hiša

Rojstna hiša škofa Gnidovca v Velikem Lipovcu v župniji Ajdovec.

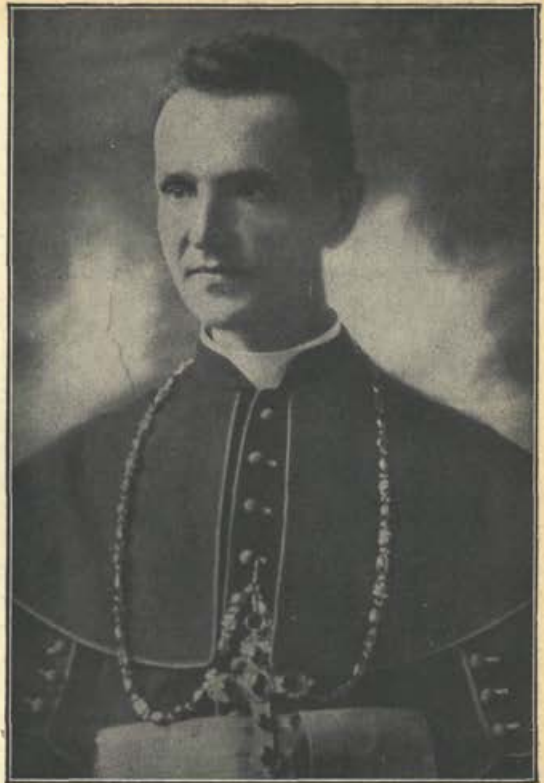
čimprej dobila gospodinjo, otroci pa drugo mater, se je oče kmalu nato v drugo poročil. Vendar pa v drugi ženi ni našel, kar je predvsem iskal — druga žena Ana, rojena Poznik, je bila osirotelim otrokom pač mačeha, ne pa mati. Sicer je bila pridna in dobra gospodinja, tudi pobožna je bila, za otroke iz prvega zakona pa ni mogla imeti srca prave matere. To je bil najbrž tudi glavni vzrok, da je dal oče Janeza in pozneje tudi njegovega brata Karla, ki je imel ob materini smrti šele dve leti, v šole.

Solanje.

Prvi razred ljudske šole je Janezek obiskoval na takratni enorazrednici v Ajdovcu; poučeval ga je učitelj Koželj, s katekizmom pa ga je seznanjal domači župnik Bogolin, ki je kot očetov prijatelj najbrž tudi nekoliko pripomogel, da so poslali pridnega in nadarjenega Janezka v Novo mesto. Tam je pri oo. frančiškanih z odličnim uspehom dovršil še tri razrede ljudske šole, v šolskih letih 1884/85 do 1891/92 pa osem razredov ondotne gimnazije. Tudi na gimnaziji je bil vedno odličen dijak. V prvem razredu je bil med 27 dijakov celó prvi. Samo v prvem tečaju petega razreda ni imel odlike, ker je bil zaradi bolezni veliko zamudil. Lotila se ga je bila — jetika. Pravijo, da ga je tedaj z domačimi rožami rešil župnik v Soteski Plevanič, ki je slovel kot homeopat (ljudski zdravnik). Tudi njegovo zrelostno spričevalo, ki je bilo izdano dne 5. julija 1892, nosi odliko.

Pa tudi izven šole je bil Gnidovec vsestransko zgleden in vzoren. Zgodaj je začel paziti nase in je vsako mladostno nepremišljenost in napako odkritosrčno priznal in obsojal. Njegovi še živeči sošolci in prijatelji so vsi edini v sodbi, da si je Gnidovec že kot dijak zavestno prizadeval, da bi iz sebe izklesal takega človeka, ki ne bo samo odporen proti kvarljivim vplivom, ampak tudi zmožen dobro vplivati na svoje okolje. Ker je bil že po naravi tih in nagnjen k razmišljanju, se je od zunanjih vtiskov in dogodkov rad vračal v svojo notranjost in se zgodaj povzpел do spoznanja, da je pravi namen življenja popolna predanost duše Bogu, združena s prostovoljnimi zatajevanjem. Zato je njegov duševni obraz že v dijaških letih dobival vse lepše in jasnejše poteze.

Nič drugačen ni bil Gnidovec doma na počitnicah: do samega sebe vedno strog in

Dr. J. Fr. Gnidovec.

nepopustljiv, do drugih pa ga je bila sama dobrota in ljubezen. Že kot dijak je razdal, kar je dobil. Zato so ga vaščani že v dijaških letih občudovali in postali pozorni nanj. Njegova sestrična gospa Marija Princ ga je takole označila: »Ko so bili škof še majhni, so bili zmeraj bolj bolehní, za otroško družbo pa niso marali, najrajši so se držali doma. Med počitnicami so hodili sleherni dan k sv. maši, dasiravno je bilo do cerkve dobre pol ure. Zabav in javnih prireditev se niso udeleževali, čeprav so jih pogosto vabili in silili. Govorili niso veliko, če pa so govorili, so brž napeljali pogovor na Boga, na molitev in na vrednost človeške duše. S komer koli so govorili, so ga nagovarjali, naj rad moli in se ogiblje greha. Denar, ki so ga dobili od očeta ali sorodnikov, zlasti od strica in krstnega botra Franceta Pusta iz Mačkovca, so razdelili med reveže do zadnjega krajcarja, četudi sami niso živeli v izobilju in so se med šolskim letom vzdrževali tudi s poučevanjem drugih dijakov...«

Da pa bo Gnidovčeva mladostna slika polnejša, ne smem pozabiti še ene morda najznačilnejše poteze — njegove ljubezni do čistosti. Gospod župnik Mihelčič, Gnidovčev sošolec, piše: »Gnidovec je bil že kot dijak nedolžen in čist. V tem pogledu nisem nikdar na njem opazil niti najmanjše napake. Kadar koli sem pozneje mislil na sv. Alojzija, mi je nehote stopila pred oči podoba Janeza Gnidovca.« To krepost je Gnidovec tudi v poznejših letih naravnost ljubosumno gojil in varoval.

Ko je bil Gnidovec v osmi šoli, ga je ljubi Bog obiskal z novo preizkušnjo: dne 11. februarja 1892 mu je umrl oče, ki je razen njega zapustil še pet nepreskrbljenih otrok, tri iz prvega, dva iz drugega zakona. Koliko je Gnidovec tedaj trpel, ve edinole Bog. Svojih notranjih bolečin ni Gnidovec nikdar nikomur razkrival, utehe je iskal samo v cerkvi pred tabernakljem. Za osirotelega Janeza pa se je poslej po očetovsko zavzel stric Franc Pust iz Mačkovca, h kateremu je tudi o počitnicah najrajši zahajal.

Ker je Gnidovec v vseh letih srednješolske izobrazbe mislil le na duhovski stan, mu izbira poklica ni bila težka. Z vidnim veseljem je še isto jesen po maturi leta 1892 vstopil v ljubljansko semenišče in se z gorečo vnemo lotil bogoslovnih nauk.

»Ohrani red in red bo tebe ohranil!« To geslo si je Gnidovec izbral tudi v semenišču. Zato se je z vso dušo zavzel za vestno izpol-

Kapelica v Velikem Lipovcu, kjer je Gnidovec kot dijak mnogo premolil.

njevanje hišnih pravil. Zanj je bilo vseeno, ali ga je zvonec klical v kapelo ali obednico, v učilnico ali na sprehod, k delu ali k počitku. Zaradi te natančnosti so ga cenili predstojniki in tovariši. Njegovo vedenje je bilo zgledno. Bil je vedno dobre volje in veselega obraza. Tovariška vedrost, ki mu je sijala z obraza, je bila le posledica njegovega notranjega soglasja in dušnega miru.

Prej imenovani sošolec Mihelčič piše o Gnidovčevih bogoslovskih letih: »Neprestano se je učil in molil. Večkrat ga je bolela glava, pa ni nikdar tožil. Pozimi je bil namenoma slabo oblečen, da bi se utrdil in navadil tudi na mraz. Roke so mu bile tako ozeble, da se je iz ozeblin večkrat pokazala tudi kri, pa se za to niti zmenil ni. V sobi ga nisem nikdar videl sedeti, stal je pri pultu ali pa klečal v kapeli.«

Podobno sliko iz bogoslovskih let mi je poslala tudi njegova sestrična Marija Princ: »Kot bogoslovec so škof tudi na počitnicah preživeli največ v molitvi. Kdor je naglo vstopil v njih sobo, jih je dobil, da so klečali in molili. V delitvi miloščine pa niso poznali nobenih mej. Če pa niso nič imeli, kar ni bilo redko, so pa gotovo imeli prijazno besedo. Zato ni nihče od njih nezadovoljen odšel.«

Novomašnik in kaplan.

Dušno in umsko vsestransko pripravljen in podkovan je Gnidovec dne 23. julija 1896 v ljubljanski stolnici prejel mašniško posvečenje. Posvetil ga je takratni ljubljanski škof dr. Jakob Missia, poznejši goriški nadškof in kardinal. Takoj naslednjo nedeljo je v krogu svojih sorodnikov pel novo mašo v Ajdovcu. Kako je moralo biti tisti dan Janezu pri srcu? V globino njegovega hvaležnega srca nam vsaj nekoliko posveti stavek, ki ga je ohranila njegova sestrična Marija Princ: »Dan neve maše so škof prebili večidel v molitvi in bi bili radi videli, da bi tudi povabljeni svatje storili isto.«

Po novi maši je ostal Gnidovec še dva meseca doma, dne 12. septembra pa je nastopil kaplansko službo v Idriji. Tam je pastiroval do 1. julija 1897, nakar je odšel za kaplana v Vipavo, kjer je deloval do avgusta 1899.

Pri nas so prav v tistih letih polagali temelje novemu smotrnemu katoliškemu gi-

banju, ki se je pod vplivom Krekovega socialnega duha oprlo na široke plasti slovenskega ljudstva. Širokopotezno izobraževalno delo med ljudstvom je na mah zajelo vso našo takratno javnost in povzročilo na verskem, političnem, socialnem in kulturnem polju popoln preobrat. Na novo nastajajoče Marijine družbe so osvajale moško in žensko mladino, izobraževalna društva so po deželi širila prosveto, Leonova družba pa je skrbela za izobrazbo našega izobraženstva.

Gnidovec se je z mladostno vnemo pripeljal dušnega pastirstva na prižnici in v spovednici, v šoli in v društvih. Sprva je bil precej vase zaprt in je bolj poredko zahajal med ljudstvo. Ko pa ga je podružniški ključar Bukovič na Gradišču opozoril, naj bo bolj domač z ljudmi, mu je Gnidovec v svoji ponižnosti odgovoril: »Prav, se bom pa poboljšal.« In res se je poboljšal, postal je že kot kaplan vsem vse. Posebno se je zavzel za mladino v šoli in v Marijini družbi. Njegovo očetovsko dobrohotnost do mladine kaj lepo razodeva dogodek, ki je starejšim Vipavcem še danes v spominu. Tisto leto je bila v Vipavi sveta birma. Franc J. (danes advokat dr. J.), učenc siromašnih staršev, ni mogel dobiti birmanskega botra. Ko je kaplan Gnidovec za to zvedel, se mu je sam ponudil za botra. Pa tudi pozneje je po botrsko skrbel zanj, poslal ga je celó v srednje šole in ga dalj časa deloma tudi vzdrževal. Mladina je to njegovo ljubezen in sočutje kmalu zaslutila in se začela kar sama od sebe zbirati okoli njega.

Daleč naokrog je bila znana tudi Gnidovecova apostolska gorečnost za neumrljive duše. Če je le zvedel za kakšnega starega grešnika, ni miroval, dokler ga ni spravil z Bogom. Izgubljene duše je iskal podnevi in ponoči, v vročini in mrazu, v suši in dežju. Nobeno vreme ga ni zadržalo, kadar je šlo za rešitev človeške duše. Vipavski hribi so bili že tedaj zanj šola in priprava za nešteta poznejša misijonska potovanja v razsežni skopljanski škofiji. »Za veliko noč,« poroča gospod jezuit Bukovič, »je prišel na podružnico Gradišče previdevat bolnike. Ko pa je po končanem bolniškem obisku zvedel, da živi na Nanosu pastir, ki že več let ni bil pri sveti spovedi, je bil precej pripravljen, da ga obiše. Na Nanos se je napotil v spremstvu mojega očeta, ki je tam ključar. Dve dobri uri sta hodila, spotoma sta molila ali se pogovarjala. Ko pa je pastir

Prva gojenca sirotišča sv. Jožefa v Skoplju.

zvedel, po kaj sta prišla, je zbežal v hlev in se skril. Toda Gnidovec ni odnehal, poiskal ga je, pripeljal v siromašno kočico in spovedal. Da je pastir mogel drugi dan v farno cerkev k svetemu obhajilu, so mu po Gnidovčevem posredovanju sosedje posodili snažno obleko.»

Ljudstvo mu je bilo za njegovo tako požrtvovalno delo in gorečo molitev iz srca hvaležno in iskreno vdano. In morda so prav ti lepi uspehi, s katerimi je ljubi Bog vidno spremljal njegovo nesebično prizadevanje, vzbudili že tedaj v njem misel na misijone med pogani. Ko se je pozneje kot gimnazijski ravnatelj poslavljajal od škofijskega zavoda, je to, najbrž nehoti, sam javno povedal. Toda božja previdnost mu je tedaj odkazala še drugo delovno področje.

Na Dunaju, potem profesor.

Leta 1898 je zasedel ljubljansko škofijsko stolico dr. Anton B. Jeglič, bivši pomožni škof v Sarajevu. Eden prvih njegovih velikopoteznih načrtov je bila ustanovitev škofijske klasične gimnazije, na kateri naj bi se vzgajali zlasti tisti mladeniči, ki bi se nameravali posvetiti duhovskemu stanu. Bolelo ga je, ko je videl, koliko kmečkih sinov se posebno na

srednjih in višjih šolah izpridi in izgubi. »Kako težko mi je,« je pisal v Škofijskem listu z dne 6. decembra 1898 svojim vernikom, »ko dobivam od vseh strani prošnje, ali ko ljudje sami k meni prihajajo in prosijo za duhovnika, pa ga jim ne morem dati.«

Na škofijski gimnaziji naj bi po škofovi zamisli poučevali profesorji duhovniki. Da bi bilo pri začetku zavoda zadosti profesorjev na razpolago, se je obrnil na duhovnike s pozivom, naj bi se do velike noči 1899 oglasili tisti, ki bi se hoteli pripravljati za profesorje na nameravani škofijski gimnaziji. Pozivu se je odzvalo šest duhovnikov, med prvimi je bil vipavski kaplan Gnidovec. K temu koraku ga je nagnila njegova velika ljubezen do mladine in navdušenje za škofov načrt.

Gnidovec je odšel na Dunaj študirat za profesorja. Tam je bival tri leta, študiral je klasično filologijo, to je latinščino in grščino kot glavna predmeta, in slovenščino kot stranski predmet. Naredil je profesorski izpit in si z znanstveno razpravo: »De Hippiia maiore, Platonis dialogo,« pridobil tudi doktorski naslov.

Njegovo triletno dunajsko življenje slika njegov dunajski sošolec in sostanovalec, upokojeni ravnatelj Anton Koritnik, takole: »Janez Gnidovec je prišel na Dunaj leta 1899 s prvo skupino profesorskih kandidatov za škofijsko gimnazijo v Št. Vidu. Vseh pet nas je stanovalo na skupnem stanovanju na Lerchenfelderstrasse in smo imeli lastno gospodinjstvo. Gnidovec je bil po študijah štiri leta pred nami, zato in pa zlasti zaradi njegovega svetniškega življenja smo ga visoko spoštovali in ga nehote priznavali za nekakšnega voditelja. Ni samo upravljal naše skupne blagajne, ampak je skrbel tudi za naš dušni blagor. Navajal nas je k skupni molitvi brevirja in k skupni večerni molitvi. 'Vsaj eno dekada rožnega venca!' je bilo njegovo stalno geslo. Nikdar ni šel mimo cerkve, da bi vsaj za hip ne stopil vanjo in počastil presv. Rešnjega Telesa. Če ga je kdo izmed nas spremljal, je tudi njega povabil v cerkev. Zapisal se je v akademsko Marijino kongregacijo, ki jo je vodil nepozabni jezuit Leifert, in je tudi nas pridobil za vstop. V tistih letih še ni bil abinent, vendar ga nikoli nihče ni videl, da bi se bil kdaj le količkaj pregrešil proti zmernosti v pijači. Bil je član katoliškega akademskega društva 'Danica' in se je pridno udeleževal društve-

nega življenja. Nad vse vesten in marljiv pa je bil pri učenju. S čudovito vztrajnostjo je izdeloval svojo doktorsko nalogo in prej ko vsi drugi končal profesorski izpit.

Kjer je le mogel, je delil telesne in duhovne dobrote. Posebno se je zavzemal za slovenske kostanjarje, ki jih je bilo takrat mnogo na Dunaju. Obiskoval jih je na njihovih skupnih stanovanjih, jih navajal k izpolnjevanju verskih dolžnosti in marsikomu tudi z denarjem pomagal. Pripetilo se je, da je ob koncu kostanjske sezone, ko včasih ni bilo ne denarja ne blaga, marsikomu plačal vlak za vrnitev v domovino.

V hiši, kjer smo stanovali, je imel delavnico umetni ključavničar, ki ni izpolnjeval verskih dolžnosti. Ko je obolel na smrt, je šel Gnidovec kar k njemu in ga srečno pripravil na sprejem svete popotnice, ki bi je sicer najbrž ne bil prejel. Celó na univerzi med svojimi tovariši je 'lovil duše'. Tako je nekega židovskega tovariša poučeval v verskih resnicah in ga pripravil na sveti krst.

To so samo nekateri drobcí iz njegovega skritega delovanja, ker svojih dobrih del ni nikdar obešal na veliki zvon. Koliko je pa še sicer storil za božjo čast in za blagor svojega bližnjega, to ve samo Bog v nebesih.«

Po končanih modroslovnih naukih je bil Gnidovec nameščen kot profesorski pripravnik na državni gimnaziji v Kranju. Tam je poučeval dve leti. Medtem pa je bil zavod z vsemi potrebnimi prostori dograjen. Prvo šolsko leto se je pričelo dne 17. septembra 1905 s sveto mašo, ki jo je daroval sam ustanovitelj zavoda, škof Jeglič. Profesor Janez Gnidovec je tedaj prevzel odgovornosti polno službo gimnazijskega ravnatelja, ki jo je opravljal celih 14 let tja do odpovedi v novembru 1919.

Ravnatelj in vodja v škofovih zavodih.

Vsak začetek je težak. Resnico tega reka je v polni meri okušal tudi novi zavodski ravnatelj, ki je na novo ustanovljeni gimnaziji zadeval na neprestane pomanjkljivosti. Ravnatelj in profesorji so bili začetniki, knjižnice prazne, strokovni kabineti brez učil. Občutljivo je bilo tudi pomanjkanje slovenskih učnih knjig, ker drugod tedaj še ni bilo slovenskih srednjih šol. Največ skrbi pa je povzročalo vprašanje, kako pridobiti zavodu pravico jav-

nosti. Iz bojzani pred slovensko šolo takratna učna oblast ni dovolila niti imena gimnazije, ampak samo »zasebni učni zavod za gimnazijske predmete«. Toda krepka in močna ravnateljeva volja je z občudovanja vredno vztrajnostjo premagala vse ovire in težave. Po njegovem večšem in neutrudnem prizadevanju si je gimnazija v osmih letih postopoma pridobila pravico javnosti, se oskrbela s potrebnimi učili in učnimi knjigami in si z lepimi uspehi v šoli priborila tudi ugled na zunaj.

Komaj pa se je ravnatelj Gnidovec odkrižal ene skrbi, je že prišla druga, še večja. Dne 26. julija 1914 je zadivjala svetovna vojska in zavod je postal vojaška bolnišnica, ki je morala sprejeti šest sto ranjencev. Prostor, odločen za dijake, se je vedno bolj krčil, nazadnje so se morali štirje nižji razredi celó preseliti v ljudsko šolo v Št. Vidu. Da niso šole popolnoma opustili in poslali dijake domov, je večkrat preprečil samo odločen ravnateljev nastop.

V tistih hudih časih pa se je dr. Gnidovec pokazal tudi junaka krščanske ljubezni. Razen pouka v šoli, uradnega poslovanja in nešteto drugih skrbi je prostovoljno prevzel še dušno pastirstvo med ranjenci, ki jim je v kratkem postal najboljši svetovalc, oče in tolažnik. Spovedoval je v nemškem, madžarskem, rumunskem, ukrajinskem, poljskem in laškem jeziku. Dr. R. B., ki je kot takratni zavodski gojenec ravnatelju večkrat ministriral, poroča: »Po maši pa je prišlo na vrsto sleherni dan obhajanje vojakov-ranjencev, ki je trajalo dve do tri ure. Spominjam se, kako se je neki Madžar ob vstopu z Najsvetejšim v sobo surovo zarezal. Ravnatelj je odložil Najsvetejšega na mizo in s prešetljivim glasom, kakršnega še živ dan nisem slišal, zavpil nad surovežem, da je on kot vojni kurat stotnik in naj vsaj vojaški čin spoštuje. Bolnik se je zdrznil in izgovarjal, da nima vere. Rektor se je žalosten umaknil in pričel moliti. Tretji dan sem opazil, kako je bil tudi tisti Madžar pobožno obhajan. V treh dneh ga je ravnatelj spreobrn timer. Bog ve, koliko podobnih primerov je še bilo!«

Dne 23. avgusta 1909 je bil dr. Gnidovec imenovan tudi za vzgojnega vodja zavoda sv. Stanislava. S tem je poleg umske izobrazbe v šoli prevzel tudi srčno vzgojo dijakov doma. Sam že od mladih let najlepši zgled močne

in krepke volje je tudi gojence ob vsaki priliki navajal k vzgoji volje. »Toliko boš napredoval, kolikor boš sam sebi naredil sile.« To zlato pravilo Tomaža Kempčana je bilo tudi Gnidovčevo vzgojno geslo. Neštetokrat ga je ponavljal v javnih nagovorih in zasebnih pogovorih. Kot najboljši pripomoček za vzgojo odporne volje pa je priporočal pogostno sveto obhajilo in molitev. Dijaki so ga razumeli, spoštovali in ubogali. Ni ga bilo, ki bi se bil mogel odtegniti sili njegove svetniške osebnosti. Vendar je bil v tej veličini nenavadno skromen in dober.

Za novim božjim klicem.

Kljub velikemu delu in lepim uspehom v šoli in pri vzgoji pa je dr. Gnidovec polagoma jel uvidevati, da je njegovo pravo delovno področje še drugje, izven šole, v dušnem pastirstvu. Ob odhodu iz zavoda je javno povedal, da je leto za letom molil in prosil, da bi mu božja previdnost pokazala neznani, toda dolgo zaželeni cilj. Končno mu je ljubi Bog le izpolnil dolgoletno željo. Zato je dne 6. decembra 1919 vzel slovo od zavoda in odšel v Ljubljano k oo. lazaristom, da bi v samostanski tišini neovirano služil Bogu.

V misijonski družbi sv. Vincencija Pavelskega je dr. Gnidovec preživel štiri leta, dve v noviciatu, dve kot redovnik. Čas mu je potekal v molitvi in premišljevanju, v zatajevanju in mrtvičenju samega sebe. Svoje telo je krotil z neprestanimi pokorili. Božja previdnost ga je menda zato za nekaj časa odmaknila svetu, da bi iz njega izklesala apostolski lik škofa, kakršnega je hotela imeti na obnovljeni stolici skopljanske škofije.

Škof Gnidovec med dobrotniki sirotišča v Skoplju.

Njegov samostanski sobrat dr. Žagar je dr. Gnidovčevo življenje štiriletnega samostanskega dela strnil v tele značilne stavke: »Po dveletnem noviciatu je 8. decembra 1921 napravil večne zaobljube v oratoriju ljubljanske lazaristovske hiše. Dve leti nato, 5. decembra 1923, so ga predstojniki imenovali za ravnatelja novincev v novem misijonišču v Grobljah. Dr. Gnidovec se je popolnoma posvetil njihovi vzgoji. Poučeval jih je ter hodil z njimi na sprehod. Pa celó tod je skrbno pazil, da se novinci niso pogovarjali o ničemur drugem kot o duhovnih stvarih. Ravnatelj sam je bil novincem živo pravilo in visoka šola zatajevanja. V grobeljski cerkvi je skoraj vsako nedeljo pridigoval. Naslovi vseh govorov, ki jih je jemal iz nedeljskih listov, so še skrbno zapisani v grobeljski knjigi za nedeljske pridige.

Cez dobro poldrugo leto pa je bil poklican iz te službe in imenovan za skopljanskega škofa. Dne 30. novembra 1924 je bil po prevzvišenem nunciju Pelegrinettiju ob asistenci ljubljanskega škofa dr. Jegliča in lavantinskega škofa dr. Karlina v cerkvi presv. Srca Jezusovega v Ljubljani posvečen za škofa.

Že takoj naslednji dan je odšel v svoje novo področje — dr. Gnidovec sam zase nikoli ni poznal nobenega počitka ali odmora. Bil je vedno mož dolžnosti.«

Kaka čustva so v dneh posvečenja navdajala njegovo svetniško dušo, lepo izpričuje pismo, ki ga je pisal dne 21. novembra 1924 ajdovškemu gosp. župniku Gregoriju Maliju. Takole piše: »Dne 30. novembra bo v cerkvi presv. Srca Jezusovega v Ljubljani slovesnost posvečenja mene nevrednega v škofa, najbolj nevrednega. Presrčno Vas vabim, gospod župnik, da bi se udeležili te slovesnosti kot zastopnik vse ajdovške župnije. Obenem Vas prosim, da bi me priporočili v molitev vsem faranom, ki pripadajo cerkvi presvete Trojice. V tej cerkvi sem prejel sveti krst, v tej cerkvi sem kot bogoslovec mnogokrat prejel sveto obhajilo in kot novomašnik daroval sveto mašo. Tudi jaz se hočem v molitvi, zlasti pri sveti maši, spominjati Vas, da bi Vam Bog podelil obilo milosti in blagoslova; hočem se spominjati vseh faranov, da bi bili dobri kristjani, zvesti svoji krstni obljubi, v živi veri v presveto Trojico in v ljubezni do Matere božje... Ostanem v ljubezni presvetega Srca

Jezusovega in brezmadežnega Srca Device Marije Vaš vdani Janez Frančišek Gnidovec, novo imenovani škof skopeljski.«

Skopljanski škof.

Začetki skopljanske škofije segajo v četrto stoletje. Njen prvotni obseg je bil znatno manjši. Na področju današnje škofije, ki ima skoraj za tri Slovenije prostora (46,488 km²), je bilo nekoč pet škofij s sedeži v Skoplju, Kratovu, Prizrenu, Ohridu in Novem Brdu. Po porazu na Kosovem polju leta 1389 pa je večina krščanskih občin propadla in utonila v islamu. Zato sta iz ozemlja bivših petih škofij polagoma nastali dve nadškofiji: barska in skopljanska. Ko pa je bila po srbskem konkordatu leta 1914 ustanovljena katoliška nadškofija v Beogradu, so skopljansko nadškofijo spremenili v škofijo. Zadnji skopljanski nadškof je bil Lazar Miedia, ki je leta 1921 odšel kot nadškof v Skader. Po njegovem odhodu je tri leta upravljal skopljansko škofijo apostolski upravitelj prelat Tomo Glasnović. Z nastopom dr. Gnidovca prestane red nadškofov in se začenja zopet red škofov. Zato je bil dr. Gnidovec prvi skopljanski škof. Kakor predniki je tudi novi škof do leta 1934 stoloval v Prizrenu, kjer je bil na praznik Brezmadežnega Spočetja tudi slovesno ustoličen. Za svojega zaščitnika si je izbral slovečega ženevskega škofa sv. Frančiška Saleškega, ki ga je že dotlej izredno cenil in častil. Zato se je kot škof podpisoval Ivan Franjo Gnidovec. V svoji veliki ponižnosti se je primerjal s Simonom iz Cirene, ki je Kristusu pomagal križ nositi, in je poslej dosledno izpuščal doktorski naslov. Za škofovsko geslo si je privzel besede svetega apostola Pavla: »Vsem sem vse postall«

Skopljanska škofija je potrebovala takega apostolskega moža. Ko je dr. Gnidovec prišel v škofijo, so bili še povsod vidni sledovi balkanske in svetovne vojske. Škofija je bila v gmotnem in duhovnem pogledu podobna razvalini. Versko življenje je bilo zanemarjeno, daleč naokrog raztresene župnije večinoma brez duhovnikov, meje škofije še ne povsem določene. Toda Gnidovec ni obupal. Kot kremenit značaj se ni ustrašil dela in ovir, ampak je prècej z močno voljo poprijel za delo. Z zaupanjem v božjo pomoč je ponižno in vztrajno zbiral svoje vernike in gradil duhovno stavbo svoje cerkvene pokrajine.

Škof Gnidovec na mrtvaškem odru.

Dasiravno je bil vsestransko izobražen, se je vendar najsrečnejšega počutil med najpreprostejšimi, ki so ga zato tudi vzljubili in se mu oddolžili s tem, da so mu neomajno zaupali. Mesec za mesecem, leto za letom je bil na potu, dokler se ni od popolne izčrpanosti zgrudil. S težkim kovčegom v roki ga vidimo zdaj peš zdaj na avtobusu, zdaj na preprostem vozu zdaj na konju, zdaj v Bitolju zdaj v Kosovski Mitrovici, zdaj zopet na priljubljeni božji poti v Letnici. Z veselo požrtvovalnostjo je opravljal vsa dušnopastirska dela ter tako maloštevilnim duhovnikom lajšal duhovsko službo. V skopljanski škofiji je veliko Albancev. Škof Gnidovec si je kmalu osvojil tudi albansko govorico, čeprav je baje albanski jezik najtežji v Evropi.

Da bi čimprej odpomogel pomanjkanju duhovnikov, je v Bitolju v hiši francoskih lazaristov že naslednje leto odprl malo deško semenišče, v Prizrenu pa nekaj let nato podoben višji vzgojni zavod. In kako je skrbel za dostojne božje hiše! V štirinajstih letih svojega škofovanja je postavil enajst cerkv in kapel. Stroške je večinoma kril iz darov, ki jih je ponajveč osebno nabiral v Beogradu, na Hrvaškem in v Sloveniji. L. 1926 je celó pohitel v Ameriko in trkal na dobra slovenska srca.

Tako je njegovo goreče prizadevanje v kratkem vzdramilo vso obsežno škofijo. S sodelovanjem idealnih slovenskih in hrvatskih

duhovnikov, ki so mu prostovoljno priskočili na pomoč, je povsod vzkliko živahno vzgojno in dušnopastirsko delovanje. Leta 1938 so prišli v Skoplje tudi salezijanci in odprli v Uroševcu Mladinski dom. Na dobrodelnem polju pa se udeležujejo na Gnidovčevo pobudo zlasti ženski redovi. Usmiljene sestre sv. Vincencija Pavelskega iz Zagreba delujejo v Skoplju v državni bolnišnici, v Prizrenu pa na ljudski šoli in v banovinski bolnišnici. Ljubljanske usmiljenke skrbe v Skoplju za katoliške služkinje v Domu sv. Marte, za osirotele dečke in deklice v sirotišču sv. Jožefa, za bolnike v železničarski bolnišnici, v Letnici pa v hiralnici za stare in onemogle. V vse župnije svoje škofije je Gnidovec vpeljal razne cerkvene bratovščine, posebno je priporočal bratovščino krščanskega nauka in presv. Srca Jezusovega. Za podpiranje katoliških misijonov je zahteval, da se v sleherni župniji osnuje družba za širjenje vere. Za številne Marijine družbe je ustanovil v Skoplju osrednje vodstvo. V zadnjih letih se je trudil tudi za Katoliško akcijo, ki danes že povsod uspešno deluje. O njegovi gorečnosti za povzdigo verskega življenja pričajo tudi trije evharistični kongresi, ki so se vršili v Letnici v letih 1931, 1934 in 1938.

A vse to so bili v njegovih očeh le začetki. Njegova velika duša je snovala še nešteto novih načrtov. »Treba bo še mnogo dela,

žrtev in molitve, da bo uspela skromna setev v kórist domovini in vesoljni Cerkvi,« je pisal nekaj mesecev pred svojo smrtjo.

Toda prva žrtev je bil on sam. Naporno delo je izčrpalo njegove telesne moči. Na božični dan 1939 je še dvakrat slovesno maševal, na praznik sv. Treh kraljev je pa že onemogel. Da bi se nekoliko odpočil, je odšel dne 9. januarja 1939 v Ljubljano k lazaristom. Ker pa je bila bolezen iz dneva v dan hujša, so ga prepeljali v sanatorij Leonišče. Tu je dne 3. februarja 1939 na prvi petek ob peti uri zjutraj umrl.

Mrtvo truplo so položili na oder v škofijski palači. Neštete množice so v tihi žalosti noč in dan prihajale, kropile pokojnika in se ga dotikale s svetinjcami in rožnimi vencí. Dne 6. februarja so ob šesti uri zjutraj prepeljali krsto v cerkev presv. Srca Jezusovega.

Tam je ob desetih dopoldne opravil slovesno pogrebno mašo sarajevski nadškof dr. Ivan Šarić, poslovilni govor pa je govoril ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Po končanih obredih so odpeljali pokojnika na pokopališče k Sv. Križu, kjer so ga položili v grobnico misijonske družbe.

Tako je pokojni škof Gnidovec že od zorne mladosti rasel in zorel za Boga in nebesa. Njegova angelsko čista duša, polna božje ljubezni in neprestanih žrtev za duše, je gorela kot večna luč pred tabernakljem, da bi kazala pot h Kristusu. To je bilo Gnidovčevo poslanstvo in apostolstvo. Zato se je naša javnost že ob njegovi smrti zavedala, kako svet mož se je z njim zgrudil. Zato prosijo Boga, da bi svojega zvestega služabnika Gnidovca po načrtih svoje previdnosti poveličal.

O ovčkah in Jezuščkovi haljici.

Adventni čas
kot Betlehem je naša vas,
in mi pastirji smo mladi
sredi njenih paš.

Ponoči se ob ognju grejemo
in velíke zvezde štejemo...
Ko največja se utrne,
se Jezušček med nas povrne.

Tedaj najlepše ovčke bomo zbrali
in ko da v Betlehem bi šli,
bomo z njimi v vas odšli
in Jezuščku jih darovali.

In ovčkam volna zrasla bo,
sveti Jožef jo odstrigel bo,
Mati božja stkala bo
Jezuščku iz volne haljico.

O, od nas — otrok,
iz naših mrzlih rok
dobil bo toplo haljico
sam Jezušček, naš Bog.

Vid Škrjanec.

Adventne noči.

V adventu se vsako noč prebudim
in potem vse do jutra prebdim,
o Mariji premišljuoč.

V adventu v vseh oknih svetilka gori
in razsvetljuje temne poti,
po katerih Marija hiti.

O, Mati božja, ko boš šla skozi vas,
ustavi se z Jezuščkom tudi pri nas
vsaj za kratek čas.

Vid Škrjanec.

Vdovec Gašperin.

Francè Kunstelj.

Pokopališče za cerkvijo svetega Pavla je bilo že prazno, samo Gašperin je še klečal ob svežem grobu in zdaj pa zdaj s celim telesom sunkoma vzdrgetal pa ob tem milo zastokal. Možu je bilo, kot da so mu z ženo Mico zagrebli vse. »Čemu odslej še životariti v tej solzni dolini,« ga je trgalo v razboleli duši, »saj je brez pomena! Ah, ojoj, kaj me nič ne slišiš, Mica-a-a, kaj boš kar tule ostala?« Šele ko je začel lesti v vas somrak, se je Gašperin odtrgal od rjave gomile ter s črnim klobukom v levi in z mokrim robcem v desni oddrsal proti Loteristu, kjer so ga čakali pogrebci.

»Vsakemu enkrat sonce zatone,« je načel soseč Malinar.

»Tudi nas še čaka tisti večer, ne bomo mu ušli,« je potegnil stari Lukež, ki je pri pogrebu nosil 'smrt', in najbližji so mu z nizkimi glasovi prikimavali, lučarica Katra je pa Lukeževo besedo za žensko omizje ponovila, da se je Gašperinovi hčeri Marjanici, ki je sedela s svojo družinico zraven očeta in ob-jokane sestrice Štefe, utrnila po licu še ena solza.

»Take ni devet fará naokoli, kakor je bila rajna Mica — Bog ji daj bela nebesa, zaslužila jih je!« Malinar bi rad pogrebce jezike razvezal. Natočil je v tretje, silil, naj pijo in prigriznejo, pa kot bi bilo vse ukleto, ni pa ni šlo nikamor. Gašperin je samo enkrat nagnil kozarec, potlej pa spet oslonil težko glavo v dlani in nikomur se ni posrečilo, da bi spravil besedo iz njega. Čez čas je Malinar spet poskusil: »No, Jaka, pijmo, da se razvedrimo. V letu obsorej si boš že drugo izbral. Saj nisi tako v letih.« Vse omizje se je prisiljeno zasmejalo. Gašperina bi radi v boljše voljo spravili, da bi se vsaj za hip otresel misli na neutešeno žalost.

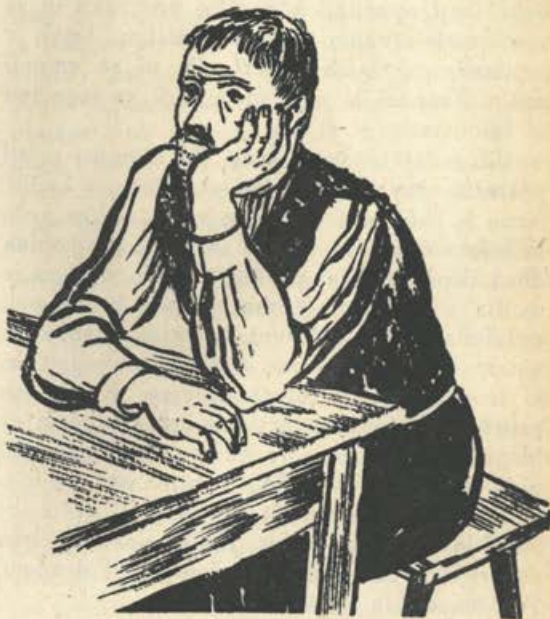
»Kako? Kje neki naj jo najdem?« je dvignil glavo, da so se mu v pramenu svetilke zableščale solzne oči.

Za sedmino so se zbrali na Gašperinovem domu, ki je bil od tiste ure, ko so mu vzeli gospodinjjo, ves zaigran v mrtvaški mrč. Pa še zato, ker sta jo pobrala pastir in dekla, da je ostala le še grbasta Hana; ta je dobro vedela, da je za tako delo, kot ga je ona

zmogla, nikjer ne bodo redili. Tisti teden je še šlo, Marjanica je ostala doma in pomagala na vseh koncih in krajih, saj Štefa tako še metle ni znala prijeti.

Spet so jedli, pili, to pa ono rekli, potlej se pa razhajali z isto besedo, kakor so prišli. »Boš že pozabil, Jaka, boš že; čas vse rane zaceli,« so tolažili Gašperina kar po vrsti. A temu se je zdelo, da jih ne sliši, ali pa da govore, ker nekaj morajo.

Drugi dan se je poslovila še Marjanica. Morala je k svoji družini na Mirke. Gašperin je ostal zdaj res sam. Čisto sam. Seđel je za veliko javorovo mizo in mislil, mislil. Po čelu so se mu razpotegnile tri gube, nad desnim ušesom se mu je zasvetil prvi beli las, obrvi nač kalnimi očmi so se mu nasršile. Stara ura ob stenski omari je leno porivala čas. Dan je bil enak dnevu, noč nóči. Gašperin je lazil kot megla brez vetra. Iz hiše v hlev, iz hleva v kuhinjo in nato v čumnato. Pa kamor je stopil, povsod je bilo vse tako strašansko prazno, gluho in temačno, da se je lastnega koraka strašil. Seđel je na posteljo in se zamislil: »Kaj je moralo tako priti? Mica, kaj? ...« Pa odgovora mu ni dala ne prazna

Sedel je za mizo in mislil, mislil...

postelja, kamor je nenehoma strmel, ne stene ne strop, vse je oglušilo.

Minil je teden, minil je mesec.

Kdor je šel mimo Gašperinove hiše, je zmajal z glavo: »Saj menda niso tudi gospodarja v zemljo dali?« Sosed, ki je na potoku napajal živino, se je obrnil v klanec: »Kako, da nič na vodo ne prižene?« Malinar pa, ki je z Gašperinom tolikrat posedal na klopci pod orehom, je pristavil prav resno: »Še njega bo vzelo. Brez Mice mu ni moči dihati.«

Pri Gašperinovich se je življenje na vseh voglih zavrlo. Zdaj pa zdaj so se počasi odprla težka vržna vrata. Grbasta Hana se je z golido pozibavala proti hlevu, ko je šel čas za molžo že mimo. Štefa sama ni vedela, ali bi se držala očeta, s katerim ni mogla skoraj spregovoriti besede, ali bi odšla na Mirke k Marjanici, da bi vsaj malo pozabila na ta dolgčas, ki se je naselil v hiši po materini smrti.

Ko je zašlo poletno sonce, so potegnile mrzle sape. Ljudje so mrgoleli po poljih in spravljali, kar so pridelali. Gašperinove lehe so pa samevale. Nihče jih ni obsadil, nikomur niso rodile. Samo Marjanica se je še zavzela za dom. »Oče, tak poglejte, kako gre!« jo je zaskrbevalo, da bi najrajši svoje tam na Mirkah opustila in se lotila na očetovem domu. Pa oče je potisnil zvonasti klobuk niže na čelo, leno zamahnil z desnico po zraku in se spet predal svojim žalostnim mislim. Jesen je rumenela po lazih in vrtovih, ni se zmenil zanjo. Zapadel je prvi sneg, tudi za tega mu ni bilo mar.

Zapadel je drugi sneg. Za njim so prišli prazniki. Na sveti večer sta ženski kadili. Hana je sključena drsala iz kuhinje skoz vežo in hišo v čumnato, za njo se je vil gost oblak dima, ki je zadilšal po vseh kotih. Zraven je molila z razbitim glasom, kakor bi se pripravljala za na oni svet. Štefa je drobila za njo in kropila z zeleno pušpanovo vejico, ki jo je pomakala v blagoslovljeno vodo, vse prostore. Potem sta prižgali luč. Gašperin se je privlekel iz zadehle čumnate, si pripravil pipo in sedel na zapeček. V kotu pod velikim ogledalom so sanjale Štefine jaslice. Leto obsorej je bila soba polna. Malinarjeva dekleta so prišla v vas, Lukežova fanta in Petračevi. Peli so, da so se okna tresla.

Vtem se je Gašperin zdrzil, da mu je vrglo pipo iz tresočih se rok. Skoraj bi dejal

kar za primoj, da je natančno slišal, kako se je oglasila. Kdo? Ona, kdo drug! Saj mu je njen glas še vedno zvenel v ušesih. »Nazaj me ne bo več, Jaka!« Da, Mica je bila! — Hana ne, Štefa še manj, saj sta obe v kuhinji. Mica se je prav tu oglasila...

Ko se je čez čas zavedel, da je v hiši sam, je začutil, kako mu je čelo, obraz in život zalil mrzel pot. Ni pomnil, da bi ga bilo kdaj strah; tokrat ga je bilo. Drobne oči so begale po stenah, srce mu je skoraj na glas udarjalo...

Ko sta prišli na peč Štefa in Hana, ta s svojo grbo, je Gašperin ves omotičen iskal besede. »Pojdimo molit,« je slednjič izjecljal in Hana je videla, da je bil v obraz bled kot zid. »Križ božji!« je lovila misli, rekla pa nič. Pokleknili so vsak v svoj kot. Odmolili so vse tri rožne vence. Potlej so se odpravili k polnočnici. Zunaj je pritiskal mraz, da je škripalo, a Gašperin ga ni čutil. Še zvonjenja, ki se je razlivalo po fari, ni slišal. Tisto noč tudi dolgo dolgo ni zaspal.

Na novega leta dan je imel župnik tako lepo pridigo, da je ženska stran smrkala, moška pa vsa zamaknjena gledala v gospoda. »Pozabimo, predragi moji farani, na vse bridkosti in šibe, ki so nas preteklo leto obiskale. Poljana našega življenja je pač obsejana tudi s plevelom, osatom in trnjem. Stare koledarje smo sneli s sten in jih pometali na ogenj. Da bi bilo tako tudi z našimi starimi grehi!... Uredimo račune z Bogom: kar smo zamudili, bomo v prihodnjem letu poravnali in potem bo res srečno in veselo...« Župnik je rekel še hvaljen Jezus, preden je zapustil prižnico. Orgle so zabučale, da se je cerkev tresla. Gašperin, ki je sedel v klopi ob stranskem oltarju sv. Jožefa, je še kar naprej vlekel na uho klene besede, ki jih je gospod kot nálašč zanj izbral in metal s prižnice. Komu naj bi pa veljalo: Pozabimo na šibe, ki so nas obiskale! Nenehoma mu je pobrnevalo v ušesih in šele, ko je ministrant pocingljal za darovanje, je dvignil glavo in opazil, da gospoda prav za prav ni več na prižnici. Bledična desnica mu je sama od sebe naredila križ, duša pa se mu je tisti hip oprqstila težkih vezi in lagodno zadihala v vdano molitev: »O, Bog, daj, da pozabim — na Mico... Oče naš, kateri si v nebesih...«

Popoldne tistega dne jo je Štefa pobrisala k Malinarjevim, ki so kupili deklico. »Ji greš

In Gašperin je čez dva dni zapregel rjavca...

novo leto voščiti?« je v šali prašala Hana, ki je čepela kakor klobko za mizo ob oknu in zaverovano skoraj z nosom strmela v veliko mašno knjigo. Komaj je hči odšla, se je Gašperin skobacal z zapečka, oblekel kamižolo, si dal na glavo gorko polhovko in stopil k Loteristu.

»Viš ga, viš ga, mrtvaka, ki je oživel!« Fantini in možakarji so se podrezavali s kormolci, kaj neki je Gašperina zaneslo v krčmo; saj odkar so stočili pogrebščino, ga ni bilo na spregled. Ta je pa brez besede prisedel in naročil svojo četrt. Staremu Lukežu se je na očeh bralo, da ga ima že malo pod kapo, ko je iz zakajenega kota krilil z dolgimi rokami: »Ohe, Jaka, prihajaš na ogleda, he-e?« Omizje se je zakrohotalo, da je Gašperina privzdignilo, popravil si je polhovko, ki mu ni prav nič nagajala, in poklical drugo četrt.

»Zakaj bi se pa ne ženil, ko ti poganja po žilah še čisto fantovska kril!« je skoraj resno dodal gospodar Mihevc. »Ka-a-aj? Meni?« je Gašperin iskal izhoda svoji zadregi. »Tak menda. Saj si mojih let. Pa poglej mene: še deset let nisva z mojo skupaj!« »Tisto že, ampak vdovec, vdovec...« Gašperin je zvrnil

kozarec in še poklical. Pil je kakor že dolgo ne. Malo na veselje tistih dni, ko ga je tako nanagloma obšlo kakor sama milost božja, da sam ni vedel od kod in kako, malo pa tudi in nemara še bolj na jezo, češ, preklemansko vendar, kaj si zares v glayo vbijajo, da bi se ženil, ti dedci stari! Nak, tega me pa Bog obvaruj! so se mu gnetle misli, ko so ga noge, težke kakor svinec, vlekle v klanec proti domu. Izpod mračnega neba so se cefrale drobne snežinke.

Prišel je sveti Valentin in prinesel ključ od korenin. Čez Raskovec je potegnil jug. Od streh je noč in dan curljalo.

Gašperin je spet hodil iz hiše v kuhinjo, iz kuhinje v klet, hlev in drvarnico. Pa ta čas se mu je zaobrnil kakor vreme. V srcu in glavi je čutil, da se mu taja debela ledena skorja. Kakor da mu je z oči padla temna mrena. Po kuhinji ni bilo pometenno. »Štefa, glej, kaj je tule!« je zapovedal in hči je prišla za delo, kjer je mogla, videla in znala. Spomnila se je na mater, kako jo je včasih učila. Na podstenu je ležala slama. »Hana, turščovino v kraj!« Stopil je v hlev. Skoraj zjokal bi se, taka ginjenost ga je obšla. »Tak, kdo

je vendar ta čas gospodaril, da je vse kakor pri ciganih?« Vile na tleh, z roglji kvišku — naj bi se krava odvezala! Samokolnica sredi hleva, čez njo lopata in šop detelje. V kotu kup gnoja, ki sili skoz pajčinasto okno. In živina? Rjavca mršava, da ju je strah, krave lačne, praseta — vraga, od kdaj je tako v Gašperinovem hlevu? Pa na ispi? Seno, slama, otava, detelja — vse kar zapaženo, in to na spomlad! Kaj pa je jedla živina? Oblanice? In v drvarnici — sama dolga, debela, nerazcepljena polena. Torej ženščeta s temi trami kurijo! Lepa reč!

»Kaj za zlodja sem počel ta čas?« se je Gašperin ves pobit sesedel na tnalno. Zvečer je ždel v čumnati in zrl v okno, ki se je temnilo. Gašperin se je zazdel sam sebi kakor izgubljeni sin, ki je po neumnosti veliko veliko zapravil. A izgubljeni sin se je dvignil in šel na svoj dom! Tako je razmišljal Gašperin, ko mu je Štefa prinesla večerjo. »V hišo napravita, da bomo jedli vsi skupaj,« je zavrnil deklino in ta si mu ni upala ugovarjati. Tistikrat so res prvokrat spet večerjali kakor ena družina.

Gašperinovina se je čez noč spremenila. Vse se je pomladilo, življenje je zaplalo po vseh kotih. Gašperin je postal gospodar z vajeti v svojih rokah. Najel je deklo, ki je znala kuhati bolje kakor starikava Hana in Štefa skupaj. Opoldne je zadišalo po zabeljenih žgancih in sladkem masniku, da so komaj čakali na južino. Krave so dajale še enkrat več mleka, Malinarjev hlapec ga je še v mlekarjo vozil. Ej, so se ustavljali sosedje, zroč

Gašperin je gledal beli živalci ..

v klanec: nad vasjo poje druga pesem; pa ste dejali, da bo Gašperinovina konec! Gašperin se je smukal okoli živine, ji donašal klaje, da bi se skoraj preobjedla, jo češljaj in ji spodkidaval, da je stala in ležala v suhem. Zdaj je drdrala slamoreznica, zdaj spet sta peli sekira in žaga, da je človeka glušilo.

Tisti torek po veliki noči je bil v trgu semenj. Takrat so ženske prišle do besede, kajti prodaja in kupčija se je vrtela prav za prav samo okoli prašičkov in — kdo izbira stanovalce za prazne hleve, če ne gospodinje! Proti poldnevu je po vasi že cvililo in krulilo, mlada praseta so stopicala po hlevih in iskala svoje matere, pa te so ostale doma, daleč, morda v Ligojnah, v Podlipi, Horjulu ali Zaklancu. Tudi Malinarica je kupila par. Omladna spomladančka je dala v hlev in ju poškopila z blagoslovljeno vodo.

Dekla, ki je čepela zunaj na podstenju in s Hano rezala semenski krompir, je pomožniknila v rumeno sonce: »Kaj prascev nič ne redite pri vas?« Hana ni utegnila odgovoriti, premotil ju je Gašperin, ki je prišel mimo in ujel vprašanje.

»Da bi imel človek dve glavi, bi že kdaj na to pomislil,« je dejal in stopil v klet po verigo, a še v isti sapi se je vrnil k ženskama, kakor bi kaj pozabil.

»Grem pa le pogledat, kakšni so.«

»Kam? Menda ne na semenj?« je dejala dekla in vrgla dva kosca v jerbias.

»Na semenj.« In je šel.

Ko so ga ženske srečavale — ene prazne, druge s prasci v naročju — so mu majale z glavami: »Danes gre vse od kraja. Nič več ne bo.« Pa Gašperin je že zaradi tega šel, da bi se ne zdelo, da so ga ženske zavrnilo.

Na semnju res ni nič opravil. Nekaj izbire je bilo še, pa je ženska — Bog ve od kod je bila — ceno tako visoko držala, da se je vsak kupec že od daleč obrnil.

Gašperina je vleklo tja. Morda bo pa ženska le popustila. »Zadnja cena?« se je sklonil v zaboj, ki je stal na zapravljivčku. »Lepi so, lepi, prebiti!« so se mu oči naslajale na živalcah. »Štiri sto pa nič več in nič manj,« je ženska že napregala, kajti ostala je sama na semnju, pri fari je pa že zvonilo poldne.

»Malo odnehajte, pa se bova zmenila.«

»Tudi pare ne.«

Gašperin je moral kupčijo pustiti. Vsa vas je dajala po tri sto petdeset do sedemdeset, več nihče, pa če so bili prasci še tako okrogli. In nazadnje Gašperin tudi nima, da bi denar kar tako razmetaval. Nič ni kupil.

Pa vendar ga je imelo, da bi v hlevu nekaj zaživel. Zdaj se mu je zdelo, da je v njem še bolj prazno in dolgočasno, ker je vedel, da so prasci po vseh hlevih na vasi že cvlili, samo pri Gašperinovih še ne.

»Po vaseh se bo treba kaj razgledati,« je govoril z Malinarico, ki mu je pravkar odprla hlev in stresla v koritce tekoče oblodve. Prašička sta srkala, da je bilo veselje.

»Pa pojdi v Horjul. Mogoče jih ima še katera.« Tako je svetovala sosedka in Gašperin je čez dva dni zapregel rjavca in zavil z zapravljičkom skoz Ligojno v Horjulsko dolino. Voznik je nasršil obrvi in pljunil v jutranji hlad: »Moram kaj iztakniti, naj me stane, kar hoče!« Švrknil je konja, da se je kar pokadilo za vozom. Ko bi ga rajna Mica videla, bi mu dejala: »Jaka, ne podi tako divje!«

»Ee-e! — Oča, kje bi se tukaj dobilo še kaj prašičkov?«

Starec, ki je na zrätih stresal krompirjeve kosce z vozička v košaro — na lehah so sadili — se ni zganil. Bil je naglušen. Gašperin je skočil v voza in ponovno vprašal. Možek mu je s počasnim glasom dopovedoval, naj požene naprej, v Horjulu ne bo nič kupčije. Konj je zapeketal in se spet pogнал v dir; voznik je ustavil šele v drugi vasi pred tretjo hišo.

»Deklič, kje so mama?« je zagledal dekletce, ki se je v sadovnjaku podilo za košjo.

»V kašči. Jih grem klicat.«

Še isti hip je pristopicala po lesenih stopnicah gospodinja, vrgla kokoškam prgišče rumene turščice, ki jo je držala v predpasniku, in šele potem pozdravila gosta. Gašperin je do ušes zardel. Viš jo, baburo, ravno tista je — s semnja! jo je prepoznal, ona pa njega. Spak, da ga je moglo semkaj zanesti!

»Že pred tednom sem vse prodala. Samo en parček sem pustila. Mi je kar govorilo, da boste prišli ponj. Saj drugod po vaseh je že vse pošlo, ne vem, da je letos tako leto za to žival...«

»Hm, tako,« se je Gašperin odkašljaj, ne da bi segel ženski v besedo. Pa saj ga še čakala ni. Odprla je hlev in čebljala svoje:

»No, kaj nista še enkrat gorša kakor zadnjič. Pa kako žretal Verjemite, da se mi kar škoda zdi, da bi ju prodala. Pa kaj čem, saj imam s staro dosti opraviti. Sama sem pa tale sosedova mi dela kratek čas,« je pokazala na drobno dekletce, ki je paslo pred hlevom radovednost.

Gašperin je privzdignil svoj zvonasti klobuk, si obrisal potno čelo in se zagledal v mlada spomladančka, ki sta se boječe prestopala po nastlanih tleh hladnega hleva in zdaj pa zdaj trgoma zakrulila, kakor bi žalovala za materjo, od katere ju je gospodinja pred dnevi odstavila. Ej, sta že kar resata, je preudarjal Gašperin in gledal beli živalci. Život lepo uleknjen, nožice ne previsoke, rilčka in vse — kar se dá brez graje, pa četudi devetkrat zatisne ušesa pred neugnano hvalo, ki jo stresa jezik vdove Peklajke — to je bila namreč ta ženska, na katero je Gašperin danes na srečo ali nesrečo naletel. Čudno se mu je pa že precej od kraja zdelo, da danes tako ponuja svoje blago, na sejmu se skoraj še ozrla ni v Gašperina. In cena? Nič, kar staro bo nastavila, čeprav je od sejma že tretji teden.

»Naj bo, ko sva oba vdovca,« je babnica, ta peklenska Peklajka, povabila Gašperina v hišo, postavila na mizo vrček jabolčnika in hlebec kruha, češ privoščiči si, ko si tako poceni kupil. Gašperinu se je vse to dozdevalo zelo čudno. Navsezadnje, ko je hotel že vstati, ga je ženska zadržala, prisedla in mu spet natočila: »Kam se vam mudiči. Saj imate urnega konjička, he-he-he!«

»Privoščiči si, ko si tako poceni kupil...«

Fantini so pri Loteristu balinali...

»Kako bomo pa naložili?« je vendar vstal in si zapenjal površnik.

»Nikakor. Jutri jih sama pripeljem, v trgu imam opravka, pa se spotoma še s prašički oglasim. Pri Gašperinu se pravi, ne? Za vodo zavijem,« mu je segla v roke, kakor bi se že leta in leta poznala. In še nekaj — o, šment! — »ti« mu je rekla, ga pogledala prav pod klobuk in mu še enkrat stisnila desnico, da je dedca kar pogrelo.

»Hm, vraguca!« se je razgledoval po dolini, ki so jo že lizale dolge sence. »Tako pozno že? Kod sem pa brodil? Hm, prašički. Pa sem jih le staknil!« Ko pa je vas že utonila za ovinkom, se je domislil: »Koliko je babnica rekla? Štiri — e, tri sto osemdeset? Ne...« V glavi se mu je gnetlo na kupe misli, a zdelo se mu je, kakor da ni nobena njegova. In še to: od kod ženska vé za moje ime, našo hišo in kako me, vdovca, sploh pozna; in da mi je tako postregla; in jutri bo sama pripeljala prašička?

Tisto noč se je Gašperin v sanjah trikrat peljal po beli cesti v Zaklanec. V rebri je čepela hišica z zelenimi okni, na pragu je stala — no, ona z rdečimi lici in kostanjasto-

rjavimi očmi, mu segla v nerodne roke in... Hudimana, Gašperin se je že v četrto zbudil! V čumnato se je smejala luna, drevje z vrta je risalo po stenah zveržene sence, da je Gašperina oblit pot, preden se je zavedel, da so res samo sence. Potem mu je pa misel ušla tja pred obraščeno gomilo. Pod njo je nekdo spal. »Mica, o! Ali veš, kaj se z mano godi?« Pa iz bele noči ni bilo odgovora. Še manj naslednjo noč, ko se mu je motal pred očmi prizor s Peklajko, ki je zjutraj že navsezgodaj pripeljala, kar je obljubila. Kaj vraguca, se je premetaval po postelji, kakor da leži na žerjavici, žival imam v hlevu, dobro, dekla bo molzla — eh, prasnet menda ne, tepec! — dekla bo imela z njimi opraviti, Štefa tudi, Hana, ampak dela bo čedalje več, saj bi ne hodilo nápak, če bi, hm — eh, tepec stari!...

Sosede so vrele h Gašperinu ogledovat kupljeno blago in hvalile, da je gospodarja kar privzdigovalo. No, še najbolj zaradi cene. Tri sto sedemdeset! Malinarico je vrglo nazaj: »Moje pa devetdeset, pa ti oboje kar dolgčas prodaja, jesti jima ne diši, samo ležala bi v stelji ko gož. Jaka, za tako ceno ti jih pri prič odkupim.«

»He-he!« se je smejala Gašperinu, da je prišel na svoj račun. Še z večjo vnemo je delal in se čutil kar pomlajenega. Nič čmernosti ni bilo opaziti v njegovem vedenju, tiste tri gube na čelu so čez noč zginile, oko se mu je zjasnilo, lica so uhajala v prijazen nasmeh, noge pa v prožen korak. Ljudje so ga spet ogovarjali, on pa še rajši nje. Nad domačijo se je vedrilo, vsak dan je pokazal lepši obraz.

Da bi pa kdo slutil, kaj je Gašperin takrat mislil, ej, to bi završalo po vasi! Gašperin je sedel na tnalo, prižgal pipo in prisluhnil, kajti čisto na dnu srca je udarjalo malo kládivce, lahno, rahlo. Ej, kaj bo iz tega, ti vdovec Jaka? je zresnil obraz in stopil na vrt.

Jablanico bo precepil, prežlahтна je za to zemljo in rak jo je načel. Odžagal bo krono, vrezal mlade cepove in —

»Dober dan Bog daj! Kako je kaj v hlevu, prasca rada jesta, kaj?«

Gašperinu je padla drezalica iz rok. Plašne oči so se mu zameglile, pa le prepoznale

v ženski postavi, ki je postala na stezi onstran plotu — Peklajko. Pogrelo ga je: kaj, če ju kdo vidi, kar takole pride! Ko pa je videl, da se ženska nič ne spremeni, ampak hiti proti hlevu, je moral seveda za njo.

»Tako je stari dolgčas, da noče nič več jesti; ne vem, kaj bo. Jej, sta se že popravila,« je hvalila, ne da bi se ji za hip ustavilo. Preden se je poslovila, je Gašperina na dolgo in široko poučila, kako mora skrbeti za živali, kako ju hraniti, da o božiču klavec ne sme prehitro poriniti noža skoz vrat, da mora — Bog ve kaj še vse. In da jo je slučajno sem zaneslo in da se še kaj oglasi, saj ji ne bo zameril.

Gašperin je gledal po sadovnjaku, ko je Peklajka odšla. Šele čez čas se je spomnil, da mora vendar drevce precepiti, ko mu je veje že odžagal. Ko je z ostrim nožičem zarezal v deblo, so se mu roke tako tresle, da se je do krvi urezal.

Med zardele ženske se je prikazal vdovec ženin...

Binkošti so padle tisto leto na konec majnika. Nedelja je bila sončna, da že dolgo ne tako. Fantini so pri Loteristu balinali — kolikor jih ni šlo z dekleti na Žalostno goro — moške so pa sedeli pod Malinarjevim orehom in reševali to in ono iz preteklih in prihodnjih dni. Pa čedalje bolj se je vse sukalo okoli Gašperina.

»Kaj nisem pravil, da se bomo še to leto zavrteli!« je dejal stari Lukež in puhnil dim

»Ti menda ne s tisto šepasto taco!« ga je zavrnil Mihevc, pa oni je gnal svojo, kakor da nič ne sliši: »Ta teden se je prišla nevesta tri-i-ikrat pokazat.«

»Kaj res?« ga je v zboru vse spraševalo.

»Jaz sem jo samo enkrat opazil,« je opnesel Mihevc.

»Moja stara jo je tri-i-ikrat. Zastran mene je prišla lahko desetkrat...« Skoraj bi se možakarja zbesedičila, da ju ni premotil Malinar, ki je pravkar opravil pri živini in prisedel: »Sosea imate v zobeh. Kaj, kako se je rottil, da druge ženske ne pogleda razen tiste bele, ki ga bo odpeljala za rajnico.« Potem so obirali Peklajko tako, da se je tej gotovo kolcalo. Da je baba petična, dosti dote mu bo prinesla, saj ima gruntek, hišo in Bog ve koliko cvenka v skrinji. To se bodo konji potili, ko bodo balo vozili! Pa da je tudi ženska sitna in zadirčna in skopuška — vse so vedeli povedati o njej. »Ena roka se bo pa le poznala Gašperinu. Res je žaltava, če mora zmeraj najemati. Dekla že še nekaj naredi, Štefa in Hana sta pa bolj za v senco,« je pribijal Malinar, preden je nekdo prašal po Gašperinu.

»Kaj ne veš, da se je peljal na romanje? Na Žalostno goro.«

»Aha!« se je spet oglasil Lukež. »Bo nakupil odpustkov za nevesto, he-he-he...«

Nihče pa ni vedel, da sta bila vdovca, ki so ju ženili, za ta dan domenjena, da se dobita na božji poti. Ej, obema se je vse smejalo, kakor bi doživljala prve dni prve ljubezni. Vse — kakor ob največjem prazniku: vreme kar božje, ljudje, kramarji, ki so kričali in ponujali svoje pisano blago, dekleta, fantje, župnik na prižnici in slovesna pesem zvonov, ki se je prelivala v srce in dušo, da bi človek lahko jokal ali vriskal.

Peklajka je izbrala za Štefo silno lepo sivo torbico. Ko pa ji jo je zvečer oče izročil, ni pokazala nič hvaležnega obraza, kajti še zdaj ji ni šlo v glavo, zakaj ni smela tudi ona na

božjo pot, ko je že toliko presanjala o tej nedelji. Še Malinarjeva Metka, ki je za štiri leta mlajša od Štefe, je šla. Nak, tega ne bo zlepa pozabila. Drugo leto bo pa kar sama šla, je kuhala jezo.

Po vasi je pa drugi dan zašumelo, kakor bi pobezal v panj: »Gašperinov ženin je peljal včeraj nevesto k Materi božji.« Tedaj je zadnja hiša vedela, da se Gašperin ne šali. Zdaj so samo še to računali, kdaj bo harmonika zapela. Ko so tudi pri Gašperinu zvedeli, kaj bo z gospodarjem, je življenje kakor zastalo. Štefa je vekala, čeprav revica še ni jasno vedela, kaj se to pravi, da bo dobila mačeho. Hana je bolehalo, samo pri molitvi je še prišla do besede. Štefa je nesla novice sestri Marjanici na Mirke. Ta se je začudila, ni mogla verjeti, kaj počenja oče — pa kar tako na tihem! Zjokala se je kakor otrok. Gašperin je pa namrgodil obraz, stopil v hlev, počohal za rogovi Dimo, ki je obetala telička, češ le hitro ga daj, da bo za poroko... Potem je odšel brez besed k Tomanu — merit novo obleko.

Gašperinovina se je oblekla praznično. Iz kuhinje je dišalo po peki, kuhi in cvrtju, da je človek nehote požrl dolgo slino, ko je stopil mimo hiše. Malinarjevi so prišli vsi pomagat. Med zardele ženske se je prikazal vdovec ženin v zlikani obleki in z dolgo zlato verižico čez telovnik. V obrazu mu je plalo veselje kakor fantu, ki mu je oče privolil v ženitev. Hči Marjanica se pa kar ni dala utolažiti, čeprav jo je njen mož tako prisrčno ogovarjal, naj bo vendar pametna, da je zdaj z očetom že, kar je. Obrisala si je mokre oči in stopila k Malinarici.

»No, Marjanica, naj ti ne bo hudo, saj si na svojem,« jo je sosedica tolažila in vrgla štiri polena na ogenj.

»Saj mi ni, ampak zavoljo Štefe, ki je še otrok!«

»No, nova mati menda ni tako pisana, kakor so jo obsodili.«

Ko so se pripeljali od poroke, je bila hiša premajhna, da bi sprejela tako množico gostov pod streho. Vselili so se v čumnato in še v sobico, kjer so bile včasih deklice. Zbrane je bilo pol vasi. »Zdaj naj se prepričajo, če je Peklajka res skopuška,« se je smehljaj Gašperin, ko se je razgledal po gostih, ki so pravkar posedli. Godec je nategnil harmoniko,

ženin je vstal, pograbil čez pas nevesto, ki se je delala mlado, da bi ji ne prisodil dosti čez dvajset, potem pa udaril s peto v pod, da so se zamajale belo pogrjnene mize, in sta se zavrtela. »Kaj, kdo bi si mislil, da se bo Gašperin takole ojunačil!« so pogledavali gostje par, ki ga je nesel zvok harmonike kar pod strop in potegnil za sabo še druga in družico in starešino s teto. Potem so spet natočili, trčili in pili, jedli in plesali, da se je razlegalo do konca vasi.

Za židano voljo so skrbeli vsi od kraja, najbolj pa še ženin sam. Ko se je svatom od plesa že vrtelo, je stopal od mize do mize, natočil, koder je čakal prazen kozarec, še otročadi ni izpustil, ki je vreščala na peči in hrustala rumeno cvrtje. Nato je stopil na sredo hiše in zaklical: »Zdaj bomo pa katero vzdignili!« in že je sam nastavljal tisto o ženitnini v Kani Galilejski. Pri »... Marije Device, ki nam je sprosila to vince« so poprijela še ženska grla, da se je vsa hiša zazibala v glasno pesem.

»Še, šel!« so klicala dekleta iz čumnate in kuhinje. In Gašperinu ni zmanjkalo. Sam bom pel naprej, si je dejal in se domislil tiste, ki so jo peli na njegovi prvi ženitnini in jo je rajna Mica od doma prinesla. Utihnili so, ko je nastavljal, a kmalu je spet vse povzelo za njim. Ženin se je razvnel, pesem je vrela:

»Gori na gori
je jogrov dvanajst,
usmiljeni Jezus
je pa ta trinajst'.«

Nenadoma so se mu skalile oči, sredi pijanega zanosa se mu je petje pretrgalo, roka je segla po kozarcu in nagnila. Svatje so peli naprej, nihče ni imel za mar. Gašperinu se je zameglilo, pred oči mu je zaplesal drug obraz, ves bel... Toliko da ni iztisnil iz sebe: »Mica-a, tak ne moti me...!« Stopil je na prag, srknil vase svežega večernega zraka, potem mu je odleglo; vrnil se je med goste in pel, pel...

Potem so pili, jedli in plesali, da se je razlegalo do konca vasi...

Dekleta so prinesla na mizo pečenko. Ženin se je ljubeznivo nagnil k nevesti, ki se je zagledala v otroke gori na peči.

»Ali veš, kaj bova zdajle jedla?«

»No, Jaka, kaj tako čudno sprašuješ?«

»He-he-he, tvoježa prašička. Najino prvo ljubezen!«

Ko bi bila sama, bi jo prijel okoli pasu in jo še hlastno poljubil, tako neznansko sladkobno čustvo mu je zalilo mladeniško razigrano srce. Tako je pa samo zavriskal.

Gašperinke ni bilo v senožet...

Medeni tedni so kmalu odklenkali, kajti pričelo se je glavno delo. Češnje so rdele, trava zorela in čakala košnje. »Kdaj gremo?« je Gašperin ogovoril ženo, ki je posedala v kuhinji in gledala, kdaj bo dekla pristavila večerjo. »Sem mar jaz gospodar?« Ni vedel, kaj naj odgovori. Poiskal je v šupi babo, kladivo in koso pa začel klepati, da je odmevalo po vasi. Pod noč je stopil po kosce. Včasih jih je najemala Mica, da, Mica...

Čez dva dni so že podirali zrelo travo. Sonce je žgalo, da so ptiči potihnil, grabljice so se gibale po bregovih, fantini so jim veselo poriskavali.

Gašperinke pa ni bilo v senožet.

»Za malico pridejo naša gospa,« se je pošalila Štefa, ki je prinesla južino. Ko pa jo je oče ošvrknil z očmi, je previdno zasukala pogovor in kar dobro ji je delo, da je že prisedel Mihevčev Tine in ji vrgel v naročje šopek zrelih jagod. Ko so pojužinali, so šli brez odpočitka na delo. »Moramo hiteti, nič se ne ve, kaj bo z vremenom,« si je obrisal Gašperin potno čelo in se zdaj pa zdaj ozrl v dolino, ali morda že ne gre ona po stezi. Pa Gašperinke ni bilo v senožet. Še za malico ne. Tiste košnje sploh ni bila nič deležna. »Kdo bo pa kahal pa dom varoval,« se je zvečer

odrezala, da si ji nihče ni upal ugovarjati. Ščasoma se bo že privadila, se je tolažil mož, preden mu je spanec zaprl trudne oči.

Pa Gašperinka se ni. Gospa' si je dala postreči kakor v Zaklancu in menila, da bo tudi na novem domu lahko počivala, kadar se ji bo zljubilo, morda kar v senčnatem sadovnjaku.

Gašperin je spet najemal kosce. To po za otavo.

Tokrat pa je vzkipelo, kar se je dolgo po malem kuhalo. Krepko je moral stisniti zobe, da je prijazno povedal: »Ti boš vendar tudi prišla, kaj bi doma dolgčas prodajala!«

Ona se je ustopila na prag, dala roke v bok in zabrusila, kakor da je že dneve in dneve čakala na to besedo: »Hm, kdo te pa sili na sonce? V najem daj košnjo, treba se ti je po tistih rebrih ubijati!«

Nak, tega pa ni mogel prenesti. Komu je že kdaj kaj takega v glavo padlo! V najem? Pa Gašperin, gruntar!

»Ali sem te zato vzel, da boš postopala in mi sramoto delala? A?«

Udarila se nista. Sad tega prepira so bile tedenske duhovne vaje, ki jih je šele po košnji mož sam prenehal, sicer bi se najbrž zavlekle in Bog ve, kaj bi še nastalo iz tega. »Tak ne bodiva si v laseh. Saj vidiš, da se vsa vas zgleduje ob naju!« V oči mu še ni pogledala. Sram jo je bilo. Toliko da je svoj »no, naj bo' zinila, to pa vendar z glasom, ki je kazal na spravo. »Ženske — dve ti nista enaki,« je godrnjal Gašperin sam pri sebi in še dostikrat pomislil: »Mica, tebi ni kos nobena, pa če bi jo iskal devet fará naokoli. Kdaj sva midva zagrmela? Prav nikoli!«

Minilo je leto. Prišla je zima, prinesla dosti snega, pa še več mraza, a tudi vse skupaj odnesla. Zavele so spet prijazne spomladanske sape. Na Malinarjevem orehu je vabil kos v svate.

Na vasi se je marsikaj preokrenilo. Teга in onega je pobrala pridna dekla smrt, drugemu je dal ljubi Bog novo življenje, tretji ga je še čakal.

Tudi pri Gašperinovih se je vse nekam zaobrnilo.

Ob svetem Juriju so se poslovili od Hane, ki je odnesla svojo grbo na oni svet, kjer je bilo zanjo več prostora, kajti zadnje čase je

»Ti Jakec, ti...«

reva postala kar vsem v nadlego. Pa kljub temu se je kar vsem milo storilo, ko so jo zagreblji. Štefa je še na glas vekala, da jo je morala dekla tolažiti: »Kaj ti bo dolgčas, le potrpi, kmalu boš...« Ustavilo se ji je, ko

se je ozrla v gospodinjo, ki je stala poleg moža. »Kaj?« je vprašala Štefa in si brisala drobne oči. »No — pozabila.«

In ta kmalu je prišel že čez teden dni. Štefa je bila vsa iz sebe, ko so ji dali v roke belega po poli bratca Jakca, da ga bi pestovala. Zdaj bo lepo, ko bo lahko doma pestovala in ne bo treba k sosedu, da vidi majhne otroke.

»Jaka!« je poklicala Gašperinka, ko je odšla Štefa z malim Jakcem iz hiše na podstenje, kamor se je uprlo prijazno popoldansko sonce. »No, kaj?« je dvignil mož glavo iznad grabljišča, ki mu je pomerjal nove zobe. »Da boš še zame kakšne pripravil, če misliš že na košnjo. Nekaj bom že naredila.« Njena beseda se je ločila od lanske kakor noč pa dan. Potem sta se nasmehnila kakor tistikrat na Žalostni gori, in obema je ušla misel na Jakca: »To otroče bo pa še pomlad prineslo. Ti Jakec, ti...!«

Vedre oči so se pomlajenemu Gašperinu zagledale v večerno nebo, ki je rahlo pordevalo za zahajajočim soncem. Nekje visoko nad sadovnjakom se je vozil skobec.

Sanje.

Še veš, kako sva nekaj sanjala,
kako v dolini pod gorami
prebivala bi v lepi hišici
presrečna s tihimi željami?

Od jutra do večera ptički
živó bi nama žvrgoleli,
na oknu rdeči nageljni
veselo nama bi cveteli.

In potok, skakljajoč ob travniku,
bi naju radosten pozdravljal;
v bregovju gozd šumeči naju
bi s sladkim dihom blagoslavljal.

O mraku ti prišla bi k meni,
sklonila tiho se h klavirju;
prebiral strune bi in našel
za té najlepši zvok v vsemirju.

In ti ob meni pesemco
z občutjem mehkim bi zapela;
jaz spremljal bi ti melodijo,
ob njej bi duša mi drhtela.

Brez svetnega vrvenja, hrupa
vsak dan sprejel bi naju v svate,
z ljubeznijo, družico zvesto,
potekale bi ure zlate...

Zdaj v temnem domu ti počivaš,
cipresa k tebi se poklanja:
o lepi hišici, o tebi,
o strtih upih z mano sanja.

Vsakdanji kruh.

Martin Humek.

Važne, pa ne splošno znane resnice hočemo povedati o kruhu, o tem vsakdanjem živilu, ki ga človeštvo uživa že tisočletja in ga bo uživalo, dokler bo na zemlji.

Obilica kruha pomeni blaginjo, pomanjkanje kruha pa revščino in glad. Zato je prošnja očenaša za vsakdanji kruh tako potrebna.

Kljub temu da je kruh tako star kakor človeška omika in tako vsakdanji kakor nobena druga jed, je vendar, zlasti dandanes, v teh hudih časih krvava potreba povedati o njem, kar žal ni vsakomur znano in kar tudi ne bo vsakomur všeč. Vedeti pa bi morali to zlasti tisti, ki imajo dolžnost, skrbeti za vsakdanji kruh svoji družini, potem mlinarji, peki in seveda tudi gospodinje.

Vsakdo ve, da pečemo kruh iz moke; moka pa ni nič drugega nego bolj ali manj zdrobljeno žito. Glede na izdelavo ali kakovost moke razlikujemo posebno dve vrsti kruha, to je črn in bel kruh. Če hočemo torej pravilno preceniti vrednost kruha, moramo dobro poznati žito in njegovo predelavo v moko.

Za naša razmišljanja vzemimo pšenično, to je našo najvažnejšo, po vsem svetu najbolj čislano in zato tudi najbolj razširjeno žitno vrsto. Prilичno isto velja pa tudi zlasti o rži.

Pšenično zrno ni povsem istovrstna snov, kakor n. pr. košček krede, ampak ima štiri različne sestavne dele, ki jih pa z golim očesom ne moremo razločevati. Treba je zrno pregledati, najprej célo in potem prerezano, in to pod drobnogledom. (Glej sliko!) Razločno opazimo, da je zrno od zunaj odeto s pretankimi slamnatimi kožicami, ki so zlepljene z nekim lepivom (cerealinom). Te kožice so sestavljene iz neprebavne slame. Njihova naloga je, da varujejo notranje zrno pred zunanji poškodbami, zlasti pred vlago. Primerjali bi jih lahko s obleko, ki ne spada k telesu, pa mu je potrebna.

Pod to zunanjo slamnato odejo ali obleko pa je kožica, ki ji pravimo satovnica in ki bi jo lahko primerjali s kožo svojega života. Ta plast je pa že sestavni del žitnega zrna, kakor je koža del života. Ta kožica ima v sebi najdragocenejše snovi, ki so važne pri človeški prehrani, in sicer be-

ljakovine, rudninske snovi, toščice in vitamine.

Na topem koncu zrna je globelica, v kateri je klica (kalček). Tudi ta ima v sebi prej imenovane snovi, ki dajejo žitu vrednost kot živilo in ki so edino v kožici, to je v satovnici, in v klici obilo nakopičene.

Pod to kožico je jedro, ki je po večini iz samega nepopolnega škroba, brez beljakovin, brez rudninskih snovi in brez vitaminov.

Kdor teh sestavin žitnega zrna ne pozna, misli, da so v jedru vse snovi, ki jih ima žitno zrno v sebi, kakor vidimo to n. pr. pri oreh, pri lešnikih, pri mandeljnih in sploh pri plodovih v lupinah. Pri žitu ni tako. Žitno jedro je skoraj zgolj škrob.

V prejšnjih dobah, ko je bila mlinarska obrt še preprosta, so delali iz žita moko na naraven način tako, da so zrnje kakor koli bolj ali manj zdrobili, ne da bi zmlevek kaj sejali. Približno tako delajo še dandanes najpreprostejši kmečki mlinci, ako zmeljejo žito »na črno«. Samo ob sebi je jasno, da se dobi na ta način popolna moka, ki ima v sebi vse sestavine žitnega zrnja. Iz take moke se speče sicer črn, toda tečen, redilen in zdrav kruh.

Eno, sicer nebitveno napako ima pa vendar taka moka in kruh iz nje. Preprost mlinar s svojimi navadnimi pripravami ne more žitnega zrnja popolnoma očistiti in sleči z njega tistih vrhnjih, slamnatih kožic, ki zakrivajo satovnico. Zato je taka moka ostrejša, kruh iz nje pa raskav in za razvajena, zmehkužena usta seveda pregrob in težko užiten. To pomanjkljivost pa vsaj deloma lahko odpravimo, ako tako debelo, črno moko doma, preden zamesimo, presejemo in tako izločimo najdebelejše otrobe, ki so izvečine tista zunanja odeja žitnega zrna. Tako so delali od pamtveka in tako delajo še dandanes, kjer meljejo žito še »na črno« in pečejo črn kruh. Taka moka je sicer manj stanovitna in jo je treba kmalu porabiti. Zato so pa mleli žito za vsak teden sproti.

Toda Bogu bodi potoženo, vedno manj je hiš in družin, kjer bi bil v čišlih le tečen do-

mač, črn kruh. V nepokvarjenih družinah se je ohranila stara, vse hvale vredna navada, da nosijo vsak teden domače žito v mlin in domačo moko iz mlina in da iz tiste moke pečejo redno enkrat ali tudi dvakrat na teden domač, črn kruh. Kmalu bodo pa redke gospodinje, ki bodo znale narediti dober domač, črn kruh, in prav tako redki so že posli in delavci pa tudi domači otroci, ki tak kruh radi jedo. Črn kruh je skoraj ob vso veljavo.

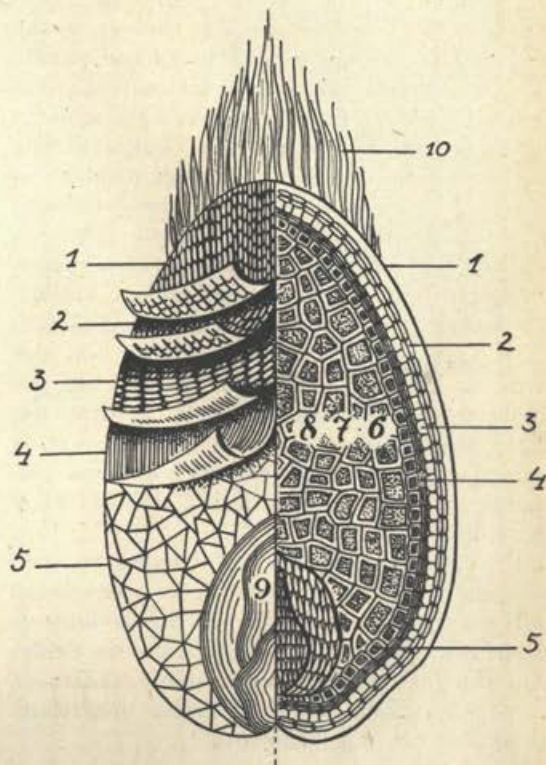
Velika večina tistih, ki ne marajo črnega kruha in živé v prepričanju, da je bel kruh boljši, redilnejši, je pri tem seveda nedolžna, ker slepo posnema slabe navade in razvade, ki prihajajo in se širijo iz mest in od premožnejših slojev. Žal se ne zavedajo, kako napačno ravnajo v veliko svojo škodo in obenem seveda tudi v nepreračunljivo škodo narodnega gospodarstva.

Vsakdo, ki v tej zadevi ni poučen, bo nehoté vprašal, kaj je prav za prav pri belem kruhu napačnega in tako škodljivega. Saj ga uživajo zlasti po mestih in celó zdravniki ga priporočajo bolnikom, torej mora že biti dober ali celó boljši kakor črn kmečki kruh.

Če ljudje uživajo bel kruh, to še ni dokaz, da je tak kruh res za naše telo najbolj prikladen. Če ga zdravniki v posameznih primerih priporočajo, imajo zato poseben razlog; saj uporabljajo v zdravilstvu tudi strupe in druge snovi, ki nikakor niso za redno uživanje. Nasprotno je pa dodobrega dognano, da bel kruh za človeško zdravje ni najboljši in da ob samem belem kruhu sploh ni mogoče živeti. Pa še več. Mnogo slovečih zdravnikov trdi, da je trajno uživanje belega kruha krivo mnogih hudih bolezni.

Kako vendar to, da ima uživanje belega kruha tako slabe posledice? Zato ker je bel kruh iz moke, ki so ji vzeli vse tiste že večkrat imenovane dragocene snovi, ki jih ima v sebi žitno zrno in ki so v satovnici — to je v tisti plasti žitnega zrna, ki oklepa jedro, in v klici. Veliki mlinci, ki izdelujejo belo moko, ne delajo tako kakor kmečki mlinci, da bi namreč zmléli pšenico kar celó, kakor jo dobé od kmetovalca. O kaj šel! Najprej jo s posebnimi stroji olupijo ali prav za prav v živo odrgnejo, da odstranijo z zrnja zunanje slamnate kožice. S to zunanjo obleko pa posnamejo tudi kožo, to je satovnico in klico z vsemi beljakovinami, ruđninskimi snovmi in vitamini vred. Večina teh najboljših in

najvažnejših sestavin žitnega zrnja pride v otrobe za krmo živalim, za človeško hrano, in sicer za najvažnejšo vsakdanjo hrano, pa meljejo samo prazno notranje belo jedro, ki ga pa še potem neštetokrat sejejo in premljavajo, toliko časa, da dobijo bel, mrtev prah, ki mu pravimo najfinejša bela moka.

Pšenično zrno (zelo povečano).

Številke pomenijo: 1, 2, 3 slamnate kožice v treh plasteh, 4 nepremočljiva semenska kožica, 5 satovnica, 6, 7, 8 jedro zrna, sestavljeno iz škrobnih stanic, 9 klica, 10 bradica.

Pa utegne kdo vprašati: Kako to, da podjetja, ki jim je gotovo vse to znano, vendarle izdelujejo tako moko? Tudi na to je odgovor lahek: tako zahteva pokvarjen človeški okus., slaba človeška razvada, to zahteva pomehkušen goltanec, ki mu ne ugaja trd in oster črn kruh, pa naj bo še tako zdrav in redilen. Imeti hoče kruh lepe, prikupljive bele barve, rahel, gobast kruh, ki se hitro napije kave ali čaja in brez sodelovanja zob spolzi po goltancu v želodec. Kako je potem v prebavilih in kake so pri dolgotrajnem in morebiti obilnem uživanju belega kruha posledice za zdravje, za

to ne vpraša nihče, samo da je ustrezno človekovim razvadam in zahtevam.

Pa bo morebiti kdo ugovarjal, češ da vendarle ne more biti tako hudo, sicer bi bilo bolno vse človeštvo, ker dandanes večinoma povsod uživajo bel kruh. Seveda, na videz ni tako hudo, ker ljudje na srečo ne jedo samega kruha. Škoda, ki si jo prizadevajo s tem živilom, se vsaj deloma popravlja z drugimi živili. Posledice uživanja belega kruha pa tudi niso tako očitne, da bi jih kar otipali. Šele v zadnjih desetletjih, ko je veda neovržno dokazala pomanjkljivost bele moke in belega kruha, ko so zdravniki, kakor je bilo že rečeno, iz natančnih opazovanj dognali, da je uživanje belega kruha vzrok raznih bolezní, se je začelo po vsem svetu gibanje proti belemu kruhu, gibanje za vrnitev k naravnemu, popolnemu, črnemu vsakdanjemu kruhu.

Škoda pa ni samo na zdravju, ampak tudi v gospodarstvu. Pomislimo vendar, kaj pomeni, če kmečko ljudstvo ali delavec, ki potrebuje ta tečna hrana, kupujeta za drag denar prazno živilo, ki nič ne zaleže in ga je zato mnogo več treba, zameta pa edino primeren, tečen in redilen domač izdelek, ki je še vrhu tega cenejši.

Prečudno se suče svet. Prvotno so jedli bel kruh izključno le bogatini in premožnejši meščanski sloji. V zadnjih 20 do 30 letih je prodril bel kruh v družine obrtnikov in delavcev, ki so navezane na kupovanje vsakdanjega kruha od pekov. Vsi ti so trdno prepričani, da je bel kruh višek dobrote.

Kakor pa se je bel kruh pričel od zgoraj širiti, tako se je začelo tudi od zgoraj pri izobražencih jasnití. Nekateri je prignala do spoznanja sila — bolezen, drugi so spoznali zmoto slučajno na ta ali oni način. Ko je splošnost še dandanes v popolni zmoti in slavi bel kruh svoje slavje prav do zadnjega berača, so posamezniki že pred pol stoletjem spoznali malovrednost belega in važnost domačega kruha. Pomislimo samo na Kneippa!

Koliko si je dobri mož vse življenje prizadeval, da bi prepričal ljudi o njih zmoti, dasi takrat bel kruh še ni bil tako slab, kakor je današnji! Na našem Bledu je znani Rikli, lastnik sanatorija za zdravljenje z vodo, zrakom in soncem, že pred več nego 50 leti vpeljal v prehrano črn kruh. Pa tudi poklicni zdravniki ga vpeljujejo po sanatorijih in bolnišnicah, po drugih državah še mnogo bolj kakor pri nas. Tudi po mestih se že vedno pogosteje oglašajo posamezniki, ki ne marajo prazne, bele, s kvasom napihnjene pene, ampak res pravi, popolni kruh. Toda to so pač le posamezniki. Splošno spoznanje prodira počasi, mnogo prepočasi od zgoraj navzdol. Škoda, ki jo trpi zaradi tega človeštvo, je vedno večja. Kdo more prešteti vse tisoče vagonov pšenice in drugega žita, ki ga predelajo naši velemlini v snežnobelo, toda prazno moko, in kdo more prešteti vagonov otrobov, ki so polni dragocennih snovi, pa jih požro živali, zato da dobimo od njih nazaj v obliki mesa, masti in mleka komaj desetino tistega, kar smo jim dali?

Mnogi so začeli omalovaževati domači žitni pridelek in peko edino zdravega in tečnega, domačega kruha. Domača moka jim ni nikdar dovolj bela in za vsako priliko kupujejo dvojno ali trojno »nularco«, ker mislijo, da kupljena moka ni samo lepša, ampak tudi boljša od domače. Kako neumna zmeta! Zato je ljudem treba odpreti oči.

Vsakdo, ki ima kakršno koli priliko, naj poučuje ljudstvo v tem smislu, kakor je bilo povedano. V šoli, zlasti v višjih razredih, se dá marsikaj doseči. Gospodinjske šole so posebno poklicane, da navajajo gojenke na pravo pot. Dosledno naj bi vpeljali povsod v vseh takih javnih zavodih le pravi kruh iz popolne moke. Peka iz bele moke in kupovanje belega kruha naj bi se kar mogoče omejilo. Vsi dobro misleči peki naj bi vsaj poleg belega kruha pekli tudi tečen črn kruh iz domače moke. Zdravniki bi v tej zadevi lahko mnogo dosegli.

Že vse novo ima suknjo...

Že vse novo ima suknjo.
Murn tudi, stric pred luknjo,
z njo košati se: pomlad,
poveselil bi se rad.

Pisani metulji, svatje,
k rožam grédo vasovat.
S prašnih cvétov že čebele
strd neso v medeni grad.

Nimam koč, nove suknje,
grad je moj brez oken, vrat...
Z mislijo grem, sestro temno,
k zvezdam v vas — deseti brat!

Fran Žgur.

Dolgost dneva in noči.

V naravi je neprestano menjavanje, v katero je tudi človek potegnjen in mu izročen. Kolotoči se leto za letom s tisoč spremembami, s srečo in nesrečo, z veseljem in žalostjo, z upom in strahom... Koliko doživi in pretrpi človek v tej nenehni meni časov in usod! — Celó dan in noč se nenehoma menjujeta med seboj in spreminjata svojo dolgost, kakor nam kaže tale nazorna risba.

Ure od polnoči

Čas sončnega vzhoda

Čas sončnega zahoda

Ure do polnoči

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
JANUAR								8,3					1				4,27							
								8,2					6				4,32							
								8,1					11				4,38							
								7,55					16				4,44							
								7,52					21				4,51							
								7,47					26				5							
								7,39					1				5,9							
FEBRUAR								7,25					11				5,17							
								7,17					16				5,25							
								7,8					21				5,33							
								6,59					26				5,41							
								6,52					1				5,49							
MAREC								6,42					6				5,54							
								6,35					11				6,1							
								6,25					16				6,9							
								6,12					21				6,16							
								5,59					26				6,24							
								5,49					1				6,31							
APRIL								5,29					6				6,39							
								5,20					11				6,49							
								5,10					16				6,58							
								4,59					21				7,2							
								4,52					26				7,8							
								4,45					1				7,17							
MAY								4,36					6				7,24							
								4,29					11				7,30							
								4,25					16				7,37							
								4,18					21				7,45							
								4,14					26				7,50							
JUNIJ								4,11					1				7,56							
								4,9					6				8,2							
								4,8					11				8,9							
								4,8					16				8,12							
								4,30					21				8,14							
								4,12					26				8,14							
JULIJ								4,10					1				8,14							
								4,20					6				8,15							
								4,25					11				8,10							
								4,31					16				8,6							
								4,37					21				8							
								4,44					26				7,56							
AVGUST								4,51					1				7,47							
								4,58					6				7,40							
								5,4					11				7,53							
								5,11					16				7,24							
								5,18					21				7,15							
SEPTEMBER								5,27					26				7,5							
								5,34					1				6,53							
								5,40					6				6,43							
								5,47					11				6,56							
								5,56					16				6,22							
								6,2					21				6,12							
								6,8					26				5,59							
OKTOBER								6,15					1				5,51							
								6,22					6				5,40							
								6,30					11				5,30							
								6,38					16				5,21							
								6,46					21				5,11							
								6,55					26				5,2							
NOVEMBER								7,2					1				4,57							
								7,10					6				4,45							
								7,18					11				4,38							
								7,26					16				4,31							
								7,33					21				4,26							
								7,39					26				4,22							
								7,45					1				4,18							
								7,50					6				4,17							
DECEMBER								7,55					11				4,16							
								7,58					16				4,17							
								8,1					21				4,18							
								8,3					26				4,21							
													1				4,27							

Številke po sredi risbe pomenijo dneve v mesecu; upoštevan je vsak peti dan. Svetlo polje je dan, črno noč, in sicer na desni strani čas pred polnočjo, na levi pa po polnoči. Številke ob črnem polju na levi pomenijo čas sončnega vzhoda, na desni čas sončnega zahoda. — Slika nazorno kaže, kako dan proti poletju raste in proti zimi spet pada. — Slika velja za Slovenijo (Celje). Umevno je, da po krajih na višinah sonce dejansko prej vzhaja in pozneje zahaja, v krajih med gorami pa pozneje vzhaja in prej zahaja. — Risbo je izvršil Filip Večko, Žalec.

Kako nastane vremenska napoved.

Dr. Oskar Reya.

Vremenska napoved je danes že tako nekaj vsakdanjega, da jo dnevno prinašajo časopisi in jo razširjajo tudi po radiu. In vendar je malokomu znano, kako vremenski preroki v svojih vremenskih »delavnicah« sestavljajo te napovedi, zlasti pa, koliko dela in koliko ljudi je potrebnih, da se sestavi včasih samo kratek stavek: »Lepo in jasno« ali: »Nobenihi bistvenih sprememb« ali: »Deževje bo še nadalje trajalo«.

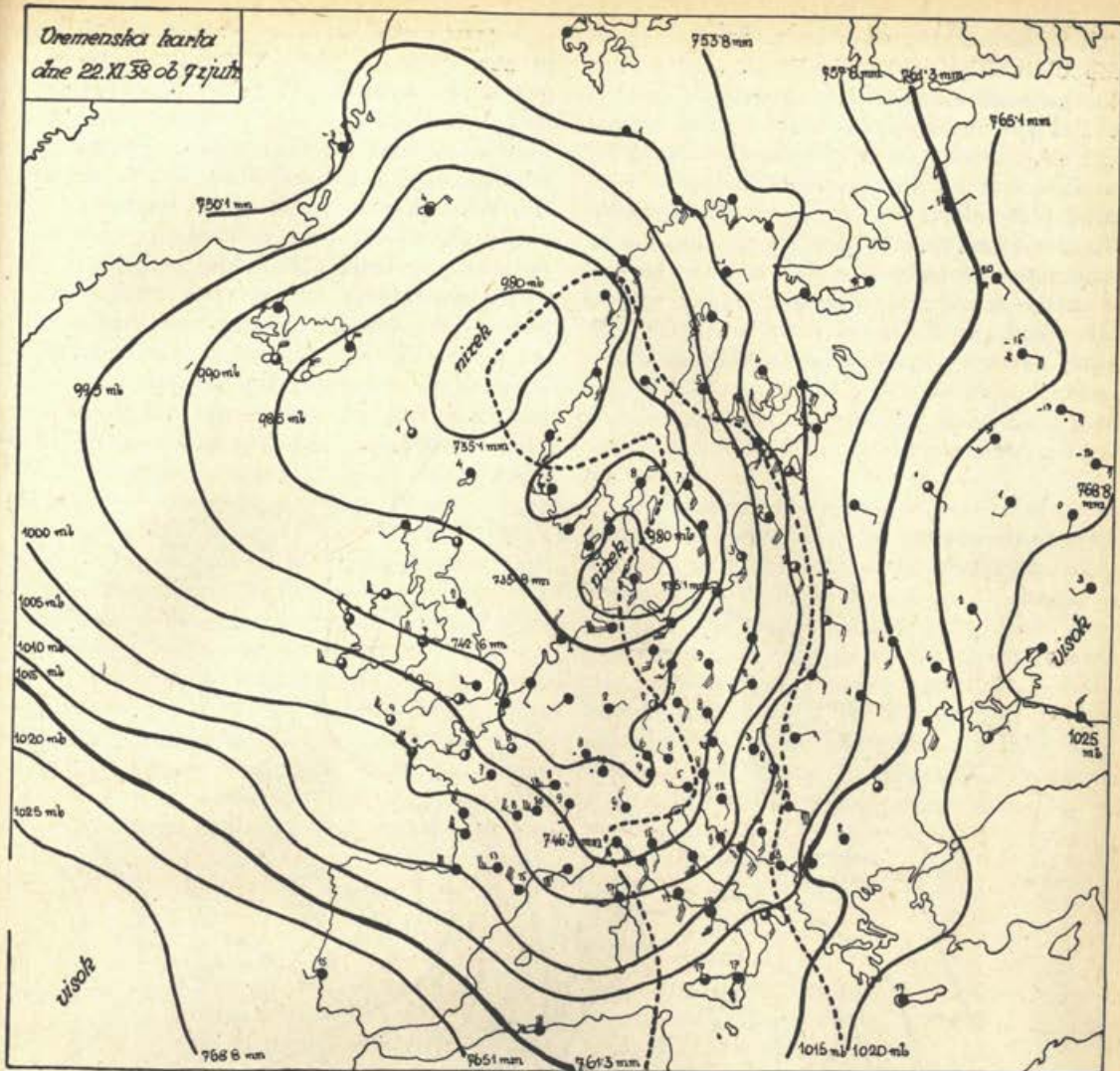
V vsakdanjem življenju si zlasti naši kmetje pri ugotavljanju bodočega vremena modro pomagajo z znamenji v naravi, ki — kakor kaže dolgoletna skušnja — natančno napovedujejo prihodnje vreme. Če dobe v gorah vrhovi oblake ali »kape«, kakor se v vsakdanjem govoru izražamo, moramo biti pripravljene na prihod slabega vremena. Kadar ima na primer Stol na Gorenjskem kapo, kmalu dežuje. Prav tako je v našem ljudstvu ukoreninjeno pravilno spoznanje, da južni vetrovi vreme slabšajo, severni pa boljšajo.

Vremenoslovci napovedujejo vreme samo s pomočjo v r e m e n s k e k a r t e. Taka karta je najprej navadna zemljepisna karta, ki obsega najmanj vso Evropo. Vsako večje mesto ima tako imenovano meteorološko postajo, kjer izšolani vremenoslovci opazujejo vreme. Pod »vremenom« razumemo zračni pritisk, temperaturo zraka, njegovo vlago, vetrove, oblake in padavine. Podatke o vseh teh vremenskih činiteljih postaje po posebnem ključu sestavijo v vremenoslovni brzojav, ki ga telefonično ali brzojavno pošljejo v vremensko središče vsake države. Ko imajo tam zbrane vse vremenske podatke, tedaj pošljejo brzojavke po radiu v svet. V središčih drugih držav te brzojavke sprejmejo in razberejo. Ako opazujejo na postajah vreme ob sedmih zjutraj, imajo središča okoli desetih dopoldne podatke o vremenskem stanju vse Evrope že zbrane. V Jugoslaviji imamo dve taki centrali, eno v Zemunu pri Beogradu, ki jo upravlja letalski oddelek vojnega ministrstva, in drugo v Splitu, ki jo vodi vojna mornarica. Od slovenskih postaj sta uvrščeni v mednarodno vremenoslovno službo postaji na letališčih v Ljubljani in Mariboru.

Ko so podatki o vremenu zbrani, hite v središčih risati vremensko karto. Vremenoslovec razbere iz dobljene brzojavke vse vremenske podatke, od katerih je najvažnejši zračni pritisk. Tega merimo z barometrom, in sicer povemo, kako visoko stoji živo srebro v njem. Ob morski gladini kaže barometer navadno 760 milimetrov. Pritisk zraka na zemeljsko površje izražamo lahko tudi z grami ali z dinami. Kakor znano, je dina enota sile. Pritisku 1000 din pravimo 1 milibar. Milibari so najmodernejša mera za zračni pritisk. Tisti, ki ne vedo, kaj je dina, naj si zapomnijo, da se pritisk 1000 din ali 1 milibara prav malo razlikuje od pritiska 1 grama na kvadratni centimeter. Teži 1 grama ustreza pritisk 0.98 milibara. Tedaj imamo 1013 »milibarov« ali gramov (točneje 1033 gramov) zračnega pritiska.

Vremenoslovec zapiše torej v zemljepisno karto k vsaki vremenski postaji zračni pritisk, ki ga je vzel iz vremenske brzojavke. Nato zveže s črto vse kraje, ki imajo enak zračni pritisk. Na tak način dobimo pregled zračnega pritiska za vso Evropo. V sliki 1 vidimo vremensko karto od 22. novembra 1938 za sedmo uro zjutraj. Črte, ki vežejo kraje z enakim pritiskom, imenujemo »izobare«. Na vremenski karti opazimo, da potekajo izobare v krogih okoli nekega jedra, kjer je zračni pritisk najnižji. Jedro nizkega pritiska je v našem primeru nad Severnim morjem med Skandinavijo in Islandijo. Drugo manjše jedro nizkega pritiska leži nad Dansko. Izobare so tako potegnjene, da ima vsaka naslednja 5 milibarov več. Zračni pritisk na naši karti se od središča nizkega pritiska vse naokoli večja in doseže najvišje število na eni strani nad Južno Rusijo, kjer poteka izobara 1025 milibarov, na drugi strani pa nad Atlantskim oceanom zahodno od Španije, kjer poteka prav tako izobara 1025. Razlika med najvišjim in najnižjim pritiskom nad Evropo tega dne znaša 45 milibarov. Izobara 1015 milibarov je nekaka meja med nizkim in visokim pritiskom in je zato na karti nekoliko debeleje potegnjena.

Drugi važni vremenski podatki so vetrovi. Na vremenski karti je veter upodob-

Slika 1.

ljen s puščicami, ki lete z vetrom. Vsaka puščica ima enega ali več repkov, ki zaznamujejo moč vetra. Čim več repkov je, tem močnejši je veter. Veter piha vedno od visokega pritiska k nizkemu, vendar pa ne naravnost. Smer vetra se namreč zaradi vrtenja naše zemlje okoli osi odkloni na desno stran. Zaradi tega odklona se veter vrti v krogu okoli nizkega pritiska, in sicer v nasprotni smeri kakor pa se suče kazalec.

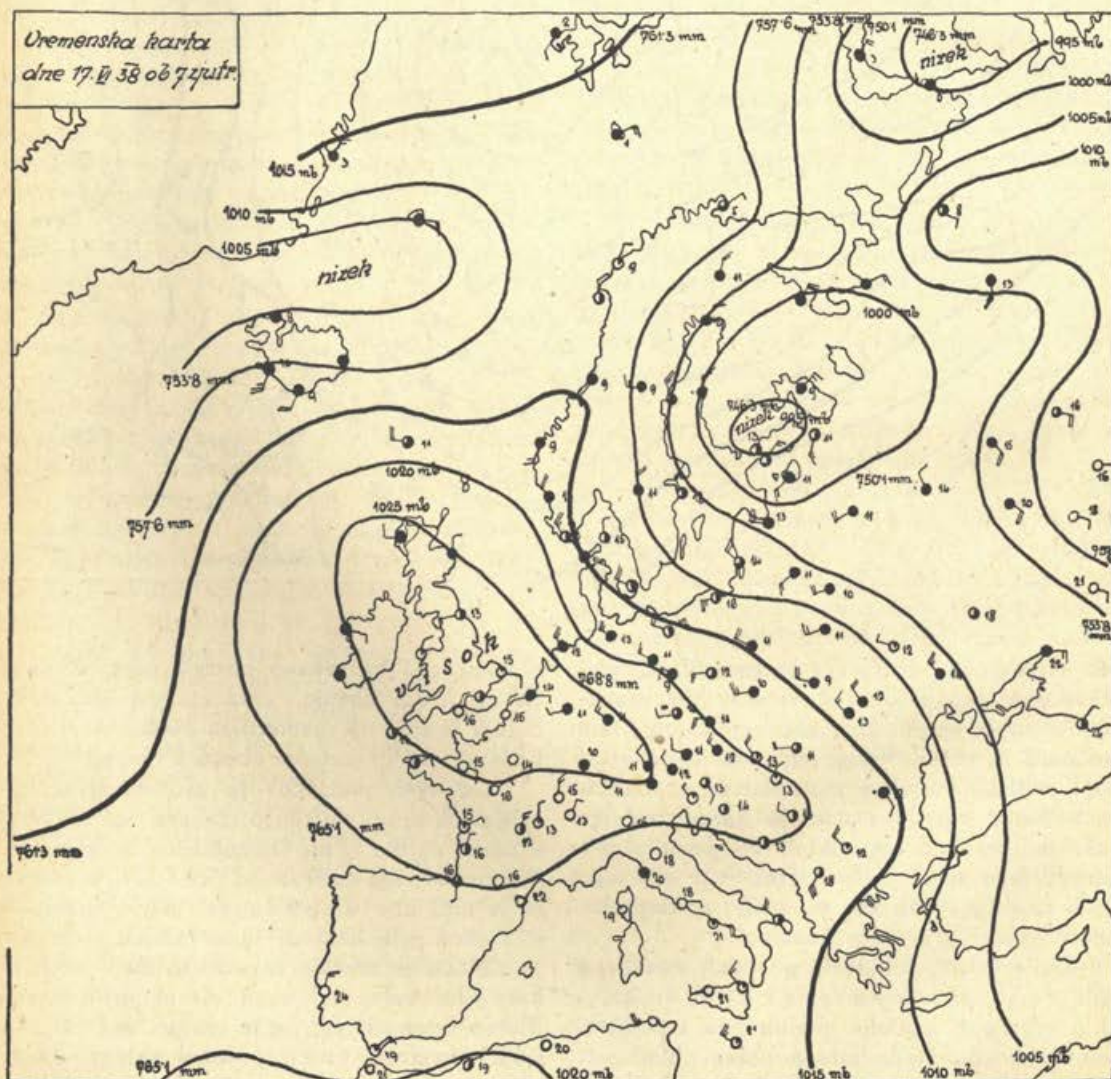
Dalje je pri nekaterih postajah navedena tudi temperatura zraka. Če je krog, ki predstavlja postajo, popolnoma izpolnjen, pomeni to, da vlada tam popolna oblačnost; če je samo deloma izpolnjen, vlada samo delna

oblačnost. Pika zraven postaje pomeni, da v tistem kraju dežuje, zvezdica pa, da sneži. S tem imamo na razmeroma majhni karti prikazano vse vremensko stanje Evrope.

Od vseh podatkov je vedno najvažnejši pritisk. Vidimo, da imajo izobare več ali manj krožno obliko. Zato imenujemo takšno razdelbo zračnega pritiska ciklon. Udomačilo se je tudi ime depresija, kar pomeni, da je zračni pritisk sredi take razdelitve nizek. V ciklonu se srečajo severni in južni vetrovi, ker piha veter od vseh strani proti sredi. Bistvo severnih vetrov je, da so mrzli in suhi in zato težki. Južni vetrovi pa so topli in vlažni in zato lahki. Vlažni

zrak je vedno lažji od suhega. Severno polovico ciklona sestavljajo severni, južno polovico pa južni vetrovi. Nekje v sredini ciklona se oba vetrova srečata. Ker so južni vetrovi lažji od severnih, se južni zrak vzpenja nad severnega. Brž ko pa se zrak vzpenja, se istočasno tudi ohlaja; in sicer se ohladi na vsakih 100 m vzpona za eno stopinjo Celzija. Ko se temperatura zniža pod »rosišče«, se vlaga prične izločevati iz zraka, in sicer najprej kot oblak, iz katerega nato dežuje ali pa sneži, če se je zgoščevanje izvršilo pri temperaturi pod 0° C. Ciklon prinese vedno dež ali vsaj slabo oblačno vreme.

Vremenska karta od 17. junija 1938 kaže primer visokega pritiska nad Evropo, ki je priplaval z juga. Nad Anglijo in Francijo vlada jedro visokega pritiska z izobaro 1025 milibarov. Od tega visokega jedra se pritisk vse naokoli manjša. Nizek pritisk imamo nad Finsko (995 milibarov) in severno Islandijo (1005 milibarov). Tudi pri tej razdelitvi potekajo izobare v krogih, toda sedaj je pritisk razdeljen popolnoma nasprotno kakor v ciklonu. Zato imenujemo tako razdelitev anticiklon. V anticiklonu pihajo vetrovi iz središča na vse strani. Ker je veter tudi sedaj podvržen odklonu na desno, odhaja iz središča, vrteč se kakor kazalec na uri. Ker

Slika 2.

veter odhaja iz središča anticiklona, nadomesti praznino zrak iz višin. V anticiklonu se tedaj zrak spušča iz višin proti tlom. Kakor se je pri vzpenjanju v ciklonu zrak ohlajal, tako se pri spuščanju zopet segreva, in sicer na vsakih 100 m padca za eno stopinjo Celzija. Isti zrak, ki je bil v višinah še mrzel, pride do tal topel. Čim toplejši je zrak, tem bolj se oddaljuje od temperature rosišča. Zato v anticiklonih ne pride do zgoščevanja vlage in zato tudi ne do tvorbe oblakov in še manj do dežja. Anticiklon prinese vedno suho in jasno vreme.

Anticikloni se prav tako kakor cikloni navadno pomikajo od zahoda proti vzhodu. Če opazimo na vremenski karti, da se bliža anticiklon, napovemo z mirno vestjo lepo vreme. Anticiklon priplava lahko s pola ali pa s tropičnih širin. Polarni anticiklon prinese suho, toda mrzlo vreme, tropični pa suho, toda toplo vreme. Anticiklon od 17. junija 1938 je bil tropičnega porekla.

Z vremensko karto moramo torej stati nekako na straži, da ugotovimo, ali se bliža Evropi anticiklon ali ciklon. Če prihaja prvi, napovemo lepo, če prihaja drugi, pa slabo vreme. V tem je vsa umetnost vremenskega napovedovanja. Cikloni kakor anticikloni po-

tujejo navadno počasi proti vzhodu. Pogostokrat ostajajo nad Evropo po več dni ali celo tednov. Takrat imamo ali neprestano dolgotrajno deževje ali pa dolgo časa lepo vreme in z njim sušo.

Sedaj imamo bežen vpogled v vremensko »kuhinjo«
vremenoslovcev. Pri sestavljanju vremenske karte sodelujejo tako rekoč vremenoslovci vse Evrope, bodisi kot opazovalci bodisi kot napovedovalci. Dalje jim moramo prišteti še vse tehnično osebje, zlasti pa radiotelegrafiste, ki sede po ves dan pri sprejemnih aparatih. Vremensko karto rišejo namreč po štirikrat na dan, ob sedmih zjutraj, ob dveh popoldne, ob sedmih zvečer in ob dveh ponoči.

Vremenoslovje je docela mednarodna veda. Vremenoslovci ali meteorologi vseh držav morajo pomagati drug drugemu in si izmenjavati vremenske brzozjavke. V vremenslovnem zavodu v Hamburgu v Nemčiji so napredovali že tako daleč, da rišejo vremensko karto za vso severno zemeljsko poloblo. Sodeluje tedaj tako rekoč ves svet severne poloble. Mislijo, da bodo lahko s tako karto napovedovali vreme za nekaj tednov naprej. Z navadno karto pa napovemo vreme največ za 48 ur naprej.

Studenčku.

Kako glasno veselo spet
potoček žubori,
več ga ne vklepa led in sneg,
po strugi dol hiti.

Čez kamenje šumlja, skaklja
kot jagnje brzih nog,
oko se bistro mu smehlja,
ko zre cvetoči log.

Le hiti, potok žuboreč,
namakaj v polju cvet,
da gledal žitni klas strmeč
orač bo kmalu spet.

Le vij po hladni sencu se
ko čist, srebrn glas,
da bodo ptice pile te,
da bolj bo čist jim glas...

Ivan Erzin.

Domača pesem.

Na oknu raste rožmarin,
dehti vsajen brez korenin.

Dokler ljubezen mi gori,
grmiček ta se ne vsuši.

Dan mi je v dar bil od srca,
pognal je v lončku vrha dva.

En vrh bo nosil fantič moj,
ko šel za rodni dom bo v boj.

Bom z drugim se okitila,
nevesta pred oltar bom šla.

Če pa se ženin pogubi,
vršiček ta me naj kropi!

Leopold Stanek.

Sladek sadni sok.

Josip Verbič.

Suho sadje in sadne pijače so najobičajnejši sadni izdelki. Žal da proizvajajo naši sadjarji iz svojih pridelkov le alkoholne pijače, in sicer sadno vino, ki ga imenujemo tudi sadjevec ali sadni mošt, in nesrečno žganje. Vse take pijače nimajo nobene važne sadne sestavine, pač pa morejo povzročiti mnogo gorjã.

Na skromno odmerjenem prostoru hočem pokazati, kako more vsakdo skoraj brez stroškov in posebnega znanja napraviti iz sadja najzlahtnejšo pijačo in jo tako hraniti, da se ne skvari: sladek sadni sok ali sladokok.

Sadje ima mnogo izdatnih hranilnih in zdravilnih snovi — v dokaz bodi dejstvo, da izvozimo samo iz naše banovine v države, ki jim je težko za denar, povprečno okoli 2000 vagonov jabolk vsako leto. Vse hranilne in zdravilne snovi lahko ohranimo v soku.

Ce zdrava in oprana jabolka ali prav take hruške ali tudi grozdje zdrobimo in iztisnemo, dobimo naraven, zelo okusen sadni sok, ki ima vse bistvene sestavine sadja; ostanejo nam le malovredne, neprebavljive tropine. Sok se dá iztisniti tudi iz vsakega drugega sadja, a brez dodatka sladkorja ali vode njegov okus le malo komu prija. Zato izdelujejo sadne sokove za navadno pijačo navadno iz jabolk ali hrušk in grozdja. Najprimernejše za to so jesenske in zimske kiselkaste sadne vrste. Sladka jabolka mešamo s kislimi, pretrpke hruške pa z jabolki. Gnilo sadje ne dá dobrega soka, zato je treba vse nagnite in piškave dele izrezati. Od grozdja pa dobro porabimo tudi táko, ki zaradi slabe lege vino, grada ali neugodnega vremena ni popolnoma dozorelo.

Svež sadni sok ne obdrži svojega okusa in svojih važnih sestavin, ako ga le malo časa pustimo v miru, pa naj si bo tudi v zaprti posodi. V gorkem letnem času se začne že v nekaj dneh presnavljati v sadno vino. Sok začne kipeti, to je: njegova bistvena sestavina sladkor se začne pretvarjati v alkohol.

Spremembo vrše in dovrše kipelne glive (kvasnice), katerih trosi, ki so kakor pri drugih rastlinah seme teh gliv, so tako majhni, da jih s prostimi očmi ne moremo zaznati.

Trosi plavajo v zraku naših stanovanj in shramb, pa tudi na prostem ter sedajo na vse

predmete, med katerimi so tudi listi in plodovi. Iz tega vidimo, da iz vseh strani lahko pridejo v sok.

Ako hočemo ohraniti sok neizpremenjen, moramo v njem uničiti vse nevarne trose in ga tako zapreti, da zunanji zrak ne more do njega.

Za uničenje trosov rabimo navadno visoko toplino. Pokončamo jih, ako sok zavremo. Bolje je še, da ga segrejemo samo do 75° C. Naše delo pa bi bilo brez uspeha, ako ne bi dvignili topline vsaj do 70° C.

Načini, kako pridemo do cilja, so različni. Najbolj preprosto je, da iztisnjen in precejen sok brez odlašanja natočimo v steklenice, ki jih dobro zamašimo s plutovinastimi zamaški in te zamaške še privežemo, da jih razteza-joči se zrak ne izrine.

Steklenice postavimo v večji lonec, jih do vratu zalijemo z vodo in pristavimo k ognju. Ko voda v loncu zavre, se je tudi sok toliko segrel, da so poginili trosi v njem in v zraku pod zamaški. Njegov sladkor se ne bo več spreminjal v alkohol toliko časa, dokler ne pride v dotiko s svežim zrakom.

Tako pripravljen sok ima največkrat nekoliko okusa po kuhi, njegova barva je za spoznanje potemnela in na njegovem površju se večkrat pojavijo nevšečne pene, ki ne zginejo same. Temu nedostatku se ognemo, ako uporabljamo toplomer, ki tiči v ozki stekleni cevki. Med razgrevanjem soka ga obesimo na paličico, ki jo položimo preko roba lonca v vodo med steklenice. Ko pokaže 75° C, odmikamo lonec od ognja in ga potem po potrebi zopet približujemo ognju, tako da ima voda pol ure nepretrgoma toplino 75° C. V tem času preide toplina tudi na sok in ga osvoboditi trosov.

Omeniti pa je še tole: valjasti plutovinasti zamaški naj imajo 1 do 2 mm večjo debelino, kakor meri odprtina steklenice. Zamaške je treba 24 ur namakati v vodi in neposredno pred porabo 10 do 15 minut kuhati v vodi — sicer se namreč pojavi vrh soka plesen, ki popolnoma skvari okus pijače. Za zapiranje steklenic uporabljamo preprost mašilnik. Pod zamaškom naj ostane vsaj 2 cm visok prostor za zrak. Steklenic ne postavljamo na dno lonca, ampak na preluknjano

Na Stadionu v Ljubljani ob kongresu Kristusa Kralja.

desko ali na rešetko, zbito iz tankih lat, da se steklenice enakomerno segrevajo. Ko smo vzeli steklenice iz vode, jih pustimo, da se ohladi in osuše, potem jim zamaške gladko porežemo in zakapamo z navadno svečo.

Če si hočemo hitreje napraviti večjo množino trajno sladkega sadnega soka, ga razgrevamo neposredno, to je brez steklenic, v velikem loncu ali kotlu, ki pa ne sme biti iz neposteklenelega železa ali pocinjen. Sok pretočimo iz kotla v steklenice ali sode z gumijevo cevjo, ki jo napolnimo najprej z vrelo vodo, stisnemo potem oba njena konca in enega vtaknemo v razgret sok, drugega pa v vrat steklenice ali odprtino soda. Sok bo sam tekkel iz kotla v druge posode toliko časa, dokler bo prvi konec cevi v soku, drugi pa niže od sokove površine v sodu. Da se cev v kotlu ne krivi in ne izmika, privežemo ta njen del ob leseno paličico.

Steklenice, ki smo jih napolnili iz kotla, moramo takoj zamašiti in jih postaviti z vratom navzdol v nekoliko poševno ležeč zaboj, da gre v steklenicah ostali zrak skozi razgret sok in se očisti škodljivih trosov.

Sodi ne smejo imeti nobenega vonja, posebno ne po plesni. Treba jih je prej dobro oprati in pred polnitvijo z vrelo vodo dobro ogreti. Polne sode moramo opremiti s kipelnimi vehami, skozi katere prihaja čist zrak

v sode. Neogibno potrebne so posebne pipe, pri katerih ne more prihajati zrak s trosi na njihovi zgornji strani v sod, kar je mogoče pri navadnih pipah. Tudi jih ne zabijamo naravnost v sode, ampak v posebne puščice, ki jih že prej vdelaemo v odtočne odprtine.

Razgrevanje sokov v zaprtih steklenicah po opisanem navodilu dá brezhiben izdelek z edinim nedostatkom, da se mu s časom na dnu usede goščča, tudi če je bil prej dobro precejen. Če hočemo imeti steklenice s popolnoma čistim sokom, moramo po nekaj mesecih čisto tekočino previdno odliti v druge steklenice in jo ponovno razgrevati. V tem pogledu imamo pri sodih manj dela. Tam se zbere goščča v delu soda, ki je pod višino pipe, in očiščen sok odteka nad gošččo.

Pri razgrevanju v kotlih pride sok na preveliki površini v stik z zrakom, kar vpliva na njegovo barvo, tudi se more na nekaterih mestih prej razgreti, kakor je potreba, kar mu more poslabšati okus. Vendar je tako pripravljen sok za domačo porabo prav dober in boljši kot vsaka alkoholna pijača.

Kdor hoče izdelovati sok v večji množini in za prodajo, mora uporabljati različne zanesljivo in hitro delujoče priprave, med katerimi so najbolj znani pasterizatorji (sterilizatorji) in priprave, ki z njimi razgrevamo sok kar v sodih z električnim tokom ali paro.

Moja dolina.

Marija Jelen Brenčič.

Ko zrem te z grička, ljubljena dolina,
krajote tvoje se srce raduje;
pozabljena je zemska bolečina,
ko duša pesmi tvoji prisluškuje:
iz lin visokih plavajo glasovi,
ko da nebo jih samo narekuje.

V molitvi radostno drhté zvonovi,
za polja prosijo, za naše njive,
da v miru bi cveteli nam vrtovi,
da bi neurja, točo in nalive
dobrotna roka božja odvrnila,
pogubne bliske in oblake sive,
noséče strah in grozo, umirila.

Dolina moja, da boš vsa cvetoča
toploto blagodejnih žarkov pila,
z zvonovi druží se molitev vroča
in sveti Brikcij, varuh naše fare,
naravnost Bógu v róke jo izróča.

Pred sabo v duhu gledam čase stare,
ko tód, kjer širi se ravan zelena,
ležale puste, divje so močvare —
na njih mostišča, na koléh zgrajena.
Maliki v njih imeli so oltarje.

In mnoga deklica, skrbeča žena
pred njimi je prosila za čolnarje,
da ne bi v nenasitne globočine
pogoltnilo jih valujoče barje,
da ne bi jih raztrgale zverine,
sovražnice-dobrotnice človeka:
nevarne drznim lovcem sred divjine,
družinam vsem pa hrana in obleka.

Več pred maliki Bárjan ne pokleka,
prenehale poganske so daritve,
že sveta Cerkev svoje blagoslavlja
ovčice, vredne božje zaročitve.
Soseska verna božji hram postavlja,
leseni hram svetniku Nikolaju,
ki še sedaj me s Kúrena¹ pozdravlja.

¹ Sv. Nikolaj na Kúrenu je podružnica župnije Vrhnika.

Sem včasih že bilá na svetem kraju,
občudovala štiri sem oltarje,
kjer toliko svetnikov je kot v raju.
Vsi varovali nekdanj so čolnarje.
Dandanes, ko je barje izsušeno,
svetnik Miklavž nam čoln življenja varje,
da ne zadenemo ob čér nobeno.

A če peklá je sila prevelika,
nas Fortunat in Mohor na Koréno²
povabita, častitljiva svetnika.
V Horjul devica vabi nas Marjeta
in više Samotórica³ svetlika
od zadnjih sončnih žarkov se razvnetá.
S srebrnim glasom moli tik za mano
tam v smréški cerkvi⁴ Mati vnebovzeta.
Iz Žazarja⁵ poslušam sveto Ano —
med gričke skriva cerkve se belina.
Iz Róvt oglašá s pesmijo ubrano
se sveti Mihael — a vsa milina
glasóv izgublja v temne se lesove.

Na desni dvíga Ulaka planina
mogočno glavo, gleda čez vrhove,
človeški rod pod sabo opazuje,
ustavlja kraško burjo in vetrove
in s črnim Ráskovcem se pomenkuje...
Pod njim zaspala Vrhnika je bela,
ki sam spokornik Pavel⁶ ji kraljuje
in sveti Lenart. — Tiha in vesela
smehlja nad njima sveta še Trojica —
in meni zdi se, kakor da je séla
med črne smreke bela golobica.

Pogled mi splava dalje po ravnini,
kjer pri vasici mirno spi vasica.
Zašlo je sonce in v nebá modrini
že nove, drobne luči so prižgane.
Še lepše so v srebrni mesečini
vasice, po ravnini posejane.

² Sv. Mohor in Fortunat na Korénu je podružnica župnije Polhov gradec.

³ Samotórica s cerkvico sv. Mihaela je vas v občini in župniji Horjulu.

⁴ Smrečje s cerkvico Matere božje je podružnica župnije Sv. Jošta nad Vrhniko.

⁵ Žazar je podružnica Podlipe, rojstne vasi pesnice.

⁶ Župna cerkev na Vrhniku je posvečena spreobrnjenju sv. Pavla. Sv. Lenart in Presv. Trojica sta vrhniški podružnici. — Opombe uredništva.

Nebo je brez oblaka, čisto jasno.
V daljavi zrem svetál obris Ljubljane
in zdi se mi, da jezero prekrasno
leži pod mano, da iz njega vstali
so križi evharistični, ki glasno
rodovom poznim bodo pričevali,
da narod naš Gospodu zvest ostal je,
da vsi viharji niso izruvali
iz src ljubezni do zemljé, ki dal je
Gospod vseh narodov jo nam v lastnino,
ki s plugom jo lesenim ded oral je,
napajal z znojem in rahljaj ledino.

O, zemlja — tisočkrat blagoslovljena!
Glej, svojo te nazivljem domovino,
ker si s krvjo pradedov posvečena,
s krvjo ljudi, ki so te res ljubili,
ki si bilà jim sveta, dragocena
svetinja in so záte se borili.

Na nebu tisoč zvezdic lesketa se —
ves svet objema mehka mesečina.
Pri srcu meni gorko in lepo je,
ko zrem te z grička, ljubljena dolina —
in duša moja tebi slavo poje...

Uganke.

Napisal Zamošanski.

1.
Belí sodček
brez obroča,
v njem je dvoje vin
in kuhanega píje oča.

2.
Hrbet ima,
pa ni telo,
liste ima,
pa ni drevo.

3.
Kíma, kíma
tisoč glávic,
če ima jih kmetič,
níma nič preglavic.

4.
Pod kapom stoji
z uhlji dolgími
in preluknjanimi,
čaka, da vode dóbi.

5.
Štirje so ljudje,
vsakemu drugače je ime.
Prví nam prinese cvet,
drúgí pa pšenice v klet,
tretjí grozdja sočnega,
četrti pa snega mogočnega.

6.
Prví ropoče
in pipo kadí,
za njim pa mnogo
hiš črnih hití.

7.
Po vodi plava
velika riba,
sem in tja se ziba,
pa vendar ni prava.

8.
Mnogo klínov,
dva droga;
mož navzgor caplja.

9.
Sonce zariše me,
nihče ne
zbríše me.
Ko sonca ni,
mene túdi ne.

10.
Zdrava žanjica
žeti hití;
vsak dan užanje
nad tisoč ljudi.

11.
Vedno stoji
štírinožec v kotu,
jedíla dóbi,
pa jedel še níkdar ni.

12.
Gori, doli
in okoli,
berí, berí,
misli poberí.

13.
Veliko znam,
rada vam dam,
če hočeš kaj znati,
v roke me moraš jemati.

14.
Po glavi ga bíjemo,
po glavi ga tolčemo,
pa ga ne ubijemo,
pa ga ne stolčemo.

15.
Velika kača
po zemlji se víje,
v morju ima glavó,
rep pa pod zemljó.

16.
Kjer so pridni otroci,
je ní,
kjer pa poredni,
pa se dóbi.

Napisal F. Primc.

17.
Jaz mlečnat sem hleb,
če bereš me prav;
če bereš narobe,
sem dívja žíval.

18.
Ima peruti,
a ptica ní;
ima peruti,
pa ne letí.

19.
Če ima glavo,
kmet jo kleplje;
če je níma,
se je oteplje.

20.
Kdor hoče udobno hoditi,
po mení gre;
kdor hoče močno ustreliti,
obrne me.

21.
Berí prav;
iz njega se píje;
berí narobe;
pod zemljo ríje.

22.
Kar naprej teče,
vse dní in noči,
pa vendarle vedno
pří miru stoji.

23.
Kóga Bog ne vídi nikoli,
kraljí pa precej redkó,
a kadar hoče, vídi
navaden kmet lahkó?

24.
Po zraku — letí,
na zemlji — leží,
na veji — sedi,
v rokáh — se stopí.

Rešítve: 1. jajce; 2. knjiga; 3. pšenično klasje; 4. škof; 5. letni časi; 6. vlak; 7. čoln; 8. lestev; 9. senca;
10. smrt; 11. miza; 12. pisava; 13. knjiga; 14. žebelj; 15. reka; 16. šiba. — 17. sir, ris; 18. mlin na veter;
19. k - osa (glava je črka »k«); 20. pot, top; 21. vrč, črv; 22. ura; 23. sebi enakega; 24. snežinka.

Slovenski možje v tujini.

Vilko Novak.

»Pa so možje ... tujina se diči
z deli njihovih rok.« Oton Župančič.

Anton Ažbè.

Slovinci imamo v zadnjih treh stoletjih mnogo slikarjev, kiparjev in stavbnih umetnikov, ki so delovali vsaj nekaj časa v tujini in bogatili tuje kulture. Kavčič, Perušek, Žabota, brata Šubica, Plečnik — to je le nekaj večjih imen. Po svoje pomemben je med njimi Anton Ažbè, ker je v tujini postal začetnik modernega slovenskega slikarstva in ker je tam imel slikarsko šolo, v katero so hodili mnogi poznejši znameniti slikarji skoraj vseh evropskih narodov.

Ažbè je bil doma v Dolenčičah, župnija Javorje v Poljanski dolini (r. 1862). Po očetovi smrti se je moral iti učiti trgovine v Celovec. Ko je prišel v Ljubljano, je vstopil v delavnico slikarja Wolfa. Učenje pa je nadaljeval na akademiji na Dunaju in v Monakovem, kjer

Anton Ažbè.

je ustanovil lastno slikarsko šolo. Najprej so jo obiskovali le njegovi slovenski tovariši, med njimi Vesel in Jakopič, pozneje pa so prihajali vanjo številni tujci, po katerih je šola zaslovela. Med Ažbetovimi učenci so bili knezi in grofje, Srbi, Rusi, Poljaki, Madžari, Američani itd. Mnogi med njimi so pozneje zavzemali v svoji domovini odločilna mesta. Poleg vzgojnega dela je zlasti v prvi dobi tudi sam mnogo umetniško ustvarjal. Bil je predlagan za profesorja na dunajski akademiji, a ni bil imenovan. Umril je v Monakovem leta 1905.

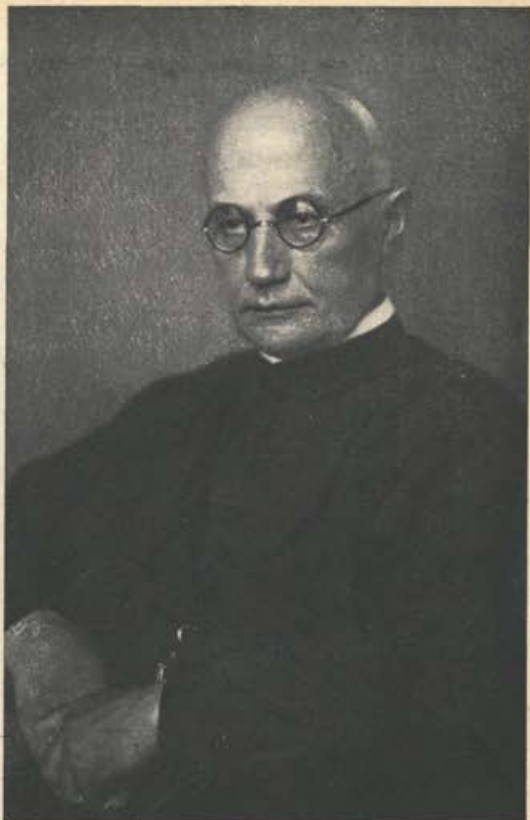
Ažbè je primer slovenskega umetnika, ki je moral zaradi razmer oditi v tujino, žrtvovati tam svoje moči vzgojiteljskemu poklicu, kar je onemogočilo popoln razmah njegove umetniške sile. Pri svojih učencih je ostal v najlepšem spominu. Pripovedujejo nam o njem, da je bil telesno majhen, koščen in grbav. Toda iz oči mu je odsevala mehka, za lepo in dobro vneta duša, kar vidimo tudi na njegovi podobi, za katero je značilen tudi nekoliko bolesten, zadržan nasmeh. Svojim učencem je rad pomagal tudi s posojili, ki mu jih mnogi niso nikoli povrnili. Pravijo, da je bil v njegovem telovniku vselej pripravljen zlatnik za take prosilce. V družbi, ki se je zbirala okoli njega, zlasti v monakovski gostilni »Simplicissimus«, je bil zelo zabaven in dobrodušen. Posebno bratsko se je družil Ažbè s slovanskimi umetniki. Čutil se je vedno zavednega Slovence in je rad govoril z obiskovalcem iz domovine v svojem poljanskem narčju. »Ko dobim pravega učenca, ga bom naučil slikati, da bo svet gledal, kaj zmoremo Slovenci!« je izjavljal in želel, da bi mladi slovenski slikarji vzdržali v njegovi šoli osem let, za kar bi ne zahteval nobene odškodnine. Ker lastne družine ni imel, je živel s svojimi učenci in znanci nekako družinsko življenje, kateremu je posvetil ves prosti čas. Živel je v začetku redno, si privoščil dobro hrano in pijačo in lepo obleko. Denarnih zadreg ni poznal. Njegovega vedrega življenja nista spremenila niti ponesrečena nameravana poroka niti neuspeh, da ni prišel na dunajsko akademijo. Zadnja leta se je tudi zanemarjal, cele noči je govoril z umetniki in učenjaki v gostilni o svojih načrtih, ki jih pa ni mogel dokončati.

Sanjal je, da se bo vrnil v rodno Poljansko dolino in, če je prišel k njemu kak Slovenec, se ga je lotevalo vedno hujše domotožje. Vedno bolj je bil žrtev boja med voljo in močjo, dokler se ga ni lotila še bolezen. Podvreči se je moral operaciji v grlu, ki jo je sicer prestal, a živel ni več dolgo. Tako je še mlad končal življenje — slovenski umetnik velikih ustvarjalnih in vzgojiteljskih zmožnosti, ki ga je usoda sicer postavila v središče razgibanega mednarodnega umetniškega življenja in mu naklonila številne učence, ni mu pa naklonila, da bi slovensko umetnost obogatil tako, kot bi bilo to mogoče njegovi nardarjenosti.

Janko Barlè.

Slovenci smo dali tudi Srbom in Hrvatom precej ljudi, ki so ustvarjali njih kulturo. Davorin Jenko si je pridobil velike zasluge za srbsko glasbo; Stanko Vraz je važen hrvatski pesnik in slovstveni delavec; Valjavec, Musić, Zarnik in drugi so znanstveno delovali v Zagrebu; mnogo pa smo jim dali gledaliških igralcev in pevcev.

Velik ugled si je pridobil med Hrvati monsijor Janko Barlè iz Budanj pri Vipavi (r. 1869), ki mu je oče učiteljeval v dolenjskem Podzemlju — zato je sin dokončal gimnazijo v Karlovcu in Zagrebu, kjer je študiral tudi bogoslovje. Kmalu je prišel v nadškofijsko pisarno v Zagrebu, postal nje ravnatelj, leta 1916 pa kanonik, pozneje ravnatelj nadškofijske tiskarne, predsednik Cecilijskega (glasbenega) društva za hrvatske škofije. — Barlè je že zgodaj pisal v mnoge slovenske liste o zgodovinskih, narodopisnih in slovstvenih vprašanjih. Ko se je udomačil na Hrvatskem, pa se je vedno bolj ukvarjal s hrvatskimi znanstvenimi vprašanji. V mnoge tamkajšnje liste je pisal članke in razprave iz hrvatske cerkvene zgodovine. Zlasti uspešno raziskuje stare hrvatske pesmi in je od leta 1913 urednik cerkvenoglasbenega lista Sv. Cecilija. Napisal je tudi več knjig, tako zgodovino župnij in cerkv v Zagrebu, zgodovino župnij v Turopolju in o slovenskih rastlinskih imenih. Bil je tudi tajnik in urednik Društva sv. Jeronima. Jugoslovanska akademija v Zagrebu pa ga je izbrala za svojega dopisujočega člana. Hrvatje imajo Barleta za prenovitelja svojega cerkvenega petja in jim je eden najbolj mnogostranskih kulturnih delavcev, ki lepo pred-

Janko Barlè.

stavlja slovensko-hrvatsko skupnost v resnem delu.

Hrvatje pišejo o Barletu, da je poleg nekega vseučiliškega profesorja najzaslužnejši raziskovalec preteklosti Zagreba. Poleg mnogih spisov o zgodovini cerkvene glasbe med Hrvati je zelo natančno raziskaval tudi zgodovino zdravljenja, zdravnikov in lekarn v starem Zagrebu od srednjega veka do 1800. Posebej pa je sestavil pregled ranarjev in lekarnarjev iz frančiškanskega reda med Hrvati. — Za Društvo sv. Jeronima je napisal poljudno knjigo o velikem hrvatskem rodoljubu škofu Juriju Strossmajerju. V svoji knjigi »Prinosi slovenskim nazivima bilja« (rastlin) pa je zbral premnogo imen naših rastlin s podatki, kje je biló ime kake rastline prvič imenovano in kje ga je našel on. — Barlè je napisal tudi več potopisov in knjigo »Podobe in spomini z vasi«.

Ob njegovi sedemdesetletnici so Hrvatje zapisali: Ko bi Barlè nič drugega ne delal, kot da urejuje, izdaja in gmotno vzdržuje list »Sv.

Cecilija«, bi bile njegove zasluge za hrvatsko kulturo zelo velike... Barle je med najuglednejšimi predstavniki hrvatskega kulturnega življenja in zgodovine hrvatske kulture, visoko spoštovan zagrebški kanonik... Podpira vsako plemenito, izobraževalno in človekoljubno delo... Njegova »Sv. Cecilija« uživa mednarodno sloves.

Jožef Keréc.

Za o. Veselkom Kovačem je najznamenitejši slovenski misijonar na Kitajskem salezijanec Jožef Keréc, ki je prekmurski rojak iz Prosečke vasi v župniji Sv. Sebeščana (r. 1892). To je v tistem delu Slovenske krajine, ki se imenuje Goričko in pošilja vsako leto tisoče delavcev v tujino za kruhom. Tudi Keréc je v mladih letih okusil, »kako grenak je kruh, ki ga reže polir« (Malešič v povesti Kruh). Hodil je namreč delat na ogrska veleposestva. Prišel je v bližnji Veržes, kjer je pričelo svoje šolanje toliko prekmurskih salezijancev, in postal duhovnik don Boskove družbe. Odločil se je za misijone in leta 1921 prišel na Kitajsko, kjer še danes deluje z največjim uspehom.

Njegova pot v teh letih je izredno dolga in težavna. Peljala ga je preko mnogih kra-

jev: Makao, Šekha, Tao Moon, Lappa, Hongkong, Sin Čov, Junnanfu in Čaotung. Izvršil je sam delo, kakršno opravlja v Evropi več ljudi; poleg misijonarske duhovniške službe, ki je bila posebno zanj združena z mnogimi težavami in s smrtno nevarnostjo, je mnogo storil tudi za kitajsko svetno kulturo. Kot širitelj krščanstva si mora utirati pot s kulturnim delom, da si pridobi naklonjenost domače in tuje oblasti in zaupanje preprostih ljudi. Msgr. Keréc je izredno veliko storil za utrditev krščanstva na Kitajskem s svojim duhovniškim delom, postavljanjem cerkvá, bolnišnic itd. Razen tega je ustanovil ljudske, srednje in obrtne šole, nekako ljudsko univerzo in tiskarno; pričel je izdajati katoliški dnevnik in mesečnik; večino teh ustanov je tudi sam vodil. S takim delom se je izredno priljubil Kitajcem. Pokrajinska vlada ga je pred tremi leti imenovala za svojega svétnika in je tako msgr. Keréc prvi Slovenec, ki je dobil čast kitajskega mandarina. Seveda je tudi mnogo pisal v kitajščini.

Danes je msgr. Keréc apostolski administrator (škofijski upravitelj) prefektore Čaotung, s čimer mu je bila podeljena tudi najvišja cerkvena čast, a obenem tudi nova naloga. Slovenci moremo biti le ponosni in veseli, da imamo tako sposobnega duhovnega in kulturnega delavca na Daljnem vzodu.

Msgr. Keréc pri vsem svojem delu tudi marljivo dopisuje slovenskim listom. Njegova poročila so polna ljubezni do kitajske zemlje, dokazov njegove silne delavnosti in njegove navezanosti na slovensko zemljo, ki nanjo vselej misli. Ko je obiskal pred leti domovino, smo se mogli prepričati, kako lepo slovenščino govori kljub temu, da živi na drugem koncu svetá in zna vrsto tujih jezikov. Videli smo tudi prijazni, z brado obkroženi obraz telesno šibkega, a žilavega moža silne volje in apostolske vneme. Ostal nam je v spominu kot junak, vse večji in resničnejši, kot so tisti iz vojská in pravljíc — saj se je vživel v nam docela tuji svet in tujega duhá, rešuje tisoče duš za Kristusa in nebesa ter ustvarja Kitajski novo kulturo.

Veselko Kovač.

Slovenci smo imeli že od nekdaj tudi dosti misijonarjev. Med njimi so si pridobili svetovno slavo Ivan Mesar, Friderik Baraga in Ignacij Knoblehar. Zaslužen in Mohorjanom

Jožef Keréc.

Veselko Kovač.

pred tridesetimi leti precej znan je bil o. Veselko Kovač. Doma je bil na Studencu pri Krškem (r. 1872), kot frančiškan je deloval v Beljaku in na Sv. Višarjih; leta 1902 je odšel v misijone na Kitajsko. Tu je deloval tudi kot rektor semenišča v Cinanfu v provinci Šantung. Leta 1913 se je vrnil v domovino, da bi pripravil ustanovitev nove misijonske pokrajine. Vrniti se je mogel šele leta 1920. Tedaj je bila na njegovo prizadevanje ustanovljena provinca Jungčoufu in Kovač je bil imenovan za apostolskega proprefekta. Po prefektovi smrti je prevzel upravo prefektore in pričakovali so, da bo imenovan za prefekta s škofovskimi pravicami. Toda 1. marca 1928 je o. Veselko nenadoma umrl. Zadnja leta je preživel v velikem trpljenju sredi boljševičkih in roparskih uporov. Gotovo bi njegovo delovanje rodilo še večje uspehe, ko bi ga ne bila pretrgala vojska in nagla smrt.

O. Veselko ni bil z vso dušo le pri podrobnem misijonskem delu, marveč je bil daljnoviden tudi v večjih načrtih. Spoznal je, da bi razdelitev misijonskega področja na pet provinc ne ostala uspešna, zato se je na vso moč trudil za osamosvojitve tirolske province, kateri je pripadal. Njegove sposobnosti so cenili tudi predstojniki, zato so ga imenovali tudi za redovnega predstojnika v njegovem vikariatu. Ko je bil imenovan za proprefekta, je dobil papeževo odlikovanje z diplomom. Vse to ga ni nič prevzelo, dasi je bil priznanja

vesel, a z mislijo: »Le bojim se, da ga nisem zaslužil...« Letno poročilo tirolske frančiškanske province piše o njem: »Njegovemu prizadevanju in njegovi sposobnosti se moramo zahvaliti, da se je vse tako lepo končalo. Dobri pater je preživel v petih letih marsikatero žalostno uro in, ko bomo pisali zgodovino našega misijona, bomo morali na prvem mestu imenovati neutrudnega o. Veselka, ki je v svoji mirni in trezni razumnosti vztrajal na poti do cilja.«

O. Veselko Kovač je Slovence obširno seznanjal s svojim bivanjem na Kitajskem v pismih, objavljenih v Slovincu, v črticah v Domu in svetu, Mohorjevem Koledarju 1904 do 1906 in v knjigi »Podobe iz misijonskih dežel«.

Av gust Pavel.

Na Madžarskem ne živi le čez šest tisoč Slovencev v obmejnih vaseh ob Rabi, marveč jih je mnogo tudi po mestih. Med njimi jih več zavzema odlična mesta. Posebno znan je profesor dr. Avgust Pavel. Doma je na Cankovi (r. 1886) v Slovenski krajini, zato je prišel v madžarske šole in ostal, kot več prekmurskih rojakov profesorjev, na Ogrskem. Pavel je študiral poleg madžarščine in latinščine tudi slovanske jezike. Zato je mogel kot prvi domačin temeljiteje raziskavati prekmursko narčje. O njem je napisal več ogrskih razprav, iz katerih so zajemali tudi slovenski jezikoslovci. Zelo ga je zanimalo tudi srbohrvatsko narodno slovstvo. Že kot dijak je prevajal iz neke pesmi v ogrski jezik. Zlasti pa ga mičejo tega snovi, ki so skupne južnim Slovanom in Ogrom, n. pr. pesmi in zgodbe o Kralju Matjažu. O tem je napisal že več razprav, obeta pa še veliko delo o tem predmetu.

Za medsebojno spoznavanje obeh narodov Pavel mnogo dela s prevajanjem naših pisateljev v madžarščino (Cankar, Finžgar) in s pisanjem o slovenski kulturi v ogrskih listih. V Szombathelyju (Sobotišču), kjer je bil nekoč sedež škofije za prekmurske Slovence, vodi dr. A. Pavel velik pokrajinski muzej in že sedmo leto urejuje domoznanski list za vse Prekdonavje. Ne cenijo ga le kot znanstvenega delavca, marveč tudi kot pesnika tehtnih pesmi, v katerih odkriva gorje naših dni. Izdal je zbirki »Tako pojem psalme v objemu lepe doline« in »Zažgani gozd«.

Zanimiva je tudi zgodba Pavla človeka. Iz rojstne vasi so se izselili v bližino Rad-

gone; ko so otroci dorasli, so se razkropili. En brat je salezijanski duhovnik, dve sestri sta učiteljici pri šolskih sestrah, ena pa na meščanski šoli. Vsi so v Sloveniji, kamor prihaja vsako leto na počitnice tudi brat z Ogrskega. Ko je bil med svetovno vojsko ranjen v nogo, ga je zajel prevrat na Ogrskem in življenje mu je viselo na prav tenki nitki. Njegovo mesto bi bilo odslej v domovini, a vezi usode so ga priklenile drugam. Njegova izredno delavna in vsestranska narava si je kmalu našla poleg poklicnega dela še drugo področje. Ni mu bilo dovolj, da je izpopolnjeval in vodil muzej, želel je dvigniti zanimanje za znanstvena vprašanja v vsej javnosti. Zato je ustanovil društvo muzejskih prijateljev, mu sam nabral člane, kakor je tudi sam nabiral oglase in naročnike za svoj znanstveni list in mu s tem omogočil obstanek, pa tudi — kar je glavno — vse večjo razširjenost, kot jo imajo osrednji listi v Budimpešti. Organiziral je mnogo predavanj in prireditev, ki so vzbudile silno zanimanje za domačo zgodovino in kulturna vprašanja sploh ne le v Szombathelyju, marveč tudi v drugih mestih. Ta mesta so se polagoma oklenila Pavlovega lista, dobila v njem svoje koticke. Glasilo so preuredili tako, da se danes v njem rešujejo vsa znanstvena vprašanja ogrskega Prekdonavja.

Mož, ki družji v sebi najnežnejšega in globoko razmišljujočega pesnika pa vnetega znanstvenika in organizatorja, je privlačna osebnost, kar dokazujejo njegovi uspehi. Kljub napornemu delu je ves sončen, iščoč počitka le v zanimanju za slovensko književnost. Kakor otok ali samotni svetilnik je sredi tujine: ves zakopan v tamkajšnje delo, v načrtih in delu pa živeč v svetu; ki je tistim ljudem neznan. Ruski in poljski govori kot madžarski, pri tem pa živi iz svojega narečja in iz knjižne slovenščine, ki se jo je sam učil. Pri vsem delu pa je njegova duša vselej v upih na bodočnost, ko bodo »ljudje vsi bratje, bratje vsi naródi«, o čemer tako rad govori, da z vedrino napolni vsakogar. Veseli smo vsi, ki poznamo njegovo delo, da je pravkar bil imenovan za profesorja na vseučilišču in je tako dobil možnost, da bo ves živel z bližnjami med južnimi Slovani in Madžari.

Janez Regen.

Malo je slovenskih učenjakov, ki bi dosegli take nenavadne uspehe s svojim delom

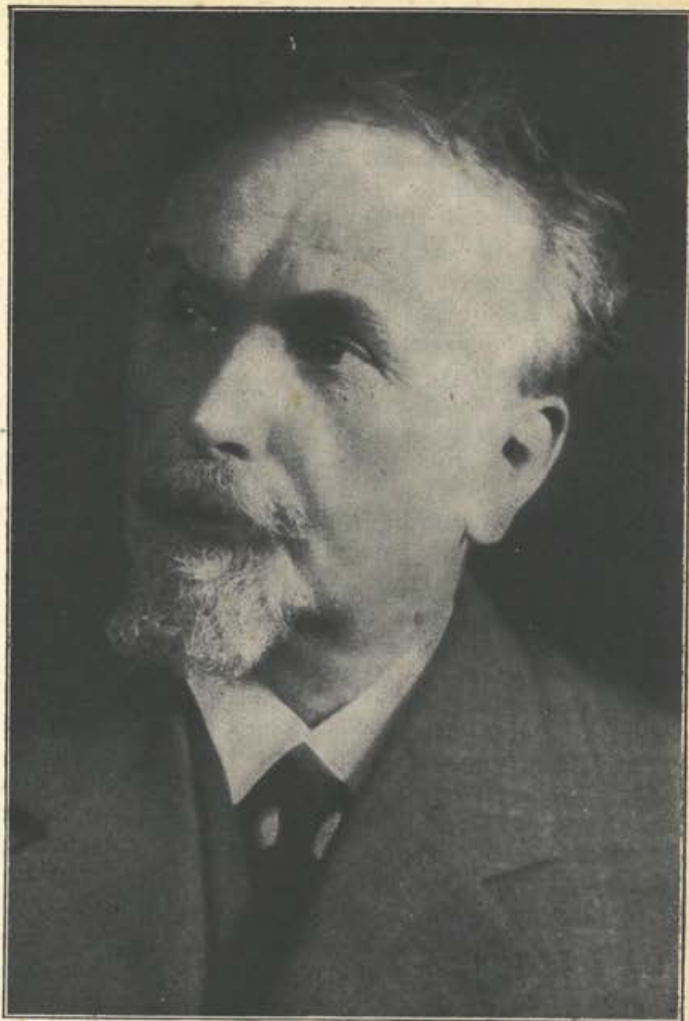
Avgust Pavel.

kakor dr. Janez Regen. Žal malokdo ve, da je našega rodu in premalo je znan med Slovenci. Njegov oče se je pisal Režen, a so ga v Trstu zapisali po italijansko. Janez se je rodil leta 1868 na Trati pri Poljanah nad Škofjo Loko. Mati je kot dnarica živela z njim v veliki bedi. S podporami se je prebil skozi šole do bogoslovja, ki ga je v Ljubljani študiral tri leta. Želja po znanstvenem delu ga je gnala na Dunaj, kjer je v začetku v veliki bedi študiral naravoslovje. In danes beró naši četrtošolci v Slovenski čitanki Finžgarjevo črtico »Vzdržal je...«, kjer je popisana njegova vztrajnost v bedi. Postal je profesor in je služboval večinoma na Dunaju, kjer živi sedaj v pokoju. Ljubljanska univerza ga je povabila za profesorja, a žal se to ni uresničilo. Naj še omenim, da ga je Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani julija leta 1940 imenovala za svojega dopisnega člana.

Regen je skoraj vse svoje dolgoletno znanstveno delo posvetil črnemu murnu in rjavi kobilici. Dognal je, da ta žuželka sliši s posebnim delom telesa, ki ga ima pod kolenom prednjih nog. Spoznal je, da si murni samci

odpevajo; da pojó le samci in da gredó samice za njih glasom, ko se pariyo. Za svoje poskuse je Regen potreboval mnogo časa in posebne priprave. Poskusne živali pa so mu bile poslane iz naše domovine. Višek je dosegel Regen, ko je preskušal, katere zvoke sliši murnovo uho. Ponaredil je murnov glas z raznimi piščalkami, katerim se je muren oglašal. In končno je dosegel, da je tudi kobilica odgovarjala na njegov glas. Nazadnje je še spoznal, da se muren čez zimo prelevi. Regenovo delo je bilo izvršeno z veliko vztrajnostjo in duhovitostjo ter je izrednega pomena za naravoslovje. Opisal ga je v številnih delih v nemščini.

Pisatelj Finžgar pripoveduje, kako sta si bila z Regenom v ljubljanskem semenišču sobna tovariša. Regen je igral na citre »kakor na harfi — citre so donele, jokale, grmele koračnice in se spet prelivalo v sanje«. Finžgar nam je tudi zapisal zgodbo o Regenovi materi: Med počitnicami, nekaj dni pred odhodom v semenišče, pokliče mati Janeza v sobo, »odpre skrinjo, pokaže skrbno spravljeno obleko in reče: 'To sem imela pri poroki, skrbi, da jo bom imela tudi na parah. Sem tvojemu očetu bila vedno zvesta.' Hipoma pa ji zastane beseda, gleda vsa odrevenela nekam v silno daljavo in čez čas reče: 'Kaj ti to govorim. Ko bom umrla, boš silno daleč. Niti k pogrebu te ne bo.' Janez ji je odgovoril: 'Kvečjemu bom kje na Dolenjskem za kaplana. To ni tako strašno daleč, da bi ne mogel k pogrebu.' Mati, vsa vzhičena, ga hitro ustavi: 'Ne, ne! Ne boš na Dolenjskem, ampak veliko, veliko dalje; silno daleč!' — In zgodilo se je, da je čez nekaj mesecev šel Janez na Dunaju po stopnicah v svoje stanovanje. Hipoma so ga obšle strašne težave, oblij ga je mrzel pot in skoraj bi bil izgubil zavest. »Ko se čez nekaj trenutkov zavem, si mislim: sedajle umira moja mati. Ko prilezem v svojo sobico, vprašam, ali ni prišel zame kak brzjav. Rekli so mi, da ne. In tako sem vpra-

Janez Regen.

ševal dan za dnem. Nekako teden dni pozneje privzdignem namizni prt. Pod prtom je bil na mizi brzjav: Danes je mati umrla. Služkinja je bila v naglici položila brzjav pod prt in nanj pozabila. Tako se je izpolnila materina prerokba do pičice.« Tako piše sam.

Ljubezen do narave, naravoslovja in posebej do murnov je dobil Regen že v svojih otroških letih, ko ga je mati, hodeč na dnino na Ljubljansko polje, puščala na tratah poleg njiv, ko ga ni imela nikamor dati. Ko je bil njegov starejši brat Jože bogoslovec v Ljubljani, si je pritrgoval skorjice kruha, mati pa je iz Lajš v Poljanski dolini peš hodila ponje — z njimi je vzredila sina Janeza, ki je že takrat vzljubil skromnost.

Slovaška in njeni ljudje.

Viktor Smolej.

Sredi Evrope je marca 1939 nastala nova država: republika Slovaška. Ta država, katere sedanjí položaj poznate, je končno le obnova nekdanje države iz 9. stoletja.

Leta 863 sta prišla na Veliko Moravo, ki je obsegala tudi vse slovaške kraje, sveta brata Ciril in Metod, oznanjala Slovanom krščanstvo v njihovem jeziku in ustanovila slovansko bogoslužje. Po njiu ima Slovaška svoj grb: dvojni križ. Po nekaj desetletjih blagoslovljenega dela pa je njuno delo pokopalo nerazumevanje velikomoravskih vladarjev. Njuni učenci so morali državo zapustiti. Kmalu potem je država razpadla in Slovake so podjarmili Madžari, pod katerimi so ostali do leta 1918.

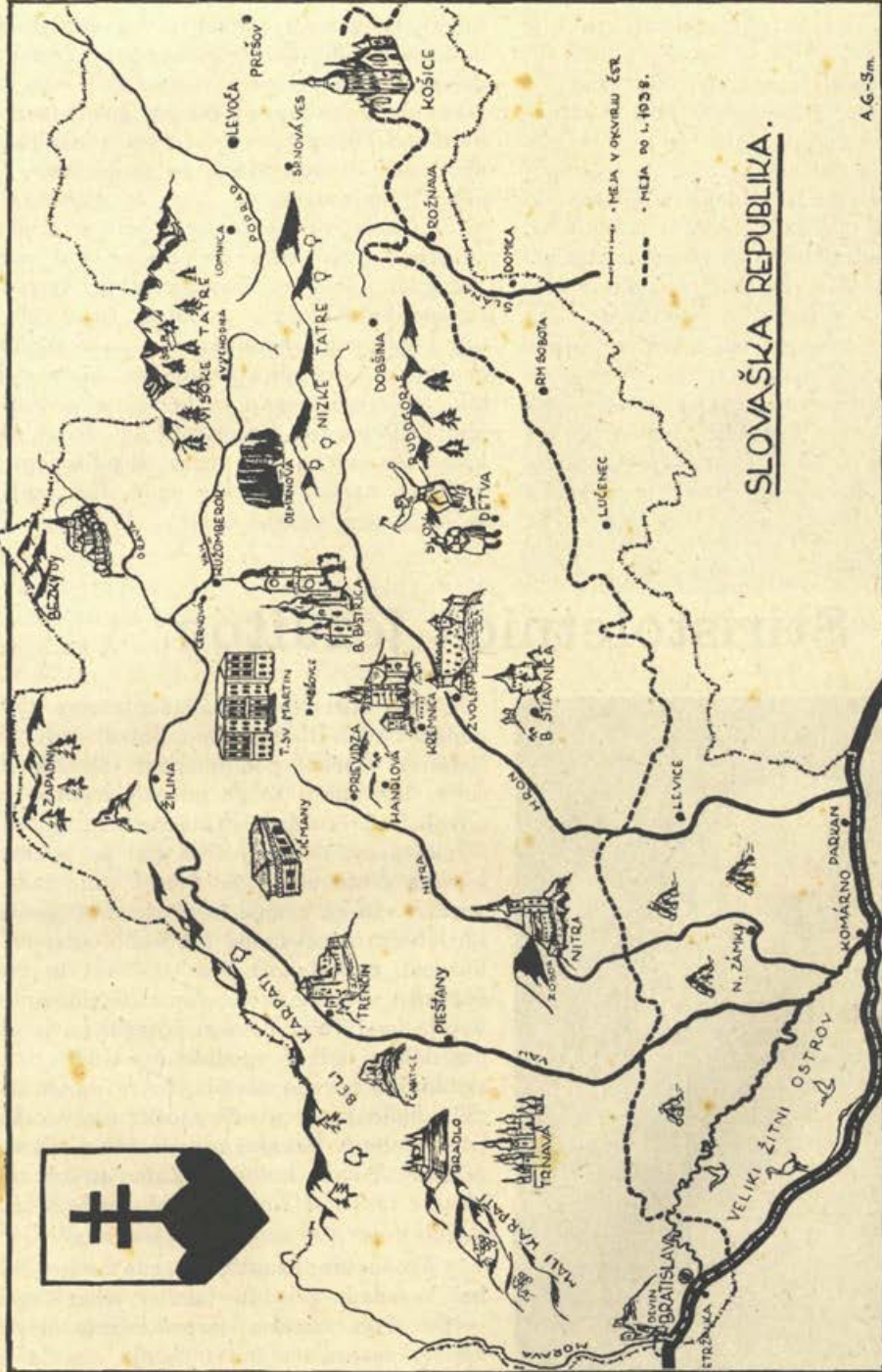
Ízmed slovanskih narodov spada slovaški med manjše. Manjši od njih so Slovenci, Lužiški Srbi ter Slovinci ali Kašubi v bivšem poljskem »hodniku«. Od 1918 do 1939 je bila Slovaška del Češkoslovaške republike. Na zahodu ima Slovaška za sosede Čehe. Mejo na jug je v Češkoslovaški tvorila Donava. Ob delitvi Češkoslovaške je Madžarska dobila večji del slovaške podonavske ravnine, tako da poteka sedaj meja visoko nad Donavo. Na vzhodu se slovaški narod zliva in meša z ukrajinskim narodom. Na severu omejujejo državo iz svetovne vojske znani Karpati, od katerih se en greben imenuje Visoke Tatre. Onstran karpatskega grebena bivajo Poljaki in na vzhodu Ukrajinci.

Slovaška republika meri nekaj nad 37.000 kvadratnih kilometrov — dve dobri Sloveniji. V marsičem je slovaška zemlja podobna slovenski, tako tudi življenje na njej in njeni ljudje. Najbogatejši del Slovaške je južni, ravninski del nad Donavo do Trnave in Nitre. Ta ravnina je žitnica nove Slovaške. Večji in bogatejši del te ravnine je 1938 pripadel Madžarski. Srednji pas Slovaške, ki je gorat in gozdnat, je seveda za kmetovanje manj primeren kot ravninski, toda še vedno dovolj rodovit. To je svet srednjih kmetij. Zemlje je manj, zato pa kmet ob slabih letinah krije primanjkljaj iz gozda. Planinski svet v gorah, zlasti na severu, je za poljedelstvo neprikladen; zato tu goje živino, posebno ovce. Plan-

šarstvo je po slovaških planinah in gorah tako razvito in domače, kot je bilo pri nas pred sto leti. Ljudje se tudi zelo izseljujejo ali si kot sezonski delavci in krošnjari služijo kruha. Zemljo obdelujejo Slovaki precej tako kakor Slovenci in tudi zemeljski pridelki so približno enaki našim, le na južnem, ravninskem Slovaškem se je kmetijstvo že racionaliziralo. Slovaki živé od kmetovanja, ponekod pa je poleg živine in gozda znaten vir dohodkov tudi tujski promet, ki je seveda v zadnjih letih popolnoma prenehal. Slovaška ima ne navadno mnogo toplic, raztresenih po vsej deželi. Planinska letovišča leže zlasti pod Tatrmi, ki nudijo tudi dosti prilike za turizmo. Kar je tovaren, večinoma predelujejo zemeljske pridelke. Tako imajo tovarne za sladkor, špirit, pivo in škrob, velike žage in papirnice, usnjarne, opekarne, tkalnice, predilnice itd. Nove industrije se ustvarjajo posebno v zadnjem času. Precej ima republika tudi rudnega bogastva, žal manjka denarja, da bi ga izrabljali v večjem obsegu. Delavskega sloja je še malo, kakor je malo tudi meščanskega in razumniškega. Za zdaj moremo reči, da se tri četrtine prebivalstva bavi in živi s poljedelstvom.

Narodnostno je Slovaška bolj pisana kakor Slovenija, posebno ker se narodnostni pisanosti pridružuje tudi verska neenotnost. Slovaška šteje blizu 2.700.000 prebivalcev, od katerih je skoraj 2.300.000 Slovakov, torej velika večina. Od preostalega števila je okoli 70.000 Čehov, približno enako število Ukrajincev, 130.000 Nemcev in okoli 60.000 Madžarov. Ker je tuj živelj gospodarsko močnejši od slovaškega, pomeni na primer nemški in madžarski živelj v državi več, kot bi sodil po številkah. Posebej je treba omeniti Jude, ki jih je okoli 70.000. Najdemo jih kot industrialce in veleposestnike v mestih, kot trgovčice in krčmarje po vseh slovaških vaseh. Za Slovake pomenijo največjo gospodarsko moro, ki pa se je v zadnjih dveh letih rešujejo. Od Slovakov je okoli 300.000 evangeličanov, drugi so katoličani.

Ker so Slovaki po veliki večini kmetje, je velikih mest malo. Največje in glavno mesto je Bratislava. Prebivalcev ima za dve veliki

SLOVAŠKA REPUBLIKA.

A.G.-S.m.

Mimo Bratislave in Komárna teče Donava. Tik Bratislave je Devín z razvalinami gradu iz časov sv. Cirila in Metoda. V Trnavi je sedež Družbe sv. Vojteha, slovaške Mohorjeve družbe. Na Bradlu stoji spomenik Stefaníku, ki je 1914—1918 vodil z Masaričkom in Benešem boj za osvoboditev. Turčanski Svati Martin je središče slovaškega kulturnega dela. V Černoju pri Ružomberku je bil doma politični vodja Slovakov Andrej Hlinka. Sredi Slovaške je več rudarskih mest, v Zvolenu pa grad Kralja Matjaža, ki je tudi Slovacom narodni junak. Slovaška himna je pesem Hej Slovaki, ki je nastala pri njih pred dobrimi sto leti.

Ljubljani. Mesto vedno raste, ker je državno središče, ima mnogo šol z univerzo na čelu, leži ob Donavi, ki je važna prometna žila Srednje Evrope, ter ima precej industrije. Drugo slovaško mesto po velikosti so bile prej Košice (75.000 ljudi), ki so zdaj pod Madžarsko. Bile so središče vzhodne Slovaške. Po dunajski odločbi 1938 je prišlo pod Madžare okoli 300.000 Slovakov, tako da jih je pod Pešto spet okoli 400.000.

Slovaški kmet nosi obleko iz platna, ki ga je stkal sam, in se pokriva s klobukom, ki mu ga je napravil iz njegove volne domači obrtnik. Tako je domača obrt pri njih še zelo razvita, posebno tkalska, barvarska in lončarska. Slovaške hiše, pa naj bodo iz tolčene ilovice, iz lesa ali kamna, so vzor snage in kažejo na izreden narodni čut za lepoto. Tudi ljudje so snažni in njih noše, posebno ob nedeljah kar sijajo v belini in pisanih okraskih. Narodni pregovor pravi: »Kakor prekoračiš grič, že najdeš drugo nošo.« Res ima vsaka

vas, vsaka dolina na Slovaškem svojo posebno narodno nošo. Vse so bogato okrašene, zlasti dekliške. Slovaki pod Madžari niso imeli nobenih narodnih pravic. Da se niso potujčili, se morajo zahvaliti svoji zvestobi do domače zemlje. Zaprli so se v svoje vasi, pridelovali in izdelovali vse sami doma in se tako obvarovali pred tujcem gospodarsko in kulturno. Da se žilavo drže svoje zemlje, svojih navad in noš, zlasti pa svoje vere, to je njihova najznačilnejša črta. Iz globoke vernosti izhaja njihova dobrota. So izredno gostoljubni, ljudje srca, ne razuma, kot smo mi Slovenci. Zelo so samozavestni, vztrajni v svojem hotenju in v zadnjem času zelo ponosni na svojo republiko, na svojo vlado, na svojega predsednika republike, ki je duhovnik, na svojo vojsko s slovaškim poveljevalnim jezikom itd. Prepričani so, da si narod, ki se ne zavrže sam, more zgraditi lepo prihodnost, narod pa, ki v svoji duši omahuje, se je že sam zapisal smrti.

Stiristoletnica jezuitov.

Sv. Ignacij Lojolski.

Pred štiri sto leti, 27. septembra 1540, je papež Pavel III. slovesno potrdil nov red v katoliški Cerkvi pod imenom »Družba Jezusova« ali, kakor so ga pozneje nekateri imenovali, red jezuitov. Protestantski zgodovinar Ranke pravi o njem: »Ne prej ne pozneje ni bilo na svetu ustanove, kjer bi bilo tako povezano visoko znanje in neutrudna gorečnost, tihi študij in osvajanje z besedo, sijaj in spokornost, razširjenost čez ves svet in vendar enotnost v vodilnih načelih.« V zgodovini Cerkve je imel velik pomen, posegel pa je s svojim delom tudi v zgodovino narodov, tudi v zgodovino našega naroda. In še danes živi in dela dalje kot največji moški red Cerkve v istem duhu, v kakršnem ga je ustanovil njegov oče, sv. Ignacij Lojolski. Zato ne bo odveč, ako se tudi naš Koledar malo ozre v ta znameniti pojav v preteklosti in sedanjosti Cerkve.

Zgodovino jezuitskega reda bi mogli z nekaj besedami povzeti takole: silen zagon in veliko delo, izredno nasprotovanje in preganjanje, nespremenjena notranja sila in organizacija.

Ustanovitelj reda, po rodu Bask, sv. Ignacij Lojolski, je bil rojen vojskovodja in organi-

zator, človek velike duše in globok poznavalec ljudi, izredno moder, a volje trde kot jeklo. Njegovo ime prevajajo nekateri z »Ognjeslav«. Res ga je bil sam ogenj. Beseda, ki jo je često ponavljal in ki je postala geslo njegovega reda, »vse v večjo slavo božjo« (O. A. M. D. G. = omnia ad maiorem Dei gloriam), ni bila zanj samo prazen zvok, temveč živ izraz ognja njegove duše. Čim več je hotel storiti za Boga, za Cerkev, za duše.

Ta čudoviti ogenj je vrgel v duše prvih tovarišev. Za njimi se je podedoval od rodu do rodu. Frančiška Ksaverija je gnal preko vseh ovir tja do Japonske. Za njim so šle nove čete sobratov misijonarjev in prodirale v vse dele sveta: v visoko kulturno Kitajsko, v pragozdove Afrike in Amerike, v ledene puščave Alaske, v indijska močvirja in na otoke Polinezije. Ni bilo žrtve, ki je ne bi bili misijonarji pripravljeni prinesiti, da rešijo duše. Kar so storili na Kitajskem, v Indiji in v Paragvaju, je napolnilo najlepše strani misijonske zgodovine. — V Evropi so se vrgli kot levi na prodirajoči protestantizem in ga zaustavili ali pa vrgli nazaj. Z vso gorečnostjo so delali za katoliški prepoved evropskih narodov. Povsod si jih našel: na vladarskih dvorih in po revnih kočah, po šolah in zavodih, po bolnišnicah in jetnišnicah, kot profesorje in misijonarje, pridigarje in spovednike, pisatelje in znanstvenike, vodnike izbranih svetniških duš ter katehete, svetovalce in pomočnike najbolj zanemarjenih in najbolj zapuščenih slojev. Neka neugnana sila, združena s premišljenostjo, prilagodljivostjo in temeljitostjo — dediščina očeta — je spremljala jezuite v zgodovini.

V misijonih so delali in delajo, kakor bi bili samo misijonski red. V začetku leta 1939 so šteli 3785 misijonarjev v 54 misijonskih pokrajinah, tako da je skoraj vsak peti jezuit-duhovnik misijonar v poganskih krajih. Slovenski jezuiti imajo n. pr. že osem misijonarjev v Bengaliji (dva patra, dva školastika in štiri brate).

Kot znanstveniki in pisatelji so delovali jezuiti in še vedno delujejo v vseh panogah, da jih imajo nekateri kar za red učenjakov. Belgijska jezuita, brata de Backer, sta napravila seznam jezuitskih pisateljev do srede 19. stoletja in napolnila sedem knjig samo z imeni 11.000 pisateljev in njihovih del. Ob zadnji razstavi katoliškega tiska v Vatikanu

Sv. Frančišek Ksaverij.

so jezuiti razstavili 1112 časopisov, ki jih izdajajo. Tako pride dejansko na vsakega desetega patra po en časopis. Od teh je 152 strogo znanstvenih, 26 splošno kulturnih (na primer *Civiltà cattolica*, *Stimmen der Zeit*, *Etudes*, *America*, *Razón y Fé* itd.), 596 verskih časopisov itd. Danes vodijo 30 vseučilišč in visokih šol (ne všteti rimske Gregoriane in raznih modroslovno-bogoslovnih fakultet), največ v Ameriki in po misijonskih deželah (Tokio, Šanghaj, Kalkuta, Bejrut itd.). Med njimi je največja katoliška univerza na svetu, Tordham-University v New Yorku, z 8000 slušatelji. Vrh tega imajo 26 zvezdarn in vremenskih opazovalnic (najbolj znana observatorija sta v Manili na Filipinih in Cikavej pri Šanghaju). Že od nekdanj namreč so se jezuiti razen z modroslovjem in bogoslovjem veliko bavili tudi z drugimi znanostmi, zlasti z matematiko, fiziko, zvezdoznanstvom, naravoslovjem, jezikoslovjem, zgodovino in zemljepisom, ter na ta način odlično izvrševali »apostolat uma«, kakor je katoliško znanstveno delo imenoval papež Pij XI.

Po svojih zavodih (kolegijih) so jezuiti znani kot šolski red. V 17. stoletju je bil velik, če ne večji del srednjega šolstva v njihovih

rokah. Pa še danes imajo v deželah, kjer pu-
stijo Cerкви svobodo v šolstvu, kakor n. pr. v
Ameriki in Belgiji, zelo veliko srednjih šol in
zavodov.

Pa vse to je samo en del tega, kar jezuiti
delajo. Razen tega se tudi na veliko bavijo
z dušnim pastirstvom in socialnim delom. Ma-
rijine družbe, apostolstvo molitve, apostolstvo
mož in druge verske organizacije, ki štejejo
danes milijone članov in veliko pomenijo v
verskem življenju, so pognale iz Družbe Jezu-
sove in jih često tudi vodijo jezuiti. Vsaj medlo
sliko njihovega dušnopastirskega dela nam da-
jejo naslednji podatki. V enem letu (leta 1937)
so imeli jezuiti 5610 ljudskih misijonov, okrog
400.000 pridig, čez 27 milijonov spovedi, v
svojih cerkvah so podelili čez 54 milijonov
svetih obhajil, vodili so čez 6000 verskih
društev z dvema milijonoma članov, v več kot
16.000 tečajih so imeli zaprte duhovne vaje za
700.000 vernikov.

Ni prostora, da bi še nadalje naštevati,
kaj in kje vse jezuiti delajo. Že ta silno ne-
popolna slika nam kaže dovolj, kako velikan-
sko delo je Družba Jezusova izvršila v teh
štiri sto letih in ga še danes opravlja.

Ne bomo se torej čudili, ako je red tako
silnega zagona in gorečega dela v obrambi
in širjenju svete vere naletel tudi na velika
nasprotovanja. Nobenega reda niso tako so-
vražili in preganjali kakor jezuite. Toda vse
to je jezuitskemu redu samo v čast, ne pa
v sramoto. Zakaj jezuitov niso preganjali za-
radi zločinov ali pokvarjenosti, ne zaradi
krivega nauka ali krivega življenja, temveč
ker so v njih gledali »prvo legijo« Cerkve,
ljudi brezmejne vdanosti Cerкви in papežu,
hrabre in žilave borce za vero in pravice
Cerkve. Saj je znana stvar, da se skoraj po-
vsod napad na katoliško Cerkev začenja z
napadom in preganjanjem jezuitov. Največji
sovražniki jezuitov so bili obenem največji
sovražniki katoličanstva: protestanti, janze-
nisti, galikanci, enciklopedisti, svobodni zi-
darji in svobodomisleci. Sredi 18. stoletja so
se vse te struje združile, da uničijo Družbo
Jezusovo. Z lažmi in bajkami, z lažiznanostjo
in z državno močjo, s pritiskom in grožnjami
so delali. Posrečilo se jim je. Leta 1773 se je
papež Klemen XIV. vdal pritisku in razpustil
jezuitski red. Ko jezuitov ni bilo več, so se
dobri šele zavedeli, kakšne borce so izgubili.
Prosili so papeže, da znova potrdijo red. Že

leta 1814 je Pij VII. zopet obudil v življenje
Družbo Jezusovo.

Stara sila je zopet oživela, stari ogenj se
je zopet razvnel. Kljub preganjanjem in zatira-
njem so najbolj idealni mladi ljudje zopet
hiteli pod zastavo sv. Ignacija, ki je vihrala v
toliko viharjih in ni nikdar klonila. Z veliko na-
glico je začel red rasti in se razvil v mogočno
četo 26.000 članov, ki se na vseh koncih in
krajih zemlje boré z vsemi sredstvi krščanske
gorečnosti na vseh področjih apostolata.

Od kod pa zajema jezuitski red to veliko
življenjsko silo, ki ni popustila vseh štiri sto
let? Vsa skrivnost jezuitov je v njihovem du-
hu, ki ga neprestano zajemajo iz velikega
vrelca duhovnih vaj, v temeljiti duhovni in
znanstveni izobrazbi, ki jo prejemajo v dolgih
letih šolanja, in v močni, disciplinirani organi-
zaciji, prilagodljivi za vse čase, ki jo je ge-
nialno zamislil sv. Ignacij. Svetemu ustanovi-
telju je bila pred očmi »bojna četa Kristusa
Kralja« (Compañía de Jesús), ki se pod vrhov-
nim poveljstvom papeževim bori za vero in
krščansko življenje, kjer koli na svetu je to
potrebno. Zato morajo biti njeni člani zares
krepostni in izobraženi, pokorni in discipli-
nirani v življenju in delu, vdani Cerкви in pa-
pežu ter polni ognja in volje, da bi se Bog
čimbolj proslavil na zemlji. V 30 dnevni du-
hovni vajah ob začetku redovniškega živ-
ljenja si mora vsak postaviti močan temelj in
se navzeti tistega duha, ki ga mora prešinjati
pri vseh njegovih delih. Iz te »visoke šole
ljubezni do Boga in do duš« je prišel po božji
dobroti ustanovitelj reda in za njim vsi pravi
jezuiti do današnjih dni. Vsako leto se jezuiti
obnavljajo najmanj osem dni v njih ter dobi-
vajo tako neprestano novo svežost in novega
ognja za delo in boje sredi sveta za božje
kraljestvo. Tako so duhovne vaje poleg mo-
drih pravil, ki jih je dal sv. Ignacij, glavni
vzrok, da jezuitski red v svoji zgodovini še
ni potreboval reforme in da še vedno z ne-
zmanjšano silo dela in se bori za svoje ideale.

S hvaležnostjo do Boga gledajo danes je-
zuiti nazaj v štiristoletno zgodovino. Dober
boj so bojevali za svojega Kralja in njegovo
kraljestvo na zemlji. Tudi slovenskemu narodu
so pomagali ohraniti vero, in kdo ve, če ne s
tem tudi narodnost. Naj bo Bog zahvaljen za
vse in naj dá, da se bo tudi čim več sinov
našega naroda v Ignacijevi četi borilo za
Kristusa Kralja in njegove pravice.

† Škof dr. Dionizij Njaradi.

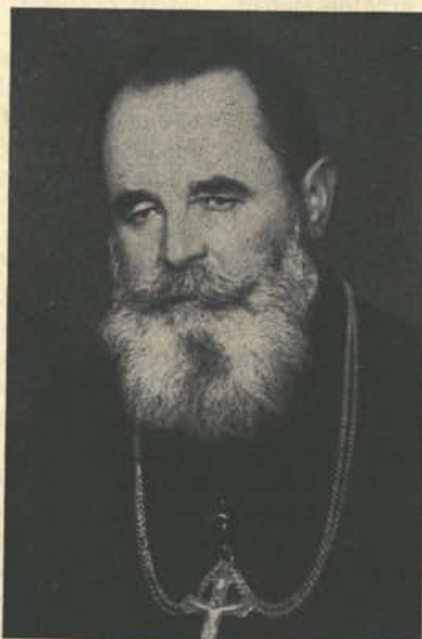
V Jugoslaviji nas je katoličanov blizu šest milijonov. Po večini smo rimskega, 44.608 jih je pa grškega obreda. Ti so raztreseni po vsej Jugoslaviji: nam najbližji so žumberški Hrvatje, »Vlahi«, bolj znane skupine pa so potomci Ukrajincev, naseljeni v časih cesarice Marije Terezije v Bački in Slavoniji, gališki Ukrajinci v Bosni, Romuni v Banatu, nekaj Makedoncev itd. Vsem tem je bil 25 let vladika in pastir dr. Dionizij Njaradi, ki je sredi dela v Mrzlem polju za Gorjanči 14. aprila 1940 nenadoma umrl.

Slovenci za njegovo obsežno delo in sveto življenje na splošno nismo veliko vedeli, čeprav je sam rad prihajal k nam. Videli smo ga lahko na vseh večjih cerkvenih prireditvah, n. pr. ob kongresih, v Ljubljani. Že njegova zunanost: častitljiva brada, kroni podobno škofovsko pokrivalo, veliki črki T podobna škofovska palica i. dr., nam je pričala, da zavzema med jugoslovanskimi škofi posebno mesto. Ni čudno, če si ob takih prilikah iz nepoučenih ust slišal vzklik:

»Glej, glej, tam je pa pravoslaven škof!« Ni bil ne pravoslaven ne starokatoliški, kot so uganili še manj poučeni, marveč katoliški škof grškega obreda. Njegova škofija je bila vsa Jugoslavija, kjer je kaj grkokatoličanov. Že to nam daje slutiti, kako težko težko in veliko je moralo biti njegovo delo, podrobno pa nam to izpričuje njegovo življenje.

Škof Njaradi se je rodil kot sin kmečkih staršev 10. oktobra 1874 v Ruskem Krsturu, narodnem in kulturnem središču nekdanj priseljenih Ukrajincev v Bački. Šolal se je doma, v Vinkovcih in Zagrebu; tam je dovršil tudi modroslovne in bogoslovne študije z doktoratom. Kot duhovnik, posvečen je bil leta 1899, je bil najprej študijski prefekt, nato župnijski upravitelj v Šidu, od leta 1902 do 1914 pa

semeniški ravnatelj in obenem gimnazijski katehet. Po odstopu križevskega vladike Julija Drohobeckega ga je sveta stolica imenovala najprej za apostolskega upravitelja (1914), leta 1920 pa za pravega križevskega vladiko. V škofa je bil posvečen l. 1915 v Rimu. — Njegove zasluge za grškokatoliško škofijo so neprecenljive: na novo je organiziral raztresene žup-

† Škof dr. Dionizij Njaradi.

nije, uredil gmoten položaj svojega duhovništva in semenišča, vpeljal v škofijo vzhodno moško in žensko redovništvo, kot katehet priskrbel moderen katekizem in sijajno urejen liturgičen molitvenik »Gospodu pomolimsja«, ustanovil svetovno znani »Cirilo-metodijski katedralni zbor«, dal svojim vernikom narodnostno-verske časopise, uvedel ljudske misijone, duhovne vaje itd. Ljudstvo ga je izredno ljubilo in ga v otroško vdani ljubezni imenovalo »naš dedo vladika«.

Poleg rednega dela za škofijo je opravljal še polno drugih odličnih služb. V bivši češkoslovaški republiki je moral po svetovni vojski kot

apostolski upravitelj v Prešovu znova organizirati obe tamkajšnji grškokatoliški škofiji.

Podobno nalogo je dobil leta 1938 za samostojno Podkarpatsko Ukrajino, katere žalostna usoda je bila začetek njegovega hiranja. Kot strokovnjaka ga je sveta Stolica poklicala v odbor za reformo vzhodnih bogoslužnih knjig in sestavo novega cerkvenega zakonika vzhodne Cerkve. Kot navdušen borec se je boril za ustanovitev samostojne stolice za vzhodno bogoslovje na zagrebški bogoslovni fakulteti in se kot predavatelj udeleževal kongresov za zedinjenje na Velehradu in v Ljubljani. V zboru jugoslovanskih škofov je užival velik ugled: bil je član ožjega odbora škofovskih konferenc in stalni referent za šolska vprašanja.

Vse to veliko delo je mogel vršiti le po duhu in srcu velik človek. Oboje je bil škof Njaradi v polni meri. Že od staršev je podedoval globoko vernost, posebno pa ljubezen do vzhodnega bogoslužja. Nasilno pomadžarjevanje mu je sicer spremenilo slovansko ime: Miklovševi, a ni mu spremenilo slovanskega srca. Z vsem žarom svoje duše se je boril za zedinjenje svojih ločenih rojakov s katoliško Cerkvijo; zato je bil velik častilec svetega mučenca Jozafata Kuncevića, apostola cerkvene edinosti, in prijatelj metropolita Šeptickega iz Lvova. Za svoje škofovsko geslo si je izbral apostolske besede iz sv. Pavla v pismu Galačanom (6, 14): »Meni pa Bog ne daj, da bi se hvalil, razen s križem našega Gospoda Jezusa Kristusa, s katerim

je meni svet križan in jaz svetu.« To je s svojim življenjem docela tudi potrdil; saj je bil vse življenje kot misijonar in apostol na potu in delu za Kristusa. Da bi pri tem »ne bil sam pogubljen«, se je pridružil kot redovnik najstrožjemu vzhodnemu meniškemu redu studitov. Ko se je leta 1920-21 zdravil v Ljubljani, je rajni nadškof Jeglič rekel sestram o njem: »Ali ste kaj pridne? Ali veste, da imate svetnika v hiši?« In nadškof Jeglič je vedel, kaj je govoril.

V kratkem času zadnjih let smo izgubili z Njaradijem že četrtega velikega škofa. Kar po vrsti odhajajo od nas: Bauer, Jeglič, Gnidovec, Njaradi. Njihova setev rodi še danes obilne sadove! Oni pa se naj nas pri Bogu spominjajo.

Po trpljenju in žrtvah.

Dr. Franc Jaklič.

Prvi dve svetnici, katerima je sedanjí sveti oče Pij XII. prisodil čast oltarja, sta bili redovnica Marija Evfrázija Peltjé (Pelletier) in svetna devica Gema Galgáni. Za svetnici ju je proglasil leta 1940 na praznik vnebohoda, ko gredo misli vernikov za Gospodom v nebesa, v domovanje nebeščanov. Za ta slavnostni dan je bila cerkev svetega Petra v Rimu kar najlepše okrašena. Stebri so bili oblečeni v damast, nešteto luči je razsvetljevalo prednji del cerkve, kjer so bili okoli papeževega prestola zbrani cerkveni dostojanstveniki, na ozaljšanih odrih pa svetni veljaki. Ljudstvo je napolnilo cerkev do zadnjega kotička. Oči vseh so se upirale na visoko dvignjeni sliki obeh svetnic, ubožnega dekleta in skromne redovnice. — Vsak svetnik je od Boga prejel drugačen značaj, drugačne milosti in drugačne naloge; vsak mora na sebi po svoje uresničiti Kristusov vzor. Tudi te dve svetnici sta ga vsaka drugače. Obe sta morali skozi veliko trpljenje iti k svetosti; obe sta šele potem uspeli, ko sta doprinesli mnogo žrtev.

Sveta Marija Evfrázija Peltjé (Pelletier).

Nekoč je ta svetnica rekla: »Nisem imela ne bogastva ne izrednih zmožnosti in sploh ničesar, kar blesti na zunaj. Zmerom sem pa ljubila duše spokornic, ljubila sem jih z vsem srcem.« Iz te njene močne, žrtvujoče se lju-

bezni je zrastle njeno velepomembno delo za dvig padlih deklet, žrtev izkvarjenega sveta, ki jih oropa najdražjega, potem jih pa neusmiljeno zavrže. Imela je nezlomljivo hotenje in tolik organizatorni dar, da je nekdo dejal: »Voditi bi znala célo kraljestvo.«

Po rodu je bila Francozinja, iz pokrajine Vandéje na zahodni francoski obali, rojena leta 1796, ko je po njeni domovini divjala krvava revolucija. Njen oče, sloveč zdravnik in silno dober človek, je komaj ušel ječi in obglavljenju. Oba roditelja sta jo vzgajala v veri in čednosti, vcepljala sta ji smisel za dobrodelnost in požrtvovalnost. Ko je prišla v samostansko vzgojo, ji je rekla redovnica: »Ti boš angel ali pa vrag,« toliko živahnosti, odločnosti in vplivnosti je imela. Ob nekem splošnem izbruhu upornosti je součenke pripravila k pokorščini, ko jih redovnice niso mogle. Mladostna burnost se ji je polagoma poglela, sklenila je postati redovnica in pomagati zdraviti rane, ki jih je Franciji zasekala revolucija. V kateri red bo stopila?

V mestu Turu (Toursu), kjer se je šolala, je nekoč prišla v hišo »sester naše ljube Gospe ljubezni Dobrega pastirja«, ki jih je bil ustanovil sveti Janez Ed (Eudes), znani pospeševalec češčenja najsvetejših src. Po zgledu nebeškega Dobrega pastirja bi naj zablodela dekleta spravljalje na pot poštenja,

takim, ki so v nevarnostih, pa v svojih zavetiščih nudile oporo. Ob izbruhu revolucije so v vsej Franciji imele le sedem takih zavetišč, pa še tista so le borno životarila. Takoj ji je postalo jasno, da bo tukaj njeno življenjsko področje. Kljub vsemu nasprotovanju se je v tem samostanu priglasila za novinko, ko je imela šele 18 let. Bila je bolj majhne postave, zagorele polti, črnolasa in temnoka; z obraza sta ji sevali nedolžnost in odločnost. Kot samostanska novinka je najraje prebirala življenjepise svete Terezije španske, kateri je bila po svoji miselnosti in dejavnosti zelo podobna, in svetega ustanovitelja Janeza Eda, čigar duha se je hotela navzeti. Po storjenih obljubah je postala vzgojiteljica spokornic; njih ponižane in zagrenjene duše so se ji polagoma začele odpirati, ker jim je nudila mnogo ljubezni in potrpljenja. Ni še imela 30 let, ko so jo zaradi njene modre vneme v tej hiši postavili za prednico.

Kmalu je pa sprevidela, da samostani naše ljube Gospe ljubezni ne bodo mogli uspevati, dokler bo zaradi rahle povezanosti vsak navezan le bolj sam nase in dokler jim bo tako manjkalo sposobnih prednic. Razmišljala je, kako bi bilo treba redovno družbo preosnovati. Leta 1828 je v Anžéru (Angersu) postavila nov samostan in ga je čez tri leta prišla sama voditi. Postal naj bi zibelka njene preosnove, zato ga je vodila po svojih zamislih. Pokazale so se pa nepopisne težave. Tako se je vse odvrnilo od nje, da je samostan živel v veliki bedi; večkrat so samo poparjene in nezabeljene koprive prišle na mizo. Duhovno življenje v hiši je pa bilo brez graje. Iz neumevanja, pa tudi iz zavisti so jo mnogi črnili kot nepreudarno novotarko in jo grdo obrekovali. Trinajst škofov, prežetih z napačno miselnostjo tedanje Francije, jo je tožilo v Rim. Ona je pa ponižno, mirno, modro in spoštljivo odgovarjala, pojasnjevala in prosila, trdno zaupajoč v Boga. Čakala je, da sveta Stolica odobri njeno redovno preosnovo, kakor je bila zaprosila. Njeno zaupanje ni bilo osramočeno: leta 1835 je to odobrenje prišlo, in sicer ne samo za Francijo, kakor je bila prosila, marveč za vse dežele. Tako je nastala nova kongregacija naše ljube Gospe ljubezni Dobrega pastirja. V posebnih oddelkih delajo in se vzgajajo dekleta, ki so zamejala grešni svet s tem domovanjem dušnega miru. Imenujejo se »spokornice«. V drugih

oddelkih so mlajše »varovanke«, ki se še niso bile izgubile, a v domači vzgoji niso uspevale. V posebnem oddelku pa molijo in delajo »magdalenke«, pač najlepša pridobitev Dobrega pastirja; to so redovnice, ki so prišle iz vrst spokornic. Marija Evfrazija Peltjé je postala vrhovna predstojnica nove redovne družbe. Polagoma je k svojim ustanovam dodajala še sirotišnice, jetnišnice za kaznenke in druge take zavode. Z duhovnikom Olviersom je osnovala družbo za odkupovanje zamorskih suženj.

Bog je pa tudi zanjo hotel, da šele s trpljenjem in žrtvami izprosi uspeha svoji redovni družbi. Trle so jo razne bolezni, mučni dvomi in dušna zapuščena. Skoro vsak nov samostan je pomenil zanjo nov, težak križ. Že to je komaj nosila, pa si je nakladala tudi radovoljne odpovedi. Hotela se je izničiti za Boga in za duše. Umrla je v 72. letu starosti dne 24. aprila 1863, tri mesece pozneje ko naš Baraga. Ob njeni smrti je njena kongregacija štela 111 samostanov z zavetiščmi, in sicer ne le po raznih deželah Evrope, ampak tudi po Ameriki, Aziji in Avstraliji. Do danes se je to število že potrojilo. Več ko štiri milijone oseb je do sedaj delovalo pri njenih ustanovah ali pa uživalo njihove sadove. To veliko reševalko duš je ena njenih duhovnih hčera označila z besedami: »Če bi bili slišali našo mater, bi hiteli do kraja zemlje reševati tudi le eno samo dušo.«

Njen smrtni dan 24. aprila bo tudi njen spominski dan v Cerkvi.

Sveta Gema Galgáni.

To je prva svetnica, ki je umrla v 20. stoletju. Bila je posebna ljubljena božja in je imela izredno mistično (milostno) življenje, ki je kar najzanesljiveje preiskano. Današnji svet, tudi znanstveni, tako rad zanikava vse, kar presega naše čute, zlasti vse nadnaravno; čudovito življenje tega dekleta pa mu iznova kliče v zavest, da poleg naravnega biva še vse lepši nadnaravni svet. Bila je res biser, kar pomeni njeno ime Gema (ital. Džema).

Bila je Italijanka iz vasi Kamiljano (Cammigliano), ki leži sredi vinogradov in oljčnih nasadov blizu mesta Luke (Lucca) na severozahodni italijanski obali. Rodila se je leta 1878. Oče je imel tam majhno lekarno, a se je zaradi šolanja otrok preselil v Luko. Mati je bila nenavadno krepostna gospa, ki je proti

Sveta Gema Galgáni.

tedanji splošni miselnosti hodila vsak dan k svetemu obhajilu. Bolehala je za jetiko, zato je nekaj otrok pošiljala k dvema gospema v vzgojo. Gema, četrti izmed otrok, je bila razumna in živahna, a se je že kot prav majhna deklica znala čudovito brzdati in obvladati; privzgojila si je skoro neomajno dušno mirnost. Vztrajno se je vadila v molčanju. Doma in pri gospeh vzgojiteljicah je bila vestno pokorna, do bratcev in sestic ljubeča, skrbno se je varovala vsega, kar bi utegnilo škodovati njeni nedolžnosti. Mati ji je privzgojila ljubezen in vnemo za molitev. Lepo jo je pripravila tudi za sveto birmo. Tisti dan, imela je šele sedem let, je Gema prvič slišala nadnaravni notranji glas: Bog jo je pozval, naj mu daruje svojo ljubljeno mater. Deklica je pristala na to velikansko žrtev, mati je res kmalu nato umrla. Gemi so poslej vselej solzé zalile oči, kadar se je spomnila matere. Šolala se je pri redovnicah. V svojem devetem letu je silno zahrepenela po svetem obhajilu ter tako dolgo prosila, da so ji ga dovolili. Neizbrisen vtis so napravile nanjo besede duhovnika, ki jo je pripravil za prvo sveto obhajilo: »Kdor uživa Jezusa, bo deležen njegovega življenja.« Zaživeti Jezusovo življenje! Sveto obhajilo je prejemale sprva po trikrat na teden, pozneje pa vsak dan, če je le količkaj mogla. Po svetem obhajilu se je vselej dolgo zahvaljevala in potem še molila pred svetim Rešnjim Telesom. Tudi med dnevom so bile njene misli pri evharističnem Jezusu ali je pa premišljevala njegovo trpljenje. Zvečer je šla k večericam, pa tudi podnevi je rada pohitela pred

tabernakelj, kamor jo je vlekla tajna sila; od ljubezni se je tam včasih celo onesvestila. Tudi ponoči je vstajala k molitvi. Pred vsakim prvim petkom je pobožno opravljala »sveto uro«. Pristrčno je ljubila tudi Mater božjo; mesec majnik je bil zanjo vselej mesec posebne pobožnosti in posebnih milosti.

Njeno mistično življenje, ki se je bilo začelo na dan svete birme, je vedno bolj rastlo. Imela je zamaknjenja in prikazni, Jezus ji je razodeval skrite in prihodnje reči. Svojega anđela varuha je v dolgih zamaknjenjih gledala v vidni podobi zraven sebe in se prijateljsko pogovarjala z njim.

Ko se je nehala šolati, je pomagala doma pri gospodinjstvu in pri vzgoji svojih mlajših bratcev in sestic. Bog je pa hotel presekat še tiste rahle vezi, ki so jo priklepale na svet, in jo imeti popolnoma zase. Brat, s katerim sta si bila posebno prijatelja, je umrl, ko se je že pripravil za mašništvo. Oče je izgubil skoro vse imetje, kmalu nato je zbolel in umrl. Za osirotele otroke je morala teta prositi po hišah, dokler jih niso nekaj vzeli sorodniki. Tudi Gema je nevarno zbolela. Imela je silne bolečine v glavi in v hrbtu, skrivila se ji je hrbtenica; vnela se ji je tudi možganska mrena, nakar je popolnoma oglušela, vsi udi so ji ohromeli. Dobila je sušico v hrbtenici. Strašno je trpela na telesu; težko ji je bilo tudi to, ker je bila spričo revščine drugim v breme. Vendar je bila njena duša napolnjena z veselo hvaležnostjo, da sme trpeti z Jezusom. Ko je ležala že več kakor eno leto, je dobila v roke življenjepisa Gabriela Pozentija od Žalostne Matere božje, ki pa takrat še ni bil prištet med svetnike. Ker se je bil zbal mladostnih nevarnosti, je stopil v strogi red pasionistov, ki posebno častijo Jezusovo trpljenje, in je umrl, ko še ni bil izpolnil 24 let. Prikazal se je bolni Gemi in potem z njo opravljal devetdnevnicu v čast Jezusovemu Srcu. Ko se ji je nato prikazal tudi Jezus, je bila hipno ozdravljena. Želela je stopiti v kakšen red in je tudi nekolikokrat že prosila, pa so jo zaradi bolehnosti povsod odklonili. Bog je hotel, da živi med svetom, mu daje lep zgled in je zanj neprestana žrtev. S privoljenjem svojega spovednika se je pa vzlic temu zaobljubila za radovoljno uboštvo, vedno devištvo, pokorščino duhovnemu vodniku in za vedno stremljenje po krščanski po-

polnosti. Vsakega snubca je na kratko odslovila. Po dvajsetem letu so se ji mistična stanja še bolj množila, skoro ga ni bilo dneva brez njih. Zvečer pred praznikom Jezusovega Srca leta 1899 so jo zadeli žarki iz Jezusovih ran, kakor nekoč svetega Frančiška Asiškega, in ji pustili rane, ki so se ji potem celi dve leti redno obnavljale, od četrtega zvečer pa do petka popoldne. Tako so jo skelele in bolele, da je roke krčevito stiskala; iz njih ji je obilo tekla kri. Ob petkih je bila nato tri ure kakor mrtva. Potem so ji pa rane skoro popolnoma izginile. Doživljala je tudi Jezusove dušne muke v Getsemani, njegovo bičanje in kronanje s trnjem in je nosila vidne sledove tudi teh bolečin. Na rami se ji je obnavljala Jezusova rana, ki mu jo je bil povzročil križ, ko ga je nesel; tako jo je bolela, da se je morala pri hoji držati po strani. Pa se ji je vse to njeno trpljenje zdelo še premajhno za ljubezen božjo; Odrešeniku je klicala: »Žgi in uživaj me!« Veliko je premolila za spreobrnjenje grešnikov; pri nekaterih je Bog jasno pokazal, da jim je ona izprosila spreobrnjenje. Sveto obhajilo je bilo višek njenega duhovnega življenja; tudi ko je imela rane, ga ni hotela opustiti, z največjo muko se je vlekla v cerkev. Med zahvalo se je redno zamaknila in negibno klečala, neobčutljiva za ta svet, gledajoč proti nebu. Prav tako ji je bilo, kadar je klečala pred svetim Rešnjim Telesom. Misel, da bo drugo jutro že zopet prejela sveto obhajilo, jo je popoldne in zvečer napolnjevala s tolikimi radostmi, da ni mogla govoriti; spovednik ji je moral te misli prepovedati. Svoja mistična stanja je pred zvedavostjo svojih domačih, pa tudi drugih ljudi kar najskrbneje prikrivala.

Ko je njen dotedanji spovednik Volpi postal škof, ji je poslal Bog za duhovnega vodnika izobraženega in svetniškega pasionista o. Germana. Skrbno je zbiral dokaze za pristnost njenih mističnih stanj, ki so pa tudi s prisego mnogih prič nedvomno potrjena. Ker je videl, da o njih laže piše kakor govori, ji je velel opisati njeno duhovno življenje. Popisala ga je z otroško iskrenostjo, preproščino in ponižnostjo, v lepem, klenem in živahnem slogu, približno na sto straneh. Ta lastni življenjepis priča, da je imela vse vrste mističnih milosti, do njihovega vrha, do tako imenovane »mistične poroke«. Priča pa tudi o strahotnem dušnem in telesnem trpinčenju,

ki so ji ga po božjem dopuščanju prizadevali duhovi teme.

Zadnja štiri leta je sv. Gema preživela pri ugledni in pobožni gospodični Ceciliji Džanini (Giannini), ki jo je vzela za svojo. Bila ji je res druga mati. Gema je pri njej opravljala lažja hišna dela in pomagala pri vzgoji njenih nečakov in nečakinj. Vsem je bila kar najlepši zgled ponižnosti in skromnosti, krotkosti in vesele uslužnosti; ogibala se je brezdolja in zločnosti, ljubila je tudi učenje.

O binkoštih leta 1902 je Zveličarju ponudila svoje življenje kot spravno žrtev za grehe človeštva. Jezus je sprejel ta pravni dar, poslej so se ji križi kar grmadili. Hudo je obolela, vendar je na povelje svojega duhovnega vodnika molila za zdravje in ga po nekaj dneh tudi dobila. Jeseni je pa zbolela za jetiko; udrla se ji je kri, vidno je pešala. Da bi se družina Džaninijinega brata, med katero je živela, ne nalezla bolezní, se je morala preseliti v sosedno hišo. Tam se je čutila

Papežev legat, kardinal Avg. Hlond in predsednik kongresa Kristusa Kralja, škof dr. Rožman, se pozdravljata.

zelo zapuščeno. Tudi Gospod ji je odtegnil skoro vso notranjo tolažbo in mnoge mistične milosti, celó možnost svetega obhajila. Zli duhovi so jo še posebno nadlegovali, mučili in sramotili. Družinsko imetje se je prav takrat podiralo do tal, upniki so hodili s terjatvami, katerih seveda ni mogla poravnati. Pa je vse voljno nosila.

Veliki teden naslednjega leta 1903 je posebno boleče doživljala Jezusovo trpljenje. Veliki četrtek je zadnjič prejela sveto obhajilo ter se potem globoko zamaknila. Veliki petek je bila z Zveličarjem duhovno pribita na križ, njene dušne in telesne bolečine so dosegle svoj višek. Veliko soboto so jo deli

v sveto olje. Ob eni popoldne je pa izdihnila, naslonjena na prijateljico, eno izmed Džaninijevih deklet. Dopolnila je komaj 25 let. Smehljaj sreče ji je obrobljal mrtve ustnice.

Položili so jo v dragoceno grobnico. Na splošno željo so po dveh tednih pregledali njeno truplo. Že se je začelo razkrajati, le srce je bilo popolnoma sveže; ko so ga zdravniki načeli, se je iz njega ulila sveža kri.

Sloves njenega izrednega življenja se je kmalu začel širiti po svetu. Na njeno priprošnjo je Bog obilno delil dušne in telesne dobrote.

Tudi njen spomin bo Cerkev obhajala na njen smrti dan 11. aprila.

Sodobna vojna sredstva.

Mirko Adlešič.

Nobelovim¹ izumom dinamita (1867) in brezdimnega smodnika (1888) so hitro sledili izumi novih izstrelkov in novega orožja. Izmed orožja je treba zlasti omeniti strojno puško ali strojnico, izum ameriškega inženirja Maxima, ki pri pritisku na konec kolenastega vzvoda neprestano in povsem samodelno bruha iz sebe izstrelke. Pri strojnici vrže pritisk vplinjenelega smodnika takoj potem, ko je izstrelil kroglo, tulec naboja iz konca cevi, nabaše v cev nov naboj in ga izstrelil. Vse to delo pa opravi v trenutku. Sodobne strojnice izstrele namreč v minuti 500 do 600 strelcev. Ni čuda torej, da so strojnice v precejšnji meri spremenile vojskovanje. Saj morejo trije vojaki z eno samo dobro strojnico doseči marsikdaj boljši uspeh ko cela četa s svojimi puškami. Vrh tega pa sorazmerno majhno strojnico sovražnik le težko zadene. Lahke strojnice tehtajo okoli 16 kilogramov. Z njimi obstreljujejo na zemlji največ 1500 metrov, v zraku pa največ 1000 metrov oddaljene cilje. Za daljave do največ 3500 metrov uporabljajo težke strojnice, katerih izstrelki imajo premer (kaliber) do dveh centimetrov. V večjih oklopnih avtomobilih in v tankih pa naletimo celó na težke strojnice z dva in pol centimetra debelimi izstrelki. Te težke strojnice raz-

mečejo v minuti največ 300 strelcev. Ker pa so izstrelki 15 dekaigramov težki in imajo v sebi povrh še razstrelivo, je z njimi mogoče uspešno obstreljevati celó 5000 do 6000 metrov oddaljene cilje. H koncu je treba omeniti še pravo »strojno puško«, ki ji streže en sam vojak. Le-ta tehta 5 do 6 kilogramov in omogoči strelcu v dveh do treh sekundah izstreliti okrog 30 nabojev. Tudi topovi letal, manjših ladij in sedemdeset ali več ton težkih tankov imajo strojnicam podoben ustroj, ki jim omogoča v minuti izstreliti 200 ali še nekaj več v premeru do 5 centimetrov debelih nabojev. Strojne puške in samodelni topovi so plod našega stoletja.

Ogledati si moramo še sodobne topove. Cevi topov so danes zgrajene iz posebno skrbno izdelanega jekla, ki ni le izredno trdo in težko taljivo, temveč tudi kolikor mogoče prožno. Topovske cevi morajo namreč vzdržati pritisk nekaj tisoč kilogramov na vsak kvadratni centimeter. Tako močnega pritiska iz enega samega kosa ulita cev, pa naj jo pozneje še tako kujejo in kalé, ne vzdrži. Zato prevlečejo notranjo topovsko cev ali s posebnimi jeklenimi obroči ali z novo, širšo cevjo. Ker namesto obroče (ali cevi) v močno segreti stanju, le-ti po ohladitvi izredno močno pritiskajo na notranjo cev. Dasi je tako zgrajen top najbolj odporen, so vendarle med svetovno vojsko izdelovali topovske cevi po večini na ta način, da so v širšo cev z močnimi

¹ Alfred Nobel (1833—1896), sloviti švedski kemik, ustanovitelj Nobelove ustanove, ki od leta 1901 dalje podeljuje znamenite nagrade za literaturo, fiziko, kemijo, medicino in — mirovna prizadevanja.

stiskalnicami potisnili ožjo. Tako se jim je namreč posrečilo naglo in preprosto obnoviti izrabljene in zato neuporabne topovske cevi. Tako obnavljanje je nujno potrebno. Kajti cev običajnega poljskega topa se že po 15.000 streljih, možnarja s premerom 10 centimetrov pa po 10.000 streljih tako močno izrabi, da je uspešno streljanje odvisno le še od srečnega naključja. Pri topovih in možnarjih z večjimi premeri so števila možnih izstrelkov seveda mnogo manjša.

Oglejmo si še dolžino topovskih cevi. Pri navadnih poljskih in poljskih daljnometnih topovih je dolžina cevi petindvajset do petintridesetkrat večja od notranjih premerov cevi. Tako je dolžina cevi navadnega poljskega topa 2,10 metra, to je petindvajsetkrat 7,5 centimetra. Havbice ali možnarji, ki mečejo precej težke izstrelke v bolj bližnje cilje, imajo le dvanajst do osemnajstkrat večjo dolžino od notranjega premera. Vse drugače so zgrajeni daljnometni topovi, med katere prištevamo skoraj vse ladijske topove. Pri njih doseže cev štiridesetkratnik do petdesetkratnik notranjega premera. Tako ima ladijski top s premerom 15 centimetrov 7 do 8 metrov dolgo cev, top s premerom 30 centimetrov pa 13 do 16 metrov dolgo.

Za oceno zmogljivosti modernih topov je potrebno vedeti, kako daleč topovi nesó in kako težki so njihovi izstrelki. Probojnost izstrelkov je sicer tudi važna; vendar se ta celó pri istem topu tako razlikuje, da jo je težko natančno ugotoviti. Vseh teh podatkov za posamezne vrste topov v okviru tega kratkega pregleda ni mogoče naštet. Da pa bomo navzlic temu dobili primerno predstavo o učinkovitosti daljnometnih, to se pravi najbolj zmogljivih topov, hočemo поблиže očrtati »dolgega Henrika«¹, s katerim so Nemci leta 1918 blizu francoskega mesta Laona (izg. Lana) streljali na 120 km oddaljeni Pariz. Cevi teh topov so bile 34 metrov dolge. Izstrelki so tehtali 100 kilogramov. Bili so pol metra dolgi, približno četrť metra debeli in so imeli v sebi 10 kilogramov najučinkovitejše eksplozivne tvarine. Ker zračni tokovi in vlaga izstrelke močno odklanjajo, je treba izstrelke daljnometnih topov izstreliti tako, da ostanejo čim

dlje v mirnem in suhem nadoblačju ali stratosferi. Zato so s pravkar omenjenim topom poslali izstrelke s hitrostjo 1500 metrov v sekundi v kotu okoli petdeset stopinj navzgor. Začetna hitrost se je zaradi upora v zraku v 35 sekundah zmanjšala na 1050 metrov v sekundi, v 82 sekundah, to je po času, ko je prišel izstrelak v najvišjo lego 40 kilometrov nad zemeljsko površje, je znašala njegova hitrost le še 800 metrov v sekundi, po 184 sekundah, ko je priletel v sredo velemesta, pa nekaj manj ko 700 metrov v sekundi, ali v običajni označbi hitrosti povedano: okoli 2500 kilometrov na uro. — Gradnja daljnometnih topov je po svetovni vojni zelo napredovala. Tako imajo danes nekatere države celó topove, ki izstrelje granate 150 kilometrov daleč.

Mnogo bolj ko dolgo naštevanje nas o sestavi in učinkovitosti daljnometnih topov pouči pričujoča razpredelnica. Iz nje namreč ne razberemo le dolžine in teže, ki jo ima cev določenega premera, temveč tudi težo izstrelka in za izstrelitev potrebnega smodnika, hitrost in zmogljivost izstrelka in naposled hitrost streljanja.

Premer (kaliber) cevi	7,5 cm	15 cm	30,5 cm	40,64 cm
Dolžina cevi	3,9 m	7,8 m	16 m	21 m
Teža cevi	850 kg	5600 kg	44000 kg	104000 kg
Teža izstrelka	5,8 kg	46 kg	390 kg	920 kg
Teža porabljenega smodnika	1,6 kg	18,9 kg	143 kg	339 kg
Hitrost, s katero zapušča izstrelak cev	940m/sek	940m/sek	900m/sek	900m/sek
Debelina jeklene plošče, ki jo izstrelak v bližini cevi prebije	23 cm	50 cm	100 cm	136 cm
Število strelv v minuti	25	10	3	1

Iz te razpredelnice razberemo, da je za dvakrat bolj probojen izstrelak potrebna topovska cev z dvakrat večjim premerom. Za tako cev primerni izstrelki pa so sedemkrat do osemkrat težji. Spričo tega je razumljivo, da je še vedno bolj upoštevan majhen ko velik top. Kajti pomisliti je treba, da more na primer isto tovorno vozilo sprejeti nase ali 500 nabojev s premerom 7,5 centimetrov ali 55 nabojev s premerom 15 centimetrov ali 7 nabojev s premerom 30 centimetrov ali 3 naboje s premerom 40 centimetrov. Uporabe večjih

¹ Običajno zamenjujejo dolgega Henrika z debelo Berto, to je z 42-centimetrskim možnarjem, ki izstrelki okoli tona teže izstrelke največ 15 kilogramov daleč.

izstrelkov torej ne ovira le njih cena, temveč tudi njih teža. Naj omenimo, da veljajo podobni zaključki tudi glede letalskih bomb.

O merilnih pripravah topov, o risih v prevrtinah, ki dajejo izstrelkom potrebni zavoj ali vrtež, o različnih neprodušnih zaklepih na dnu cevi ali na tako imenovanem nabojišču, o nosilih ali lafetah in naposled o 3 do 6 milimetrov debelih jeklenih varovalnih zaslonih in o mnogih potrebnih, a manj nevarnih delih modernih topov je spričo mnogoličnosti sodobnih vojnoindustrijskih izdelkov nemogoče v nekaj stavkih kaj prida povedati. Zato naj se omejimo samo na nekaj podrobnosti o izstrelkih. Osnovna zahteva današnje vojske je neizmerna množina streliva. Zaradi zapore mejá v času sovražnosti mora vsaka država med vojsko izdelovati strelivo iz domačih surovin. Zato države, ki takih surovin in tovarn za njihovo predelovanje nimajo, brez tuje pomoči ne vzdrže daljšega vojskovanja.

Najvažnejši izstrelki so granate, šrapneli, bombe, mine in torpeda. Granate so topovski izstrelki z debelim oklepom iz najtršega jekla. Napolnjene so z eksplozivno tvarino. Eksplozijo razstreliva v granati povzroči poseben vžigalec šele tedaj, ko je granata že zapustila topovsko cev. Namen granate je dvojen. Ali naj z delci, ki nastanejo pri eksploziji, ubije čim več vojakov, ali pa naj s svojim jeklenim oklepom čim globlje prodre v sovražnikove utrdbe in jih nato razžene. Od granat se razlikujejo šrapneli po tankih stenah in po tem, da škrope ali prše iz razpočenega šrapnela posebne svinčene kroglice, od granate pa se razlete le jekleni delci razpočene stene. Ker je učinek šrapnela mnogo manjši od granate, ga le redko uporabljajo. K pravkar naštetim izstrelkom je treba omeniti še zažigalne in svetilne izstrelke. V zažigalnih izstrelkih je poleg malo smodnika precej fosforja ali tako imenovane termitne zmesi, to je zmesi alumi-

Zborovanje na kongresu Kristusa Kralja v Unionu. Spredaj cerkveni dostojanstveniki; prva vrsta: nadškof Stepinac (Zagreb), apostolski prefekt Čeng (Kitajska), Bosar (Beaussard, Pariz), škofje: Camozzo (Reka), Burić (Senj), Aksamović (Djakovo), Bonefačić (Split), Nutti (Egipt); druga vrsta: nadškof Felice (apostolski nuncij, Beograd), škofje: Kurtev (Sofija), Tomažič (Maribor), Goral (Lublin), Mišič (Mostar), Garić (Banjaluka).

nija v prahu in železovega oksida (rje). Smodnik razžene izstrelkove stene in vžge fosfor ali termitno zmes. V svetilnih izstrelkih je majhna množina razstreliva, ki v določeni višini zdrobi zunanji oklep izstrelka. Pri tem se iz njegove notranjščine sprosti majhno padalo, ki nosi počasi izgorevajočo in močno svetečo zmes. Kakor je bilo že rečeno, ima vsak izstrelak v sebi vžigalec. Njegovo delo je različno. Pri nekaterih izstrelkih vžge razstrelilno zmes, še preden doseže izstrelak svoj cilj, pri drugih takoj ob udarcu na tuje telo ali celó del sekunde pozneje. Mine so 3 do 100 kilogramov težki izstrelki s šibkimi stenami, vžigalcem in obilnim razstrelivom. Mečejo jih s posebnimi kratkocevnimi metalci skoraj navpično navzgor. Mina deluje najbolj takrat, ko pade v odprte sovražne postojanke. Zračni pritisk, ki nastane pri njeni eksploziji, močno poškoduje zasilna zatočišča ali odprte jarke. Razen letečih min uporabljajo tudi v zemljo zakopane mine. Mino postavijo na dno položne jame ter jo pokrijejo z desko, ki se dotika vžigača. Nato desko lepo pokrijejo s kamenjem, prstjo in travo. Ko stopi vojak na desko, se ta vda, pritisne na vžigač in mino razžene.

Mine ne poškodujejo le vojakov, temveč s pokom tudi opozoré na sovražnika.

Najvažnejše sredstvo sodobne napadalne vojske so motorizirana in s primernimi oklepi opremljena vozila, zlasti oklopni bojni vozovi ali t a n k i (izg. tenki). Ker je glavno gonilno sredstvo teh vozil nafta ali iz nje dobljen bencin, nam postane razumljiva krilatica vojskovodje Focha, da je nafta za zmago prav tako potrebna kakor kri. Niti malo niso podobni trojanskemu konju, v katerem so se stari Grki vtihotapili v nezavzemljivo trdnjavo Trojo — tanki so izum našega stoletja. Izumili so ga angleški tehniki in vojaški strokovnjaki v prvih letih svetovne vojne. V boju so jih preskusili prvič sredi septembra leta 1916 v bitki ob reki Sommi. Leto pozneje so imeli Angleži že toliko teh napadalnih oklopnih voz, da so hkrati napadli s 378 vozmi. Za tank je poleg že desetletja starega in s pridom uporabljenega oklepa značilen pogon na trak ali gosenico. Prav ta trak, ki se vrti okoli dveh večjih koles in ki ga k tlom pritiska tudi do 6 vmesnih manjših koles, je prilagodil tank kaj različno oblikovanemu površju. Zakaj tank skoraj ne pozna ovir. Dva metra

globoke struge rek, tri metre široke jarke, meter visoke železne ovire, posamez stoječa srednje debela drevesa, pol metra debele zidove, žične ovire — vse to preskoči, podere ali pomandra. Vrh tega pa se more spenjati še po skalnatih, peščenih ali primerno utrjenih gozdnatih strminah do 45° nagiba. Hitrost tankov je precejšnja: 25 do 70 kilometrov v uri. Daljave, ki jih prehodijo, ne da bi jim pošla zaloga tekočega pogonskega sredstva, so precejšnje in znašajo 150 do 400 kilometrov. Da jim za take daljave potrebne velikanske množine pogonskega sredstva ne delajo ovir, prevažajo le-to v oklopnih ročkah, ki jih takoj, ko se izpraznijo, vržejo iz vozila.

Udarčna sila tankov se veča z njihovo težo, ki znaša za lahke tanke 3 do 12, za srednje težke 12 do 18 in za težke 20 do 100 ton. Lahke tanke imenujemo »samice« ali »samce«. Razlika med njima je v tem, da je prva obo-rožena z eno samo strojnico, drugi pa z enim samim majhnim topom. Srednje težki tanki imajo v poseben oklopni stolp vgrajen top, spredaj in zadaj pa še 3 do 5 strojnic. Težki tanki imajo 1 do 3 topove, izmed katerih ima vsaj eden premer 6 do 8 cm, in 6 do 12 strojnic. Tu je treba omeniti, da je pri srednje težkih in težkih tankih vsaj ena izmed strojnic namenjena letalski obrambi. Bojni vozovi bi ne bili »ladje na kopnem«, ko ne bi imeli

Kardinal Verdier, apostol novodobnega Pariza, ki je 9. aprila 1940 umrl.

vseh tistih priprav za opazovanje, merjenje razdalj in sporazumevanje, ki jih najdemo na bojnih ladajah.

Sprva so oklepi obranili tank le pred izstrelki pušk in strojnic. Najnovejši tanki so s svojimi 14 do 25 milimetrov debelimi oklepi iz posebno trdega jekla mnogo bolj odporni. Zato njihovim najpomembnejšim delom niti izstrelki protitankovskih topov ne morejo napraviti večje škode. Pravilno opremljen tank vozi s seboj precej municije: za vsako strojnico 3000 do 5000, za vsak top 100 do 500

nabojev. Posadka tankov šteje glede na velikost tanka 2 do 15 mož. Majhni tanki, ki jim streže en sam vojak, se namreč niso obnesli.

Izmed ostalih oklopnih vozil je treba omeniti nagle oklopne avtomobile za obstreljevanje letal, za opazovanje sovražnih postojank in za zaščito čet pri pohodu na bojišče. Nekateri izmed oklopnih avtomobilov so hkrati zasilni motorni čolni. Oklepi pravkar navedenih vozil so 4 do 10 milimetrov debeli. Oboroženi so z 1 ali 2 strojnicama. Le redko nadomešča eno izmed strojnic lahek top.

Kongres Kristusa Kralja

v Ljubljani od 25. do 30. julija 1939.

Janez Kalan.

To je bil pač najznamenitejši dogodek v letu 1939 na Slovenskem. Vreden je, da se še enkrat ozremo nanj.

Ljubljana je imela že veliko raznih shodov in kongresov. Višek vsega, kar smo si mogli želeti lepega in velikega na naših tleh, je bil evharistični kongres leta 1935.

Štiri leta za tem pa spet drug kongres velikega obsega!

Nekateri so se ga bolj bali, kakor pa se ga veselili.

Glavno vprašanje pa je bilo: Ali bomo to zmogli? Mali in ubogi slovenski narod naj sam nosi breme mednarodnega kongresa, ki bi ga prav za prav morali vzeti na rame vsi katoliški narodi! Brez denarja pa se ne dá narediti nič, tudi kongres ne.

Najhujše pa je bilo to: Ves čas pripravljanja na kongres se je pripravljala silna svetovna nevihta. In čim bliže smo bili kongresu, tem bolj so se zbirali in zgoščevali politični oblaki nad našimi glavami. Vsak dan smo se bali, kdaj se iz teh oblakov zabliska in zagrmí ter se ulije na nas ploha, ki bo vse zalila, porušila in odnesla s seboj. Ali bodo v takih razmerah mogli tujci priti? Kdo bo šel v taki negotovosti od doma? Saj če se vojska začne, ne bodo niti domov mogli.

Razen tega še polno drugih ovir. Kakor nalašč so se nagrmadile to leto vse mogoče druge večje in manjše prireditve ravno pred kongresom in po njem. Velik kmečki tabor, fantovski tabor tu, fantovski tabor tam, štirinajst dni potem pa mednarodni gasilski

kongres! Seveda, vse je bilo že prej določeno in nihče ni mogel in hotel odnehati.

In koliko še drugih težav, da je nemogoče vse naštetí! Zraven so še strašili, da bo ob kongresu grozna vročina, da se bomo kopali v potu in zijali od vročine. Saj bi ne bilo čudno: o svetem Jakobu! Kdo bo v takem v zaduhli dvorani sedel in govore poslušal? Kdo v žgočem soncu na Stadionu vztrajal?

Take in še druge težave in ovire so se kopičile in nakopičile na pot do kongresa. Svetoven kongres pripraviti v najugodnejših okoliščinah je že težko. Kaj šele v tako neugodnih, kot so bile! Priprave so se vršile tudi nekoliko prepočasi in s premajhnim zanosom. Ko bi bil kongres vsaj tri mesce ali vsaj tri tedne pozneje, bi se bilo lahko vse boljše pripravilo. Čutili smo: nismo še zadostno pripravljene, a koledar nam je povedal, da je 25. julij tu. Tujci so že prihajali. Treba je bilo začeti!

V takih skrbeh in bolečinah se je rodil kongres Kristusa Kralja.

No, in kako je bilo?

Vsesplošna zadovoljnost, vse polno hvale. Le en glas se je slišal: Kongres se je izvršil sijajno! Domačini vsi veseli, tujci vsi začudeni. Niso mogli prehvaliti. Četrtrinska vozna je bila po mnogih prošnjah in dreganju končno dovoljena dober teden pred kongresom. Ravno toliko, da so ljudje še mogli zvedeti zanjo, kar je udeležbo seveda zelo povečalo. Vreme tako, da si nismo mogli boljšega želeti. Nobenega dežja, a tudi nič hude vročine, ka-

Kardinal legat Avgust Hlond na Stadionu.

kršne bi bilo res pričakovati zadnje dni julija. Svetega Jakoba dan dopoldne, ki velja za višek poletja in vročine, je bil tak naliv z vetrom, da je bilo kar mraz. Po gorah je padel sneg. To je ozračje očistilo in ohladilo, pometlo z oblaki in kakor nalašč pripravilo za kongres. Popoldne, ko smo hiteli v stolnico k začetku kongresa, je bilo lepo vedro. In naše verno ljudstvo se je tudi do skrajnosti potrudilo, napelo vse moči, da je kongres denarno podprlo in omogočilo. Finančni odsek je pač neprestano navijal svoje strune: Dajte! Dajte še! In še in še in še! In res, ljudje so dali. Morebiti so malo godrnjali, a vendar dali. Po dinarjih. Da bi vi vedeli, koliko je pri taki stvari stroškov! Stroškov, na katere nihče ne misli. Na primer: treba je najeti in dobro plačati stražo za več dni, ki čuva, da hudobni ljudje mlajev ne podero in električne napeljave ne pretrgajo. In koliko takega!

In kako smo kongres še ravno pravočasno spravili pod streho. Zadnji trenutek! En mesec pozneje bi bil kongres prepozen. Zabliskalo se je, treščilo in ulila se je ploha: nova vojska.

Tujcev bi bilo pač veliko več, ko bi ne bil pretel mednarodni vihar vojske. Bilo je napovedanih toliko, da bi jih Ljubljana ne bila mogla spraviti pod streho. Iskali smo stanovanj v ljubljanski okolici tja do Kranja. Ali čim bolj se je bližal čas kongresa, tem večja je postajala napetost in negotovost, tembolj je priglašencem srce upadalo in začeli so odpovedovati drug za drugim.

Kljub vsemu temu pa je bilo inozemcev čedno število, tako da je imel kongres res mednarodno lice. Govorniki na zborovanju so bili večinoma tujci: trije Francozi, dva Italijana, dva Nemca, dva Poljaka, dva Madžara, en Čeh, en Hrvat, en Luksenburžan, en Švicar, en Španec. Zastopanih pa je bilo dvajset narodov in držav. Razen imenovanih še dežele: Slovaška, Romunska, Finska, Alzacija, Belgija, Litavska, Nizozemska, Egipt, Amerika, Kitajska. Toliko tujcev Ljubljana še ni videla v svojih zidovih.

Ob sklepu kongresa, v nedeljo popoldne, so na Stadionu s tribune zastopniki teh narodov — šestnajst se jih je oglasilo — vsak v svojem jeziku slovesno izrekli Kristusu Kralju zvestobo in zagotavljali, da hočejo vsi z združenimi močmi kakor en mož delati za njegovo kraljestvo na zemlji.

Tri dni, v sredo, četrtek in petek, 26., 27. in 28. julija, so bila v veliki dvorani Uniona učena predavanja v raznih jezikih, kako razširiti, poglobiti in utrditi kraljestvo Kristusovo na zemlji. »Verska obnova« je bil glavni naslov vseh govorov. Dvorana je bila vedno polna poslušalcev. — Sklepno zborovanje je bilo v soboto popoldne, pri katerem je bilo sklenjeno, da se osnuje mednarodna zveza (Regnum Christi) za kongrese Kristusa Kralja s sedežem v Ljubljani.

Kongres je počastilo veliko število škofov, med njimi dva kardinala: poljski primas Avgust Hlond in beneški patriarh Piazza. Prvi je bil odposlanec in zastopnik svetega očeta. Največjo pozornost je vzbujal kitajski apostolski prefekt Čeng. Majhen mož v škofovski opravi, z rjavim obrazom, z brkami, dobrodušen, smehljajoč se na vse strani. Vse ga je hotelo videti, radovedneži so se gnetli okoli njega in ga prosili za njegov podpis; on pa je vsem rad ustregel.

Prisrčna je bila v soboto zjutraj otroška slavnost na Stadionu. Obhajanih je bilo 15.000 otrok.

Ob najkрасnejšem večeru se je vršila igra o kraljestvu božjem s svojimi tri do štiri tisoč igralci. Gledalcev je bilo 40.000.

V nedeljo dopoldne je bila na napolnjenem Stadionu slovesna sveta maša papeževega zastopnika kardinala Hlonda, ki je pridigal v petero jezikih: francoskem, poljskem, nemškem, italijanskem in slovenskem ter podelil papežev blagoslov.

Veličasten, pester, pisan in živ je bil popoldne sprevid katoliških organizacij na Stadion, kjer je bila sklepna slovesnost, pri kateri so nastopili govorniki raznih narodov. Zadnji blagoslov z Najsvetejšim je podelil beški patriarh Piazza.

Po vseh težavah, ki so bile na kratko našete, je bil tako lep kongres kakor nekak čudež. Vse mogoče težave, a vse se je najlepše izteklo. Za gotovo pa smemo reči, da je bil izreden, očividni božji blagoslov nad njim. Mariji na Brezjah v varstvo je bil kongres izročen in po vseh cerkvah se je molilo: »Ma-

rija, sprejmi ga v svoje varstvo!« In Marija ga je res sprejela in zaupanje vanjo sijajno upravičila. Bodi ji izrečeno tukaj še enkrat javna zahvala!

Mala Slovenija pa se je s kongresom ne le pred svetom proslavila, marveč si tudi pridobila velike zasluge za kraljestvo Kristusovo v svetu. Sadovi kongresa se danes, vsaj v veliki meri, še ne vidijo. Naš kongres je samo en člen v verigi kongresov, ki so bili pred njim in ki bodo še za njim.

Prihodnji, VII. kongres Kristusa Kralja, naj bi bil v Saragosi na Španskem prvi teden septembra 1941. Tudi Slovenci se ga bomo udeležili, če bo seveda mogoče.

Kongresi Kristusa Kralja imajo namen, katoličane vseh narodov združiti in mobilizirati za odpor proti brezbožstvu ter delati za razširjanje, poglobljanje in utrjevanje kraljestva božjega po vsej zemlji. Višjega in lepšega cilja si krščansko srce ne more želeli...

Franc S. Finžgar — sedemdesetletnik.

Jakob Šolar.

Mislim, da ga ni med Mohorjani, ki bi mu to ime ne bilo domače in ljubo. Kako tudi ne! Saj ga že dolgih štirideset let srečujete po Koledarju in Večernicah. Tudi to vem, da vsakdo najprej pogleda, ali je v knjigah kaj njegovega, da tisto najprej prebere, da je vsem hudo, če je prekratko, da ste kar hudi na družbo, če njegovega nič ni. Finžgar je danes med najbolj priljubljenimi pisatelji, bodi v knjigi bodi na odru. Februarja 1941 bo doživel sedemdeset let; za to priložnost se nam zdi prav, da ga Mohorjanom predstavimo.

Življenjska pot.

Finžgar je Gorenjec, daljni Prešernov sorodnik. Rodil se je 9. februarja 1871 v Dóslóvičah pri Breznici. Tam je oče imel skromno kajžo, bil pa zraven tudi krojač; s pridnim delom in skrbnim gospodarstvom je kasneje postavil hišo na Breznici. Oče je bil korenina, da malo takih; bil je globoko veren, delaven, mož silne volje, a poleg vsega bister in šegav, izviren v misli in besedi, kakor nam priča prenekatera poteza njegove osebe v sinovih spisih. Mati je bila skromna, tiha, mehka in

nežna, a prav tako vsa Gorenjka. Nič ne skriva sin, koliko se je naučil v domači družini, ko mu je oče razkazoval življenjsko modrost, domačnost, nezaupnost do vsega tujega in nenaravnega, ko je spoznal ob materi lepote in globine resnične ljubezni brez mehkužnosti. V tem okolju se je mladi Finžgar navzel močnatosti in moči, živahnosti in zdravja, tenkočutnosti in resnosti, ki diha iz vsega njegovega kasnejšega dela.

Po prvih letih domače in radovljiške šole se je odpravil v Ljubljano v gimnazijo. To prvo srečanje z mestom in tujo učenostjo nam je zelo zanimivo opisal v povesti »Študent naj bo«. Pokazal je vzroke ponesrečene prve šole, povedal staršem, kako važno je, komu zaupajo dijaka v mestu. Po prvi nesreči je bil odličen dijak in opravil maturo z odliko 1891. Že v teh letih se je začel ukvarjati s pisateljevanjem. K temu je veliko pripomogla vzgoja v Alojzijevišču, kjer je bil gojenec v višjih razredih. V osmem razredu je napisal povesti »Zaroka o polnoči« in »Gozdarjev sin«. To je poslal (1893) uredništvu Mohorjeve družbe, a mu jo je urednik vrnil s pripombo, da ne

ve, zakaj ni sprejeta. Ko je nekaj dni kasneje začela izhajati v Slovincu kot podlistek, se mu je urednik Mohorjevih knjig opravičil, češ da mu je zelo žal, da povesti ni sprejel, ker da je pisana kakor nalašč za Mohorjane. To je bilo prvo srečanje med Finžgarjem in Mohorjevo družbo, ki sta prav gotovo kakor ustvarjena drug za drugega.

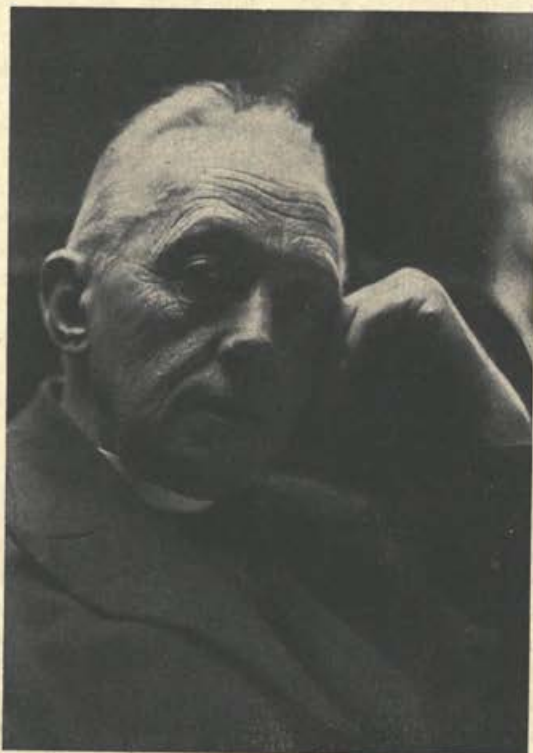
Ob koncu osme šole je doživel Finžgar zanimive počitnice, ki so odločevale ne le o njegovi prihodnosti,

marveč tudi o tem, ali bomo dobili Slovinci v njem svojega moža ali ne. Na Gorenjskem je bila na počitnicah mlada madžarska grofinja. Iskala je vodnika po naših krajih in ga našla v brhkem in postavnem abiturientu Finžgarju. Hodila sta na izlete in ona se je zagledala vanj. Po vsej sili ga je hotela pregovoriti, da gre z njo na bogata ogrska posestva in jim ob njeni strani zagospodari. Vaba je bila nedvomno zapeljiva, a Finžgar jo je odklonil, odklonil največ zato, ker se ni mogel ogreti do našemu narodu sovražnih ljudi, ker se ni mogel odtrgati od naše zemlje in naših ljudi. Po petdesetih letih lahko presodimo,

koliko je vredna zvestoba do naroda, kakšno nesluteno škodo lahko zagrešiš z nezvestobo. Če se je ob takem miku bogastva in udobja Finžgar odločil, da ostane doma in postane duhovnik, je mogel storiti to le v zavesti velike in težke naloge, ki jo terjata od njega Bog in narod. Žrtev je bila težka zanj, a blagoslovljena za vse, ki smo deležni sadov njegovega dela.

V bogoslovju je ostal zvest slovstvenemu delu in je poleg poklicne pripravě veliko pisal in delal; nekaj časa je po smrti Tomšiča urejeval mladinski list Vrtec in pridno pisal vanj.

Tedaj je bila natisnjena njegova prva igra »Mladi tat«. Leta 1894 je bil posvečen za duhovnika, leto kasneje pa je nastopil prvo službo kot kaplan na Bohinjski Bistrici. Triglavsko kraljestvo ga je popolnoma priklenilo nase. Lepoto njegove pokrajine in preproščino planšarskega življenja po planinah je opeval v daljši pesnitvi Triglav (1896). Po prvem letu življenja v Bohinju se je za pol leta ustavil na Jesenicah in spoznal delavsko življenje in

Pisatelj F. S. Finžgar.

zbiranje delavcev v tedanji krščansko socialni organizaciji; vtisi te službe so močno vplivali na njegov roman »Iz moderne sveta«, čeprav je bil tedaj (1904) Finžgar že osem let proč z Jesenic. Službe so ga po vrsti vodile v Kočevje, v Idrijo, k Sv. Joštu za pol leta, v Škofjo Loko, potem pa v Ljubljano za kurata v prisilno delavnico. Kljub pogostim selitvam, delu v cerkvi, šoli in po društvih je povsod našel časa in moči za pisateljevanje. Tedanji Dom in svet je imel v njem enega najpridnejših sodelavnikov. Ko se je naselil v Ljubljani, ga je siromaštvo domačih del v gledališču spodbódló, da je napisal »Divjega lovca«. Za nekaj let se je umaknil iz Ljubljane na majhno župnijo pod Krimom, v Želimlje. Tam je dobil časa dovolj za pisateljevanje. Zasnoval in napisal je tam svoje najobsežnejše delo, našo junaško pesem o narodni svobodi: »Pod svobodnim soncem«.

Leta 1907 je Mohorjeva družba prvič ponudila tedaj že priznanemu pisatelju uredništvo svojih knjig. Nesrečen slučaj je preprečil, da tega mesta Finžgar tedaj ni sprejel; mislil je, da bo prišel že tedaj v Ljubljano za župnika, a stvari so se zasukale drugače in selil se je na Gorenjsko v Soro ter tam ostal do

1918. V tej dobi se je njegovo sožitje s kmeti še poglobilo, njegovo poznanje kmetijskega človeka, njegove govornice, njegovega mišljenja in čutenja je postalo umetniško tvorno. V tej dobi so nastale njegove najlepše povesti in črtice.

Iz Sore se je preselil za mestnega župnika v Trnovo v Ljubljano in ostal tam dvajset let. V tej dobi je opravil velikansko delo, ki ga kratek življenjepis ne more objeti. Ne mislim tu le na čisto poklicno delo, marveč tudi na vse drugo, ki so mu ga nakladali poleg tega. Z Novo založbo je prinesel v naše knjigo-tržtvo novih pobud; sodeloval je pri neštetih organizacijah in odborih vseh vrst, predaval na vseh koncih in krajih, svetoval, vodil in pomagal pa kar vsem in vsakomur.

Prav posebej pa je treba omeniti njegovo delo za Mohorjevo družbo. V najbolj kritičnih letih po vojski ji je postal urednik (1922 do konca leta 1933) in je še danes tajnik družbenega odbora. Z njegovim vstopom v uredništvo in odbor se je Mohorjeva družba poživila v svojem delu in se usposobila za sodobno življenje. Ustvaril ji je družinski mesečnik Mladiko in Mohorjevo knjižnico, ki je dosegla že za Finžgarjevega urejevanja 60 zvezkov, ima pa danes nad 120 številčk in pomeni bogato zakladnico vsaki družinski knjižnici. Finžgar je vse svoje delo pri Mohorjevi družbi vodil v skladu z jasnimi spoznanjem, kakšen namen ima Slomškova ustanova; zato ni uveljavljal njej v škodo ali njenemu namenu nasprotno kakih svojih literarnih posebnosti, marveč je vse usmerjal v to, da dobi družina z Mohorjevimi knjigami in Mladiko kar se dá dobrega berila, dobrega v vsakem pogledu: v нравnem pogledu ne le neoporečnega, marveč tudi vzgojnega; v umetniškem pogledu pa prav tako vsaj sprejemljivega, da se ljudem ne kvari okus; zlasti pa je veliko skrb polagal na kar se dá lep jezik, da bi se z branjem Mohorjevih knjig ljudje učili lepe slovenščine — ne polizane in papirnate, marveč žive, ljudske, domače, po različnih pokrajinah dišeče, ali vendar vsem skupne. V tem pogledu mora biti Mohorjeva družba neizmerno hvaležna zares požrtvovalnemu delu svojega urednika in odbornika, zakaj razen njega bi bil komaj še kdo kos takemu delu. Z njim je postavil Mohorjevo družbo na tako višino, da je postala zopet važen kulturni činitelj med Slovenci. Poleg svojih rednih knjig je začela iz-

dajati tudi izredne, zmeraj pomembnejše, zmeraj širše zasnovane, dokler se ni povzpela do veledela nove Občne zgodovine. Bilo bi poglavje zase, zanimivo in važno, da bi mogel prav označiti njegovo uredniško delo, saj je zbral cel štab sodruđnikov, saj se je nanizal okoli njega cel krog mladih pisateljev, ki jim je potrpežljivo svetoval, pomagal in popravljal; kolikim delom je botroval, bo komaj kdo, kdo vedel, zakaj v takih stvareh je bil zmeraj obziren in molčeč. Marsikako delo pa bi ne bilo našlo tako toplega sprejema, ko bi ne bilo šlo skozi Finžgarjevo delavnico.

Bilo bi napačno, ko bi pri še tako kratkem orisu Finžgarjevega življenja popolnoma zamolčal njegovo duhovsko in organizatorsko delo po vseh službah, kar jih je imel. Kamor koli je prišel, je na mah postal duša vsemu društvenemu delu. Njegova zvonka in nazorna beseda je povsod osvajala, na prižnici in v društvu; globoko poznanje človeka in vse njegove siročine ga je delalo zmeraj razumevaločega in ljubeznivega svetovalca in vodnika, zato je ogrel za verske resnice marsikoga, ki bi ga manj spretna in srečna roka ne bila nikoli našla. Sicer so to preveč osebne stvari, da bi smel govoriti o njih javno, vendar je gotovo, da bi slabo poznal Finžgarja, kdor bi v njem ne videl predvsem duhovnika, ki mu je največje veselje in največja sreča, če vidi, da more komu rešiti dušo, da koga spravi z Bogom. Kakor bi včasih kdo hotel v njem videti človeka, ki je prerasel svoj duhovski poklic, tako je vendarle res, da ga je zmeraj razumeval zelo resno, zelo plemenito in tako globoko, da je dosegel tudi take ljudi in kroge, ki bi se drugim izmikali. Da so takega Finžgarja sprejemali ljudje po vseh službah z obema rokama in se poslavljali od njega s solzami v očeh, da so zanj prosili in ga povsod zadrževali, se ne bo nihče čudil, kdor ga osebno pozna. Njegova zdrava beseda, njegova domačnost, družabnost, izobraženost, delavnost, resnična skrbnost za ljudi v prav vsakem pogledu so morale povsod osvojiti. Saj je bil s kmetom kmet, z delavcem delavec, z izobražencem izobraženec, skušal je biti vsakemu vse, zato so se ga ljudje povsod oklenili z velikim zaupanjem. Klicali so ga predavat in vodit tečaje. Kdo ga ne pozna kot govornika zadnjih let naših taborov, ko je budil v nas pravo narodno in državljansko zavest, ko je kljub visokim letom netil v nas

mladostni ogenj navdušenjal! Deluje med akademiki, deluje pri karitativnih društvih, deluje kot član Akademije in drugih kulturnih društev, deluje pri gospodarskih podjetjih — povsod enako doma, povsod enako delaven, povsod enako vnet za pomoč bližnjemu, stanu in narodu. Kdor bi pregledal to njegovo delavnost, bi se le čudil, da je človek tolikšne zunanje delavnosti sploh mogel najti časa in moči za kako literarno delo. In vendar nam je poleg vsega tega dal prelep knjižni dar, ki bo ostal še poznim rodovom vir zdravja in narodne zavednosti.

Slovstveno delo.

Kakor je tudi Finžgarjevo osebno delo vsestransko in plodno, bo živel v zgodovini predvsem kot pisatelj. Živel bo in obstal med trajnimi vrednotami predvsem zato, ker je izraz tistega resničnega ljudskega občutja, ki bo iz njega živel zmeraj naš človek, dokler bo slovenski. Prav Finžgarjevo slovstveno delo nam je zopet dokaz več, kako se to, kar je resnično ljudsko in kar je umetniško visoko, srečujeta, kako eno podpira drugo. Marsikaka umetniška moda dobe zamrè že po desetletju ali še prej, medtem ko nam je Finžgarjevo zdravje zmeraj ljubše, čeprav kritika včasih ni vedela kaj početi z njegovo preproščino; in prav v tem je velik in bo ostal.

Morda bo kdo Mohorjanov zmajeval z glavo, češ kaj ima od pisateljev preprost človek. Vsem tistim je odgovoril že Finžgar sam v prav posrečeni črtici »Življenje in smrt mohorske knjige«. Res je morda med nami še kak Trtar, ki so mu knjige le nepotrebna navlaka, dobra kvečjemu za zavijanje in še manj častne potrebe, a upam tudi, da je berač Malha že davno prehodil vso Slovenijo in prepričal vsaj ves mladi rod, da je lepa knjiga tudi preprostemu človeku potrebna, saj mu je vir plemenite vzgoje, plemenitih čustev in prave omike. Ko bi berač Malha imel srečo, da bi mu bila prišla v roke tiste večere v Začazu Finžgarjeva povest, bi bil uspeh njegovega branja najbrž še vse drugačen. Z njo bi zlahko prepričal vsakogar o pravi vrednosti knjige, tudi leposlovne.

Ne mislim razpravljati nadrobno o Finžgarjevem pisateljskem delu, to prepustimo strokovnim listom in knjigam. Rač pa bi opozoril na nekatera najpomembnejša dela in njihov pomen za našo narodno rast. Finžgar je naj-

prej tesno zvezan z Mohorjevo družbo. Omenil sem že, da je poslal uredniku svojo prvo večjo povest, da pa ni uspel. Mohorjevi družbi je namenil tudi svoje največje delo »Pod svobodnim soncem«. Kakor nam je sam povedal, ga je dr. Janez Ev. Krek nagovoril, naj bi v povesti obdelal največje dogodke naše narodne zgodovine. Napisal je junaško zgodbo o Slovenu Iztoku iz tiste dobe, ko so se Slovani selili na Balkan in polni zdravja zmagovali nad gnilim Bizancem. Kdo danes ne pozna te naše priljubljene knjige, ki smo iz nje črpali vero v moč in zdravje slovanstva in slovenstva, se ob njej navduševali za plemenitost in obujali gnus nad bizantinsko gnilobo. Zares, ta knjiga bi morala postati vir narodne ljudske vzgoje. Zato nam je danes toliko bolj žal, da se je Krekov in Finžgarjev literarni načrt razbil že ob tej prvi knjigi, zakaj Mohorjeva družba tedaj ni upala seči po tako visokih načrtih. Ko bi nam bil napisal vrsto zgodovinskih romanov, bi morda ne bil dobil časa in moči za druge bisere, ki nam jih je ustvaril, ali imeli bi danes vrsto narodno vzgojnih knjig, s kakršnimi bi se malo kak narod mogel ponašati, imeli bi svojega Sienkiewicza dopolnjenega.

Kako tesno sta povezana Mohorjeva družba in Finžgarjevo pero, nam dokazuje tudi osmi zvezek njegovih Zbranih spisov, kjer je pisatelj zbral svoje »kmečke povesti«. Iz teh ne zveni volja po izbrani umetnosti, a pristnosti, neposrednosti in resničnega življenja je v teh povestih toliko, da so jih Mohorjani s slastjo prebiral. Pokazal je ljudem v njih na prenekatero resnično ljudsko napako, na marsikako nevarnost, ki preži nanje iz gospóšćine, pijančevanja, pravdanja, skopuštva, sebičnosti in nezvestobe gruntu. Vse to branje nikakor ni prazna beseda, marveč utrjuje kmetu vero v njegovo delo in vrednost njegovega trpljenja, daje mu poguma pri težkem delu, pomaga mu nositi težave in bremena, zato je bilo tako ljubo ljudem. Taka je bila njegova koledarska povest »Stara in nova hiša« (1900), taka druga povest »Dovolj pokore« leto kasneje, taka večerniška povest »Konjička bom kupil« pa prav tja do zadnje večerniške »Strici«, ki je še vsem v dobrem spominu in ima eno samo napako, kakor so rekli ljudje, da je namreč prekratka.

Poleg teh, Mohorjanom namenjenih del, je napisal Finžgar še celo vrsto pomembnih del.

Polnil je z njimi Dom in svet od njegovih prvih začetkov; Frančišek Lampe je že ob prvem srečanju z njim zaslutil nadarjenega pripovednika in ga neprestano v nemal za delo. Včasih ga je želja, da bi tudi on ustvarjal dela po okusu tistih let, zapeljala, da je zapustil svojo močno pripovedno besedo in poskusil ubrati mehko, razpoložensko črtico, a v njej ni bil prav doma, ni mu bila prav osebna oblika. Pravo moč pomeni zanj zmeraj resnično življenje z vsemi trdotami in nerodnostmi, a tudi z vso plemenitostjo, ki se velikokrat skriva za raskavo zunanostjo. Zato so najlepše tiste črtice in tiste povesti, v katerih kar čutiš, kako resnične ljudi ti slika, kako do dna jih pozna. Pač med najlepše črtice pri nas sodi njegov »Naš vsakdanji kruh«, njegov opis lova na divjega petelina, pretresljivo lepa zgodba »Dekle Ančke«, odlomki iz vojnega časa »Prerokovana«. V teh delih čutiš vso Finžgarjevo moč oblikovanja, vso živost oseb in vso plemenitost Finžgarjevega nazora. Zakaj vsak pisatelj je v nekakem ljubezenskem odnosu do svojega sveta, do svojih ljudi; iz dela ti diha njegovo hotenje, njegovo čustvovanje. Naj opisuje in slika kar koli, povsod jasno čutiš Finžgarjevo zdravo naravo, njegovo ljubezen do vsega lepega in plemenitega, njegov odpor proti vsemu podlemu. Nikoli ni vsiljiv, nikoli ne pogleda naravnost izza povesti in vendar čutiš, kaj misli, kaj hoče.

Še eno stran njegovega pesniškega dela moram omeniti: njegove igre. Tudi te so domala vsem znane. Kdo ne pozna Divjega lovca, Naše krvi, Verige in Razvaline življenja? Saj so to najbolj priljubljene igre naših ljudskih odrov. Še mnogo bolj kakor povesti nam pričajo te igre o pravem Finžgarju pisatelju. Vse so ubrane na isto ljudsko in narodno vzgojno struno, tako da nam pomeni danes »Naša kri« zares slovensko narodno igro v najplemenitejšem pomenu besede. V teh igrah ljudje res vidijo same sebe, svoje pravedarstvo, svoje bahaštvo, svojo trmočlavoost,

svoje trpljenje in svojo vrednost. Iz njih zajemajo nauk in tolažbo, svarilo in moč, ukor in pohvalo. Prav v tem je mojstrstvo Finžgarja, da tako do konca pozna našega preprostega človeka in ve, kako je treba govoriti z njim, da te posluša in gre za teboj, čeprav mu poveš bridko resnico. To poznanje razodeva tudi njegov jezik. Malokdo novejših pisateljev se je tako skrbno potrudil za pristnost svojega jezika kakor prav Finžgar. Nič ni več papirnatega v njegovih ljudskih povestih in igrah, nič ohlapnega, le nekaj slovesnega še zveni včasih iz njegove besede, zlasti tedaj, kadar razglablja. Zato pa so njegovi pogovori, njegove igre tako skope v besedah, da zaradi kratkosti in vsebinske tehtnosti skopih besed razgovor na odru kar nekako zastaja. V jezikovnem in stilističnem pogledu bodo njegova dela še dolgo pričala, kakšna bogata zakladnica pristne slovenske besede je naš kmet, da ga pri snovanju knjižne slovenščine še dolgo ne bomo mogli pogrešati. Pri jezikovni in zlasti slogovni ohlapnosti mnogih današnjih domačnostnih pisateljev nam je Finžgarjeva skrbnost samo še ljubša.

* * *

Ob svojem sedemdesetem letu pisatelj Finžgar lahko tako zadovoljno gleda na svoje delo, kakor je bil vesel župnik Janez svojega uspeha v črtici »Življenje in smrt mohorske knjige«. Marsikako bridkost je moral prestatiti v teku dolgih let, prenekatera bridka ura mu je bila usojena prav zaradi pisateljevanja, zaradi nerazumevanja, velikokrat prav tam, kjer bi človek najbolj pričakoval pomoči, ali eno je res: vse veliko in res pomembno si utira pot v življenje ob nasprotovanju in s trpljenjem Zgodovina, ki je nedvomno najboljši sodnik o vrednosti našega dela, bo povedala svojo besedo tudi o njem; že danes nam vstaja Finžgarjevo delo v zmeraj lepši luči, postaja resnična narodova last, iskano in cenjeno branje, vir izobrazbe in narodne zavesti.

Spomin.

Na oknu slonela sem,
vso noč do davi,
korake štela sem,
ki so v daljavi...

Mimo cerkve je šinil strah,
stisnil srce...
jaz vztrepetala sem,
tiho ihte...

Medgorski.

Letalstvo in vojska.

Mirko Adlešič.

»Peruti bodo ustvarjene. Če jih jaz ne bom, jih bo pa kdo drug. Človek bo letal! Duh se ne vara: ko bodo spoznali, bodo imeli peruti.« Te vznesene besede je pred pol tisočletjem zapisal v svoj dnevnik renesančni umetnik in učenjak Leonardo da Vinci. Toda Leonardo je zaman snoval in sestavljal peruti. Njegova zamisel je bila prezgodnja. Prehitela je namreč še zelo oddaljeno strojno tehniko.

Skoraj poldrugeto stoletje pred izumom prvega uporabnega letala sta francoska učenjaka in izumitelja: brata Montgolfier, Charles in Robert, zgradila balone, ki jih je sprva dvigal segreti zrak, pozneje pa plin vodik. Dne 21. novembra 1783 sta se prvič ločila dva pogumna zrakoplovca od zemeljskega površja in na balonu splayala čez Pariz.

Kubični meter v balonu zaprtega vodika nosi v bližini zemeljskega površja 1 kilogram in 20 dekagramov težko breme. Če upoštevamo precejšnje teže balonove obloge, vrvi, košare in še mnogo manj težkih potrebščin za krmarjenje balona, se zmanjša breme, ki ga lahko dvigne v zrak kubični meter vodika, na okroglo 90 dekagramov. Da dvigne z vodikom napolnjen balon odraslega, približno 75 kg težkega človeka, mora imeti prostornino 84 kubičnih metrov.

Kakor marsikateri izum našega veka, so tudi balon kmalu izrabili v vojne namene. Sprva so uporabljali na vrveh zasidrane balone za opazovanje sovražnega gibanja. Pred svetovno vojsko in po njej so, zlasti v Nemčiji, pozneje pa tudi v drugih državah, pričeli graditi toge cepeline¹, ki so imeli v sebi do 200.000 m³ plina. Dasi morejo veliki cepelini prenašati dvajset pa do petdeset ton tovora, so jih vendarle zdaj že povsem izpodrinila letala, ki so težja od zraka. Zakaj, naj nam pojasnijo tele ugotovitve: z lahko vnetljivim vodikom napolnjen cepelin kaj hitro eksplodira; največja doslej dosežena hitrost cepelinov 140 kilometrov na uro je več kot petkrat manjša od največje hitrosti letal; velik trup ovira v vetru lèt in pristanek, obenem pa je tudi dober cilj sovražnim izstrelkom.

¹ Po nemškem izumitelju grafu Ferd. Zeppelinu (1838—1917).

Prve peruti, ki so v jadralnem letu presle človeka preko nekaj sto metrov dolgega pobočja, so bile vgrajene v jadralno letalo nemškega izumitelja Lilienthala. Ko se je Lilienthal leta 1896 na poletu smrtno ponesrečil, ni dve desetletji nihče več gojil jadralnih poletov.

Leta 1903 sta na osnovi Lilienthalovih izkustev zgradila Američana brata Wright dvo-krilno letalo in ga opremila z bencinskim motorjem, ki je gnal zračni vijak. S tem prvim motornim letalom sta izvedla brata Wright v letih 1903 do 1906 prve, dokaj kratke in nizke polete. Ti poleti so vzbudili v širnem svetu veliko zanimanje za letalstvo. Prvi večji uspeh tega zanimanja je združen z drznim poletom Luisa Bleriota, ki je 25. julija 1909 na enokrilniku preletel Rokavski preliv. Do svetovne vojske je letalstvo počasi napredovalo. Med svetovno vojsko pa je v sorazmerno kratkem času tako imenitno uspelo, da za tak napredek v starejši zgodovini tehnike zaman iščemo primere. Zmogljivost letalskih motorjev je že v prvih letih vojske dosegla nepričakovano stopnjo. Vzporedno z izboljšanjem motorjev so povečali nosilnost, hitrost in vztrajnost letal. In še nekaj je treba poudariti: pred svetovno vojsko letalske industrije skoraj niso poznali. Šele tik pred njo so namreč osnovali prve velike tovarne, kjer so mogli hkrati graditi več enakih letal in letalskih motorjev. Uspeh tega prizadevanja v medvojnih letih je težko doumeti. Saj so na primer na osnovi versajske mirovne pogodbe vzeli in uničili 15.714 nemških letal in 27.757 nemških letalskih motorjev. Toliko je namreč ostalo medvojnih letalskih izdelkov v eni sami industrijski državi.

Po svetovni vojski so znanost, tehnika in industrija bolj in bolj posvečale svoje sile napredku in razvoju letalstva. Dasi jim je bil poglavitni smoter v izpopolnitvi in razširitvi letal za osebni in poštni promet, vendar niso zanemarili vojnega letala. Letalska tehnika je torej eden izmed mnogih dokazov za trditev, da v vojne namene uporabljivega tehničnega izuma ni mogoče v razvoju zaustaviti.

Uspeh neutrudnega raziskovanja in včasih tudi s človeškimi žrtvami dobljenega izkustva

Škofje na kongresu Kristusa Kralja. Levo zagrebski nadškof dr. Alojzij Stepinac, desno apostolski prefekt Čeng.

je na kratko tale: Največja hitrost letala je znašala pred svetovno vojsko 200 kilometrov na uro, danes pa 755 kilometrov. Najdaljši polet z vmesnim pristajanjem je pred vojsko obsegal razdaljo 2160 kilometrov, danes pa brez pristajanja 11.520 kilometrov. Toda ne le rekordi najzmogljivejših letal in najsposobnejših letalcev, temveč tudi običajni uspehi sodobnega letalstva pričajo o doseženem napredku. Tako more običajno vodno letalo s 4 motorji preko poletja sedemkrat do desetkrat preleteti pot iz Evrope v Ameriko in nazaj. Največja nosilnost kopnega letala je znašala po svetovni vojski okrog 2000 kilogramov, danes znaša že 13.000 kilogramov. Vodna letala pa dvignejo 2000 metrov visoko celó 18.000 kilogramov težka bremena. Velika štirimotorna letala (bombniki), ki vzlete z bremenom 6000 kilogramov 4000 metrov visoko, tehtajo s strojniciami in topom vred 15.500 kilogramov. Leta 1938 se je s tovorom 10.000 kilogramov obteženo letalo dvignilo 7248 metrov visoko, drugače zgrajeno letalo pa brez tovara celó

17.083 metrov. Za temi rekordnimi uspehi pa se ne skrijejo povprečni. Saj je hitrost polno obremenjenih letal v višinah med 2000 in 7000 metrov povprečno trikrat večja ko pred petnajstimi leti in doseže 350 do 450 kilometrov na uro.

Pravkar orisani razvoj ni le posledica znanstvenega proučevanja letalskih modelov v nalašč za to zgrajenih zavodih in zamenjave lesa z lahkimi kovinami, temveč tudi izredno velikega razvoja letalskih motorjev. Primerjava kakršnega koli eksplozijskega motorja z enako zmogljivim letalskim motorjem nam pokaže, da sta pri le-tem teža in velikost kar najbolj smotrno izrabljeni. Letalski motorji s storilnostjo 1000 konjskih sil in z 2000 do 2700 obrati na minuto tehtajo 400 do 1000 kilogramov. Na storilnost ene konjske sile pride torej komaj od 40 dekaigramov do 1 kilograma velika teža. Novi in posebno zanimivi so letalski motorji, ki jih žene zelo težko vnetljivo tekoče gorivo. Letalo s takim motorjem, ki ima storilnost 500 konjskih sil, potrebuje za 1000 kilometrov dolgo pot le 260 kilogramov goriva.

Če pregledamo v poslednjih dveh odstavkih navedene rezultate, moramo priznati, da je v kratki dobi enega samega pokolenja ustvarila človeška iznajdljivost nekaj izrednega, nekaj, kar bi mogli primerjati kvečjemu še z radiofonijo. Saj je tako rekoč čez noč ustvarila novo prometno sredstvo, ki vsa prejšnja v marsičem daleč prekaša. S tem sredstvom se je vojna vihra, ki se je prejšnja tisočletja mogla izdijvati na sorazmerno majhnih bojiščih, prenesla kar na vse površje vojskujočih se držav. V času, ko je v vsaki državi na tisoč letal vsak čas pripravljenih vzleteti in vse pod seboj zažgati in uničiti, je postalo letalstvo, podobno kakor sta kopna vojska in mornarica že dolga stoletja, samostojna vojna enota. Smoter te enote pa ni le v uničevanju ljudi ter duhovnih in gmotnih dobrin kulture in civilizacije, temveč tudi v rušenju volje do odpora.

V splošnem razlikujemo opazovalna, lovška in borbna letala. K borbnim letalom prištevamo strmoglavce in bombnike.

Opazovalna letala so z eno strojnico ali dvema strojnicama opremljena lahka letala. Borb se ne udeležujejo, temveč skušajo le s spretnim krmarjenjem čim natančneje posneti položaje sovražnika. Da dosežejo svoj

smoter, se morajo cilju naglo približati in se od njega prav tako naglo oddaljiti. Hkrati se morajo bliskovito dvigati in spuščati. Med poletom nad sovražnim ozemljem morajo neprestano fotografirati ali filmati vojaško važne položaje ter z radijskimi oddajniki opozarjati zaledje pred morebitnimi nevarnostmi.

Lovci so bolj obrambno ko napadalno orožje. Razen strojnic nosijo s seboj tudi brzostrelne topove. Lovci spremljajo in ščitijo bombnike pri poletih nad sovražno ozemlje. Običajno pa je njihova naloga, da skupaj s protiletalsko obrambo ščitijo domačo zemljo pred napadi iz zraka. Piloti lovcev morajo biti dobro izvežbani in zelo spretni v umetnem letenju. Zakaj še tako naglo in okretno letalo ne more doseči svojega smotra, če njegov pilot — lovec — v pravem trenutku ne preseneti svojega nasprotnika. Zato so mu potrebne prisebnost, nagla odločitev in smelost, predvsem pa inteligenca in izvežbanost.

Bombniki so poglavitno udarno orožje letalstva. Lete v vsakem vremenu, podnevi in ponoči, po navadi v jatah. Da se izognejo protiletalski obrambi s tal, lete v višinah med 4000 in 6000 metrov. Najnovejši bombniki so opremljeni s posebnimi pripravami za dovanje kisika. Z njimi je izvedljiv let v višinah 8000 do 11.000 metrov. Za obrambo pred sovražnimi lovci so opremljeni z več strojnicami ali brzostrelnimi topovi. Potreben vzgon in hitrost dobe od dveh do štirih letalskih motorjev s kar največjo zmogljivostjo. Bombnik krmarita vedno po dva pilota, to pa zategadelj, da tedaj, ko je eden pilotov zaposlen s streljanjem, letalo ne strmoglaví. V novejšem času zgrajeni bombniki, ki jih krmarijo piloti s pomočjo radijskih valov, kažejo navzlic dejstvu, da se v njih zrcali višek človekove ustvarjalne sile, mnogo bolj nazadovanje kot napredek. Bombniki, ki letе s hitrostjo 350 do 450 kilometrov na uro, nosijo s seboj 2000 do 4000 kilogramov bomb v 1000 kilometrov oddaljene kraje in se prazni z enako hitrostjo vračajo v svoja izhodišča. Za daljše polete nalože sevę sorazmerno manj bomb pa več goriva.

Letalske bombe se razlikujejo od topovskih granat tako po obliki kakor tudi po sestavi. Na zunaj so precęj podobne torpedu ali ribi z dvema, pravokotno druga na drugi stoječima repnima plavutma. Najlažje letalske bombe so 1 do 5 kilogramov težke za-

žigalne bombe, ki imajo v sebi poleg eksplozivne snovi zmes aluminija v prahu in železovega oksida. Ker zažigalne bombe nimajo velike prodirljivosti, ostanejo na strehah ali podstrešjih, kjer s svojo nad 2000° visoko vročino vžgo vse, kar je gorljivega. Ker se pri tako velikih temperaturah voda razkroji v svoje sestavne dele, to je v plina vodik in kisik, ki se malo ohlajena zopet spojita v vodo, pri čemer vnovič oddasta veliko toplotno energijo, zažigalnih bomb ne smemo gasiti z vodo, temveč le s peskom. Okrog 6 do 10 kilogramov imajo težke letalske bombe, ki se že med letom razpočijo na mnogo nevarnih jeklenih drobcev. Najtežje, in sicer 100 do 2000 kilogramov težke, pa so letalske bombe, namenjene uničenju velikih stavb, ladij, utrdb itd. Vžigachi teh bomb so često tako napravljeni, da povzročę eksplozijo šele tedaj, ko se je bomba že globoko zarila v zid, ladijski trup ali zemljo. Pred neposrednimi zadetki 200 in več kilogramov težkih letalskih bomb ni varno nobeno zaklonišče. Take bombe namreč prebijejo 3 do 6 metrov debele železobetonske zidove. Ker pa je verjetnost, da zadene velika bomba v sorazmerno neznatno zaklonišče, zelo majhna, gradimo zaklonišča zlasti zato, da nas obvarujejo pred jeklenimi drobci, ki jih v precęj velikem območju razprši bomba pri eksploziji. Bombniki, ki napadajo vojne in prevozne ladje, mečęjo v morje tik pred ladje z motorjem in ladijskim vijakom opremljene torpede.

Strmoglavci so manjša, toda izredno odporno zgrajena enosedežna ali kvečjemu dvosedežna letala. Opremljeni so s strojnicami, ki hkrati iz dveh ali več cevi bruhajo 20 do 50 izstrelkov na sekundo. S seboj nosijo več bomb ali letalskih torpedov. Pri napadu se spustę v navpičnem letu okrog pet sto metrov visoko nad cilj. Tik preden svoj strmi in točno proti cilju usmerjeni let zaustavijo, spuste bombe. Ker njihove bombe s precejšno gotovostjo zadenejo, so strmoglavci pomembno orožje za napad na utrdbe, mostove, jezove, zatvornice, ladje ter vojna skladišča.

Kakor so doslej k vsakemu novemu vojnemu sredstvu ali orožju izumili vedno potrebna in zadostna sredstva, ki branijo in ščitijo pred njim, tako so vzporedno z razvojem vojnega letalstva ustvarili množico priprav in sredstev za obrambo pred napadi iz zraka. Pokazalo se je, da mora biti obramba

pred zračnimi napadi obenem aktivna in pasivna ali dejavna in trpna. Naloga aktivne obrambe je, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi uniči in zavrača sovražna letala, naloga pasivne pa, da zaščiti ljudi, živali in vojna sredstva pred napadom letal, ki jim aktivna obramba ni bila kos. Za pasivno obrambo grade zaklonišča ali pa ščitijo napadom izpostavljena mesta z mrežami, ki jih nosijo visoko v zraku viseči pritrjeni baloni. Aktivno obrambo podpirajo lovska letala in protiletalsko topništvo. Poslednje obstaja danes po

večini le še iz protiletalskih topov s premeri od 3,5 do 9 centimetrov. Kajti izkazalo se je, da tudi s posebnimi protiletalskimi strojnica mi ni mogoče zadeti letala, ki leti nad 2000 metrov visoko. Za izvedbo učinkovite protiletalske obrambe so potrebna obsevala ali žarometi, prisluskovalne naprave, merilci višin ali telemetri in radiotelefone oddajne postaje. O vseh teh pripravah, kakor tudi o kemičnih sredstvih, ki bi jih utegnile izrabiti zračne vojne sile, pa v okviru tega članka ni mogoče kaj več povedati.

Sredstva sodobne vojske na morju.

Mirko Adlešič.

Ni naš namen, da bi orisali razvoj vojne ladje od starih Egipčanov in Grkov do danes. Kajti stare, po večini lesene in z vesli ali jadri opremljene bojne ladje se razlikujejo od sodobnih jeklenih oklopnih ladij kakor lesen plug od jeklenih, s traktorji opremljenih plugov. Namen teh vrstic je, v kratkih in ostrih obrisih očrtati glavne vrste sodobnih bojnih ladij in nekatera sredstva, s katerimi skušajo doseči svoj smoter.

Plavajoča sredstva sodobne vojne mornarice so na splošno naslednja: bojne ladje (tudi: linijske ladje ali dreadnoughti, izg. drednoti), nosilke letal, matične ladje za letala, težke križarke, lahke križarke, torpedovke, rušilke, torpedni čolni, minonosci, bojni čolni, podmornice, obalne in rečne oklopne ladje (monitorji) in končno pomožne vojne ladje za pouk mornarjev ali za spremljanje tovornih in potniških parnikov.

Močne oklopne bojne ladje so hrbtenica vojne mornarice. Že sam pogled na te plavajoče trdnjave kaže, da je v njih nakopičena izredno velika vojaška moč. Velikost bojnih ladij ni enotna. Največjo doslej zgrajeno (Hood), ki izpodrine 46.200 bruto registriranih ton, imajo Angleži. Ob tej priliki je treba dostaviti, da merimo velikost ladij v bruto registriranih tonah (br - r - tonah), to je v prostorninski meri 2,832 kubičnih metrov. Če hočemo torej vedeti, koliko ton tehta ladja, moramo njeno težo v br - r - tonah pomnožiti z 2,832 in z gostoto morske vode 1,02. Če napravimo to za pravkar omenjeno največjo vojno ladjo, dobimo težo 133.440 ton. Dve sto

sedem in šestdeset vlakov, vsak s petdesetimi vozovi po 10 ton, bi potrebovali za prevoz tej ladji enakega bremena. Povprečno izpodrinejo bojne ladje 26 do 46 tisoč br - r - ton. Starejše bojne ladje dosežejo hitrost 24 morskih milj na uro, kar je zaradi tega, ker meri ena morska milja 1,852 kilometra, 44,5 kilometra na uro; novejše dosežejo hitrost 32 morskih milj, to je blizu 60 kilometrov na uro. Oborožene so bojne ladje z 8 do 12 topovi s premeri od 28 do 38 centimetrov in približno dvakrat toliko topovi s polovico manjšimi premeri. Teža granat, ki jih more bojna ladja hkrati izstreliti, znaša 10 do 18 ton. Ker so obdane bojne ladje z izredno močnimi jeklenimi oklepi, ker lahko vozijo s seboj velike količine (4 do 8 vlakov) premoga, skoraj vedno odločajo v morskih bitkah. H koncu naj dostavimo, da imajo bojne ladje silostroje s storilnostjo 50.000 do 212.000 konjskih sil.

Nosilke letal so izum najnovejše dobe. Zanje je značilen raven krov, vzletišče in pristajališče letal. Največji doslej zgrajeni nosilci letal sprejmejo vase 150 letal in izpodrinejo 23.000 br - r - ton. Ker se z nosilko vred potopi prevelika množina letal, grade zdaj le še nosilke z okroglo 20.000 br - r - tonami in 100 letali ali pa jih skušajo nadomestiti z matičnimi ladjami za vodna letala. Matične ladje so ali posebne vojne ladje ali preurejeni tovorni parniki. Na krovu imajo tudi po 4 vzletiščne naprave ali katapulte, ki dajejo letalu na kratkem tiru za vzlet potrebno hitrost, in več žerjavov za dviganje ob ladji pristalih letal. Tako matične ladje kakor nosilke letal ne

prevažajo le letal z municijo in bencinom, temveč skrbe tudi za potrebno popravilo in opremo letal.

Za varstvo morske plovbe med celinami skrbe težke križarke. Pred svetovno vojsko so gradili tako velike križarke, da jih skoraj ni bilo moči razlikovati od bojnih ladij. Po svetovni vojski so na osnovi leta 1922 v Washingtonu sklenjenega sporazuma gradili še križarke v velikosti okrog 10.000 br - r - ton. Opreмили so jih z 8 do 10 topovi s premerom 20,5 centimetra in z nekaj več topovi s premeri 15 do 17 centimetrov in tucatom cevi za usmerjanje in spuščanje torpedov. Njihova največja hitrost je 33 morskih milj ali 61 kilometrov na uro.

Lahke križarke so le malo manjše od težkih, so slabše oborožene, imajo šibkejši oklep, dosežejo pa večjo hitrost 40 morskih milj ali 70 km na uro. Notranji premeri cevi velikih topov lahkih križark znašajo 15 do 17 centimetrov. Sprva so z lahkimi križarkami opazovali in zasledovali sovražne ladje. Ker uporabljajo v ta namen danes izključno letala, ki jih prav zaradi tega nosijo s seboj vse doslej orisane vojne ladje, je postala tudi lahka križarka napadalna ladja. In sicer napada tovarne ladje, torpedovke in minonoske. Spričo te svoje naloge so morali sleherno pred svetovno vojsko zgrajeno lahko križarko opremiti z debelejšimi oklopnimi stenami.

Torpedovke, rušilke in torpedni čolni so manjše vojne ladje, ki se glede zmogljivosti in smotra ne razlikujejo preveč med seboj. Poglavitno napadalno orožje jim je torpedo, bolj postransko pa srednje in lahko topništvo. Najmanj vode izpodrinejo torpedni čolni z največ 100 br - r - tonami, več torpedovke z 2000 do 3500 br - r - tonami. Navzlic različni velikosti dosežejo vse skoraj enako največjo hitrost 45 morskih milj ali 83,5 kilometrov na uro. V razburkanem morju se pri teh sorazmerno majhnih vojnih ladjah kaj rado primeri, da se navzven enako zgrajene ladje različno uveljavljajo. Torpedovkam in torpednim čolnom je poglavitno napadalno orožje torpedo, rušilec pa top. Zato napadajo rušilci s torpedi le v zelo ugodnih primerih.

Iz sprednjih vrstic smo razbrali, da je torpedo s topovskimi granatami vred glavni »izstrelek« vojnih ladij. Torpedo je v bistvu granata v obliki majhne podmornice ali, če hočemo, s strojem in ladijskim vijakom oprem-

Škof Čeng na kongresu Kristusa Kralja.

ljena morska mina. Izumila sta jo leta 1866 inženirja Luppis in Whitehead. Do konca 20. stoletja je vse mornarice sveta zalagala s torpedi Whiteheadova tovarna na Reki. Šele v našem stoletju so osnovali v večjih industrijskih državah tovarne za to nevarno in uspešno orožje. Prvi uporabni torpedi so imeli premer 35,5 centimetra, sedaj pa uporabljajo torpede s premerom od 45,53 do 60 centimetrov in dolžino od 4,5 do 6 metrov. Torpedo ima obliko cepelina. V sprednjem delu ali glavi nosi 100 do 180 kilogramov eksplozivne snovi, večinoma vlažni strelni bombaž. Na sprednji konici je vžigalnik, ki se vžge v trenutku, ko zadane torpedo ob trup ladje. Srednji in zadnji del torpeda je votel plavalni prostor. V tem prostoru je vgrajen motor, ki ga po navadi žene močno zgoščen zrak. Poleg motorja sta nameščeni še pripravi za uravnavanje smeri in globine. Pot, ki jo preplava torpedo s hitrostjo približno 70 kilometrov na uro, ni vedno enako dolga. Zakaj šele z najbolj umno izrabo tehničnih sredstev se je posrečilo staro pot 3000 do 4000 metrov prekositi in v najbolj ugodnem primeru

doseči 7000 metrov. Cena torpeda se suče med 350.000 in 800.000 dinarji. V današnjih borbah ne spuščajo torpedov le iz posebnih cevi na ladjah in podmornicah, temveč jih mečejo tudi iz letal na morje. Tehnično zanimivi so torpedi, ki jih žene električni tok in krmarijo radijski valovi, in tisti, ki jih izstreli poseben top. Japonci so baje uvedli torpede v obliki podmornice, ki jo krmari že vnaprej smrti zapisana oseba. Torpedo požene v morje stisnjen zrak, in sicer po ceveh, ki so razen pri podmornicah nameščene na ladijskih stenah in segajo nad vodno gladino. Torpedo je najbolj nevaren počasnim trgovskim in potniškim ladjam, mnogo manj velikim vojnim ladjam. Manjšim in naglim vojnim ladjam postane torpedo usoden tedaj, ko se iz velike bližine požene proti njim.

Ladje, ki spuščajo s krova podvodne mine, imenujemo minonoske. V dolgo trajajoči vojski uporabljajo v ta namen po večini primerno predelane tovarne ladje. Ker so minonoske slabo oborožene, plovejo v nevarnih krajih in spuščajo mine samo ponoči. V svetovni vojski so precej uspešno polagali mine s podmornicami. Podmornice za polaganje min imajo v ta namen v sprednji tretjini trupa precej poševno navzdol nagnjenih cevi za namestitev min.

Mine so okrogle ali jajčaste posode iz železa, napolnjene z eksplozivno tvarino in opremljene s primernimi vžigачi. Glede na to, ali vžge vžigач eksplozivno tvarino v trenutku, ko sune vanjo ladijski trup, ali ko preskoči v njeni notranjščini električna iskra, ali ko se premakne magnet, ki ga pritegne železna gmota ladje, razlikujemo samodelne (avtomatične), električne in magnetne mine. Ker so prosto plavajoče mine enako nevarne lastni kakor sovražni mornarici, so vedno z vrvjo pritrjene na poseben stolček, ki leži na dnu morja in je pripet s sidrom. Ko mino hkrati s stolčkom vržejo v morje, pade mina najprej s stolčkom vred na dno, kjer se stolček zasidra. Nekaj trenutkov kasneje se prične odvijati na stolčku pritrjena žica in mina se prične dvigati, dokler ne obvisi v zaželeni razdalji pod vodno gladino. To razdaljo določijo s svojsko na mini pritrjeno napravo, tik preden vržejo mino v vodo. Po haaškem sporazumu iz leta 1907 morajo biti podvodne mine tako zgrajene, da prenehajo biti nevarne v trenutku, ko se zaradi kate-

rega koli vzroka pretrga žica, ki jih veže s stolčkom. Dejstvo, da postane mina, ki jo odtrgamo od zvezne žice, neškodljiva, izrabijo pri lovu na mine. Z dolgo žično vrvjo, katere konca sta pritrjena na dveh plavalcih ali ladjah, gredó po minskem polju in po vrsti pretrgajo žice, ki vežejo mine s stolčki. Ko se nato neškodljiva mina dvigne na vršino vode, jo ulove in uničijo. Sevé je z umno pripravo preskrbljeno, da je mina, ki jo morski valovi zanihajo navzdol in s tem napravijo neškodljivo, takoj ko se vrne v pravo lego, zopet uporabna. Povprečna morska mina s 150 kilogrami eksplozivne tvarine in 850 kilogramov težkim stolčkom, sidrom, žico in oklepom, velja 50.000 do 100.000 dinarjev. Eksplozivna tvarina je sorazmerno najcenejši del samodelne mine, ker bi enako draga obalna električna mina brez stolčka in varnostne naprave imela v sebi najmanj šestkrat več razstreliva.

Bojni čolni so majhne vojne ladje z enim topom ali dvema topoma in dvema cevema za usmerjanje torpedov. Njihova delavnost je omejena na morske ožine in obalo. Ker brzé bojni čolni s hitrostjo 80 do 90 kilometrov na uro, so v mirni vodi, zlasti ko jih vodi drzen napadalni duh, nevarne ne le vsem trgovskim, ampak tudi mnogim manjšim vojnim ladjam.

Preden si hočemo pobliže ogledati podmornice, ne bo odveč, če omenimo, da so vsi veliki daljnometni topovi na križarkah in bojnih ladjah vgrajeni v vrtljivih oklopnih stolpih, ki so nameščeni na obeh konceh, včasih pa tudi v sredini zgornje palube. Ti stolpi imajo dva, tri, štiri v isto smer obrnjene topove. Ker okvara stolpa onespособi za borbo vse vanj vgrajene topove hkrati, vgrádé zdaj le še po dva topova v posamezen stolp. Vsaka večja ladja ima tudi en ali dva poveljniška stolpa. Na njih so nameščene tudi priprave za določitev oddaljenosti sovražnih ladij (telemetri). Po svetovni vojski so opremili vse stare ladje s primerno zaščitnimi protiletalskimi topovi in strojnicami. Nad tisoč ton obsežne vojne ladje grade dve leti do štiri leta.

Zamisel podmornice je stara nad 200 let. Kljub temu jo je ostvarilo šele naše stoletje. Podmornica je podolgovata, somu ali cigari podobna ladja brez krova. Obdana je z dvojno steno. Precej velik vmesni prostor med stenama napolnijo z morsko vodo, kadar

jo hočejo potopiti pod morsko gladino. Če spuste v vmesni prostor stisnjen zrak, le-ta vodo izpodrine in podmornica se zopet dvigne na vršino. Potopljeno podmornico ženejo elektromotorji, na gladini plavajočo pa Diesellovi motorji na surovo olje ali nafto. Za pogon elektromotorjev vozi podmornica s seboj precej veliko akumulatorsko baterijo. Podmornice izpodrinejo 250 do 1800 br-r-ton. Največja doslej zgrajena podmornica ima 2880 br-r-ton in sto mož posadke. Po mnenju strokovnjakov pa se tako velike podmornice ne obnesejo. Podmornice imajo 3 do 6 cevi za usmerjanje torpedov. Te cevi so pod vodo. Zato more podmornica torpedirati sovražne ladje ne glede na globino, v kateri plava. Na zgornji steni ima podmornica do dva ladijska topova in protiletalski top. Premer topovskih cevi ne presega 10,5 centimetra. Hitrost podmornic ni velika. Navadno ne dosežejo podmornice niti 20 morskih milj ali 37 kilometrov na uro. Hitrost pod vodo plavajoče podmornice pa je še veliko manjša. Večje podmornice morejo brez preskrbe šest tednov pluti po odprtem morju. Pod vodo potopljene ne morejo prevoziti več ko 100 do 200 morskih milj. Za razgled po morju skrbita tedaj, ko je podmornica potopljena, dva periskopa. To sta največ sedem metrov dolgi cevi, ki nosita na koncih poševni zrcali ali daljnogleda z zrcali. Zrcalo odbije od predmetov na morju oddane žarke in jih po cevi pošlje v notranjščino podmornice. Dasi se podmornice potopje 10 ali celo 20 metrov globoko, se vendar dolžina periskopov ne dá povečati. Temu so krivi tresljaji motorjev. Podmornica nadomešča torpedovke in minonoske. Svoje napade izvršuje podnevi ali ponoči. Nevarne so ji letalske bombe in podvodne bombe, s katerimi jo napadajo lahko tudi tovarne ladje.

Kljub temu, da imajo podmornice mnogo pripravnosti, ki skrbijo za varnost posadke, se je že večkrat primerilo, da je katera izmed njih brez vidnega vnanjega vzroka obtičala na dnu morja ali v določeni globini pod vodno vršino.

Obalne in rečne oklopne ladje so manjše pomožne ladje, ki so bolj za obrambo kakor za napad. Ker se v bistvu ne razlikujejo dosti od spredaj orisanih manjših vojnih ladij, jih ne kaže podrobno opisovati.

H koncu naj navedemo še pregled bojnih ladij, nosilk letal in matičnih ladij za letala, težkih in lahkih križark, rušilk, torpedovk in podmornic sedmih velesil tik ob pričetku vojske leta 1939. V tej razpredelnici so naštetje tudi ladje, ki so bile tedaj še v ladjedelnicah in so sedaj deloma že dograjene, deloma pa bodo dograjene do konca leta 1941. Celotna tonaža v razpredelnici omenjenega ladjevja znaša po vrsti: v Angliji 1,917.000, v Združenih državah Severne Amerike (USA) 1,741.000, v Japonski 1,075.000, v Franciji 780.000, v Italiji 680.000, v Rusiji 467.000 in v Nemčiji 415.000 br-r-ton.

Države	Bojne ladje	Neolke letal in matične ladje za letala	Težke križarke	Lahke križarke	Rušilke, torpedovke in torpedni čolni	Podmornice	Skupna tonaža vseh naštetih ladij v br-r-tonah
Anglija	22	15	15	68	199	63	1,917.000
USA	23	11	18	23	261	106	1,741.000
Japonska	11	14	17	26	126	69	1,075.000
Francija	11	4	7	14	90	98	780.000
Italija	8	1	8	15	145	118	681.000
Rusija	6	3	8	4	47	160	467.000
Nemčija	7	2	5	10	72	71	415.000

Polnočna ptica.

Polnoč je kakor črna ptica
razpela krila nad zemljo —
ko da bi varovala mrtve.
Tako vse strašno je temno!

V vetrovih nočnih ji peruti
trepečejo na sred neba,
med nebom in zemljo ujeta
ne more sem ne more tja.

Ah, moji dragi, dragi bratje,
ki groza vam strmi iz oči,
dvanajst v zvoniku ura bije,
kje našli bomo pomoči?

Viktor Šonc.

Sveži grobovi.

JANKO CEGNAR, vojni kurat, župnik in dekan, rojen 12. oktobra 1887 v Stari Loki, umrl 9. septembra 1939 v Trnovem v Ljubljani. »Blagor človeku, kateri pretrpi skušnjava, zakaj preskušeno bo prejel krono življenja, ki jo je Gospod obljubil tistim, ki ga ljubijo« (Jak 1, 12). Najhujša preskušnja rajnega je bila vojna služba, ki mu je vsadila kal bolezn, da je umrl, še preden je spolnil 52 let. Njegov oče je bil sedlarski mojster. Iz Stare Loke se je preselil v Lesce, zato je Janko mladost preživel tamkaj in pri svojem stricu, župniku v Stranjah pri Kamniku. Gimnazijo in bogoslovje je dovršil v Ljubljani in bil 14. julija 1910 posvečen v mašnika. Kot kaplan je služil v Žireh, a prišel že leta 1911 v Ljubljano kot stolni vikar; tu je ostal vse do leta 1920, ker je bil splošno priznan govornik in postrežljiv duhovnik. Vmes pa je v vojaški suknji služil vso dobo svetovne vojske kot vojni kurat, a si pri tem nakopal hudo bolezen, da je s tridesetimi leti popolnoma osivel. Kako zelo se je vojakom priljubil, so pokazali po vojski, ko so ga pri vsakem svojem zborovanju hoteli imeti pri sebi, pa jim je tudi vselej ustrejel. Leta 1920 je prevzel naporno službo uršulinskega spirituala v Ljubljani ter celih deset let vzgajal žensko mladino, ki svojega kateheta zlepa ne bo pozabila. Leta 1929 je odšel kot župnik in dekan v Moravče; dekanijo je vodil sedem let. Zelo hudo je prizadelo Trnovčane, da so svojega župnika Cegnarja morali zgubiti že po dveh letih in pol, saj je prišel mednje šele leta 1937, in so komaj dobro spoznali njegovo dobro srce — nikomur ni mogel reči žale besede. Na topovski lafeti so njegovo krsto odpeljali k Sv. Križu, kjer njegovo truplo čaka vstajenja.

JOŽEF ŠIŠKA, škofijski kancelar in stolni kanonik, rojen 14. marca 1861 v Hrastju pri Ljubljani, umrl 10. decembra 1939 v Ljubljani. »Za svojo zvestobo bo prejel izbrano darilo in izvrstno delež v templju božjem. Kajti dobra dela donajajo krasne sadove« (Modr 3, 14). Ko je Šiška postal 7. julija 1883 mašnik, so ga takoj določili za škofijskega tajnika in pozneje za kancelarja. Užival je popolno zaupanje škofa Missie ter mu bil desna roka pri upravi škofije. Pripravljal je I. katališki shod v Ljubljani leta 1892, mnogo se boril

Josip Šiška.

Janko Cegnar.

za škofijsko imovino v Gornjem gradu, ki jo je hotela dunajska vlada škofu odvzeti, in končno zmagal. Kaj bi tudi sicer počel škofov zavod sv. Stanislava, če bi škofu izpulili posestvo Gornjega grada; morali bi ga zapreti in prva slovenska gimnazija bi propadla! Kancelar Šiška je leta 1906 postal kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja in kot tak tri in trideset let pomagal škofu in narodu v gospodarskih stvareh. Nadziral je dolga leta cerkvene račune vse škofije, pomagal Kreku pri njegovem prosvetnem preporodu Slovencev, gospodarsko pa kot soustanovitelj Ljudske posojilnice in Vzajemne zavarovalnice — vsi vemo, da sta prav te dve ustanovi narodu izkazali neminljive usluge. Koliko je podpiral potrebnih, to ve le Bog. Zase je potreboval kaj malo, zanj je bila še tako stara obleka dobra. Dokaz njegove velike nesebičnosti je tudi to, da je umrl reven. Leta 1933 je obhajal zlato mašo, še na Brezmadežno leta 1939 opravil slovesno opravilo, a že dva dni nato umrl, dasi je za svojih 78 let stopal še gibčno in krepko. Upajmo, da mu njegova dobra dela donajajo krasne sadove v templju božjem.

ANTON LIEPOPILI, dubrovniški prošt, rojen 29. decembra 1848 v Makarski, umrl 1. januarja 1940 v Dubrovniku kot starosta dubrovniške duhovščine v 92. letu starosti. »Bili so možje usmiljenja, njih pobožnost se ne pozabi... Njihova trupla so pokopana v miru, njihovo ime pa živi od roda do roda« (Sir 44, 10, 14). »Dum Antun« se je izšolal v Dubrovniku in Zadru ter bil posvečen v duhovnika leta 1871. Kot kaplan je služboval v Dubrovniku in Brgradu, kot župnik v Ošlju in Kliševu. Leta 1875 je izbruhnila bosanska vstaja zoper Turke. Vlada je župniku poverila podpiranje beguncev in izdal jim je 75.814 goldinarjev iz državne blagajne. Leta 1878 je postal župnik v Pridvorju, 1883 pa župnik in dekan v Stonu. Leta 1897 je odšel kot stolni kanonik v Dubrovnik in tu ostal 42 let, nazadnje kot prošt. Bil je predvsem dober dušni pastir, ki je rad pridigal, spovedoval, bil premnogim duhovni svetovalec in ubogim velik dobrotnik; dolga leta ga sploh nikjer nisi videl brez rožnega venca. Daleč naokoli pa je bil dum Antun znan kot pogumen borec za pravice hrvatskega naroda v Dubrovniku in Dalmaciji. Sodeloval je pri delavski zadruzi, pri hranilnici, podpiral zadržno delo dr. Kreka, delal pri pevskem društvu Gundulić in celo vrsto let upravljal dubrovniško hrvatsko tiskarno. S svojim peresom je pomagal pri celi vrsti časopisov. Poleg načelnih člankov je pisal o zgodovini Dubrovnika in okolice, zbiral zgodovinske dokaze o svetinjah dubrovniške stolnice in bil član Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu. Mladini je pomagal, da se je izšolala in mnogim je pokazal pot do oltarja Gospodovega. Njegova pobožnost se ne bo pozabila, njegov spomin ne ugasnil.

ANTON SKUBIC, župnik, dekan in narodni delavec, rojen 24. marca 1876 na Panceh župnije Lipoglav, umrl 5. januarja 1940 v Ribnici, star ne

Anton Liepopili.

Anton Šparl.

še 64 let. »Slišal sem glas iz nebes, ki je govoril: Zapiši: Blagor odslej mrtvim, kateri umrjejo v Gospodu! Da, govori Duh, spočijejo naj se od svojega truda, zakaj njih dela gredo za njimi« (Raz 14, 13). S Panc je lep pogled po slovenski domovini. In rajni Skubic je imel širok pogled in toplo srce. Kjer je videl potrebo, povsod je skušal pomagati. V šoli je odlično študiral. Dne 14. julija 1900 je bil posvečen v duhovnika, kot kaplan je služboval v Rovtahn, tri leta v Cerknici, štiri leta v Ribnici, dve leti na Vrhniki, kot župnik na Jeseenicah, potem pa od 24. aprila 1914 do svoje smrti v Ribnici kot župnik in dekan, v zadnji službi nad 25 let. Med svetovno vojsko je oskrboval osem vojnih bolnic, vojakom pridigal v petih jezikih, faranom in vsej ribniški dolini je tedaj in vse do svoje smrti pomagal v gospodarski bedi, vsem in vselej pa bil kot duhovni oče na razpolago dan in noč. In kaj si je prislužil? Da so ga pod bajonetom tirali iz fare v ječo! Vsa Slovenija ga je poznala kot dobrega in modrega govornika, razumnega in pristranskega človeka, z glednega duhovnika, ki ga je vedno odlikovala možatost. Bil je banski svetnik, dvajset let odbornik Katoliškega tiskovnega društva, član zadruge Jugoslovanska tiskarna in knjižarna, teh Slovincem nad vse važnih ustanov. Razen tega dela za narod pa je še našel časa, da se je bavil z domačo zgodovino ter nam odkril zanimivosti o Prešernu, skladatelju Petelinu ali Gallusu, Holzapflu, o naseljevanju Kočvarjev in zbral gradivo za zgodovino ribniške fare. Naj se pri Bogu spočije od svojih naporov!

ANTON ŠPARL, kaplan pri Sv. Petru pod Sv. gorami, je umrl v Mariboru v sanatoriju dne 8. januarja 1940. Rodil se je v Jarenini 12. decembra 1878, študiral v Mariboru gimnazijo in bogoslovje, v mašnika je bil posvečen leta 1904. Kaplanoval je v Zavrču, v Št. Vidu pri Planini, v Pišecah, pri Št. Juriju ob juž. žel., na Muti, v Št. Ilju pod Turjakom, v Ljubnem in Gornjem gradu, nazadnje pri Sv. Petru pod Sv. gorami od leta 1932. Slovel je kot dober katehet in bil vsem drag zaradi svojega veselega značaja. Pokopan je v rojstnem kraju v Jarenini v bližini svojih staršev.

Dr. PAVEL GROŠELJ, prirodoslovec, profesor in vseučiliški docent, rojen 9. februarja 1883 v Ljubljani, umrl 26. januarja 1940 na kliniki v Zagrebu, star ne še 57 let. O kralju Salomonu be-

remo: »Govoril je o drevesih, od cedre, ki raste na Libanu, do hizopa, ki poganja iz stene. Govoril je o živalih in pticah in o lazni in o ribah« (3 Kralj 4, 33). Tak ljubitelj in poznavalec narave je bil rajni doktor. Vseučilišče je obiskoval na Dunaju in leta 1906 postal doktor naravoslovnih ved. Leta 1908 je nastopil profesorsko službo na ženski licejski gimnaziji v Ljubljani, 1918 ga je medicinska fakulteta v Zagrebu imenovala za honorarnega profesorja, 1922 pa ljubljanska za docenta biologije. Tako je vse do svoje smrti malim in velikim študentom govoril o naravi in njenem življenju. Poleg svoje službe pa je pridno pisal zlasti o naravi v mnoge mesečnike, tudi v nemške znanstvene revije. Najlepše njegove razprave so izšle v »Proteus«, poljudni reviji za naravoslovje, ki jo je tudi več let sam urejeval in visoko dvignil. Ljubil je slovenski jezik, zato nosijo njegovi spisi ne le pečat znanstvenika, ampak govore tudi lep jezik, ki mu je sam poiskal pristno domačih in lepo donečih strokovnih izrazov. Da se je rad bavil s slovstvom, dokazuje že njegova mladostna razprava o Prešernu in Petrarki. Učenci so ga ljubili, ker jim je bil dober učitelj in plemenit vzgojitelj. Naj mu bo za njegovo lepo narodno delo plačnik sam Stvarnik narave!

Monsinjor IVAN SLAVEC, kanonik in narodni delavec, rojen leta 1859 v Lipnici na Krasu, umrl 1. februarja 1940 v Trstu v 81. letu starosti. »Dobri boj sem dobojeval, tek dokončal, vero ohranil. Odslej mi je pripravljena krona pravice, ki mi jo bo dal oni dan Gospod, pravični sodnik« (2 Tim 4, 7, 8). Oče rajnega gospoda je bil v službi pri slavni zrebčarni v Lipici. Ivan je študiral v Trstu in Gorici ter postal mašnik leta 1885. Kaplanoval je pri pradavnih stolni cerkvi sv. Justa v Trstu in tamkaj imel slovenske pridige; bil je zadnji slovenski pridigar pri Sv. Justu. Kot župnik je služboval na Repentaboru, nato kot župnik in dekan na Opčini pri Trstu, leta 1912 pa je postal stolni kanonik v Trstu in hkrati škofov generalni vikar za Slovence in Hrvate tržaške škofije. Svojo ne-lahko in kočljivo nalogo je opravljal previdno in uspešno. Zelo rad in pogosto je hodil pridigati tudi venkaj na deželo. Dočakal je visoko starost, več zadnjih let svojega življenja je trpel od kapi zadet. Z dr. Jožefom Pavlicom skupaj je leta 1893 v Trstu začel izdajati Primorski List, ki pa je bil pozneje prenesen v Gorico.

Anton Skubic.

Dr. Pavel Grošelj.

JAKOB GAŠPARIČ, župnik, monsinjor in oče delavcev, rojen 4. julija 1872 pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah, umrl 2. februarja 1940 v Trbovljah, star dobrih 67 let. »Pravični bodo večno živeli in pri Gospodu je njihovo plačilo in skrb zanje pri Najvišjem. Zato bodo od Gospoda prejeli čudovito kraljestvo in prelepo krono iz njegovih rok« (Modr 5, 16). Rajni župnik se je kot dijak prestradal v Mariboru in Celju, v Gradcu pa dve leti študiral pravo. Ko se je v Mariboru posvetil bogoslovju, je bil 1899 posvečen v mašnika. Kaplansko službo je opravljal kratek čas pri Sv. Martinu na Pohorju, nato pa osem let v Dolu pri Hrastniku, kjer še danes pomnijo njegovo vedrost in darežljivost. Od leta 1910 dalje je bil štirinajst let župnik težke fare Št. Rupert nad Laškim, 1924 pa je prišel kot župnik v Trbovlje, naš največji industrijski kraj, in tam deloval do svoje smrti. »Začel bom z dobrotelostjo,« je rekel in ustanovil Vincencijevo konferenco, ki je v teh letih ubogim razdelila nad sto tisoč dinarjev podpor. Tudi pri oblasteh je za premnoge posredoval za potrebno pomoč, pa še iz svojega žepa razdal sproti vse, kar je imel. S pomočjo dobrih faranov je kupil svet za dobrotelne ustanove in za cerkev, staro pa popravljal: farno cerkev, cerkveno obleko, župnišče, kaplanijo. Delavcem je bil oče, tako je zanje skrbel, zato pa upajmo, da je skrb zanj samega prevzel Najvišji.

MATIJA ROVŠNIK. Vreden je trajnega spomina v Koledarju tudi naš dobri poverjenik Matija Rovšnik iz Duge Rese v zagrebški nadškofiji. Kljub boleznem se je trudil, da je dobil med tamkajšnjimi slovenskimi delavci čim več udov naši družbi; bil je naš poverjenik tam nad dvajset let. Rodil se je 9. februarja 1875, delal je po mnogih tovarnah Slovenije in Hrvatske, tako pri Sv. Pavlu pri Preboldu, v Tržiču, nazadnje nad trideset let v Dugi Resi na Hrvatskem, kjer je umrl za pljučnico 2. februarja 1940, previden s svetimi zakramenti. Vse življenje ga je odlikovala resnobna skromnost in živo krščanstvo; k tem vrlinam je vzgajal tudi svojo družino. Idealnemu delavcu bodi Bog plačnik!

Dr. JOŽEF JERŠE, profesor in šmarničar, rojen 19. marca 1872 v Šmartinu pri Kranju, umrl 5. marca 1940 v Ljubljani, star skoraj 68 let. »Modri razliva svoje govore kakor dež in hvali Go-

Dr. Jožef Jerše.

Jožef Kastelic.

spoda v molitvah... Mnogi slavijo njegovo modrost, saj vekomaj ne bo prešla. Njegov spomin ne ugasne in njegovo ime se ponavlja od roda do roda« (Sir 39, 9 sl.). Mladost je rajni gospod preživel na Otočah zraven Marijinih Brezij. Gimnazijo je odlično dovršil leta 1892 kot gojenec Alojzijevejšča v Ljubljani. Tam je tudi študiral bogoslovje in 1895 prejel mašniško posvečenje. Kot kaplan je služboval dvanajst let v Mokronogu, Ribnici in ljubljanski stolni župniji, hkrati pa nadaljeval bogoslovne nauke v Gradcu in na Dunaju ter postal doktor bogoslovja. Nato se je 1908 posvetil katehetskemu pouku na tedanji nemški, zdaj slovenski III. realni gimnaziji v Ljubljani ter služboval kot profesor vse do nasilne upokojitve leta 1932. Bil je navdušen in delaven duhovnik in povsod so ga ohranili v dobrem spominu. Tudi v šoli so ga študentje imeli radi, ker se je znal tako lepo živeti v njihove radosti in tegobe. Povsod je rad pomagal kot pridigar in spovednik, zlasti pa ga ni bilo maha, da ne bi proslavljal Matere božje. Samo po ljubljanskih cerkvah je kot šmarničar govoril 38 let, pa Slovencem tudi napisal šest knjig šmarnic. Pero si je vadil že kot dijak in bogoslovec, pozneje pa rad prevajal iz nemščine (Junakinja iz Štajra) in francoščine (Srce Jezusovo in duhovnik). Bil je med redkimi svojih sodobnikov, ki je z lahkoto uporabljal francosko slovstvo; v njegovi zupništvu je bila skladovnica francoskih najboljših govornikov. Tako navdušen in vzvišeno je proslavljal Marijo: naj pri Njej obhaja večne šmarnice!

JOŽEF KASTELIC, izseljenski duhovnik, rojen 23. decembra 1898 v Šmihelu pri Žužemberku, umrl 8. ali 9. marca 1940 na gori Akonkagua v Južni Ameriki. »Gospod je govoril Mojzesu: Pojdi na goro Nebo v gorovju Abarim, ki je v moabski deželi nasproti Jerihi. Poglej Kanaansko deželo, ki jo bom dal Izraelovim otrokom v last, ter na gori umri. Ko prideš nanjo, se pridruži svojemu ljudstvu, kakor je umrl tvoj brat Aron na gori Horu« (5 Mojz 32, 48 sl.). Pokojni gospod je postal mašnik 29. junija 1922. Služboval je kot kaplan na Koroški Beli in na Jesenicah, kot upravitelj pa pri Sv. Križu nad Jesenicami. Že leta 1928 pa je sledil klicu izseljencev, ki so morali za kruhom v tujino, a bili brez duhovne tolažbe. Odšel je torej v Francijo. Že čez tri leta je slišal o še

Jakob Gašparič.

Matija Rovšnik.

hušji duhovni bedi izseljencev v Argentini v Južni Ameriki. Nič ni pomišljal, ampak rad in takoj odhitel v daljno južno zemljo. Osem let je prekopaval Gospodov vinograd, Bog je dajal rast in rojaki so pod vodstvom svojih duhovnikov dobro duhovno uspevali, kakor nam je često poročal rajnikov tovariš Janez Hladnik ali pa tudi rajnik v listu »Duhovno življenje«, katerega je ustanovil za blagor izseljencev. Konec letošnjega februarja pa je rajni Kastelic želel obiskati še rojake v državi Čile. Prevozil je torej vso obsežno Argentino od vzhoda na zahod in dne 27. februarja prišel v Puente del Inka na argentinski meji, od koder bi mogel priti v državo Čile. Izvabila pa ga je najvišja gora vse Amerike, Akonkagua v Andah, visoka okoli 7000 m (višinski podatki v zemljepisnih knjigah nihajo med 6953 do 7040 m). Hotel je na njen vrh zasaditi križ. Zajel pa ga je strašen snežni vihar in ni se več vrnil. Upamo pa, da se je povzpel še više, prav do svojega Gospoda v obljubljeni deželi in ga že uživa, saj kdor ljubi Jezusa, ga bo ljubil tudi njegov Oče in bo prišel k njemu in pri njem prebival.

GABRIJEL MAJČEN, profesor in narodni borec, rojen 6. julija 1858 pri Mariji Snežni v Slovenskih goricah, umrl 13. marca 1940 v Mariboru v 82. letu starosti. »Kdor se Gospoda boji, temu bo dobro, ko pride njegov konec, ta bo blagoslovljen na dan svojega odhoda« (Sir 1, 13). Oče ljubljanskega podbana Gabrijel Majcen je bil sin učitelja. Šolal se je na gimnaziji in učiteljišču v Mariboru in Gradcu ter služboval kot učitelj pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah in v Slovenski Bistrici, 1882 pa prišel v Maribor. Tu je bil profesor na učiteljišču do svoje upokojitve leta 1908. V Mariboru se je z velikim pogumom in žilavo delavnostjo lotil dela kot narodni buditelj in borec, ko so se narodna in gospodarska društva šele ustanavljala. V šoli je v mladini budil slovensko zavestnost, zunaj šole pa svoje moči posvečal čitalnici, mnogo let sam vodil njen pevski zbor, mnogo predaval v mestu in okolici, vodil jezikovne in literarne tečaje ter zbiral narodne pesmi. Sodeloval je pri gospodarskih družtvih, pri podružnici Kmetijske družbe in bil dolgih 25 let blagajnik Ljudske posojilnice. A še si je utrgal časa, da se je bavil z zgodovino, preiskal zgodovino mnogih slovenskih krajev in napisal svoje največje delo: »Zgodovina Maribora«. Bog je blagoslovljal njegovo delo in upajmo, da je blagoslovil tudi njegov konec, saj se je rajni bal Gospoda in ga ljubil, prav zato pa tudi ljubil svoj narod in mu pomagal.

JOŽEF PERME, župan in javni delavec, rojen 30. julija 1874 v Pónovi vasi župnije Št. Jurij pri Grosupljam, umrl 14. aprila 1940 istotam v 66. letu starosti. Rajni župan Perme je bil zares slovenske gore list, bister, delaven, požrtvovalen in nesebičen, veren in pošten ko zlata vaga. Pridno je skrbel za svojo družino in svoje posestvo, a tudi javni blaginji posvečal vse svoje moči. Dolga leta je krepko zastopal koristi svoje občine Št. Jurij, bil kot odločno slovenski župan tudi preganjan, se zavzemal za napredek kmetijstva, podpiral prosvetno delo svojih rojakov, navduševal za pošteno časopisje, a občane tudi gospodarsko

krepil s kmetijsko, denarno, vodno, živinorejsko in mlekarско zadrugo. Mož iz ljudstva je imel za svojo dolžnost, da neutrudno skrbi za ljudsko blaginjo. Vendar pa lahko rečemo, da je daleč naokoli zaslovel najbolj po tēm, kar je sam imel za — šport: odkrival je Slovencem podzemeljska čuda, lepoto kraških jam. Odkar smo izgubili bajno krasoto Postojnske jame in Škocijanskih jam, nismo vedeli, kako lepa je naša domovina tudi pod rodno prstjo. Župan Perme pa je odkril novo jamo v Ponovi vasi in jo z velikimi žrtvami napravil dostopno vsem, ki želijo, prodirati v kraljestvo palčkov. »Županova jama« je danes v Sloveniji najlepša.

Monsinjur ANTON BERLOT, goriški kanonik in narodni delavec, rojen 12. januarja 1860 na Vrhu nad Kanalom, umrl 15. aprila 1940 v Gorici, star

Gabrijel Majcen.

Jožef Perme.

80 let. »Duše pravičnih so v božji roki in smrtna muka se jih ne dotakne... Kateri v Gospoda zapujajo, bodo spoznali njegovo resnico, in kateri so zvesti v ljubezni, ga bodo slušali, kajti njegovi izvoljenci dosežejo milost in pokoj« (Modr 3, 1. 9). Rajni je bil doma iz krepke kmečke hiše. Šolal se je v Gorici in bil 1884 posvečen v mašnika. Kapanoval je šest let v Podmelcu, kjer je mnogim fantom omogočil nadaljnje šolanje, potem pa bil vikar v Srednjem nad Ročinjem. Kot župnik je prišel na Vogrsko ter fari postal duhovni in krušni oče, soustanovil posojilnico, pomagal faranom do nove zemlje in podprl mlado katoliško gibanje. Leta 1908 ga je nadškof Sedej poslal kot župnika in dekana v rojstno župnijo Kanal ob Soči. Dvignil je faro versko in gospodarsko, pa tudi med svetovno vojsko ostal med svojimi župljani v begunskem taborišču v Brucku. Po vojski se je z njimi vrnil in Kanal in faro dvigal iz razvalin. Leta 1921 pa je bil imenovan za stolnega kanonika v Gorici. Tu se je njegova delavnost razmahnila še bolj na široko. Pri duhovni in svetni oblasti se je poteoval za naravne pravice Slovencev. Leta 1927 je postal nekakšna glava vseh vernih goriških Slovencev, predsednik dijaškega zavoda Alojzijevišča, predsednik nadzorstva Zadrugne zveze, predsednik Goriške Mohorjeve družbe, predsednik konzorcija Goriške Straže in Katoliške tiskarne. Goriški Slovenci ga bodo ohranili v hvaležnem spominu kot delavnega in skrb-

Anton Belec.

Matija Malešič.

nega služabnika Cerkve in naroda, ki se je pri vseh svojih naporih neomajno držal gesla: Pravica mora zmagati!

ANTON BELEC, kleparski mojster in javni delavec, rojen 1858 v Št. Vidu nad Ljubljano, umrl 23. aprila 1940 istotam v 83. letu starosti. »Ali vidiš podjetnega moža pri njegovem delu? Pred kralje lahko stopi!« (Preg 22, 29.) »Boljši je tisti, ki dela in ima vsega dovolj, kakor pa tisti, ki baha in mu manjka kruha« (Sir 10, 30). Tak delavni mož je bil rajni in Bog mu je njegove napore obilno blagoslavljal. Izučil se je kleparstva pri svojem očetu, potem pa se hodil spopolnjevati v tujino: v Nemčijo, Italijo, Švico, Francijo, Anglijo, Belgijo, celo na Dansko in Norveško. Zato pa je tudi bil tako širokopotezen, saj je poznal dosti sveta. Društvenega življenja se je navadil že kot fant pri čitalnici Blaža Potočnika in pri Rokodelskem društvu v Št. Vidu. Gospodarsko je dvignil rojake z ustanovitvijo Kmetijske strojne zadruge in Mizarske zadruge. Še bolj na široko je segel: postal je soustanovitelj Ljudske posojilnice, Vzajemne zavarovalnice, Hranilnice kmetijskih občin v Ljubljani, upravni svetnik Prometne banke ter povsod pomagal s svojim praktičnim duhom in sočutnim srcem. Dvajset let je kot župan vodil rodno občino in načeloval cestnemu odboru ter pomagal dozidati krasno novo šolo in Zdravstveni dom. Sočutno srce je pokazal sirotam in zanemarjeni mladini: velik je njegov delovni delež pri ustanovitvi Zavetišča sv. Jožefa v Št. Vidu. Vse to in še drugo delo za javni blagor pa ga ni oviralo, da ne bi pridno vršil svojega poklicnega dela, ali pa da bi zanemarjal svojo družino, kjer mu je Bog podaril sedem otrok. Ali torej vidiš podjetnega slovenskega moža pri njegovem delu? Delu slava, delu čast! Upamo, da je z mirno dušo lahko stopil pred Kralja, kajti njegova dela so šla za njim.

MATIJA MALEŠIČ, okrajni glavar in slovenski pisatelj, rojen 30. oktobra 1891 v Črnomlju, umrl 25. junija 1940 v Škofji Loki. Iskren človek brez sleherne zahrbtnosti misli in dobrega, sočutnega srca je bil rajni glavar. Otroško preprost je bil že kot dijak, mehka belokrajnska duša, in tak je ostal vse življenje, tako da ti ob njem nehote prihaja na misel Zveličarjeva beseda: »Ako ne postanete kakor otroci...« Latinski pregovor pravi: »Nove časti, nove nravi«, to bi se reklo: čim

više kdo napreduje, bolj je ohol. Prav tega pa pri gospodu glavarju nisi našel niti trohice. Njegov značaj je bil preprost, odkrit, otroško dober in sočuten. Zato so ga tudi povsod hitro vzljubili. Radi so ga imeli njegovi šolski tovariši, ljubili so ga uradniki, z zaupanjem se mu bližali ljudje kot glavarju, bil je sonce svoji ljubljani družini. Ker je bil Bogu zvest vse dni svojega življenja in je svojo vero vanj močzato in ljubeče izpovedoval brez strahu pred ljudmi, zato je bil tudi zvest svojemu narodu in izvrsten uradnik svoji domovini. Študiral je v Ljubljani, pravo pa v Zagrebu. Vmes pa je vso svetovno vojsko preživel na fronti in v ujetništvu. Leta 1925 je postal vladni tajnik velikega župana mariborskega. Leta 1931 je prišel v rodni kraj Črnomelj, v črnem letu preganjanja 1932 bil prestavljen v Banjaluko in šele 1935 dobil zadoščenje, ko je postal okrajni glavar v Konjicah, leta 1937 v Logatcu, 16. oktobra 1939 pa v Škofji Loki. Na tem zadnjem službenem mestu ni doživel niti leta dni, a že so ga vzljubili, kakor se to dogaja redkokje. S svojo dobroto, nepristranostjo, delavnostjo in dostopnostjo je osvajal srca. Še kot mlad fant je svoje misli in svoje sočutno srce zlivljal v lepe povesti. Pisal je v mnoge leposlovne liste, največ za Mohorjeve Večernice (Zgodba o povišanju 1915, Izobčenci 1933) in za Mladiko (Kruh 1926, Živa voda 1927) ter Dom in svet (Tam za goro 1927). Pripravljal je mnoge druge povesti, zlasti vojni roman. Njegova povest dviga in vzgaja, kakor je sam vzgajal svojo ljubo družinico, dva fantka in dve deklici, zvesto povezan s svojo dobro ženo. Gospod okrajni glavar je z družino skupaj molil rožni venec in rožni venec so našli v njegovem žepu, ko ga je ob uradni mizi zadela kap; častil je otroško ljubeče svojo nebeško Mater, kakor jo je že kot dijak v Marijini kongregaciji. Naj uživa neskončno Lepoto, Dobroto in Resnico, saj ji je vse življenje zvesto služil.

ANTON KOKALJ, učitelj meščanske šole, rojen 5. junija 1851 v Ljubljani, umrl 7. oktobra 1937 na Bledu, star dobrih 86 let. »Globoke vode so besede iz ust moža in preporna reka je izvor modrosti« (Preg 18, 4). In še dalje imenuje božja beseda dobre učitelje poslance božje, namestnike Kristusove, sle Gospoda vojnih čet, gospodarje, pastirje, služabnike božje, božje sodelavce, luč sveta, sol zemlje, stražarje. Rajnik se je šolal v Ljubljani in na Dunaju ter po izpitih iz naravoslovja in matematike postal učitelj na meščanski šoli v Fürstfeldu na Štajerskem, petnajst let do svoje upokojitve 1908 pa je učil v Voitsbergu na enaki šoli. Svoj pokoj je preživel med rojaki na Bledu. Poleg dela v šoli se je mnogo bavil z umetnostjo, zlasti pa je na vsakem službenem mestu napravljajl in urejal muzeje, kar mu bo tudi povsod ohranilo ime v najboljšem spominu.

Anton Kokalj.

Očetov blagoslov.

Ko prvič sem zapustil kraj domači,
slovenske kmetске hiše blagi krov,
še nisem vedel, kaj v tujini znači
spomin na dom in skrivni čar njegov:
da prvi trajni smoter ti zariše,
postati vreden svoje rodne hiše.

Besede sem očeta vzel s seboj,
ki blagoslovil me je pred odhodom:
»Naj vedno Bog bo s tabo, sinko moj,
in z vami vsemi, s celim našim rodom!
Naj večni Bog pri delu vsakem vodi
in spremlja dobrohotno te povsodi.«

Očeta kmalu gruda je zasula,
v domači zemlji našel je pokoj,
zanj zdavnaj pot življenja je minula,
odprta pa je stala pred menoj.
A vedno sem jo trdno, srečno hodil,
ker me očetov blagoslov je vodil.

Rado Kušej.

Na glavo mi položil je rokó
in zgovorivši resno me prekrizal,
ozrl potem se v modro je nebó
in kot v molitvi tihi zbran zamižal.
Omililo bridkost mu je slovesa
zaupanje v usmiljena nebesa.

Na nebu sonce jasnem in visokem
bogati sipalo je svoj sijaj
in zemljo srečno v čutu je globokem
s prelestnim cvetjem bil ovenčal maj,
ko nesel v svet sem blagoslov očeta
in s tem zaključil sem brezskrbna leta.

Iz pravil in vodil Družbe sv. Mohorja v Celju.

§ 1. Družba sv. Mohorja je cerkvena družba. Ima značaj pobožne zveze vernikov (pia unio) v smislu kánona 707 Cerkvenega zakonika.

§ 2. Njen namen je, vzgajati slovensko ljudstvo v smislu katoliških prosvetnih načel, skrbeti za njegovo umsko in srčno izobrazbo, gojiti in podpirati pobožno, lépo vedenje in na ta način ohranjevati katoliško vero med Slovenci.

§ 3. Svoj namen hoče doseči z izdajanjem in razširjanjem primernih verskih, leposlovnih in splošno koristnih knjig.

§ 4. Družbeni sedež je v Celju. Glavni družbeni praznik je dan sv. Mohorja (12. julija).

§ 5. Družbeni udje morejo postati vsi katoličani, ki jim tega ne brani kánon 693, § 1. Cerkvenega zakonika.

§ 6. Vsakdo postane ud tako, da se pri družbenem poverjeniku ali pri odboru oglasi in ga odbor sprejme in se njegovo ime vpiše v družbeni imenik.

§ 7. V Družbo pravilno sprejeti ostane njen ud, dokler ga odbor ne izključi.

§ 8. Odbor mora po kánonu 693, § 1. Cerkvenega zakonika izključiti ude, ki so odpadli od katoliške vere, ki so se vpisali v nekatoliške sekte, ki so notorično cenzurirani ali javni grešniki. Zaradi naštetih razlogov

izključeni ud prejme sicer za vplačano udnino redni književni dar Družbe, drugih pravic pa nima.

§ 9. Odbor mora izključiti tudi uda, ki tri leta ni plačal udnine.

§ 10. Odbor naznani izključitve pristojnemu poverjeniku.

§ 11. Udje imajo tele dolžnosti:

a) vsak dan moliti za ohranitev katoliške vere med Slovenci, in sicer »Oče naš« in »Zdrava Marija« s pristavkom »Sveti Mohor, prosi za nas!«

b) plačevati vsako leto udnino, ki jo vnaprej določi odbor,

c) širiti med Slovenci dobre knjige in časopise.

§ 12. Udje imajo tele koristi:

a) odpustke;

b) duhovne milosti: vsak dan se daruje za žive in mrtve ude ena sveta maša;

c) za udnino prejmejo knjige, ki jih Družba izda vsako leto kot redni družbeni dar; za večkratno udnino dobijo več izvodov;

č) druge družbene knjige dobé po določeni udninski ceni;

d) Družbi smejo priporočati spise in staviti predloge.

§ 13. Družbo vodi odbor, ki sestoji iz predsednika in šestih članov, izmed katerih imenuje lavantinski škof predsednika. Odbornike izvolijo poverjeniki za dobo desetih let. Ako kateri odbornik poprej odpade, kooptira odbor do prihodnjih volitev novega odbornika. Kadar koli ordinarij zoper kakega odbornika ugovarja, neha biti odbornik.

§ 14. Vse, kar zadeva volitve, se uredi v pravilniku.

§ 15. Družba ima po župnijah organizirana poverjeništa. Poverjenike imenuje izmed udov družbeni odbor. Imenovanje velja, dokler poverjenik ne neha biti ud Družbe ali se ne odpove ali odbor imenovanja ne prekliče.

§ 16. Poverjeništa se morejo organizirati le z dovoljenjem krajevnega ordinarija.

§ 17. Ako bi celjska Družba prenehala iz kateregakoli vzroka, pripade premoženje kn.-šk. ordinariatu v Mariboru pod pogojem, da ustanovi pri prvi možnosti cerkveno družbo z istim namenom.

Iz vodil.

(Iz pravilnika Družbe sv. Mohorja v Celju.)

§ 1. Da Družba doseže svoj namen, bo izdajala vsako leto: a) Koledar, b) nabožno knjigo, c) Večernice, č) po možnosti, kolikor bodo pripuščala sredstva, še druge, namenu Družbe in času primerne knjige.

Vsi spisi, ki jih misli Družba izdati, morajo biti pisani v čisti in lahko umevni slovenščini.

§ 2. Redni vpis v Družbo se vrši vsako leto do 5. marca pri poverjenikih. Ime novega uda se vpiše v knjigo Družbe, ud pa dobi podobico sv. Mohorja za sprejemnico. Udnino določa odbor. Vsaka fizična oseba lahko postane tudi dosmrtni član, ako plača od odbora določeno dosmrtnino. Dosmrtni udje postanejo ustanovniki Družbe in dobijo kot taki listino s podobo sv. Mohorja, ki jo podpišeta razen predsednika in tajnika še dva odbornika.

Družbeni oltar je glavni oltar v cerkvi Marijinega vnebovzvetja v Celju.

§ 3. Družbene knjige se razpošiljajo enkrat na leto, in sicer okrog Vseh svetih.

§ 4. Družbena opravila oskrbuje sedem odbornikov, ki so iz obeh škofij (ljubljske in lavantinske). Škof — pokrovitelj — imenuje izmed odbornikov predsednika ter določi za tri poslovna leta dva pregledovalca računov, ki naj bosta vsak iz ene škofije. Odbor pa voli

izmed sebe podpredsednika, blagajnika in tajnika. Odbor upravlja vse premakljivo in nepremakljivo imetje Družbe in za Družbo veljavno sklepa.

§ 5. Odbor sklepa z večino glasov. Če je glasov enako število, odloči predsednik.

§ 6. V smislu § 13 pravil volijo poverjeniki odbornike za dobo desetih let. Način volitev je tale: Stari odbor razpiše volitve s tiskanim dopisom, sestavi kandidatsko listo in jo predloži poverjenikom. Vsak poverjenik voli ali predlagane kandidate ali pa črta kogarkoli in voli druge. Poverjeniki izvrše volitev sedmih odbornikov s tem, da v 14 dneh po razpisu volitev pismeno naznanijo imena kandidatov Družbi sv. Mohorja v Celju. Kdor v določenem roku ni poslal imen kandidatov, je s tem volil odborovo listo.

§ 7. Skrutinij izvrše poverjeniki za Celje (mestno župnijo), Laško in Žalec. Izvolitev za odbornika odloči relativna večina glasov.

Odpustki za ude Družbe sv. Mohorja

dovoljeni od papeža Pija IX. s pismom 18. V. 1860:

a) Popolni odpustek na dan vstopa v bratovščino, če se opravi sveta spoved in prejme sveto obhajilo;

b) popolni odpustek za smrtno uro vsakemu udu, ki se spove in prejme sveto popotnico, ali, če to ni mogoče, presladko ime Jezus skesano zakliče, ali vsaj v srcu pobožno vzdihne;

c) popolni odpustek vsakemu udu, ki na god sv. Mohorja, škofa in mučenca, 12. julija, ali v njegovi osmini opravi sveto spoved, prejme sveto obhajilo, obišče župnijsko cerkev in tam pobožno moli za edinost krščanskih vladarjev, za prenehanje krivoverstva in za povišanje svete katoliške Cerkve;

d) odpustek 7 let in 7 kvadragen štirikrat v letu vsakemu udu, ki obišče župnijsko cerkev in v zgornje namene pobožno moli;

e) odpustek 60 dni vsakemu udu, kadar koli se udeleži svete maše ali kakega drugega cerkvenega opravila v župnijski cerkvi, ali procesije sv. R. T. ali druge od škofa odobrene procesije, ali spremlja duhovnika, ki nese sv. popotnico, ali če je to nemogoče, tedaj ko zasliši zvon, pobožno moli očenaš in zdravamarijo za rajne ude, ali kadar koli opravi kako dobro delo ali delo krščanskega usmiljenja.

Vsi ti odpustki se morejo obrniti v prid dušam v vicah.

Seznam

župnij, krajev, poverjenikov in udov Družbe sv. Mohorja.

Seznam smo razvrstili po škofijah in dekanijah. — Prve številke na koncu župnij in krajev pomenijo število udov leta 1940, druge številke število udov leta 1939. — Pri krajih s poštnim uradom pošta ni posebej navedena.

Lavantinska škofija.

1. Braslovče.

Braslovče: Atelšek Janez, dekan	180	130
Gomilsko: Satler Franc, župnik	76	75
Marija Reka (Sv. Pavel pri Preboldu): Sagaj Marko, provizor	13	11
Sv. Andraž pri Velenju (Velenje): Potrč Alojzij, župnik	32	27
Sv. Jurij ob Taboru: Pečnak Jož., župnik	141	154
Sv. Pavel pri Preboldu: Sagaj Marko, žpk.	112	100
Šmartno ob Paki: Časl Franc, župnik	109	135
Vransko: Dr. Mörtl Valentin, župnik	157	152

2. Celje.

Celje: Jurak Peter, opat	660	668
Galicija (Žalec): Strnad Ivan, provizor	32	—
Gotovlje (Žalec): Ocvirk Alojzij, župnik	61	61
Griže: Kosj Jakob, župnik	114	120
Polzela: Pirc Andrej, župnik	140	132
Sv. Peter v Sav. dol.: Dr. Jančič Ivan, žpk.	127	137
Teharje: Vesenjaki Pavel, župnik	132	132
Žalec: Veternik Anton, župnik	203	203

3. Dolnja Lendava.

Beltinci: Gomboc Franc, kaplan	40	53
Bogojina: Hauko Jožef, župnik	23	25
Dolnja Lendava: Györköš Štefan, kaplan	25	34
Hotiza (D. Lendava): Berden J., kapl. eksp.	50	37
Polana (Črensovci): Halas Daniel, župnik	31	41
Sv. Križ v Črensovcih (Črensovci): Zadra- vec Matija, župnik	19	24
Strehovci (Dobrovnik): Bojnec Franc	6	8
Turnišče: Jerič Ivan, dekan	38	39

4. Dravograd.

Črneče (Meža ob Dravi): Drvodol L., vikar	30	30
Dravograd: Munda Matija, prošt in dekan	50	30
Libeliče: Vogrinec Anton, župnik	20	20
Ojstrica (Dravograd): Šmon Franc, prov.	10	4

5. Dravsko polje.

Cirkovce: Kupčič Ivan, župnik	95	104
Črna gora (Ptujška gora): P. Konstantin Ocepek	45	45
Fram: Rakun Franc, župnik	101	105
Hoče: Sagaj Alojzij, nadžupnik	125	125
Slivnica pri Mariboru: Mihalič Jos., žpk.	100	97
Št. Janž na Dravskem polju: Polak Franc, župnik	103	115
Št. Lovrenc na Dravskem polju: Spindler Franc, župnik	105	103

6. Gornji grad.

Bočna (Gornji grad): Guzej Jurij, župnik	77	36
Gornji grad: Šlander Maks, župnik	90	93
Ljubno v Sav. dol.: Turk Miloš, župnik	88	84
Luče: Mikolič Jurij, župnik	100	100
Marija Nazaret (Mozirje): P. Kerubin Tušek, župnik	66	71
Mozirje: Krošelj Franc, župnik	85	85
Nova štifta (Gornji grad): Fermé Gothard, župnik	42	45
Rečica v Sav. dol.: Msgr. Požar Alfonz, dekan, župnik	162	165
Solčava: Arko Leopold, župnik	69	64
Sv. Francišek (Radmirje): Vogrinec I., žpk.	107	112
Šmartno ob Dreti: Zagoršek Franc, župnik	53	41
Šmihel nad Mozirjem (Mozirje): Strmšek Franc, župnik	32	32

7. Jarenina.

Jarenina: Čížek Josip, župnik in dekan	123	144
Spodnja Sv. Kungota (Pesnica): Kraner Vincenc, župnik	80	78
Svečina (Zg. Sv. Kungota): Babšek Franc, župni upravitelj	60	51
Sv. Jakob v Slov. goricah: Erhatic Mar- tin, župnik	90	117
Sv. Jurij ob Pesnici (Zg. Sv. Kungota): Ciglar Alojz, župni upravitelj	8	11
Št. Ilj v Slov. gor.: Ravšl Anton, župnik	84	84

8. Konjice.

Čadram (Oplotnica): Hohnjec Franc, žpk.	86	90
Kebelj (Oplotnica): Panič Jožef, župnik	23	24
Loče: Žičkar Marko, župnik	60	60
Prihova (Slov. Konjice): Kocjančič Anton, župnik	62	72
Slov. Konjice: Tovornik Franc, arhidiakon, dekan	133	133
Stranice (Slov. Konjice): Žolnir Jožef, žpk.	21	25
Sv. Jernej pri Ločah (Loče): Paulič Peter, župnik	13	26
Sv. Kunigunda na Pohorju (Zreče): Žgank Ferdinand, župnik	47	46
Špitalič (Sl. Konjice): Goričan Janez, žpk.	18	17
Zreče: Bezjak Josip, župnik	25	30
Žiče (Loče pri Polččanah): Tomažič Anton, župnik	41	39

9. Kozje.

Buče: Pribožič Jurij, župnik	35	37
Dobje (Slivnica pri Celju): Vavpotič Franc, župnik	83	86
Kozje: Lunder Viktor, dekan	54	54
Olimlje (Podčetrtek): Lorbek Ivan, župnik	17	18
Pilštanj: Rauter Jakob, župnik	40	48

Planina pri Sevnici: Sajovic Jakob, župnik	65	66
Podčetrtek: Sternad Friderik, župnik	45	51
Podsreda: Zidanšek Jakob, župnik	25	25
Polje (Podčetrtek): Kociper Rudolf, župnik	17	17
Prevorje (Pilštanj): Glavnik Franc, župni upravitelj	15	32
Sv. Peter pod Sv. gorami: Rančigaj Ivan, župnik	35	73
Sv. Vid na Planini (Planina pri Sevnici): Presnik Josip, župnik	31	32
Zagorje (Pilštanj): P. Viktorin Šivavec, provizor	11	8

10. Laško.

Dol pri Hrastniku: Medvešek Matija, žpk.	105	110
Hrastnik: Prelog Ludovik, vikar	36	36
Jurklošter: Horjah Franc	11	—
Laško: Msgr. dr. Franc Kruljc, dekan	56	60
Loka pri Zidanem mostu: Šket M., župnik	38	44
Marija Širje (Zidani most): Kristovič Miloš, župnik	19	18
Razbor (Loka pri Zidanem mostu): Pretnar Jožef, župnik	14	19
Sv. Jedert (Laško): Lončarič Josip, župnik	55	55
Sv. Lenart (Laško): Babič A., župnik	29	33
Sv. Marjeta pri Rimskih Toplah (Rimske Toplice): Bohak Jakob, župnik	54	54
Sv. Miklavž (Laško): Čebašek Jak., župnik	25	31
Sv. Rupert nad Laškimi (Sv. Jurij ob j. ž.): Jager Avguštin, župnik	52	70
Trbovlje: Gorogranc Martin, župni uprav.	250	250

11. Ljutomer.

Apače: Cilenšek Ivan, župnik	30	33
Cezanjevci (Ljutomer): Ferk Mihael, župnik	29	30
Kapela (Slatina Radenci): Nemeč Matija, vikar	60	64
Ljutomer: Lovréc Andrej, župnik	130	140
Mala Nedelja: Ostrž Franc, župnik	45	55
Sv. Jurij ob Ščavnici: Štuhec Franc, žpk.	160	150
Sv. Križ pri Ljutomeru (Križevci pri Ljutomeru): Weixl Josip, dekan in častni kan.	206	202
Sv. Peter v Gornji Radgoni: Gaberc M., župnik	187	157
Veržej: Klemenčič Anton, župnik	40	40

12. Marenberg.

Brezno ob Dravi: Mak Ivan, župni uprav.	25	20
Kapla: Lorenčič Vinko, župnik	34	28
Marenberg: Messner Ivan, dekan	98	88
Muta: Janko Breznik, župnik	50	50
Remšnik (Brezno): Pavlič V., župnik	15	15
št. Ožbolt (Brezno ob Dravi): Krušič Jan., provizor	35	32

13. Maribor leví breg.

Maribor, Stolna: Pribožič Peter, stolni vikar	720	713
Bogoslavje: dr. Ostrc Alojzij	12	7
Frančiškani: p. Landergott Valer.	228	287
Gornja Sv. Kungota: Kolarič Jožef, župnik	41	42
Kamnica (Maribor): Munda Vinko, župnik	145	142
Selnica ob Dravi: Ciuha Ferd., župnik	42	38

Sv. Barbara v Slov. gorah (Sv. Barbara pri Mariboru): Potočnik J., župnik	29	32
Sv. Duh na Ostrem vrhu (Selnica ob Dravi): Holcman Vinko, župnik	46	52
Sv. Križ pri Mariboru (Gornja Sv. Kungota): Kren Franc, župnik	35	38
Sv. Marjeta ob Pesnici: Rantaša Ant., žpk.	76	63
Sv. Martin pri Vurbergu (Vurberg pri Ptuj): Lajnsič Anton, župnik	42	55
Sv. Peter pri Mariboru (Maribor): Žalar Al., župnik	70	70

14. Maribor desni breg.

Limbuš: Bračič Andrej, župnik	52	55
Radvanje pri Mariboru (Maribor): Duh Ludovik, kaplan	27	26
Ruše: Pšunder Ferdo, župnik	112	105
Studenici pri Mariboru: P. Marko Fišer	63	63
Sv. Lovrec na Pohorju: Oblak Iv., župnik	90	95
Sv. Magdalena v Mariboru: Stergar Anton, dekan	158	191
Sv. Marija v Puščavi (Sv. Lovrenc na Pohorju): Nadrah Ignacij, župnik	34	32

15. Mežiška dolina.

Črna pri Prevaljah: Razgoršek Vinko, žpk.	90	95
Guštanj: Barbič Mihael, župnik	103	103
Javorje (Črna pri Prevaljah): Viternik L., župnik	17	16
Koprivna (Črna pri Prevaljah): Hojnik J., župnik	10	10
Kotlje: Serajnik Ivan, župnik	33	34
Mežica: Hornböck Janez, dekan	143	143
Prevalje: Močilnik Matej, župnik	101	101
Strojna in št. Danijel (Prevalje): Rataj Ant. Pad., župnik	60	60

16. Murska Sobota.

Cankova: Safošnik Jakob, župni upravitelj	40	40
Gornja Lendava: Lajnsček Ludvik, kaplan	42	43
Markovci (Šalovci): Ficcko Karel, žpk.	3	4
Martjanci v Prekmurju: Berden And., žpk.	14	20
Murska Sobota: Horvat Štefan, katehet	64	64
Martinišče	15	14
Pečarovci (Mačkovci): Bejak Janko, žpk.	12	19
Pertoča (Rogaševci v Prekmurju): Varga št., župnik	12	15
Sv. Jurij v Prekmurju (Rogaševci v Prekmurju): Kaplanija	24	24
Tišina (Rankovci): Krantz Jožef, župnik	42	42

17. Nova cerkev.

Črešnje (Frankolovo): Hlastec Fr., žpk.	10	11
Dobrna pri Celju: Urleb Franjo, župnik	61	68
Frankolovo: Sunčič Lojze, župnik	32	24
Nova cerkev: Žagar Pavel, dekan	82	31
Šmartno v Rožni dolini (Celje): Ozvatič Franc, župnik	25	30
Vitanje: Musi Alojzij, župnik	89	87
Vojnik pri Celju: Lasbacher Anton, župnik	84	104

18. Ptuj.

Hajdina: Skuhala Vekoslav, župnik	60	71
Polenšak (Moškanjci): Poplatnik J., župnik	63	63

Prečitaj in razmisli!

Sodobno gospodarstvo je nujno navezano na — zavarovanje. Pri vseh kulturnih narodih je dandanes samo po sebi umevno, da je človek zavarovan, zavarovan ne le zoper eno nevarnost, temveč zoper vse možnosti, ki bi lahko človekovemu gospodarjenju povzročile škodo.

Požar ti more v hipu uničiti dom, gospodarsko poslopje, pa tudi pohoštvo, živila, krmo, orodje, kar vse največkrat predstavlja večjo vrednost kot poslopje samo. Zato pameten gospodar poleg poslopij zavaruje zoper požar tudi vse premičnine.

Smrt, starost, poroka otrok povzročijo vedno hude gospodarske potrese v družini. Brez takih potresov so tisti, ki so pravočasno sklenili primerno življenjsko zavarovanje.

Nezgodna te lahko zadene ob vsaki priliki. Verjetnost nezgode z naraščajočim motornim prometom narašča. Nezgodam si podvržen v poklicnem delu in ko počivaš. Nezgodna ti lahko za trajno ali vsaj začasno onemogoči vsako pridobivanje. Tu pomaga le pametno nezgodno zavarovanje.

Vlomske tatvine so vedno pogostejše. Tu ne pomaga ne ključ ne patentirana zapora, pomaga le primerno zavarovanje zoper vlomske tatvine.

Po zakonu jamčiš za mnogotere škode, ki so navadno zelo visoke. Brez primerne jamstvenega zavarovanja ni danes noben misleč človek.

Lastnik avtomobila je izpostavljen posebno številnim nevarnostim, zato ne more živeti brez avtomobilskega zavarovanja.

In tako bi lahko govorili še o zavarovanju cerkvenih zvonov, o zavarovanju kolesarjev, o zavarovanju stekla itd.

NI VSEENO, KJE ZAVARUJEŠ! Slovenski človek zaupa svoje zavarovanje edino le domači

VZAJEMNI ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI,

Miklošičeva c. 19 — Masarykova c. 12.

Preden skleneš katero koli zavarovanje, se obrni na Vzajemno zavarovalnico ali pa na njenega krajevnega zastopnika!

Vzajemna zavarovalnica zavaruje v svojem oddelku

KARITAS

za nizke mesečne prispevke za posmrtnino, za starostno preskrbo in za doto. KARITAS je največje ljudsko zavarovanje v Jugoslaviji!

Vsak zavarovanec Vzajemne zavarovalnice prejema mesečno za celoletno naročnino 1 din poučen in zabaven časopis **NAŠO MOČ.**

Ptuj — Mestna župnija: Greif Ivan, prošt	125	125
Ptuj — Sv. Peter in Pavel: p. A. Svet, žpk.	155	151
Sv. Andraž v Slov. gor.: Alt Ivan, župnik	67	91
Sv. Lovrenc v Slov. gor. (Juršinci pri Ptuj): Neudauer M., župnik	113	116
Sv. Marjeta niže Ptuja (Sv. Marjeta pri Moškanjcih): Šketa Ivan, župnik	90	121
Sv. Marko: Grobler Ign., župnik	40	60
Sv. Urban pri Ptuj: Razbornik Iv., žpk.	55	68
Vurberž pri Ptuj: Kolman Vinko, župnik	47	52

19. Rogatec.

Kostrivnica (Podplat): Slavič Janko, žpk.	38	47
Rogatec: Rainer Janez, kaplan	30	51
Stoprce (Rogatec): Močnik Franc, župnik	37	28

Sv. Ema (Pristava): Čepin Martin, župnik	15	15
Sv. Florijan ob Boču (Rogatec): Malajner Karol, župnik	19	19
Sv. Križ na Slatini (Rogaška Slatina): Vajda Julij, nadžupnik	83	83
Sv. Peter na Medvedjem selu (Podplat): Pučnik Anton, župnik	19	16
Sv. Rok ob Sotli (Rogatec): Veranič Anton, župnik	11	11
Žetale: Lorber Jurij	9	—

20. Slovenska Bistrica.

Črešnjevce (Slovenska Bistrica): Zámuda Alojzij, župnik	81	80
Gornja Polskava: Ivan Orel, župnik	55	46

Laporje: Ozimič Jožef, dekan	80	90
Majšperg: Bratanič Rajmund, župnik	46	57
Makole: Šegula Franc, župnik	91	88
Poljčane: Cilenšek Alojz, župnik	65	65
Slov. Bistrica: Šolinc Ivan, mestni župnik	201	167
Spodnja Polskava (Pragersko): Zorko Melhior, župnik	83	95
Studence pri Poljčanah: Čede Josip, žpk.	35	35
Sv. Martin na Pohorju (Slov. Bistrica): Zdolšek Alojz, župnik	70	70
Sv. Venčeslav (Slov. Bistrica): Zakošek Iv.	19	19
Tinje (Slov. Bistrica): Hafner Urh, župnik	35	35

21. Stari trg pri Slovenjgradcu.

Dolič (Mislinja): Weingerl Stanko, župnik	33	40
Pameče (Slovenjgradec): Trinkaus A., žpk.	21	23
Podgorje (Slovenjgradec): Kotnik Šimfen, župnik	33	33
Razbor (Slovenjgradec): Oblak A., župnik	25	24
Sele (Slovenjgradec): Meško Fr. Ks., dekan	23	19
Slovenjgradec: Soklič Jak., mestni župnik	76	85
Stari trg (Slovenjgr.): Horvat Stefan, žpk.	46	50
Sv. Miklavž pri Slovenjgradcu (Slovenjgradec): Stefanciosa Tinček, župni upr.	14	11
Sv. Peter na Kronski gori (Meža ob Dravi): Medved Anton, župnik v p., upr.	17	14
Šmartno pri Slovenjgradcu (Slovenjgradec): Somrek Anton, nadžupnik	42	41
št. Ilj pod Turjakom (Mislinja): Roškar Davorin, župnik	80	76
št. Janž pri Dravogradu (Meža): Pivec Vinko, župnik	23	20
št. Vid nad Valdekom (Mislinja): Pohrašky Ferdinand, župnik	41	41

22. Sv. Lenart v Slov. goricah.

Marija Snežna: Vršič Srečko, župnik	50	50
Negova (Ivanjci): Granola Ivan, župnik	103	118
Sv. Ana v Slov. goricah: Šeško K., župnik	81	65
Sv. Anton v Slov. gor.: Škof Franc, župnik	80	86
Sv. Benedikt v Slov. goricah: Gomilšek Fr. Sal., dekan	174	178
Sv. Bolfenk v Slov. goricah: Letonja Franc, župnik	21	24
Sv. Jurij v Slov. goricah: Bosina Iv., žpk.	100	100
Sv. Lenart v Slov. goricah: Sinko Fr., žpk.	90	138
Sv. Rupert v Slov. goricah: Kodrič Jožef, župnik	64	83
Sv. Trojica v Slov. goricah: P. Ladislav Pintar, župnik	75	93

23. Šaleška dolina.

Bele vode (Šoštanj): Križan Franc, prov.	29	28
Gornja Ponikva (Žalec): Gorišek J., žpk.	44	44
Sv. Mihael (Šoštanj): Gril Pavel, župnik	200	195
škale (Velenje): Weiss Matej, župnik	93	52
Šmartno pri Velenju (Velenje): Potokar Gregorij, dekan	79	100
št. Ilj pri Velenju (Velenje): Lebič Jurij, župnik	43	53
Zavodnje (Šoštanj): Rožman Janez, župnik	18	18

24. Šmarje pri Jelšah.

Dramlje: Pirš Alojz, župnik	41	45
Kalobje (Sv. Jurij ob južni žel.): Švegelj Peter, župnik	34	34
Ponikva ob južni žel.: Kociper Ant., žpk.	80	74
Sladka gora (Šmarje pri Jelšah): Stakne Andrej, župnik	45	45
Slivnica pri Celju: Rabuza Jakob, župnik	24	24
Sv. Jurij ob j. ž.: Mikuš Val., žpk. in kan.	140	145
Sv. Štefan pri Žusmu (Šmarje pri Jelšah): Petrovič Jožef, uprav.	20	20
Sv. Vid pri Grobelnem (Grobelno): Kolenc Leopold, župnik	20	30
Šmarje pri Jelšah: Lom Franc, dekan	132	145
Zibika (Pristava): Jelšnik Ivan, župnik	24	17
Žusem (Loka pri Žusmu): Palir Jakob, žpk.	9	3

25. Velika Nedelja.

Ormož: P. Remigij Jereb, župnik	60	60
Središče ob Dravi: Božič Leon, župnik	67	68
Svetinje (Ivanjkovci): Bratušek Fr., dekan	43	35
Sv. Bolfenk na Kožu (Sv. Bolfenk pri Središču): Molan Franc, župnik	32	54
Sv. Lenart pri Vel. Nedelji: Rehar J., žpk.	40	40
Sv. Miklavž pri Ormožu: P. A. Polak, žpk.	35	44
Sv. Tomaž pri Ormožu: Magdič Francišek, župnik	183	156
Velika Nedelja: Cerar Greg., župnik	88	35

26. Videm ob Savi.

Artiče: Šketa Josip, župnik	45	43
Bizelsko: Brvar Ignacij, župnik	53	48
Brežice: Klasinc Franc, župnik	110	110
Dobova: Logar Josip, župnik	36	36
Kapele (Dobova): Podržaj Ciril, župnik	23	25
Koprivnica pri Rajhenburgu: Doberšek Fr., župnik	38	45
Rajhenburg: Gregor Janez, kaplan	280	260
Sevnica: Breznik Al., kaplan	193	187
Sromlje: Štiper Stefan, župnik	50	50
Videm ob Savi: Medvešek Janez, dekan	88	88
Zabukovje (Sevnica ob Savi): Rampre Fr., župnik	22	16
Zdole: Peitler Alojz, župnik	21	35

27. Vuzenica.

Ribnica na Pohorju: Vrhnjak Alojz, žpk.	74	72
Sv. Anton na Pohorju (Vuhred): Leber Iv., provizor	20	20
Sv. Primož na Pohorju (Vuzenica): Dolinar Ivan, župni upravitelj	16	16
Trbonje (Vuzenica): Malej Ign., župnik	25	28
Vuhred: Leber Ivan, župnik	35	30
Vuzenica: Hüttner Drago, dekan	35	35

28. Zavrcé.

Sv. Andraž v Halozah: Škamlec O., dekan	33	33
Sv. Barbara v Halozah: Grobler Fr., žpk.	45	39
Sv. Trojica v Halozah (Podlehnik): P. Božidar Glavač, župnik	17	25
Sv. Vid pri Ptuj: P. Daniel Tomšič, žpk.	95	90
Zavrcé: Jarh Konrad, župnik	50	50

Število udov: 353 dosmrtnih, 16.764 letnih = 17.117.

Ljubljanska škofija.

1. Cerknica.

Babno polje (Stari trg pri Rakeku): Župni urad	10	23
Begunje pri Cerknici: Turk Viktor, župnik	165	152
Bloke (Nova vas pri Rakeku): Župni urad	52	62
Cerknica: Štrajhar Ivan, župnik	63	62
Grahovo: Wester Al., dekan	52	57
Planina pri Rakeku: Lovšin Ivan, župnik	112	102
Rakek: Novak France, župnik	74	86
Stari trg pri Ložu: Presetnik Franc, župnik	150	145
Sv. Trojica nad Cerknico (Nova vas pri Rakeku): Župni urad	10	11
Sv. Vid nad Cerknico (Begunje pri Cerknici): Žužek Karel, župnik	16	17
Unec (Rakek): Martinčič Andrej, župnik	50	54

2. Kamnik.

Dob pri Domžalah: Bešter Ivan, dekan	126	125
Domžale: Bernik Franc, župnik	136	135
Gozd (Kamnik): Selan Matija, župnik	21	26
Groblje, fara Mengeš (Domžale): Misijonišče	69	44
Homec (Radomlje): Govekar Fr., župnik	50	62
Ihan (Domžale): Smit Franc, župnik	61	53
Kamnik: Caserman Ivan, kaplan	240	240
Komenda: Zabukovec Janez, župnik	105	122
Mekinja (Kamnik): Čadež Viktor, župnik	81	90
Mengeš: Sušnik Janko, župnik	141	160
Trzin: Kovačič Anton, ekspozit	40	32
Motnik: Rovtar Anton, župnik	41	37
Nevlje (Kamnik): Župni urad	45	41
Radomlje: Hostnik Jože, eksp.	28	30
Rova (Radomlje): Golmajer Franc, župnik	16	20
Sela pri Kamniku (Kamnik): Pavlič Anton, župnik	23	25
Stranje (Stahovica): Langerholc Jan., žpk.	49	62
Šmartin v Tuhinju: Opeka Ivan, župnik	30	35
Špitalič (Motnik): Žust Ignac, župnik	15	15
Tunice (Kamnik): Frančič Janez, župnik	50	46
Vodice nad Ljubljano: Janc Peter, župnik	148	165
Skaručina (Št. Vid nad Ljubljano): Dežman Janko	50	50
Vranja peč (Kamnik): Hafner Janez, župni upravitelj	39	42
Zgornji Tuhinj (Šmartno v Tuhinju): Župni urad	49	50

3. Kočevje.

Banjaloka (Nova sela pri Kočevju): Župni urad	10	14
Fara pri Kostelu: Stare Andrej, župnik	50	50
Kočevje: Flajnik Peter, župnik in dekan	90	100
Osilnica: Fister Franc, župni upravitelj	22	28
Stara cerkev: Jamnik Ana	7	8

4. Kranj.

Besnica (Kranj): Erzar Franc, župnik	43	50
Breg (Stražišče): Duhovnijski urad	7	—
Cerklje pri Kranju: Črnilec Janez, župnik	237	219
Duplje: Hafner Anton, župnik	60	60
Goriče (Golnik): Železny Alojzij, župnik	42	44

Jezersko: Gostiša Vinko, župnik	42	42
Kokra: Fröhlich Franc, župni upravitelj	37	37
Kovor (Križe na Gor.): Hostnik A., župnik	73	73
Kranj: Škrbec Matija, dekan	328	352
Križe na Gorenjskem: Hartman J., župnik	172	172
Lom (Tržič): Sparhakl Karel, župnik	42	42
Mavčice (Smlednik): Mikuz Janez, župnik	91	100
Naklo: Filipič Janez, župnik	120	118
Pobrezje: Vondrašek Vaclav, župnik	68	68
Preddvor: Sitar Valentin, župnik	96	156
Predoslje (Kranj): Zupanc Ignacij, župnik	99	102
Smlednik: Platiša Ivan, župnik	134	153
Šenčur pri Kranju: Župni urad	98	110
Olševce (Preddvor): Lampert Karel, župnik v pokoju	18	24
Hrastje (Kranj): Podvinski Anton, župnik, dekan v pokoju	44	43
Voglje (Šenčur pri Kranju): Gnidovec Josip, ben.	37	39
Šmartin pri Kranju (Stražišče pri Kranju): Šarec Alojzij, župnik	174	202
Št. Jošt (Kranj): Kokol Franc, ekspozit	15	19
Št. Urška gora (Cerklje pri Kranju): Skebe Silvester, župni upravitelj	23	25
Trboje (Smlednik): Čemažar Fr., župnik	34	27
Trstenik (Golnik): Poljanec Ivan, župnik	50	42
Tržič: Vovk Anton, župnik	370	380
Vesovo (Cerklje pri Kranju): Pfajfar Fr., župnik	69	71
Zapogje (Smlednik): Cuderman Jože, žpk.	43	42

5. Leskovec.

Boštanj: Rakovec Engelbert, župnik	22	23
Bučka: Župni urad	15	14
Cerklje ob Krki: Žust Jakob, župnik	35	13
Čatež ob Savi (Brežice): Kmet Mihael, župnik in duhovni svetnik	10	18
Kostanjevica: Golob Franc, žpk. in dekan	54	63
Krško: Kurent Alojzij, em. dekan	105	115
Leskovec: Štrukelj Alojzij, župnik	90	91
Raka: Bukovec Martin, župnik	45	55
Studenec pri Sevnici: Štrubelj Ivan, žpk.	27	27
Sv. Duž v Velikem trnu (Krško): Župni ur.	100	93
Sv. Križ ob Krki: Zupanc Andrej, župnik	55	51
Škocijan pri Mokronogu: škoda Ign., žpk.	54	52
Št. Jernej na Dol.: Cerkovnik Franc, žpk.	74	72
Velika Dolina (Jesenice na Dol.): Gnjezda Janez, župnik	13	14

6. Litija.

Dobovec (Trbovlje): Pogačar J., župnik	15	15
Dole pri Litiji: Filler Vacl., župnik	19	22
Hotič (Litija): Rott Jožef, župnik	42	24
Janče (Litija): Župni urad	25	25
Javorje pri Litiji (Šmartno pri Litiji): Javornik Tomaž, župni upravitelj	24	31
Kresnice: Stupica Josip, župnik	20	18
Litija: Lovšin Vinko, župnik	242	224
Polšnik (Sava): Župni urad	23	24
Prežganje: Kristanc Leon, župnik	23	26
Primskovo (Šmartno pri Litiji): Plešic A., župnik	28	32
Radeče pri Zidanem mostu: Lovšin Anton, župnik	100	100
Sava: Širaj Andrej, župnik	41	40

Svibno (Radeče pri Z. m.): Selan A., žpk.	34	40
Štanga (Litija): Blažič Franc, župnik	27	27
Šmartno pri Litiji: Gornik Anton, dekan	107	122
Št. Jurij pod Kumom: Pleša Franc, župnik	29	29
Št. Lambert (Sava pri Litiji): Rupnik Kar- rel, župnik	15	12
Zagorje ob Savi: Markež Franc, župnik	131	126
Loke (Zagorje ob Savi): Benedikt Valentin, ekspozit	40	30

7. Ljubljana mesto.

Stolna: Orehar Anton, stolni vikar	130	152
Sv. Jakob: Barle Janez, mestni župnik	140	156
Marijino oznanjenje: P. Krizostom Sekova- nič, župnik	335	366
Ljudska knjižnica	49	52
Moste: Jenko Miha, župnik	220	258
Trnovo: Vindišar Ivan, župnik	288	315
Uršulinke: Koretič Franc, spiritual	10	10
Nova založba	69	77
Sv. Peter: Košmerlj Alojzij, župnik	379	386
Splošna bolnica: Slana Ignacij, kurat	50	59
Umobolnica: Orehek Mila	33	37
Zelena jama: Kragl Viktor, župnik v p.	56	34
Sv. Ciril in Metod: P. Kazimir Zakrajšek, župnik	153	225
Spodnja šiška: Dr. Novak p. Modest, žpk.	277	300
Rakovnik: Čigan France S. S.	37	—
Vič: P. Teodor Tavčar, župnik	360	400
Drž. klas. gimnazija: Dr. Fr. Jaklič	31	25
Direkcija drž. žel.: Krivec Martin	40	43
I. drž. realna gimn.: Breskvar Silvo, profesor	28	27
II. drž. realna gimn.: Osana J., ravn.	37	35
III. drž. realna gimn.: Prof. France Jesenovec	20	19
Valant Milan, uradnik OUZD	24	24
Podr. Mohorjeve knjižarne	275	254

8. Ljubljana okolica.

Brezovica: Lavrič Matej, župnik	55	54
Črnuče (Ježica pri Ljubljani): Tomelj Ant., župnik	111	116
Devica Marija v Polju: Kete Janez, župnik	235	218
Dobrova: Klopčič Josip, župnik	132	138
Dol pri Ljubljani: Kastelec Matija, žpk.	100	100
Golo (Ig pri Ljubljani): Milavec Ciril, župni upravitelj	20	25
Ig: Klemenčič Janez, župnik	75	76
Ježica pri Ljubljani: Pucelj Janez, župnik	107	120
Notranje gorice (Brezovica): Mihelčič Ivan, župnik v pokoju	24	23
Polhov Gradec: Štrukelj Janez, župnik	66	74
Preska (Medvode): Oblak Valentin, župnik	78	78
Rudnik (Ljubljana): Zajc Karel, župnik	43	59
Sora (Medvode): Kajdiž Valentin, župnik	108	125
Sostro (Dobrunje): Verce Franc, župnik	123	128
Sv. Helena (Dol pri Ljubljani): Rihar Ivan, župnik	70	76
Sv. Katarina (Medvode): Pavlin And., žpk.	26	30
Šmartin pod Šmarno goro (Št. Vid nad Ljubljano): Lesar Janez, župnik	68	71

Št. Jakob ob Savi (Dol pri Ljubljani): Novak Jožef, župnik	68	72
Št. Vid nad Ljubljano: Zabret Valentin, župnik in dekan	245	301
Zavod sv. Stanislava: Moder Anton, profesor	38	42
Dravlje (Št. Vid nad Ljubljano): Bartol Mirko, eksp.	123	123
Tomšelj (Ig pri Ljubljani): Muren Josip, župnik	33	36
Želimirje (Ig pri Ljubljani): Milavec Ciril, župni upravitelj	26	34

9. Loka.

Bukovščica (Selca nad Škofjo Loko): Hönigmann Franc, župnik	36	39
Črni vrh (Polhov Gradec): Dovč Janez, ž.	33	30
Davča (Sorica): Kopitar A., eksp.	31	31
Dražgoše (Železniki): Hiti Franc, župnik	42	50
Javorje (Poljane nad Škofjo Loko): Traven Štefan, župnik	39	40
Leskovicca (Gorenja vas): Kapus Joža, žpk.	35	25
Lučine (Gorenja vas): Pipp Viljem, župnik	30	34
Nova Oselica (Gorenja vas): Pagon Franc	29	26
Poljane nad Škofjo Loko: Tavčar M., žpk.	135	136
Retče (Škofja Loka): Štular Martin, žpk.	83	91
Selca nad Škofjo Loko: Šušteršič Fr., žpk.	150	150
Sorica: Cunder Viljem, žup. upr.	37	43
Stara Loka (Škofja Loka): Mrak Mat., dek.	137	134
Stara Oselica (Gorenja vas): Gogala Ivan, župnik	55	54
Sv. Lenart (Selca nad Škofjo Loko): Šin- kovec Stanislav, župnik	50	44
Škofja Loka: Podbevšek Jernej, župnik	250	250
Trata (Gorenja vas): Savli Andrej, župnik	70	83
Zali log (Železniki): Hribar Anton, župnik	34	34
Žabnica (Škofja Loka): Verce Jos., župnik	75	69
Železniki: Bertoncej Valentin, župnik	96	100
Žiri: Zavbi Avgust, kaplan	167	171

10. Moravče.

Blagovica (Lukovica): Štrekelj Jakob, dekan	37	46
Brdo (Lukovica): Slak Matija, župnik	62	68
Čemšenik (Medija-Izlake): Dagarin Ma- tež, župnik	40	—
Češnjice (Šmartno v Tuhinju): Tiringer Ja- nez, župnik	25	28
Izlake (Medija Izlake): Torkar Ant., žpk.	55	55
Kolovrat (Medija-Izlake): Učakar Fr., žpk.	25	29
Krašnja (Lukovica): Brecljnik Alojz, žpk.	31	37
Moravče: Malovrh France, kaplan	140	194
Vrhpolje (Moravče): Jeršé Valentin, ekspozit	25	27
Sv. Križ (Moravče): Komlanec Anton, duh. uprav.	10	20
Sv. Trojica (Dob pri Domžalah): Markič Jožef, duhovnik	22	21
Peče (Moravče): Peček Al., župnik	22	21
Sv. Gora (Vače): Žganjar Ignacij, župnik	14	15
Sv. Vid (Lukovica): Veider Janez, eksp.	34	36
Št. Gotard (Trojane): Vodopivec Ivan, žpk.	25	33
Št. Ožbalt (Trojane): Podbregar Pavel, žpk.	17	17
Vače: Porenta Anton, župnik	11	17
Zlato polje (Lukovica): Poje Josip, župnik	12	15

11. Novo mesto.

Bela cerkev na Dol.: Strah Jožef, župnik	32	8
Brusnice: Lunder Alojzij, župnik	31	32
Mirna peč: Stolbičar Kristo, kaplan	81	86
Novo mesto: Oblak Janko, vikar	213	227
Podgrad (Stopiče): Kirar Franc, župnik	19	25
Prečna: Komljanec Janko, župnik	38	38
Soteska (Straža pri Novem mestu): Volc A., župnik	22	22
Stopiče: Smolič Jože, župnik	37	62
Šmarjeta pri Novem mestu: Perko Iv., žpk.	29	28
Šmihel pri Novem mestu: Župni urad	135	131
Kandija: Uprava bolnice	15	20
Št. Peter pri Novem mestu: Vovko Fr., žpk.	80	94
Toplice pri Novem mestu: Oražem Josip, župnik	48	48
Uršna sela: Kralj Fr., župnik	15	22
Vavta vas (Straža pri Novem mestu): Kres Josip, župnik	45	45

12. Radovljica.

Begunje pri Lescah: Gornik Franc, župnik	98	97
Bled: Zabret Franc, župnik	183	175
Bohinjska Bela: Drolc Martin, župnik	96	91
Bohinjska Bistrica: Ambrožič Jož., župnik	94	107
Brezje: Dr. p. Hadrijan Kokolj, župnik	88	90
Breznica (Žirovnica): Dr. Arnejc Janko, župnik	93	99
Dobrova (Podnart): Župni urad	36	41
Dovje (Mojstrana): Pečarič Franc, župnik	105	108
Gorje: Petrič Gabriel, župnik	146	144
Jesenice na Gor.: Kastelic Anton, župnik	194	201
Kamna gorica: Zorko Franc, župnik	74	78
Koroška Bela (Javornik na Gor.): Žbontar Matevž, župnik	143	156
Koprivnik v Bohinju (Boh. Bistrica): Dodič Anton, župnik	50	41
Kranjska gora: Čuk Karel, župnik	103	104
Kropa: Kanduč Franc, župnik	62	62
Lesce: Dr. Potočnik Matej	1	1
Leše (Brezje): Župni urad	22	22
Ljubno (Podnart): Župni urad	34	39

Mošnje (Radovljica): Bleiweis Fr., župnik	47	44
Ovsiše (Podnart): Očepek Jožef, župnik	17	19
Radovljica: Fatur Jakob, dekan	170	170
Rateče-Planica: Cuderman Kristijan, žpk.	61	61
Ribno (Bled): Kramar Janez, župnik	101	98
Srednja vas v Boh.: Golf Anton, župnik	84	92
Sv. Križ nad Jesenicami (Jesenice na Gor.: renjskem): Krašna Franc, župnik	37	48
Blejska Dobrava: Seigerschmid J.	29	33

13. Ribnica.

Dobrepolje [Videm-Dobrepolje]: Lavrih Ivan, kaplan	84	101
Dolenja vas pri Ribnici: Škulj K., župnik	52	55
Draga pri Čabru: Lončar Franc, župnik	5	5
Gora (Sodražica): Habjan Janez, adm.	15	13
Grčarice (Dolenja vas): Levstik Jožef, gozd. del.	5	10
Loški potok: Pravhar Josip, župnik	116	123
Ribnica na Dol.: Demšar Viktorijan, dekan	245	262
Rob na Dol.: Skobe Ignacij, župnik	35	39
Sodražica: Majdič Franc, župnik	72	93
Struge na Dolenjskem: Oražem Janko, žpk.	47	45
Sv. Gregor (Ortnek): Krumpestar Fr. žpk.	54	62
Škocijan pri Turjaku (Turjak): Zupančič Ivan, župnik	22	23
Turjak: Dr. Ambrožič Franc, župnik	17	15
Velike Lašče: Ramovš Jakob, župnik	107	107
Velike Poljane (Ortnek): Noč Ivan, župnik	17	31

14. Semič.

Adlešiči: Štrus Ivan, župni upravitelj	14	15
Črnomelj: Bitnar Pavlin, dekan	70	70
Dragatuš: Omahna Jakob, župnik	33	30
Metlika: Klemenčič Alfonz, prošt	64	87
Planina (Črnomelj): Župni urad	7	4
Podzemelj (Gradac v Beli Krajini): Ilc Andrej, župnik	15	30
Radovica (Metlika): Jerman Anton, župnik	56	47
Semič: Pregelj Ivan, kaplan	72	72
Sinji vrh (Vinica pri Črnomlju): Župni urad	23	19

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

**Praktične
knjižne
novosti**

Zahtevajte cenik naših gospodarskih, gospodinjstevskih in leposlovnih knjig, ki vam je brezplačno na razpolago

Mihelčič Franc: ZDRAVILNE RASTLINE. O njih nabiranje, gojenju in uporabi. 251 strani. Knjigi je priložen atlas zdravilnih rastlin na 26 tabelah s 86 slikami v barvotisku. Cena trdo vezani knjigi din 85, v platnu din 95. Naši kraji so na zdravilnih rožah in zeliščih izredno bogati in le želeti je, da bi se njih spoznavanje, nabiranje in smotrna uporaba med ljudstvom čim bolj razširila. Kajti zdravilna moč, ki jo one nosijo v sebi, prinaša zdravje bolnim in slabotnim, pa tudi gnotne koristi ubožnejšim krajem, koder se ljudje bavijo z nabiranjem in prodajo zdravilnih rastlin.

Reya dr. Oskar: VREMENOSLOVJE. Poljudna izdaja. 120 strani s 46 slikami. Cena trdo vezani knjigi din 50, v platnu din 60. — Ta prepotrebna knjiga nas seznanja s činitelji, ki povzročajo vreme in so sedež vsem njegovim spremembam. Zvemo o postanku, razvoju in koncu dobrega in slabega vremena in nam omogoča napovedovanje vremena z najbolj enostavnimi sredstvi.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Stari trg ob Kolpi: Jarc Alfonz, župnik	31	34
Vinica pri Črnomlju: Miklavčič Anton, župni upravitelj	41	54

15. Šmarje.

Javor pod Ljubljano (Dobrunje): Škerlj Alojzij	18	14
Kopanj (Grosuplje): Kogovšek Iv., župnik	67	70
Lipoglav (Šmarje-Sap): Pečarič Mart., žpk.	18	19
Polica (Višnja gora): Bambič Joško, župnik	46	43
Stična: P. Bolcar Benedikt, župnik	95	95
Šmarje (Šmarje-Sap): Ravnikar Anton, žpk.	50	64
Grosuplje: Gole Anton, ekspozit	22	25
št. Jurij pri Grosupljem (Grosuplje): Švigelj Viktor, župnik	17	20
št. Vid pri Stični: Hladnik Janez, župnik	136	179
Veliki Gaber (št. Vid pri Stični): Rozman Josip, eksp.	23	29
Muljava (Krka): Perko Pavel, župnik	15	15
Višnja gora: Vidmar Fr. Ks., župnik	106	102
Zalna (Višnja gora): Župni urad	42	42

16. Trebnje.

Mirna: Širaj Jakob, župnik	47	44
Mokronog: Sladič Ivan, župnik	65	115
Sv. Križ pri Litiji: Erzin Leopold, župnik	70	68
št. Janž na Dolenjskem: Plot Karol, župnik	66	64
št. Lovrenc ob Temenici (Velika Loka): Oblak Anton, župnik	40	39
št. Rupert pri Mokronogu: Nahtigal Franc, župnik	100	111
Trebnje: Tomazič Ivan, dekan	142	130
Trebelno: Dolenc Janko, župnik	42	42
Tržišče: Supin Karel, župnik	42	38

17. Vrhnika.

Bevke (Vrhnika): Pipa Anton, eks.	22	27
Borovnica: Jerina Ciril, župnik	97	102
Dolenji Logatec: Remškar Valentin, župnik	67	77
Gorenji Logatec: Skubic Anton, župnik	65	65
Horjulj: Nastran Franc, župnik	82	77
Hočedršica: Ferkulj Jožef, župnik	42	30
Podlipa (Vrhnika): Tome A., župn. upr.	21	27
Preserje: Perčič Mihael, župnik	42	50
Rakitna (Borovnica): Kunstelj Ign., ž. upr.	26	14
Rovte: Zalokar Jožef, župnik	84	81
Sv. Trije Kralji na Vrh (Rovte): F. L. Ramšak, župnik	40	40
št. Jošt nad Vrhniko (Vrhnika): Nagode J., župnik	37	39
Vrhnika: Burnik Janez, župnik in dekan	245	250
Zaplana (Vrhnika): Geoheli Jože, žup. upr.	26	25

18. Žužemberk.

Ajdovec (Dvor pri Žužemberku): Mali Gregorij, župnik	36	36
Ambrus (Zagradec na Dolenjskem): Žavbi Ivan, župnik	31	31
Dobrič: Omahen Ignacij, župnik	86	80
Hinje: Kolenc Franc, župnik	18	20
Krka: Jeraša Franc, župnik	17	17

Sela pri Šumberku (Zagradec na Dol.): Podlipnik Josip, župnik	10	23
Zagradec na Dolenjskem: Grčar Feliks, župnik	43	65
Žužemberk: Jenko Janez, kaplan	108	130

Število udov: 574 dosmrtnih, 20.464 letnih = 21.038.

OSTALE JUGOSLOVANSKE ŠKOFIJE

Apost. admin. Banata.

Kovin. Križnar Mara, stud. tehn. (Kovin.) 1
Petrovgrad. Janko Anton, Grafenauer Zdravko, Rader Franjo, inž. Bajželj Franjo, prof. Mehle Franjo, Klinar Jak., Vencel Franjo, Gunčar Hinko, Novak Stanko, Grgurič Anton, Tavčar L., Kastelic Ter., Sestre sv. Franje. (P. Petrovgrad.) 13
Novi Kneževac. Usmiljene sestre sv. Vincencija Pavelskega. (P. Novi Kneževac.) 1
Uzdin. Cerkl Alojzij, šef stanice. (P. Uzdin.) 1

Število udov: — dosmrtnih, 16 letnih = 16.

Banja luška škofija.

Banja Luka. Baumkircher Fran. — Prelog Martin. — Samostan o. trapistov, Črtalič Avgustin, Kocman Stanko, Sirotišče sv. Bernarda (5 izt.) (P. Banja Luka.) 10
--

Število udov: 1 dosmrtni, 9 letnih = 10.

Barska škofija.

Hercegnovi: Soklič E. Jule. (P. Hercegnovi.) 1
Vladimir. Grom Matko. (P. Vladimir.) 1

Število udov: — dosmrtnih, 2 letna = 2.

Belgrajska nadškofija.

Caribrod. Pavčič Alojz. (P. Caribrod.) 1
Čukarica. P. Tumpej Andrej, župnik. (P. Čukarica.) 60
Beograd. Bardun Edvard, Berce dr. Lojze, Bobič Franc, Bokšič Mihael, Božič Darko, Černko Janko, Cvar Edi, Cener Jože, Delak Edo, Dušič Marija, Andrejka dr. Rudolf, Erjavec Angela, Flac Viktor, Flere Pavle, Germ Josipina, Golia Drag., Grampovčan inž. dr. Janko, Gregorič Jože, Jemc Marija, Jug Franc, Jurinec Cirila, Kavčič Lojze, Klenovšek Karel, Knafeljc Stanko, Kolar Anton, Koman Vlado, Končan Anton, Korošec dr. Anton, minister (10 izv.); Kosi Dr.; Kotnik Ivan, voj. duh.; Krek dr. Miha, minister; Krošelj Joško, Kuk Fr., Kušar dr. Tine, Lap Mat., Leskošek Janko, Levstik Tone, Lukman dr. Srečko, Krkovič Urška, Marčič Julko, Mehle Ivan, Mencinger Stanko, Mikolič Jakob, Mirt Anton, Mogiljnički dr. Leo, Obersne Ludovik, Oblak inž. Franc, Oder Franc., Orthaber Vera, Ošaben Ivan, Pavlič dr. Martin, Pavšič Ant., Pirc dr. Bojan, Pretnar Blaž, Prosvetno društvo, Radanovič Jože, Ranzinger Ignac, Ratajc Marija, Rovan Lojze, Rutan Rozalija, Rus Ivan, Rožman Maks, Florjančič Fran, Jernejčič Anica, Makovec Rudi, Molek Anton, Selan Janez, Skupek Marija, Smodej Fran, senator (10 izv.); Smrke L., Šilih Ferdinand, Šajin Matko, Škerl Genovefa,

Č. šolske sestre, Steinmetz dr. Rudolf-Surodolski, Trglav Julijana, Ulaža Tomaž, Ulaža Jože, Uršič Vlado, Vončina inž. Valentin, Zajec Jože, Zajec Oton, Vrtačnik Ivan, Žabkar Hinko, Franješ Elza, Pavletič dr. Avguštin, Rožman Jože, Smolnikar Iv., Javornik Anton, Tojko Malčika; Petlič dr. Mat., župnik in dekan; Smodej R., Kisovec dr. Vekoslav, Mulej Anka, Šribar dr. Cvetko, Kovač Matilda, Jakolič Terezija, Verhunc Fran, Savinšek Slavko, Petrič Marija, Zdravje Francka, Dujmič Nežika, Bojc Vilko, Koščak Anton, Janežič Josip, Udovič inž. Danilo, Solinc Martin, Zabukovšek Alojzija, Wolf dr. Marjan, Kobe Gustav, Tavčar Iv., Zidarič Antonija, Ajdonik Tone, Jaklič Albina, Gruđen Iv., Vračko Karel, Arko Lojze, dr. Vidmar Ivan, Toplak Ivan, Mlakar Aleksander, Keršan Mici. — *Nardin Ludvik*, Sirknik Jernej. — Kitak Fr. — Društvo Slovencev. (P. Beograd.) 144

Kraljevo. Vindiš Štefan. (P. Kraljevo.) 1

Kruševac. Berlec Josipina. (P. Kruševac.) 1

Niš. Czurda Karol, uradnik v p.; Jeraj Franc, voj. duh.; č. šolske sestre (Dečji zavod), č. sestre (Ban. bolnica), Bunc dr. Evgen, Verhunc inž. Neško, Kastigar prof. Josip; Zlindra Avgust, podpolkovnik; Marinic Alojz, fin. ur.; Fajs Rudolf, pol. ur.; Laurenčić Ladislav, geom.; Klarič Matija, geom.; Tomašič A., živinozdravnik; Leder Zinka, Starman B., Rozman inž. Dragotin. (P. Niš.) 16

Paraćin. Mecilošek Rudolf, župni upr.; Mecilošek Rudolf, uradnik; Zore Iv. st.; Čenič Franjo, uradnik; Lipovž Joško, žel. spr.; Bajuk J., kap. II. kl.; Gordjenko Katj; Pohlina Maks, šef cen.; Postržin Ivan, ločar; Kolman Roza; Laneger Jože, uradnik; Bašelj Milan, Gerhard Joško, Prosvetno društvo, Č. šolske sestre. (P. Paraćin.) 14

Požarevac. Pivk Steva. (P. Požarevac.) 1

Ravna Reka. Anžič inž. Srečko (5 izt.), Kastelic Josip, Kukovič Fran, Pavčnik Vinko, Stržina Stanislav. (P. Ravna Reka.) 9

Valjevo. Signum Vinko. (P. Valjevo.) 1

Zaječar. Katolički župni uređ. (P. Zaječar.) 3

Število udov: 1 dosmrtni, 250 letnih = 251.

Djakovska škofija.

Brod na Savi. Bat Roman, Bat Rafael, Planinc Franjo. (P. Brod na Savi.) 3

Djakovo. Sagadin Karlo. (P. Djakovo.) 1

Novi Sad. Pivk Leopold. — Štupnik Franc. — Engelsberger H. (P. Novi Sad.) 3

Osijek. Poznič Janko, posestnik; *Živko Mihajlo*, župnik kons.; Bezetzky Robert, dekan, kan.; Nartnik Andrej, zač. kanonik; Deutschbauer Stjepan, župnik; Požlep Slavko, župnik; Sekula Ivan, župnik; Kamnikar Josip, prof.; Heine Hinko, Gerlovič Martina; Kuhar Blaž, žand. nar.; Ahčin Alojz, knjigovodja; Milosrdnice »Vinkov Dom«, Milosrdnice »Dom sv. Josipa«, Milosrdnice »Sirotište«; Brečko Josip, učitelj glazbe; Rutar Adela; Stros Alojz, kap. broda; Bratuša Vinko; Gjörköš o. Gilbert, prof.; Sternad Karlo, kapetan; Kapucinska knjižnica, Knjižnica III. reda, Rožar Fr.; Šolar Josip, inž. kapetan; Ošpič Josip, inž. nar.; Mrevlje Andrej, inž. nar. (P. Osijek.) 27

Vrdnik. Vivod Leopolda. (P. Vrdnik.) 1

Zemun. Ferjančić Jože. — Žuran Josip. (P. Zemun.) 2

Število udov: 1 dosmrtni, 36 letnih = 37.

Dubrovniška škofija.

Dubrovnik. Dr. Malnerič Martin, odv.; Samostan oo. kapucincev; Don Fabris Spasoje, kan.; Don Capurso Karel, kan.; Martinuč Ivan, obrtnik; Jamnik Fr., pošt. ur.; č. sestre Domus Christi; p. *Petrca Peter*, župnik; Don Vučetić Franjo, kan.; Miklauč Antonija, pos.; Paulin Katarina, pos.; Don Glumac Ante, župnik. (P. Dubrovnik.) 12

Število udov: — dosmrtnih, 12 letnih = 12.

Škofija Krk.

Aleksandrovo. Murn Ivan. (P. Aleksandrovo.) 1

Dobrinj. Šabalja Pavao, žpk. (P. Dobrinj.) 1

Krk. Srebrnič dr. Josip, biskup; Kumar Mir., franjevac, brat lajik; Rajčić Olga, učiteljica u m.; Dobršek Andrej, trgovec; Školaris Franjo, redar; Srebernič Katarina. (P. Krk — otok Krk.) 6

Število udov: — dosmrtnih, 8 letnih = 8.

Mostarska škofija.

Mostar. Vidic inž. Milan, ravnatelj; Prenj dr. Ferdo, preds. upravn. sodišča v p. (P. Mostar.) 2

Število udov: — dosmrtnih, 2 letna = 2

Senjska škofija.

Kastav. Lazić Julije, *Brnić Mate*, *Boleslav dr. Bole*, *Curl Ante*; Košir Ante, župnik; Žiganto Ivan, ž. u m.; Ivančić Ivana; Pilat Acim, župnik; Zidar Milan, župnik; Sironić Šime, prof.; Sustar Ana, Dukić Ana. (P. Kastav.) 12

Karlobag. Fr. *Gervacij Bukovšek*, p. Gustav Mavrič. (P. Karlobag.) 2

Sušak. Žerjav Agneza. (P. Sušak.) 1

Število udov: 4 dosmrtni, 11 letnih = 15.

Skopljska škofija.

Bitolj. Turk Alojzija, upr. župn. (P. Bitolj.) 4

Debar. Šlibar Frane. (P. Debar.) 1

Janjevo na Kosovem. Dobrovoljc Alojzija, uprav. župnije; Brezavšek Štef., Paulin Jože, Rijavec Jože. (Janjevo na Kosovem) 4

Kosovska Mitrovica. Katol. župni uređ, Špeh Ivan, Cvelbar Marija, Ogris Tomaž, Kozole Anton, Medija Marija, Zorko Maks, Cerar Franc, Bošnjak Avgust, Kontratov Karolina, Tomazov Marija, Rabič Janez, Štepec Ciril, Skoberne Al., Hober Franc, Knez Ivan, Iljaš Emilija, Pratinekar Jože, Strnad Alojz. (P. Kos. Mitrovica.) 19

Prizren. Biskupsko dačko semenišče; Dorčić Branko, upravitelj. (P. Prizren.) 2

Skoplje. Zakrajšek Viktor, Msgr. Kordin Anton, Čremošnik Gr., Lukežič Andrej, Stibelj Terezija, Belihar Fridrik, Frančiška Jenko, Železnička bolnica, Dom sv. Marte. — *Matelič dr. Anton*. (P. Skoplje.) 10

Število udov: 1 dosmrtni, 39 letnih = 40.

Splitska škofija.

Kamenmost. Zernec Ignacij. (P. Kamenmost.) 1
Split. Kenda prof. Robert. (P. Split.) 1
Trogir. P. Ignacij Knafelj. (P. Trogir.) 1
 Število udov: 1 dosmrtni, 2 letna = 3.

Apostol. administr. Subotica.

Odžaci. Urbas J. Franc. (P. Odžaci.) 1
Ruma. Kristl Ferdo. (P. Ruma.) 1
Sombor. Rejc Ivan. (P. Sombor.) 1
Subotica. Fabčić Josip. (P. Subotica.) 1
 Število udov: — dosmrtnih, 4 letni = 4.

Šibeniška škofija.

Lečevica. Don Ivo Trstenjak. (P. Lečevica.) 1
 Število udov: — dosmrtnih, 1 letni = 1.

Vrhbosanska nadškofija.

Kakanj. Polanc Drago. (P. Kakanj.) 1
Kladanj. Žerjav Janez. (P. Kladanj.) 1
Petrovo polje. Jevšenak A. (P. Petr. polje.) 1
Sarajevo. Elyon Rok. — Skorčić France. (P. Sarajevo.) 2
Teslič. Dr. Oberman Niko, odvjetnik; Benković Ambrozije, dekan; Blažun Zvonimir, župnik; Gašperc Manica, kuharica. (P. Teslič.) 4
Travnik. Jenko Sofija. (P. Travnik.) 1
Vitez. Đuro Cezner, duhovnik. (P. Vitez.) 1
 Število udov: — dosmrtnih, 11 letnih = 11.

Zagrebska nadškofija.

Čakovec. Čefar Josip. (P. Čakovec.) 1
Črnilug. Obrstar Ignacij. (P. Črnilug.) 1
Donji Kraljevec. Ažura Tomo. — Štimec Ivan. Šercer Anton. (P. Donji Kraljevec.) 3
Dubrava. Poljanec Josip, dek. (P. Dubrava.) 1
Duga Resa. Rovšnik Ćiril, Rovšnik Jurij, Gorjup Karl, Sunko Rudolf, Vidmar Viktor, Podrekar Franc, Novak Jože, Župančić Julius, Zavrl Alojz, Reš Marija, Pleterski Ljudmila, Dolinšek Marija, Laurić Marija. (P. Duga Resa.) 13
Macinec. Srša Matej, uprav. žup.; Srša Julijana, Majerić Julijana, Pintarić Franciska. (P. Macinec.) 4

Karlovac. Habjan o. Benvenut, Frančiškanski samostan; Gantar Stanko, trgovec; Korvinović Marija; Denk Milka, učiteljica; Gregori Kristina, Žalec Ana, Bleje Ana, Majhen Jože, Fletić Marijan, Čigoj Drago, Lampret L, Jakopina Sigmund, Butković Zdravko, Butković Franjo. (P. Karlovac.) 15

Mala Subotica. Štok Štefan. (Mala Subotica.) 1
Mursko Središće. Ravnikar Ljudmila, Špoljarić Martin, Bračko Josip, Horvat Mihalj, Palinec Marija, Pšeničnik Anton, Novak Josip. (P. Mursko Središće.) 7
Nedelišće. Dogša Jože. (P. Nedelišće.) 1
Novi Marof. Kljun Ivan, žpk. (P. Novi Marof.) 1
Pitomača. Weršnik Dušan. (P. Pitomača.) 1

Samobor. Čeč Franc, uradnik. (P. Samobor.) 1

Razkrižje. Valentič Matija, Žuman J., Ažura Mirko, Puklavec Alojz, Zajnković Štefan, Kutnjak Pavel, Horvatič Ivan, Lopuh Mirko, Trstenjak Jožef, Novak K., Sajnovič Fr., Kumparič Štefka. (P. Šafarsko.) 12

Varaždin. Bajt Bratomil. — Makuc Josip, Kapucinski samostan, Grubič Juraj. (P. Varaždin.) 1

Zagreb. Mihelič Marko (12 izv.), Alatić F., Babič Zofija, Briški Ivanka, Blažič Marija, Bartolj France, Bosnar Konrad, Centa Mici, Cvek Franc, Čater Ivan, Dolinšek dr. Rafael, Erjavec Ivan, Flerin Janko, Ferjančić Adolf; Gantar, trg. s čevlji; Gselman Jakob, Ilič Ivana, Iskrač Amalija, Ivanuš Neža, Jamnik Lojzka, Jamar Jerica, Kostanjevec Lina, Kožar Terezija, Kostelc Marija, Kolenc M., Marolt Ivan, Urzel Pepca, Mihelj Amalija, Oberč Marica, Ožir Mihael, Penca Viktorija, Petrin Fr., Pemič Anton, Pretnar Ivanka, Pezdevšek Bertica, Primožič dr. Ant., Petrovič Jože, Pšeničnik Vinko, Repovž Lojzka, Rajh Marija, Rodman Betika, Slomškovo prosvetno društvo, Simčić Anton, Strašek Pavla Srčan Terez., Simunič Fanika, Štrukelj Fr., Tivadar A., Tkalčić A., Turnšek F., Vales prof. Alfonz, Vengust Antonija, Weselko dr. Otmar, Volk A., Vršič Mil., Zadnikar Dr., Zadravec Avg., Zupan Nežika, Železnikar Ivanka, Vrtar Marica, Kramar Jože. — Stergašek Miha, Pintar Viktor, Lešan Ivan, Rusjan Franjo, Štok Edvard, Štok Stanislav, Levstik Josip, Fatur Ivan, Čupić Terezija, Sušelj Avgust, Maček Anton, Maček M., Štojs Franc, Repič Slavko, Mikelič Karol, Squarcy Ana, Kranjčić Simo, Jančić Jakob, Težak Matevž, Gaberšek Veronika, Hrvat Silverij, Seražin Fr., Stojan Franc, Czurda Rafael, Bajc Franc; Bregar Roman, ravnatelj; Židan Alberta. — Prevolnik Rudolf. — Kiki Ludvik, Senker Karlo, Senker Franjo. — Mlinarič Anton. — Zgorelec Josip. — Žnideršič Tereza. — Vidrajs Anica. — Kavšek Ivan, major. — Kovač P. Stanko. — Toplišek Nežka, Mlinarič Anton. (P. Zagreb.) 112

Zagreb (Sv. Klara). Okički Franjo. (Sv. Klara.) 1
 Število udov: 4 dosmrtni, 174 letnih = 178.

RAZNE DRŽAVE**Italija.**

Rim. Kotnik Ćiril, uradnik jugoslov. poslanstva. (P. Rim.) 1
Fiume. Fr. Vičić Teodor. (P. Fiume.) 1
 Število udov: 2 dosmrtna, — letnih = 2.

Francija.

Cheratte. Berginc Floriano. (P. Cheratte.) 1
Vienne. Štepec Jozefine. (P. Vienne.) 1
 Število udov: — dosmrtnih, 2 letna = 2.

Nemčija.

Obervellach. Pleterski Fr. (P. Obervellach.) 1
 Število udov: — dosmrtnih, 1 letni = 1.

Poljska.

Mogila. O. Robert Kuhar. 1
Število udov: — dosmrtnih, 1 letni = 1.

AMERIKA

Združene države (USA).

Leadville. (Colo.) — Los Angeles. (Cal.) Cuznar Jak, Stucin Mary, Zagorc Ana, Parker Julka, Strnad Polona, Lavrič Jože. — Leadville. (Color.) Rev. J. M. Trunk (2 izt.), Kaplan Ant., Ponikvar Anton, Rims Dorti, Rud Agnes, Rus Martin, Klun Mary. — Pueblo. (Color.) Rev. Anton Roitz (5 izt.), Perko Anton, Novak Mat, Roitz Frances, Jerman Cathrine, Meglen Mary. — Morris. (Ill.) Rev. John Plaznik. — Indiana. (Ind.) Gerbek Jenny, Csnik Martin, Konečnik Frank, Radeš Frank, Mrvar Mary. — Houghton. (Mich.) Rev. msgr. A. Rezek. — Butte. (Mont.) Rev. Michael Pirnat, Turk F., Mihelič R. — Pittsburgh. (Pen.) Golobič John (2 izt.), Rev. Matej Kebe, Kebe James, Kebe Ant., Veselič George, Jakše Anton, Baznik Ant., Habjan Anton, Sadar Anton, Lukek Johana, Kos Marjana, Gorišek Agnes, Nečimer Frances, Pavlakovič Mat., Foršek Jožef, Jaketič Mihael, Keržan John, Rozenberger J., Rozenberger Joh., Zelko J., Tomac Ana, Bojan John, Golobič Frank. — Puyallup. (Wash.) Malnerič Mary, Verhovnik Agnes. 59

Joliet. (Illinois.) Rev. Butala Matija, Rev. Kuzma George, Klepec Jožef, Ancel Peter, Avsec Franciška, Flajnik George, Golobič Mary, Hochevar Michael, Plut Aleš, družina Skul, Sterniša Alojzij, Zalar Joseph, Zeleznikar Louis, Zugal Johana, Jurjevic Mary. 15

Lemont. (Ill.) P. Benigen Snój. 1

Melrose Park. (Ill.) Krkoch Tereza. 1

Ellinwood. (Kans.) Rev. Podgoršek A. P. 1

Albany. (N. Y.) Martellotti Angelo. 1

Highland Park (Mich.) Rev. Svete Avg., (2 izt.), Chopp Ana, Judnič Jožef, Pavlič Fr., Perme Frank, Zunič Peter, Bahor Jožef. 8

Chisholm. (Minn.) Rev. John E. Schiffrer, Bechay Andrew, Bovitz John, Klanchnik Ignatz, Korbar J., Lamuth J., Laurich F., Laurich J., Lovshin J., Mehle Ant., Pluth Matt, Robnik Rudolph, Rosc Gregor, Tekautz Frank, Zamernik Ignatz. 15

Gilbert. (Min.) Ulcher Frank. 1

New York. (N. Y.) Župni urad, Keršmanc Fanny, Jeglič John, Česko Katinka, Zabret Minka, Vesel Gertrude, Meitzen Franc, Žaubi Marija, Klobučar Jožefina, Ferik Frank. 10

Brooklyn. (N. Y.) Skrabe Joseph, Starin Anton, Corel Matija, Cesark Alois, Čik Mary, Felician Jos., Petek Paula, Nakerst Paul, Svetlin Johan, Zakrajšek Leo, Peterko Fenie. 11

Barborton. (Ohio.) Beg Frank, Rev. Medin Jos., Brunski Gertrud, Hitie Joseph, Krantz Anton, Repar Louis, Zalar John. 7

Cleveland. (Ohio.) Ivančič Frank, Smrekar Marija. — Right Rev. Hribar Vitus, Princ Mary, Prostor Mary, Yontez Marijan, Skolar, Miv-

sek F., Terpin Ernest, Anzlin Mich., Dzanc Louis, Malland Frank, Roddell Ludvig, Mozina Angela, Markel Joe, Leskovec Ana. — Grdina Jože, Slovenska knjigarna (25 izt.); Msgr. B. J. Ponikvar, župnik; Rev. Jager Mat., kaplan; dr. Kern Fran J., Ameriška Domovina, Glasilo K. S. K. Jednote, Grdina Anton, Grdina Jožefa, Zorman Ivan, Kuhar George, Gobec Helena, Tutin John, Kovačič Fr., Modic Mary, Pirc Frank, Potokar John, Modic Primož, Zakrajšek Frances, Flajnik Matija, Bajt Andrej, Peček Justina, Pirc Franciška, Novak A., Hrovat Jože, Grdina Matija M., Kosten Frank, dr. James W. Mally, Bogovič Mary, Knaus Jernej, Verbič Mike, Opaškar Elizabeta, Šebenik Valent., Petruška Zora, Štepic Josephine, Struna Marija, Breskvar Frances, Zdešar Andrej, Kog Frances, Drempetič Marija, Lunder Jožef, Zobec Agnes, Lokar John, Bizjak Simon, Kumelj Ana, Slovenska čitalnica Collinwood. — Rt. Rev. J. J. Oman, dr. Oman Michael, Rev. Baraga Francis, Rev. Česlesnik Joseph, Rev. Baznik Louis, Rev. Slapšak J., Adler Mary, Bizjak Ther., Česnovar Mary, Champa Vera, Cotman Helena, Gliha Anton, Gliha Frank, Globokar Anton, Godec Frank, Habjan Frank, Jan Ana, Jerič Mary, Kenik Joseph, Kmet Jernej, Kravcar Helen, Kristančič Avgust, Kužnik Frank, Lindič Frank, Mauer Ana, Miklaučič Anton, Misserko Avgust, Novak Mary, Perko Agnes, Perko Frank, Petche Mary, Simončič Louis, Slamnik Lawrence, Strekal Mary, Šustersič John, Urbančič Jer., Valenčič Anton, Verček Joseph, Verček M., Winter John, Železnik Catherine, Zrimšek Joseph, Grden Louis in 7 izt. 138

Johnstown. (Penna.) Župni urad, Draksler Ivana, Mivec John, Pecjak Berta, Samec Mary, Čekada Terezija, Juh Jožef, Tomec Andrej. 8

Wilkes-Barre. (Pa.) Mosser Anthony, Zagorc Anthony, Kostelc Helena, Resnik Frank. 4

Milwaukee. (Wis.) Schiffrer Anton, župnik; Androjna John, Kokalj John, Koren Jos., Uršič Stanislav. 6

Sheboygan. (Wisc.) Karsnik Mary. 1

Beliwood (Can.) Novak Ana. 1

Trsil B. C. (Can.) Balkovec Frank. 1

Število udov: 4 dosmrtni, 285 letnih = 289.

ARGENTINA

Buenos Aires. (Argentina.) Lakner Franc, Rev. Hladnik Janez, Rev. Doktorič David, Rev. Pernišek Ludvik, dr. Cankar Izidor, dr. Kjuder V., dr. Veljanoviča Iva, Čebokli Andrés, Slov. šolske sestre, Rubeša Branko, Pahor Iva, Kirn Franc, Zidar Martin, Lavriha Vinko, Ivančič Ivan, Golobič Marko, Režek Franc, Bole Andrés, Nemeč Mario, Komočar Miha, Vuča Justina, Furlan Ivanka, Jug Ana, Kragelj Elisa, Podreka Kati, Makuc Valerija, Kogoj Ana, Marušič Ang., Trebec Ivanka, Bratuž Antonija, Cerkenik Marija, Rogelj-Lasič Jožefa, Poles Marija, Krpan Rafaela, Stantič St., Furlan Jožefa. 36

Število udov: — dosmrtnih, 36 letnih = 36.

BRAZILIJA, EGIPT, MAROKO

Es de Sao Paulo. (Brasil.) Susel Stefano. 1

Aleksandrija. (Eg.) P. Jozafat Ambrozič, Slov. šolske sestre, Leon Karlota, Saksida Lucija, Čuk Alma, Lasič Marija, Lasič Ivanka, Silič Pavla, Kranjc Ema, Laurin Antonija, Šinigoj Pep., Keber Alojzija, Žigon Marija, Novak Marija, Pelikan Nada, Perdec Irena, Jerkič Antonija, Žižmund Marija, Pestelj Frančiška, Petrovčič Lucija, Zorn Marija, Frančiškin Alojzija, Pahor Alojzija, Vodopivec Sabina, Lipovž Viktorija, Kogoj Rozalija, Gregorič Marija, Tušar Marija, Metlak Karolina, Glešič Frančiška, Kaučič Ana, Slov. katol. društvo (6 iztisov). 37

Bacos. (Ramleh. Egipt.) Bregine Willy. 1

Kairo. (Egipt.) P. Evgen Stanet (35 izt.). 35

Število udov: 2 dosmrtna, 72 letnih = 74.

Imenik umrlih dosmrtnih udov.

Naznanjeni so nam tile dosmrtni člani, ki so zaspali v Gospodu, ter se priporočajo v molitev:

1057 Jožef Pavel, Rožek.

1058 Widman Ivana, Rožek.

1059 Zajc Alojzij, Šmarjeta na Dolenjskem.

1060 Ciraj Marija, Ljubno.

1061 Cuznar Marjeta, Podkoren, p. Kranjska gora.

1062 Belec Anton, št. Vid nad Ljubljano.

1063 Žajdela Alojz, Sv. Križ pri Ljutomeru.

1064 Jačar Andrej, Veržej.

1065 Rižnar Alojz, Sv. Andraž v Slov. goricah.

1066 Zore Anton, duhovni svetnik, Mirna peč.

Imenik novih dosmrtnih udov.

Do konca junija 1940 so vstopili kot dosmrtni udje in plačali pristojbino v Matico:

3412 Zagožen Ivan, posestnik, Bočna . . . 500,—

3413 Čepлак Jože, posestnik, Bočna . . . 500,—

3414 Urban-Žehelj Marija, Bočna . . . 500,—

Skupaj din 1500,—

Pregled udov Družbe sv. Mohorja 1940.

Škofije in dežele	Šteje udov				
	do-smrt.	letnih	vkup	od 1. 1939	
				več	manj
Krška škofija . . .	78	—	78	—	2036
Lavantinska škofija	353	16.764	17.117	—	321
Ljubljanska škofija	574	20.464	21.038	—	1157
Ostale jugosl. škof.	13	577	590	—	134
Razne države . . .	2	3	5	—	55
Amerika in Argent.	4	321	325	—	238
Afrika in Brazilija .	2	72	74	9	—
Zbirka kult. dinar .	—	361	361	—	39
Naknadno prijavljeni	—	2.090	2.090	1636	—
Skupaj .	1026	40.652	41.678	1645	3980 manj 2335

LEPE POVESTI

novela, črtice, pravljice, pesmi, kulturne razprave, zdravstvene nasvete, razprave iz gospodarstva in gospodinjstva, kuharske recepte, šale, uganke in mnogo drugega prinaša Mladika, ki je družinski list s podobami in izhaja že 21 let vsakega prvega v mesecu.

KRASNE SLIKE

naših in tujih umetnikov ter raznovrstni fotografski posnetki lepo poživljajo bogato vsebino lista. Poleg tega ima Mladika modno in krojno polo, ki je našim gospodinjam v veliko pomoč pri izdelavi najrazličnejših ročnih del, oblek in perila. Na hrbtu priloge pa so dragoceni nasveti za dom in družino.

KNJIŽNE NAGRADE

daje Mladika reševalcem uganek vsak mesec. Natančnejše podatke o nagradah dobite v Mladiki. — Mladika stane za vse leto samo 84 din (s krojno prilogo 100 din). To vsoto plačate tudi lahko v dveh obrokih po 42 din (oziroma 50 din), ali pa vsak tretji mesec po 21 din (oziroma 25 din).

BREZPLAČNO

in popolnoma neobvezno Vam pošljemo na zahtevo prvo številko za leto 1941 na ogled. Pošljite nam še danes svoj naslov, da Vam list lahko pošljemo takoj ob izidu. Mladika Vas bo s svojo bogato in raznovrstno vsebino izborna zabavala, Vam v vseh smereh širila obzorje in Vam s praktičnimi nasveti tudi veliko koristila.

U P R A V A M L A D I K E V C E L J U

Sejmi.

Dnevi pomenijo letne in živinske sejme; če so sejmi samo za blago ali samo za živino, je to posebej poudarjeno.

Okraj Brežice.

Blanca: 26. februarja, 23. julija, 2. okt., 18. nov. — **Brežice:** 14. februarja (Valentinov), ponedeljek po sv. Florijanu (Florijanov), 13. junija (Antonov), 10. avgusta (Lovrenčev), 6. novembra (Lenartov), 19. decembra (božični); svinjski vsako soboto, odnošno dan prej, ako je v soboto praznik. Tržni dnevi vsako soboto in sredo v tednu, če je ta dan praznik, dan prej, v velikem tednu pa na petek. — **Dobova:** 31. januarja, 25. aprila, 10. julija in 9. decembra; kramarski ter za govedo in konje 26. marca in 13. septembra. — **Golobinjek:** 14. septembra. — **Kapela:** 17. januarja, 10. marca, 17. apr., 7. junija, 17. avgusta in 17. septembra. — **Koprivna — Veliki Dol:** Za govedo, ovce in koze 25. januarja, 3. marca in 13. julija. — **Pišce:** 19. februarja, 8. julija, 6. oktobra in 3. novembra; za govedo 1. avgusta. — **Planina:** 11. januarja, 1. marca, 12. maja, 15. junija, 13. julija, 3. septembra, 15. oktobra, 3. decembra. — **Trg Podsreda:** Za govedo, ovce in koze 24. junija, 21. septembra, 18. oktobra in 19. novembra. — **Rajhenburg:** 29. januarja, veliki četrtek, ponedeljek po 6. nedelji po veliki noči (poned. pred bink.), dan po prazniku sv. Petra in Pavla, 26. avg. in 10. okt.; samo za živino: 25. febr., 20. nov. — **Sevnica:** Živinski 14. febr., poned. po peti nedelji v postu (pred cvetno nedeljo), 22. junija, tretja sredo po veliki noči, 16. avgusta, 6. decembra in 21. oktobra; kramarski 14. februarja, ponedeljek pred cvetno nedeljo in tretjo sredo po veliki noči; tržni dnevi vsako soboto. — **Stara gora** (občina Podsreda): Za govedo, ovce in koze ter kramarski sejm v soboto pred tiho nedeljo in soboto pred binkoštni. — **Videm:** Za govedo 21. januarja, 20. februarja, 1. aprila, 21. maja, 3. avgusta, 26. okt. in 16. decembra. — **Zabukovje:** 3. aprila, 18. julija, 20. septembra in 6. novembra. — **Zdole:** 15. marca, 24. aprila (Jurjev sejm), 15. julija in 15. septembra. — **Žigarski vrh:** Za govedo 21. marca, 13. junija in 1. septembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Celje.

Braslovče: Ponedeljek pred sv. Matijem, cvetni petek, ponedeljek pred sv. Matevžem in ponedeljek pred sv. Martinom. — **Celje:** Živinski in kramarski prvo soboto sredi posta, 21. oktobra in 30. novembra; za prašiče vsako sredo in soboto. Tržni dnevi vsako sredo in soboto. — **Dobrna:** Ponedeljek po svečnici, kvatrnji četrtek v septembru in 6. decembra (Miklavžev). — **Drmlje:** 2. aprila in 22. oktobra. — **Frankolovo:** 17. marca in kvatrnjo soboto v septembru. — **Sv. Jurij pri Celju — trg:** 12. marca, 24. aprila, 4. maja, ponedeljek po poletnih kvatrnjih, 22. junija, ponedeljek po jesenskih kvatrnjih in 28. oktobra. — **Sv. Jurij pri Celju — okolica:** 2. januarja, 10. februarja, 12. avgusta, 19. novembra in 10. decembra. — **Sv. Jurij ob Taboru:** 10. marca in 21. novembra. — **Kalobje.** 3. februarja, ponedeljek po Velikem šmarnu. — **Sv. Lovrenc pri Prožinu:**

Ponedeljek po angelski nedelji, sobota po Brezma-dežnem spočetju Device Marije. — **Nova cerkev:** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, četrtek po veliki noči, ponedeljek po sv. Rešnjem Telesu in 6. novembra. — **Sv. Ožbalt:** 21. marca. — **Sv. Pavel pri Preboldu:** Za živino 3. aprila, 6. septembra in 4. novembra. — **Petrovče:** 17. januarja, 4. marca, 2. julija in 14. septembra. — **Pernovo:** 21. marca (sv. Benedikt). — **Svetina:** 25. maja, ponedeljek po Mariji Snežni 5. avgusta. — **Teharje:** 21. januarja, 22. februarja, dan po oznanjenju Marije Device 25. marca, 12. maja, 20. junija, 12. oktobra, 24. novembra in 19. decembra. — **Vojnik:** Ponedeljek pred svečnico, dan sv. Kunigunde, ponedeljek po beli nedelji, dan sv. Janeza Nepomuka, dan sv. Urha, na Porcijunkulo, 7. septembra ter na dan sv. Lukeža. — **Vransko:** Dan sv. Kunigunde, druga sredo po veliki noči, dan sv. Mihaela in dan sv. Leopolda. — **Žalec:** Dan sv. Valentina 14. februarja, dan sv. Antona 13. junija, dan sv. Jakoba 25. julija, dan sv. Janeza 29. avgusta, dan sv. Frančiška 4. oktobra in dan sv. Lucije 13. decembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Črnomelj.

Črnomelj: Torek po prvi kvatrnji nedelji, torek v velikem tednu, torek po binkoštni kvatrnji nedelji, torek po sv. Petru in Pavlu, torek po kvatrnji nedelji v septembru, torek po sv. Simonu in Judi, torek po kvatrnji nedelji v adventu, prvi četrtek v januarju, prvi četrtek v februarju, prvi četrtek v maju, prvi četrtek v avg., prvi četrtek v septembru. — **Gradac:** Na soboto: januarja po sv. Antonu, marca po štiridesetih mučencih, maja po sv. Gregoriju, julija po sv. Cirilu in Metodu, septembra po Malem šmarnu, novembra po sv. Katarini (če je ta dan praznik, se vrši delavnik prej). — **Metlika:** Prvi torek po sv. Treh kraljih, po svečnici, po sv. Matiji, po sv. Jožefu, po beli nedelji, po binkoštnih, po sv. Alojziju, po sv. Marjeti, po vnebovzetju Device Marije, po sv. Mihaelu, po sv. Martinu, po sv. Miklavžu. — **Planina:** 1. maja, ponedeljek po angelski nedelji. — **Semič:** Ponedeljek po sv. Valentinu, ponedeljek pred sv. Jožefom, ponedeljek po sv. Juriju, ponedeljek po sv. Vidu, poned. po sv. Jakobu in poned. pred sv. Lukom. — **Stari trg pri Poljanah:** 18. marca in 13. aprila. — **Vinica:** Kramarski in za živino ponedeljek po spreobrnjenju sv. Pavla, poned. po tihi nedelji, drugi ponedeljek po beli nedelji, ponedeljek po vnebohodu, ponedeljek po sv. Margareti in ponedeljek po Imenu Marijinem; samo za blago ponedeljek po sv. Alojziju in ponedeljek po prvi adventni nedelji (če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši naslednji delavnik).

Okraj Dolnja Lendava.

Beltinci: 20. januarja, 24. (v prestopnem letu 25.) februarja, 25. aprila, 15. julija, 5. novembra ter 27. julija. — **Bogojina:** 15. februarja, 20. marca, 19. maja, 20. julija, 4. septembra in 16. novembra. — **Črenšovci:** Za živino 14. marca; kramarski in živinski ponedeljek po 3. maju, poned. po 14. septembru in 20. oktobra. — **Dobrovnik:** Za živino torek pred veliko nočjo; kramarski in za živino prvi

Ti, Jože - poslušaj!

Tukaj berem, kako poceni in dobro se kupi v staroznani manufakturni trgovini pri Češniku v Ljubljani, Lingarjeva ulica — Moško blago za obleke in suknje, loden za plašče in pelerine ter sukno za gasilske kroje. Žensko volneno blago za plašče in kostume, pa tudi vseh vrst modno in pralno blago. Platno, šifone, belo in rjavo kotenino za posteljno in telesno perilo češke tovarne B. Schroll in drugih priznani prvovrstnih domačih tovarn. — Opreme za neveste — svilene rute, šerpe najnovejših vzorcev, volnene rute in ženili šerpe v veliki izbiri. — Ti, Jože, sedaj bova pa vse kupovala le pri

manufakturni trgovini

Janko Češnik, Ljubljana
Lingarjeva ulica

Tu nama bodo z dobrim blagom po nizki ceni najbolje postregli!

Kdor se sklicuje na ta inserat, dobi 5 % popustal

ponedeljek po Telovem, na praznik sv. Jakoba in 20. septembra. — **Dokležovje:** 18. junija in 21. avgusta. — **Lendava:** 25. januarja, 16. februarja, 27. marca, 17. aprila, 16. junija, 28. julija, 28. avgusta, 28. septembra, 28. oktobra in 18. decembra; tržni dan s prašiči vsak torek. Ako pade veliki sejm na torek, tedaj se vrši sejm za prašiče naslednji dan. — **Turnišče:** Četrtek pred cvetno nedeljo, drugi ponedeljek po veliki noči, 12. junija, četrtek pred binkošti, četrtek pred vel. Šmarnom, 9. septembra (na drugi dan po malem Šmarnu) in 4. oktobra; tržni dan s prašiči vsak četrtek. — Če je označeni dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Gornji grad.

Gornji grad: Za govedo, ovce in koze ter kramarski 4. maja in 28. oktobra. — **Ljubno:** Kramarski 19. marca, na Konstancijevo nedeljo konec avgusta in 19. novembra, za živino in kramarski 1. maja in 24. junija. — **Mozirje:** 22. januarja, 24. aprila, binkoštni torek, 15. junija, 16. avgusta, ponedeljek pred malo Gospojnico, 18. oktobra. — **Radmirje:** Kramarski na binkošti, 21. julija, 2. decembra in 3. decembra. — **Rečica ob Savinji:** 17. marca in 6. novembra. — **Šmartno ob Paki:** 22. marca in 11. novembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Kamnik.

Blagovica: 25. jan. in 20. avg. (za živ.: 11. marca in 28. okt.) — **Dob:** 14. febr., 15. jun., 10. avg. in 28. dec. — **Domžale:** 4. jan., 4. maja, 26. julija in 25. nov.; tržni dan vsako soboto. — **Kamnik:** Kramarski in za živino vsak drugi torek v januarju, marcu, juniju, avgustu, oktobru in decembru; samo za živino vsak drugi torek v februarju, aprilu, maju, juliju, septembru in novembru; tržni dan vsak torek in soboto. — **Krašnja:** 5. avgusta in 21. decembra. — **Lukovica:** 3. februarja, 26. marca, 27.

aprila, 9. septembra in 18. oktobra. — **Mengeš:** 9. februarja, 17. marca, 25. maja, 5. julija, 29. septembra, 6. novembra in 13. decembra. — **Moravče:** 24. februarja, na veliki ponedeljek, 16. maja, 21. junija, torek po sv. Jerneju in 11. novembra. — **Motnik:** 12. februarja, tretji ponedeljek v postu, 22. apr., 2. junija, v sredo po rožnovenski nedelji v oktobru. — **Skaručina:** 15. aprila, 1. septembra in 28. oktobra. — **Št. Gotard:** petek pred cvetno nedeljo, 5. maja, 25. maja, 2. julija in 11. novembra. — **Tuhinj:** 20. februarja, 3. aprila, 12. julija in 21. septembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Kočevje.

Dolenja vas: 16. avgusta na dan farnega žegnaja. — **Kočevje:** 20. januarja, 20. marca, 4. maja, 15. junija, 25. julija, 24. avgusta, 16. oktobra, 30. novembra in 31. decembra. — **Kočevska reka:** 16. maja in 2. julija. — **Koprivnik:** 12. maja. — **Loški potoki:** 3. februarja, 4. aprila, 7. junija, prvi ponedeljek po malem Šmarnu. — **Mala gora:** 25. maja in 30. junija. — **Mozelj:** 25. aprila, 20. maja in 30. junija. — **Ribnica:** 2. januarja, ponedeljek po beli nedelji, 24. junija, ponedeljek po 2. avgustu, 21. septembra. — **Sodražica:** 22. januarja, četrtek pred sv. Gregorjem, četrtek pred sv. Janezom Nepomukom, 22. julija, 2. septembra, četrtek pred sv. Terezijo. — **Stara cerkev:** 5. aprila in 1. junija. — **Stari log:** 20. aprila in 10. marca. — **Trava:** 1. maja, ponedeljek po 4. juliju in 10. avgusta. — **Turjak:** Na dan sv. Gregorja in 30. novembra. — **Videm — Dobropolje:** 17. januarja, 10. februarja, 3. marca, 1. maja, 31. avgusta, 26. oktobra in 5. decembra. — **Velike Lašče:** Ponedeljek pred sv. Matijem, četrtek pred binkošti, 21. junija, 16. avgusta, 9. septembra in 6. novembra. — **Vrhovec:** Četrty ponedeljek po veliki noči, 5. avgusta. — **Zdenska vas:** Ponedeljek po tihi nedelji, 13. junija, 17. julija, sredo po rožnovenski nedelji. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Konjice.

Konjice: 5. januarja, 9. februarja, 1. marca, veliki četrtek, križevo sredo, 24. junija, 31. julija, 31. avgusta, ponedeljek po sv. Mihaelu, 4. novembra, 3. decembra. — **Loče:** 23. februarja, ponedeljek po tihi nedelji, binkoštni torek, 13. junija, 13. julija, 15. oktobra, 24. novembra. — **Oplotnica:** 3. marca, 25. aprila, 15. junija, ponedeljek po škapulirski nedelji, 16. avgusta, drugi ponedeljek po rožnovenski nedelji, 11. novembra. — **Vitanje:** Sredpostno sredo, 25. maja, 20. julija, 14. septembra, 2. novembra, 27. decembra. — **Zreče:** 30. junija, ponedeljek po prvi nedelji v septembru. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Kranj.

Cerklje: 17. januarja, petek pred cvetno nedeljo, 16. avgusta in 21. oktobra. — **Hotemaže:** Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija (samo za blago). — **Hotovlje:** 25. aprila in 16. avgusta (samo za blago). — **Jezero:** Prvi ponedeljek po mali Gospojnici (samo za blago). — **Kranj:** Živinski in kramarski prvi ponedeljek v mescih: maju, septembru, oktobru, novembru in decembru. Ako pade na te dni praznik ali v mescu novembru vernih duš dan, se vrši sejm prihodnji ponedeljek. Tržni dan je vsak dan za drva, sadje ter vsa živila, razen mesa in kruha. Vsak ponedeljek tržni dan za živila, kruh in meso ter naravne pridelke in kmetijske potrebščine. — **Poljane:** 4. maja in 11. novembra. — **Škofja Loka:** 3. februarja, 17. marca, 24. aprila, 24. junija, 16. avgusta, 29. septembra in 25. novembra. Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm delavnik prej. Tržni dan je vsako soboto. Če je ta dan praznik, je tržni dan prejšnji delavnik. — **Tržič:** Samo za blago: prvo soboto po 20. marcu, prvo soboto po 16. maju, prvo soboto po 4. oktobru ter 30. novembra. Tržni dan vsako sredo in soboto. — **Železniki:** 17. januarja, torek po veliki noči, 10. avgusta in 30. novembra (samo za blago).

Okraj Krško.

Boštanj: Kramarski in živ.: soboto po pustu, soboto po Vel. noči, 31. maja, soboto po sv. Urhu (julija), petek po nedelji Imena Mar. in 22. nov. — **Brunik:** Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — **Bučka:** 24. februarja, 25. aprila, ponedeljek pred 24. junijem, poned. pred sv. Mihaelom ter 11. novembra. — **Bušča vas:** Torek po prvi povelikonočni nedelji, torek po binkoštih, 9. septembra in 12. novembra. — **Drnovo:** Za govedo, prašiče in konje ter kramarski 12. marca, 24. junija in 29. septembra. — **Št. Janž:** Za govedo torek po prvem kvatrnem tednu, ponedeljek po 24. juniju in torek v tretjem kvatrnem tednu. — **Št. Jernej:** Ponedeljek po kvatrti nedelji v maju, na dan sv. Jerneja, ponedeljek po vernih dušah, četrtek po svečnici in 12. aprila. — **Sv. Jurij pod Kumom:** Za govedo 25. aprila in 24. junija. — **Kostanjevica na Krki:** Kramarski ter za govedo in prašiče 17. januarja, ponedeljek po tihi nedelji, 31. maja, ponedeljek po sv. Jakobu, ponedeljek po sv. Mihaelu in kvatrti ponedeljek v adventu. — **Kriško:** Za govedo in prašiče prvo sredo v mescih: januarju, aprilu, juniju, avgustu in decembru, Za govedo in prašiče ter kramarski 3. februarja, 18. marca, 4. maja, 4. julija,

Zobobol lahko odstrani VERAMON.

Veramon se nadalje uporablja pri glavobolu, po preveč zavžitem alkoholu, pri bolečinah ran in bolestni menstruaciji.

Zavitki z 2 tabletama in z 10 ter 20 tabletami se dobe v vseh lekarnah.

VERAMON

Oglas reg. pod S. Br. 31896 od 5. XI. 1938.

soboto pred angelsko nedeljo, ponedeljek po sv. Luku in 25. novembra. — **Leskovec:** Kramarski ter za govedo, prašiče in konje ponedeljek pred sv. Jurijem, 26. julija in 14. avgusta. — **Mokronog:** Za govedo in prašiče prvi četrtek v mescu. Kramarski ter za govedo in prašiče soboto pred tiho nedeljo, soboto pred sv. Jernejem, na dan sv. Simona in Jude, 9. decembra, soboto po prazniku Srca Jezusovega in tretjo soboto v septembru. — **Radeče:** 25. jan., prvi ponedeljek v postu, ponedeljek pred sv. Jurijem, 25. maja, 27. junija, 17. julija, 9. avgusta, 1. septembra, 11. oktobra, ponedeljek po sv. Martinu in 27. decembra. — **Raka:** Kramarski ter za govedo in svinje 10. marca in 19. novembra. — **Št. Rupert:** 12. marca, soboto pred 8. septembrom, 27. aprila, 27. oktobra in četrtek pred binkošti. — **Slanč vrh:** Za govedo poned. po sv. Urhu (4. jul.). — **Studeneč:** 31. marca, 16. maja, 8. avg. in 30. okt. — **Škocjan:** Vsak kvatrti četrtek, 15. aprila in 15. julija. — **Topolovec:** Za govedo dan pred malim šmarnom. — **Trebelno:** Za govedo soboto po veliki noči. — **Veliki Cirknik:** Prvi petek v postu. — **Veliko Mraševo:** 24. marca in 12. septembra. — **Vesela gora:** 12. marca, 27. aprila, 27. oktobra, četrtek pred

bink., soboto pred 8. sept. — **Tržišče**: Poned. po vnebohodu. — **Vel. Podlog**: 15. jan., 5. jun., 6. okt. — Če je ta dan nedelja ali praznik, je sejm naslednji delavnik.

Okraj Laško.

Dol: 10. marca, 25. aprila, 31. jul. in 3. oktobra. — **Jurklošter**: 1. februarja, 1. julija, 4. oktobra in 13. novembra. — **Laško**: 24. februarja, veliki četrtek, binkoštni torek, 24. jun., 24. avgusta, 21. septembra, 11. novembra in 21. decembra. — **Sv. Lenart**: Cvetno soboto, 5. julija, 16. sept. in 4. nov. — **Loka pri Zidanem mostu**: 13. marca, 3. maja, 22. maja, četrtek po Telovem, 5. avgusta, ponedeljek po Imenu Marijinem in 17. oktobra. — **Šmarjeta**: 21. marca, 15. julija, 7. septembra in 9. oktobra. — **Trbovlje**: 3. februarja, 17. marca, 18. oktobra in 5. decembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji dan.

Okraj Litija.

Brezovo: Četrtek po veliki noči, soboto po sv. Urhu, četrtek po mali Gosp. — **Dole**: 26. marca in soboto po mali maši. — **Javorje pri Litiji**: Tokrek po tihi nedelji in 24. avgusta. — **Kotredež**: Na dan sv. Jošta. — **Krka**: Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 1. marca, 16. maja in 5. avgusta. — **Št. Lambert**: 14. februarja. — **Litija**: Ponedeljek po sredpostni nedelji, 4. maja, poned. po sv. Rešnjem Tel., ponedeljek po sv. Mihaelu, ponedeljek po sv. Nikolaju. Samo za živino: zadnji ponedeljek v januarju, 13. julija in 22. avgusta. — **Martinja vas**: Ponedeljek pred sv. Miklavžem. — **Mišji dol**: 13. decembra. — **Podbukovje**: Poned. po beli nedelji in 27. sept. — **Polšnik**: Četrtek po veliki noči, poned. po sv. Urhu, četrtek po Malem šmarnu. — **Radohova vas**: 2. jan., pustni poned., 18. okt., bink. torek. — **Stična**: Vel. četrtek, poned. po vnebohodu, 20. avgusta in 25. novembra. — **Šmartno pri Litiji**: 7. januarja, torek po sv. Valentinu (v februarju), torek po kresu (v juniju), ponedeljek po 25. juliju, torek po 8. septembru in ponedeljek po 11. novembru. — **Tirna**: 1. maja. — **Vače pri Litiji**: Ponedeljek po beli nedelji, torek po drugi kvatni nedelji, 16. avgusta in 30. novembra. — **Št. Vid pri Stični**: Sredo po veliki noči, 15. junija, ponedeljek po 8. septembru, drugi ponedeljek po sv. Mihaelu, sobota pred sv. Martinom. — **Veliki Gaber**: 30. aprila, 4. julija, 26. avgusta in 30. oktobra. — **Višnja gora**: 21. januarja, ponedeljek pred pustno nedeljo, ponedeljek po prvi kvatni nedelji, ponedeljek po cvetni nedelji, ponedeljek po drugi kvatni nedelji, 24. junija, 26. julija, ponedeljek po tretji kvatni nedelji, 1. septembra, ponedeljek po vseh svetih, ponedeljek po četrti kvatni nedelji. — **Zagorje ob Savi**: 9. februarja, četrtek pred cvetno nedeljo, 12. maja, 30. junija, 29. avgusta, 3. novembra, 31. decembra, prvi ponedeljek v juniju, 3. avgusta, torek po rožnovenski nedelji, 2. decembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji dan.

Okraj Ljubljana.

Čušperk: 11. marca in 5. septembra. — **Grosuplje**: 25. aprila in 29. septembra. — **Ig**: 27. februarja, 20. marca, drugi ponedeljek po beli nedelji, četrtek po bink. — **Št. Jurij pri Gr.**: Živinski in kra-

marski prvo soboto v aprilu. — **Ljubljana (mesto)**: Vsako prvo in tretjo sredo vsakega mesca za živino; če je v sredo praznik, se vrši dan prej; vsako sredo in soboto tržni dan. — **Šmarje**: Tokrek po sv. Florijanu (4. maja) in 16. avgusta. — **Vrhnika**: Za živino torek po veliki noči, ponedeljek po sv. Trojici, 28. julija in 6. novembra, za blago prvi ponedeljek v postu, ponedeljek pred vnebohodom in 27. decembra; tržni dnevi vsak četrtek. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Ljutomer.

Cven: 7. septembra. — **Sv. Duh**: 24. avgusta in 13. decembra. — **Gornja Radgona**: 3. februarja, 25. maja, 10. avgusta in 15. novembra. — **Sv. Jurij ob Ščavnici**: 3. februarja, 25. aprila, 21. novembra. — **Sv. Križ**: Ponedeljek po tihi nedelji, 3. maja, 26. julija in 6. novembra. — **Ljutomer**: Za živino 8. januarja, 9. aprila, 11. junija, 9. julija, 13. avg. in 12. novembra; kramarski in živinski 19. februarja, 20. marca, 21. maja (tudi konjski), 17. septembra, 17. decembra; samo konjski in živinski 8. oktobra. — **Mala Nedelja**: Četrtek pred nedeljo presv. Trojice in 21. oktobra. — **Negova**: Samo za blago 8. septembra. — **Sv. Peter**: 17. januarja, 29. junija (samo za blago), 30. junija in 21. septembra. — **Veržej**: 6. maja, 29. septembra, 30. novembra.

Okraj Logatec.

Begunje: 18. marca in 8. oktobra. — **Cerknica**: 24. februarja, četrți ponedeljek po veliki noči, 26. julija, 2. novembra. — **Dolenji Logatec**: 12. marca, 24. oktobra, 3. januarja. — **Gorenji Logatec**: 7. februarja, petek po vnebohodu, ponedeljek po rožnovenski nedelji v oktobru in 13. decembra. — **Gornja Planina**: 24. aprila, 12. junija in 30. novembra. — **Grahovo**: 9. februarja, 22. marca, 17. aprila in 15. novembra. — **Sv. Helena v Rovt**: Ponedeljek po tihi nedelji, torek po rožnovenski nedelji. — **Lož**: 19. febr., 15. marca, 4. maja, 10. junija, 16. avgusta, 28. oktobra in 5. decembra. — **Nadlesk**: 28. marca, 20. septembra in 15. oktobra. — **Nova vas**: 1. marca, 24. maja, 22. avgusta in 29. septembra. — **Roček**: 30. januarja, 8. marca, 2. apr., 18. maja, 30. junija, 12. julija, 12. avgusta, 16. septembra, 16. oktobra, 29. novembra in 29. decembra. — **Rovte**: Tihi ponedeljek, 24. junija, 10. avgusta in 29. septembra. — **Stari trg**: Za živino 28. marca, 20. septembra in 15. oktobra. — **Unec**: 17. januarja in prvi ponedeljek v marcu. — **Sv. Vid**: 18. marca, 8. oktobra, ponedeljek po sv. Gregoriju, ponedeljek po sv. Vidu in ponedeljek po sv. Jerneju. — **Vrh**: Ponedeljek po tretji nedelji po veliki noči, 27. julija in 9. septembra. — **Žerovnica**: Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 14. febr., v sredo pred binkošti, 20. junija, 7. septembra in 15. decembra. — **Žiri**: Sreda po veliki noči, na dan sv. Antona (13. junija), sredpostno sredo, na dan sv. Urha (4. julija) in sv. Uršule (21. oktobra). — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Maribor (levi dravski breg).

Jurski dol: 22. aprila. — **Sv. Lenart v Slov. gor.**: 20. januarja, 25. marca, ponedeljek po beli nedelji, 19. maja, 24. junija, 2. avgusta, 5. septembra, 4. ok-

toobra, 6. nov. — **Maribor (mesto):** Vsak drugi, četrti in peti torek v mesecu za živino; če je ta dan praznik, se vrši dan prej. Vsak petek za prašiče in drobnico; če je praznik, dan prej. Ako je v četrtek božič, se vrši v sredo. Vsako sredo in soboto tržni dan. — **Marija Snežna na Veliki:** 20. maja (samo za blago), 6. avgusta. — **Selnica ob Dravi:** Kramarski prvo nedeljo po 22. juliju in prvo nedeljo po vernih dušah; v gradu **Viltovž** — **Slemen:** veliki ponedeljek in nedeljo Marijinega obiskovanja; pri Sv. Duhu na **Ostrem vrhu:** križevno nedeljo, binško nedeljo, prvo nedeljo po binškostih in angelo nedeljo. — **Ščavnica:** 17. julija, samo za živino 14. septembra. — **Sv. Trojica v Slov. goricah:** 20. marca, ponedeljek po sv. Trojici, 28. avgusta, ponedeljek po tretji kvatni nedelji. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Maribor (desni dravski breg).

Fram: Kramarski 26. julija, v nedeljo po 26. juliju, dan sv. Rešnjega Telesa in ob letni cerkveni proslavi. — **Sv. Marjeta na Dravskem polju:** Kramarski nedeljo po sv. Marjeti v juliju. — **Poljčane:** Ponedeljek po kvatni nedelji v postu, ponedeljek po cvetni nedelji, ponedeljek po Križevem, soboto pred sv. Janezom Krstnikom, 10. julija, 29. avgusta, soboto po rožnovenski nedelji in 15. novembra. — **Prepolje:** Kramarski nedeljo po so. Uršuli v oktobru. — **Rače:** Kramarski, na binško ponedeljek. — **Ruše:** Kramarski soboto in nedeljo po Marijinem rojstvu, nedeljo pred cvetno in prvo nedeljo po Telovem. — **Slivnica:** Kramarski 25. marca, 8. septembra in 8. decembra. — **Slov. Bistrica:** Živinski 17. januarja, 11. marca in 15. decembra; živinski in kramarski na cvetni petek, 24. februarja, 4. maja (sv. Florijan), 4. junija, 25. julija (sv. Jakob), 24. avg. (sv. Jernej), 24. septembra, 28. oktobra (sv. Simon) in 23. novembra (sv. Klemen). — **Studenice pri Poljčanah:** 25. januarja, četrti ponedeljek po veliki noči in 13. decembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Murska Sobota.

Cankova: Ponedeljek po cvetni nedelji, ponedeljek po nedelji sv. Trojice, 24. septembra in 11. novembra. — **Gornja Lendava:** Živinski in kramarski 28. marca, 21. junija, 29. septembra in 30. novembra. — **Hodoš:** 10. marca, 5. julija, 19. avgusta in 5. oktobra. — **Križevci:** Za prašiče vsako prvo soboto v mesecu, ako je ta dan praznik, se vrši prejšnjo soboto; za govedo in kramarski 16. aprila, 4. junija in 27. oktobra. — **Martjanci:** Za govedo in kramarski 23. maja, 6. avgusta in 27. oktobra. — **Murska Sobota:** Za govedo in konje prvi ponedeljek januarja, prvi ponedeljek aprila, prvi ponedeljek junija, prvi ponedeljek septembra in prvi ponedeljek novembra. Za govedo, konje in kramarski prvi ponedeljek februarja, prvi ponedeljek marca, prvi ponedeljek maja, prvi ponedeljek julija, 24. avgusta, 15. oktobra in 6. decembra. — **Prosenjakovci:** Za govedo in kramarski 15. marca, 16. julija, 2. septembra in 28. novembra. — **Puonci:** Za govedo in kramarski 28. maja, 10. julija, 10. septembra in 10. novembra. — **Rakičan:** Za govedo 26.

marca, torek pred binško, 2. julija, 16. avgusta in 8. oktobra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Novo mesto.

Črmošnjice: Dan sv. Matije, 24. junija in 12. septembra. — **Kandija:** Četrtek po 15. vsakega meseca, oziroma 15., ako je četrtek in delavnik. — **Lukovk:** 16. maja (dan sv. Janeza), prvi ponedeljek po sv. Jakobu (25. julija). — **Št. Lovrenc:** 10. avgusta in 23. novembra. — **Mirna:** 24. junija in 2. novembra. — **Mirna peč:** Ponedeljek po sv. Jožefu v marcu, 31. maja, 30. junija, 29. septembra (dan sv. Mihaela) in 29. decembra. — **Novo mesto:** Torek po sv. Antonu v januarju, torek pred sv. Jurijem v aprilu, torek po sv. Jerneju v avgustu, torek po sv. Lukežu v oktobru, torek po prvi adventni nedelji, vsak prvi ponedeljek v mesecu. Če pade svetnik na torek, se vrši sejm tisti torek. — **Šmuk:** 10. marca. — **Šmihel** — **Stopiče:** Za živino vsak četrtek po 15. vsakega v mesecu. — **Šmarjeta:** Ob torkih pred vsakem kvatrim tednom. — **Toplice:** Četrtek po sv. Matiji (24. febr.), četrtek po sv. Florijanu (4. maja), 27. julija, 14. avg., četrtek po rožnovenski nedelji. — **Trebnje:** 13. junija, 13. julija, 16. avgusta. — **Velika Loka:** 8. marca, 21. junija, 30. avgusta, 16. decembra, 12. maja in 25. julija. — **Velike Brusnice:** Delavnik pred svetim Jožefom, soboto pred kvatno nedeljo v septembru (za živino). — **Zagradec:** Soboto pred belo nedeljo, dan pred malim šmarnom (7. septembra). — **Žužemberk:** 3. februarja, 17. marca, 24. aprila, dan po vnebohodu, 9. junija, četrtek po sv. Urhu v juliju, 9. avgusta, 14. septembra, 28. oktobra, 6. decembra in soboto pred cvetno nedeljo.

Okraj Prevalje.

Sv. Anton na Pohorju: Kramarski 13. junija ter prvo nedeljo po 13. juniju. — **Črna:** Prvi ponedeljek po sv. Florijanu (v maju), 5. avgusta na dan svelega Ožbalta, 21. oktobra na dan sv. Uršule. Ako je na te dni praznik ali nedelja, se vrši naslednji prvi ponedeljek. — **Dravograd:** 20. marca, 2. avgusta, 15. junija in 21. septembra; samo za živino 9. maja in 3. novembra. — **Guštanj:** Kramarski 17. januarja, sredpostno ali tiho nedeljo; kramarski in živinski 24. aprila, 24. junija, 1. septembra, 18. oktobra in 25. novembra. — **Kapla:** 7. julija in 13. oktobra. — **Kotlje:** 25. maja in 13. jul. — **Marenberg:** Ponedeljek pred cvetno nedeljo, binško torek, 31. julija, 29. septembra, 11. novembra in četrti ponedeljek po božiču; samo za živino 1. marca in 21. junija. — **Mežica:** 25. julija in 4. decembra. — **Muta:** 14. marca, 1. maja, 17. julija, 29. avgusta in 28. oktobra. — **Prevalje:** za živino četrtek pred sv. Urbanom in četrtek pred sv. Hieronimom, če pade ta na praznik, pa prihodnji četrtek; tržni dnevi vsako soboto. — **Vuhred:** za živino 19. marca in 4. septembra; kramarski 10. avgusta. — **Vuzenica:** Prvo postno soboto, 25. aprila, 4. julija, 16. avgusta, 10. oktobra in 6. decembra.

Okraj Ptuj.

Sv. Andraž v Slov. goricah: 13. junija in 30. novembra. — **Sv. Barbara v Halozah:** Kramarski 19. marca in v nedeljo po prazniku sv. Barbare. Tržni

dnevi vsako nedeljo. — **Sv. Bolfenk**; 30. junija in 2. septembra. — **Breg pri Ptuj**: Drugi ponedeljek v maju, 6. junija, drugi ponedeljek v juliju, 26. avgusta, drugi ponedeljek v septembru. — **Koračice**: 21. junija, 29. avgusta, 28. oktobra in 2. decembra. — **Sv. Lovrenc na Dravskem polju**: 12. marca, 27. junija, 10. avgusta in 29. septembra. — **Sv. Lovrenc v Slov. goricah**: Sredo pred vnebohodom, 31. julija in soboto pred roženvenko nedeljo. — **Ormož**: Za živino in kramarski na cvetni petek; za živino, konje in kramarski prvi ponedeljek po Jakobovem, 25. julija in na Martinovo 11. novembra; za živino vsak prvi ponedeljek v januarju, februarju, marcu, maju, juniju, juliju, septembru, oktobru in decembru; za prašiče vsak torek (če je praznik, odpade). — **Ptuj (mesto)**: Za konje in živino vsak prvi in tretji torek v mescu, za parkljarje vsako sredo; tržni dan vsak petek; letni kramarski 23. aprila, 5. avgusta in 25. novembra. — **Ptujska gora**: Kramarski 19. marca, šesto nedeljo po veliki noči, 2. julija, 15. in 16. avgusta ter 8. septembra. — **Središče**: Kramarski 17. marca, 12. maja, 24. avgusta in 5. novembra; za prašiče drugi in četrti ponedeljek v mescu. — **Sv. Tomaž**: 21. junija, 29. avgusta, 28. oktobra in 3. decembra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Radovljica.

Bitnje: 26. julija. — **Bohinjska Bistrica**: Živinski 1. maja in 18. oktobra; kramarski 24. junija, 6. decembra in vsako prvo nedeljo v oktobru. — **Bohinjska Bela**: Kramarski na dan sv. Marjete. — **Bohinjska Srednja vas**: Kramarski 11. novembra in 4. maja. — **Dovje—Mojstrana**: Kramarski 20. januarja, tretjo nedeljo po veliki noči, prvo nedeljo v avgustu, 29. septembra in 23. novembra. — **Gorje**: Živinski na cvetni petek in 11. novembra; kramarski nedeljo po sv. Juriju in roženvenko nedeljo. — **Jesenice**: Kramarski 14. febr., 19. marca, 4. maja, 3. decembra, binkoštni ponedeljek, prvi ponedeljek v mescu oktobru ter na Savi na dan sv. Petra in Pavla; živinski in kramarski 6. novembra. — **Kamna gorica**: 10. avgusta in 4. decembra. — **Koroška Bela**: Kramarski prvo nedeljo po velikem šmarnu. — **Kranjska gora**: Kramarski 20. marca in drugi ponedeljek v oktobru. — **Kropa**: Kramarski nedelje po sv. Marjeti (13. julija), prvo nedeljo po sv. Lenartu (6. novembra), na veliki četrtek, nedeljo po sv. Lukežu (18. oktobra) ter na dan sv. Barbare (4. decembra). — **Lesce**: Živinski 24. februarja, 13. junija, 16. avgusta, 29. septembra, 21. oktobra in velikonočni torek. — **Podkoren**: Drugo nedeljo oktobra. — **Radovljica**: Živinski in kramarski 12. marca, 24. aprila, binkoštni torek, 26. julija, 28. oktobra in 13. decembra. — **Rateče**: Kramarski tretjo nedeljo v oktobru. — **Ribno**: Kramarski prvo nedeljo po sv. Jakobu in prvo nedeljo po sv. Simonu.

Okraj Slovenjgradec.

Št. Ilj pod Turjakom: 20. aprila, 2. julija, soboto pred angelsko nedeljo. — **Št. Ilj pri Velenju**: Ponedeljek po tihi nedelji, 4. avgusta in 21. septembra. — **Št. Janž pri Dravogradu**: 15. aprila, 13. junija in ponedeljek po Imenu Marijinem. — **Sv. Lenart pri Št. Ilju pod Turjakom**: Pustni ponedeljek, 1. junija in 13. oktobra. — **Slovenjgradec**: 25. januarja (spreobrnjenje sv. Pavla), 12. maja (sv. Pankracij), 10. av-

gusta (sv. Lovrenc), 19. novembra (sv. Elizabeta); samo za živino vsako drugo soboto v postu ter vsak prvi poned. v septembru in oktobru. — **Šoštanj**: Četrtek pred pustom, velikonočni torek, 22. junija, 12. julija, 22. septembra, ponedeljek pred sv. Katarino. — **Velenje**: Četrtek po pepelnici, 1. maja, ponedeljek pred binkošti, 18. julija, 24. avgusta in 24. oktobra. — Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sejm naslednji delavnik.

Okraj Šmarje pri Jelšah.

Dobje: Belo soboto, 16. julija, sredo pred Imenom Marijinem in 25. novembra. — **Sv. Filip v Vercah**: 14. januarja, 22. februarja, 1. maja, 25. maja, 17. julija, 29. avgusta in 16. oktobra. — **Sv. gora pri Sv. Petru pod Sv. gorami**: 4. avgusta in 7. septembra. — **Koprivnica**: 25. januarja, 3. marca in 13. julija. — **Kostrivnica**: 10. marca, 25. aprila, 15. junija, ponedeljek po sv. Jakobu, soboto pred roženvenko nedeljo. — **Kozje**: Kramarski in živinski 24. februarja, 26. aprila, 13. junija in 25. julija. — **Loka pri Žusmu**: 13. aprila, 20. julija, 25. avgusta in 12. septembra. — **Lemberg**: Ponedeljek po sredpostni sredi, cvetni petek, 12. maja, dan pred sv. Rešnjim Telesom, ponedeljek po Urhovem, 5. avgusta, 25. oktobra in 25. novembra. — **Lesično**: Ponedeljek po Vseh svetih. — **Sv. Nikolaj v Polju**: 8. maja in 6. decembra. — **Sv. Peter pod Sv. gorami**: 5. februarja, 6. marca, 23. maja, 4. avgusta, 7. septembra, 21. oktobra, 11. novembra in 13. decembra. — **Pilštanj**: 9. februarja, 8. marca, 16. maja, 9. junija, 31. julija, ponedeljek po Rokovem, 29. septembra in ponedeljek po Vseh svetih. — **Podčetrtek**: 1. julija, 1. oktobra, 17. marca, veliki torek, 10. avgusta in 21. novembra. — **Podsreda**: 24. junija, 21. septembra, 18. oktobra in 19. novembra. — **Ponikva**: 14. februarja, četrti ponedeljek po veliki noči in soboto pred sv. Martinom. — **Pristava**: Torek po binkošti in 17. oktobra. — **Rogatec**: Kramarski in živinski 21. marca, 12. julija in 30. novembra. — **Sedlarjevo**: 16. februarja. — **Slivnica**: Prvi četrtek po binkošti, 22. julija in 7. oktobra. — **Šmarje pri Jelšah**: Ponedeljek po sv. Treh kraljih, ponedeljek po veliki noči, ponedeljek po Imenu Marijinem, 20. marca, 21. junija, 17. avgusta, 4. decembra. — **Stara Sveta gora**: Soboto pred tiho nedeljo, binkoštno soboto. — **Tinsko**: Petnajsti dan po binkošti, 2. julija, ponedeljek po angelski nedelji. — **Sv. Vid pri Grobelnem**: 14. marca, 17. junija in 20. sept. — **Zagorje**: 31. julija.

Medjimurje (Čakovec).

Čakovec: Cvetni ponedeljek, 29. junija, 3. avgusta in 25. novembra. — **Draškovec**: Sredo po Jurjevem, 7. in 16. avgusta ter 11. novembra. — **Sv. Helena pri Čakovcu**: 18. avgusta in 22. septembra. — **Kotoriba**: 9. marca, 27. junija, 30. septembra in 30. novembra. — **Mursko Središče**: 1. maja, 20. avgusta in 26. oktobra. — **Nedeljišče**: 15. junija, ponedeljek po angelski nedelji. — **Prelog**: Binkoštni torek, ponedeljek po Jakobovem. — **Rac—Kaniža**: 16. maja, 24. junija, 10. avgusta, sredo po beli nedelji. — **Štrigova**: 19. marca (sv. Jožefa dan), 22. julija, 30. septembra in 4. decembra. — **Sv. Rok pri Čakovcu**: na Rokovo in Mihaelovo.

Čitatelje vljudno prosimo, naj nam sporoče spremembe glede sejmov.

KADAR BOSTE V DVOMU

kaj bi darovali svoji družini, svojim znancem in prijateljem za god, za Miklavža, za božič in ob drugih prilikah, vedite, da je dobra knjiga vedno in vsakomur dobrodošlo darilo.

NIKAR NE POZABITE

da izdaja Družba sv. Mohorja letno okrog 25 knjig. Med njimi so nabožna, leposlovna, filozofska in druga strokovna dela, mladinski spisi itd. Izbor je tolikšen, da najde prav vsakdo kaj primernega.

I Z B R A N A D E L A

domačih in tujih pisateljev in pesnikov vsebujejo posamezne knjižne zbirke. V seznamu knjig na zadnjih straneh tega koledarja dobite knjige za vsakogar. Dobro ga preglejte in naročite knjige pravočasno!

Posebno opozarjamo, da smo začeli izdajati

SVETO PISMO STARE ZAVEZE

Delo bo obsegalo štiri knjige. Prva knjiga, ki je že izšla, obsega »Pet Mojzesovih knjig in Jozuetovo knjigo«. Knjiga je priročne oblike, tiskana je na lepem papirju. Za naše ude stane vezana v platno 72 din, napol v usnje pa 87 din.

MOHORJEVE OBČNE ZGODOVINE

ki bo obsegala 12 zvezkov, je izšel dosedaj 2. zvezek »STARI GRKI«; napisal ga je Anton Sovrè. Knjiga obsega 568 strani in ima 231 slik. V platno vezan izvod stane za ude 192 din, napol v usnje vezan 219 din, v usnje vezan 249 din. Knjigo lahko plačate tudi v štirih zaporednih mesečnih obrokih.

DRUŽBA SV. MOHORJA V CELJU

ROGAŠKA SLATINA

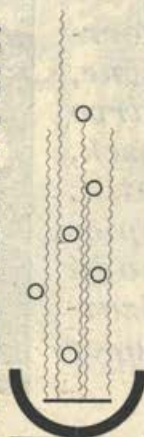
je naše največje zdravilišče, katerega slava sega daleč preko mej naše države. Tu dela narava s svetovno znanimi vreli

TEMPEL • STYRIA • DONAT

prave čudeže, ki so ugotovljeni pri zdravljenju bolezni želodca, črevesja, žolčnega mehurja (kamni), jeter, protina, sladkorne bolezni, srca, bolezni krvnega obtoka ter oslabeledih živcev. Na stotine vsako leto ozdravi

ROGAŠKA SLATINA

• V času od 1. maja do 30. junija in od 1. septembra do 15. oktobra so cene globoko znižane ter uživajo uradniki posebne popuste. Možnost zdravljenja tudi v zimskem času.

Kupujte
samo
ZMAJ
baterije,
ker so naj-
boljše in radi
tega tudi
najcenejše!

ZMAJ

DRUŽBA Z OM. ZAV.
tovarna za galvanične
elemente in
elektrotehniko
LJUBLJANA

Šmartinska cesta št. 28

Prva specialna tovarna za žepne, paličaste, anodne in mrežne baterije. Velika zaloga vseh vrst žepnih svetilk, svetilk za kolesa in žarnic. — Zahtevajte cenik! Kupujte samó domače blago!

Tvornica suhih, oljnatih in lakastih barv

ČUK FRANČ

CELJE

DOMŽALE

Tekoči račun pri Ljudski posojilnici v Celju

Poštni čekovni račun št. 16.147

Telefon 162

Priporoča svoje lastne prvovrstne izdelke: zemeljske, kemične, oljnat in lakaste barve, barvo in lak za pode, parketni vosk, zajamčeno čisti firnež, terpentini, brunolin, gorilni špirit, čopiče vseh vrst, karbolinej, prašno in strojno olje, steklarski in mizarški klej. „Ferrosan“ barva zoper rjo. Gobe. Mavec.

Kadar zopet perete

Persil in Henko

ne porabite!

D. RAKUSCH * CELJE

TELEFON šte. 11 in 135

USTANOVLJENO 1810

**NAJSTAREJŠA
VELETRGOVINA
Z ŽELEZNINO
V NAŠI DRŽAVI**

Zaloga plugov, posebno osipalnikov za hmelj in krompir, kos, srpov, brusnih kamnov, motik, lopat, nadalje tudi gnojnih vil, vrtnega in poljedelskega orodja vseh vrst; zastopstvo svetovno znanega Wolfovega vrtnega in poljskega orodja, vodovodnih cevi kakor tudi črpalk vseh vrst, heraklitnih plošč, posebno pripravnih za gradnjo hlevov in kot sredstvo za izolacijo; dalje hišnih in kuhinjskih predmetov, stavbnega okovja, paličnega železa, obročja vseh velikosti in vsakovrstne železnine.

**LASTNI ODDELEK
ZA STEKLO
IN PORCELAN**

JUL. WEINERJA NASL. • CELJE
KRALJA PETRA CESTA 12

TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV V HRASTNIKU D.D.

1860

1940

proizvaja v svojih tovarnah
v HRASTNIKU in CELJU
naslednja umetna gnojila:

kostni superfosfat KMF 19%
rudninski superfosfat 18%
rudninski superfosfat 16%
fosfatno žilindro 6/10/18%
mešana gnojila KAS in KS
Nitrofoskal Ruše I in II

Razen teh gnojil ima stalno na zalogi:
kalijevo sol 40% za gnojenje
apneni dušik in apneno sečnino
kostno in apnenčevo moko

**Važnost gnojenja z umetnimi
gnojili je vsakomur znana!**

ŽIVINOREJCI

uporabljajo z velikim uspehom
Hrastniško klajno apno
kot primes k živinski krmi

SADJARJI!

Priporočamo Vam sredstva za zaščito rastlin:
DENDRIN, NEODENDRIN, MIXDRIN,
DREVOSAN in žvepleno-apneno
brozgo „HRASTNIK“ 22° BÉ

Vsa pojasnila daje vodstvo tovarne v Hrastniku

Brzjavni: Kemična Hrastnik

Telefon: Hrastnik št. 2

Pinter & Lenard

Oglejte si našo zalogo,
prepričajte se o cenah!

d. z. o. z.

MARIBOR

veletrgovina z železom in puškarna

Priporočam zalogo ur, zlatnine in srebrnine, očal, termometrov, barometrov, jedilnega orodja itd. V to stroko spadajoča popravila izvršujem točno in z enoletno garancijo. — Nezlomljive šipe. Kupujem staro zlato in srebro, desetkronske zlatnike po din 190.—.

Ignac Jan, urar, Maribor, Grajski trg 4 (v Gradu)

Ivan Dežman

trgovina s steklom, porcelanom, kuhinjsko posodo in okviri. Nudi prvovrstno blago po nizkih cenah.
Maribor, Pipuševa 2 (prej Vrbanova)

DOBRO IN POCENI PLATNO, SVILO, SUKNO ITD. DOBITE V I. TRPINOVEM

Tekstilnem bazarju

MARIBOR, VETRINJSKA ULICA 15

'KRISTAL' D. D.

Maribor, Koroška c. 32. Tel. 21-82
Ljubljana, Tyrševa c. 14. Tel. 80-75

Izdelovanje ogledal vseh vrst, brušena stekla, marmornato steklo, stekla za avtomobile, okrasna stekla za kredence, zaloga vsakovrstnega stekla (izložbe), notranja oprema trgovskih lokalov. Popravila starih ogledal. Vse zajamčeno in po zmernih cenah.

Pletilno volno

modna trgovina

D. M. C. za vezenje, vse krojaške in šiviljske potrebščine, moško in žensko perilo, moške in otroške obleke, perilo za dojenčke nudi najceneje nova

MIRKO BREČKO • MARIBOR, Aleksandrova cesta 23

URE

ZLATNINA
SREBRNINA IN
OPTIČNI PREDMETI

po nizkih cenah pri
Jakob Vilhar, urar, Ljubljana, Sv. Petra 36

DEŽNIKI

Največja izbira
Solidne cene
Sprejemam popravila

Julka Šalamun - Maribor

Aleksandrova cesta št. 19

Največje zaupanje uživa

Spodnještajerska ljudska posojilnica

registr. zadr. z neomej. jamstvom

V MARIBORU, Gosposka ulica št. 23 — Ulica X. oktobra št. 2

Izplačuje vse stare in nove vloge

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri.

Mestna hranilnica v Mariboru

Ustanovljena l. 1862 Telefon 20-03

Obrestuje vloge na hranilne knjižice in
v tekočem računu
od 3 do 5 %

Hranilnica je pupilarno varen zavod za kate-
rega jamči mestna občina mariborska z vsem
svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo
Podpirajte domači denarni zavod!

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJA

ALOJZIJ VODNIK LJUBLJANA, poleg glavnega kolodvora

CERKVENA DELA: oltarji priznice
obhajilne mize itd. Marmornate plošče
za pohištvo, elektro-monterje, strojarje,
trgovske pulte, mesnice, kopalnice ter
stopnišča in veže v vseh barvah. Na-
grobnji spomeniki, mavzoleji, rodbinske
grobnice, kapele.

Ustanovljena leta 1860. --- Stara renomirana tvrdka!

OBNOVA

F. NOVAK, MARIBOR

JURČIČEVA 6
TELEFON 29-05

Kompletne stanovanjske
opreme in tapetniški pribor
Trgovina in eksport lesa

Firnež, barve, laki in čopiči,
oddelek za parfumerijo

HANL FRANJO MARIBOR, OROŽNOVA 3

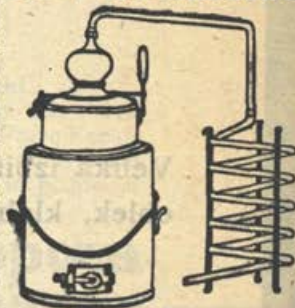
priporoča zgoraj navedene predmete vedno po najnižjih cenah

Pletenine, vse vrste perila, nogavic,
bluzic, plaštev, vencev, pajčolanov, oprem
za dojenčke, pribora za krojače in šivilje,
v veliki izbiri in po najnižjih cenah le pri
'VIDA' Maribor, Koroška c. 10

JAKOB KOS / kotlarstvo MARIBOR

GLAVNI TRG št. 4

prevzema vsa v to
stroko spadajoča
dela, kakor kotle za
kuhanje žganja in
perila ter krme za
svinje. — Brzopa-
rilniki (Alfa) s pri-
pravo za kuhanje
žganja. Skropilnice
za vinograde. Stroji
za sladole. Avto-
genično varenje itd.
Cene zelo nizke!
Prepričajte se sami!

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJA

ALOJZIJ VODNIK LJUBLJANA, poleg glavnega kolodvora

CERKVENA DELA: oltarji priznice
obhajilne mize itd. Marmornate plošče
za pohištvo, elektro-monterje, strojarje,
trgovske pulte, mesnice, kopalnice ter
stopnišča in veže v vseh barvah. Na-
grobnji spomeniki, mavzoleji, rodbinske
grobnice, kapele.

Ustanovljena leta 1860. --- Stara renomirana tvrdka!

OBNOVA

F. NOVAK, MARIBOR

JURČIČEVA 6
TELEFON 29-05

Kompletne stanovanjske
opreme in tapetniški pribor
Trgovina in eksport lesa

Glasbilo ne nudi svojemu lastniku le

veselja, sreče, občudovanja in priznanja,

temveč tudi zaslužek. Za to trditvev imamo neštivilno
dokazov! Samega igranja pa se zamorete naučiti s po-
močjo izredno lahko razumljivih poučnih pisem tvrdke
Meinel & Herold. Knjižico **"Kako postanem
dober godbenik"** in katalog daje tvrdka vsakomur,
ki vpošlje din 4.— v znakmah. Prodaja naravnost iz
tvornice, odnosno tvorniškega skladišča, zato izredno
poceni, kakor:

violine od 98.— din, kitare od 145.— din, tamburice
od 75.— din, harmonike od 65.— din, mandoline od
108.— din itd. — **Popolna garancija** za vsako
glasbilo, ki ga prejmete **8 dni na ogled**.

MEINEL & HEROLD

zaloga tvornice glasbil in harmonik, Maribor 241

*Nova
modna in konfekcijska
trgovina*

Lama

Maribor
Jurčičeva ulica 4

Velika izbira perila za dame, gospode in otroke, plaščev, oblek, klobukov, nogavic, volne za pletenje, ročna dela

Obleke, klobuke,
perilo, pletenine,
nogavice, dežnike,
dežne plašče itd.

nudi najugodnejše konfekcijska trgovina

Jakob Lah

Maribor, Glavni trg 2

Tradicija jamči za kakovost!

Prosim tale zavitek!
Zelo ljubim dobro belo kavo.
Mati mi je rekla: »Pravo Kneippovo sladno kavo dobiš samo v zavitkih s sliko in podpisom župnika Kneippa.«

Kneippova
SLADNA KAVA

TEKSTILNA INDUSTRIJA

MARKO ROSNER

„JUGOSVILA“ D. Z. O. Z.

„JUGOTEKSTIL“ D. Z. O. Z.

MARIBOR

GLAVNO
ZASTOPSTVO
PISALNIH
STROJEV
»GROMA«

KONRAD ŠAPEC

specijalna popravilnica in trgovina pisarniških strojev
MARIBOR, ALEKSANDROVA 24

Zahtevajte brezplačni cenik!

Krom Roskopf anker
slična ura, din **49°-**

Ista, v boljši izdelavi,
triletno jamstvo, din **60°-**

Fina, tanka ura, z relief številkami,
triletno jamstvo, din **95°-**

Ista, v prima kvaliteti,
triletno jamstvo, din **150**

Dobra budilka,
z enim zvoncem
din **48°-**

Ista, v prima kvaliteti,
petletno jamstvo, dinarjev **60°-**

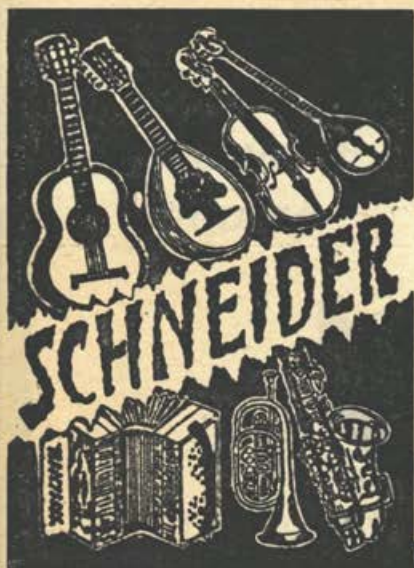
Budilka z 2 zvoncema,
prima kval., petletno jamstvo, din **76°-**

Kupujem staro zlato po najvišji dnevni ceni

O. KIFFMANN, MARIBOR

specialist samo za boljše ure
ALEKSANDROVA CESTA št. 11

Najboljša glasbila

pri največji strokovni tvrdki v državi

Danes je ime Schneider pojem kakovosti, kjer kupujejo najboljši glasbeniki. — Tudi Vi boste najbolje in poceni kupili, če zahtevate brezplačni

glavni katalog
kralj. dvorskega dobavitelja

F. SCHNEIDER

izdelovalca glasbil in pribora
ZAGREB, Nikolićeva 10

Dobavitelj prvih glasbenih zavodov in društev v Jugoslaviji.

HOTEL EVROPA CELJE

KAVARNA
RESTAVRACIJA

TEKOČA VODA
CENTRALNA KURJAVA
NAJBOLJŠA VINA
PRVOVRSTNA KUHINJA

**MALINOVEC
BRANDY
RUM**

F. S. LUKAS • CELJE
**LIKER
ŽGANJE**
NA VELIKO

**DOBRNA
pri Celju**

je prirodno eno najtepiših in najmoderneje urejenih kopališč Jugoslavije.

● 400 m nad morjem, v sredi gozdov, brez prahu in dima.

Odlični uspehi pri zdravljenju živcev, srca in ženskih bolezni. Celokupno 20 dnevno zdravljenje izven glavne sezone od din 1100 do 1650. V glavni sezoni zmernе cene. Zahtevajte prospekte! Uprava.

Velika zaloga koles, šivalnih strojev ter vseh nadomestnih delov na malo in veliko. — Mehanična delavnica za popravila koles, šivalnih strojev in motorjev.

Autogenično varenje

DRAGO GAMS

CELJE, PREŠERNOVA
ULICA 16

**ZAHTEVAJTE
CENIK!**

**NAJVEČJA
DOMAČA
TRGOVSKA
HIŠA
V JUGOSLAVIJI!**

Sternceki
CELJE št. 219

Primešaj krmi „Mastin“

Skoro petdeset let se že uporablja to sredstvo za krmljenje živine in se odlikuje v tem, da ne vpliva samo po svoji edino pravi sestavi na odebelitev in omastitev, ampak deluje tudi jako ugodno na prebavne organe tistih živali, ki si po pravkar prestalih boleznih ne morejo opomoči in bi sicer zapadle propasti in poginu. Poleg tega je Mastin edino varnostno sredstvo zoper vse bolezni, ki tako pogosto uničujejo živali in na ta način onesrečujejo in pogubljuje kmetovalce. Uporablja pa se tudi ob pomanjkanju krme, kjer se nadomestnim krmilnim sredstvom primeša dvojna množina Mastina med tednom. Zaradi teh odličnih lastnosti je Mastin odlikovan na vseh velikih mednarodnih razstavah z odlikovanji, diplomami in kolajnami, kakor v Rimu, Parizu, Wienu in Londonu. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti in zanesljivega uspeha Mastina pa so tudi brezštevilna zahvalna pisma, ki prihajajo vsa leta obstoja Mastina dan za dnem. —

Pomnoženi restitucijski fluid, umivalna voda za konjske ude
Železnato vino s kino, daje moč in kri slabotnim in šibkim
Turistin ali protinski cvet zoper trganje v vseh delih telesa
Krčne kapljice zoper krč v želodcu in črelih
Senna Sarsaparilla čaj, vsestransko priznani čistilni odvajalni čaj
Marijacejske kapljice, želodčne, krepé želodec
Ribje olje, pravo norveško
Olympia-Creme, daje lepo polt

Vsa nadaljnja navodila in pojasnila Vam daje brezplačno:

Lekarna Trnkóczy, Ljubljana, št. 3169 zraven rotovža

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

JE NAJVEČJI SLOVENSKI
PUPILARNOVARNI DENARNI
ZAVOD --- DOVOLJUJE
POSOJILA NA MENICE
IN VKNJIŽBE

ZA VSE VLOGE IN OBVEZE
HRANILNICE JAMČI

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

Ljudska samopomoč zavarovalna zadruga z o. j.

v Mariboru, v lastni palači
Aleksandrova c. 47 in Kolodvorska c. 4-6

zavaruje zdrave osebe do največ din 20.000,—.

1. Za posmrtno zavarovanje v starosti od 16. do 80. leta. Polna zavarovalna vsota se izplača v slučaju smrti ali z dovršenim 85. letom.

2. Za posmrtno zavarovanje s skrajšanim plačevanjem na 10, 15, 20 in 25 let v starosti od 16. do 65. leta. Polna zavarovalna vsota se izplača ob smrti zavarovanca ali z dovršenim 75. letom.

3. Za doživetje in smrt v starosti od 16. do 60. leta na 10, 15, 20, 25, 30, 35 in 40 let. Polna zavarovalna vsota se izplača ob smrti zavarovanca oziroma po poteku dogovorjenih let.

4. Za doto od 1. do 16. leta in se polna zavarovalnina izplača z dovršenim 21. letom.

Do sedaj izplačali na zavarovalninah nad 42 milijonov dinarjev. Rezervni fond znaša nad 7 milijonov din. Zahtevajte brezplačno in brezobvezno prospekte.

Kdor se zavaruje — shranjuje!

THIERRY-jev BALZAM

EDINO PRISTEN samo z zakonom zavarovanim znakom »ZELENA NUNA« in imenom »THIERRY«!

Uporablja se pri motnjah prebave, hlipkanju, kolcanju, želodčnih bolečinah, pomanjkanju teka, želodčnih krčih, črevesnih boleznih in driski. Nadalje pri oslabelosti, onemoglosti, nezavesti, proti zobobolu, pri boleznih ust in grla za grgranje in kot blažilno sredstvo pri bolečinah in trganju v udih.

Oglas po uver. min. nar. zdravlja in soc. pol. S. br. 12947 od 7. VI. 1934.

THIERRY-jevo CENTIFOLIJSKO MAZILO

(MAST za rane) EDINO PRISTNO samo z zakonom zavarovanim znakom križa z ovito kačo in rožo Centifolijo.

THIERRY - jeva MAST iz Centifolije

ublažuje bolečine, izvleče iz ran nesnago, pospešuje zdravljenje rane, ublažuje obolenja ter se toplo priporoča pri različnih svežih in zastaranih, zlasti gnojnih ranah in turih, ker je razkuževalno sredstvo, poznano v tu- in inozemstvu.

To je zavarovana znamka edino pristnega THIERRY - BALZAMA. Varujte se ponarejenja!

Thierry-jevi zdravilni izdelki (Thierry-jev balzam in Centifolijska mast) se dobivajo v lekarnah; kjer jih ne dobite z zgoraj omenjenimi zavarovalnimi znaki, jih naročite naravnost od:

**LEKARNE PRI „ANGELU VARUHU“
ADOLF-a pl. THIERRY-ja NASL.**

PREGRADA 29 - Banovina Hrvatska - Jugoslavija

Cena za Thierry - Balzam skupaj z ovojnino in poštnino: 6 steklenic Din 72.—, 1 velika specijalna steklenica Din 66.—.

Cena za centifolijsko mast skupaj z ovojnino in poštnino: 2 lončka Din 34.—, 4 lončki Din 57.—, 6 lončkov Din 78.—.

Pri večjih naročilih znaten popust! — Denar se pošlje vnaprej, sicer se pošlje po povzetju. — Veliki cenik, poučno brošuro in koledar 1941 pošljem na zahtevo brezplačno.

Oglas po uver. min. nar. zdravlja in soc. pol. S. br. 12948 od 7. VI. 1934.

To je zavarovana znamka edino pristne THIERRY-jeve centifolijske masti. Varujte se ponarejenja! Brzojavni naslov: THIERRY, PREGRADA

• izbiro

veliko

kvalitetnega blaga po solidnih cenah nudi cenj. odjemalcem manufakturna trgovina

Valentin Hladin

Celje, Prešernova ulica 14

**Več dobre krme
z uporabo
NITROFOSKALA I
oziroma apne-
nega dušika!**

Današnje razmere zahtevajo od našega kmeta, da svoje pridelke podvoji. Dober pripomoček so ruška umetna gnojila. — Za ozimna žita, travnike, vinograde, sadonosnike:

Nitrofoskal-Z, 8 : 12 : 8;
za krompir:

Nitrofoskal-II, 4 : 8 : 8;
za povrtnino:

Nitrofoskal-I, 8 : 6 : 8.
Za kulture, ki rabijo dušik, je **apneni dušik** za naše razmere in podnebje najučinkovitejše in najcenejše dušično gnojilo. Plevel v ozimnih in jarnih uničimo z neoljenim apnenim dušikom, ki uničuje tudi razne škodljivce in golazen (muhe v smetišču in gnojnici) ter pospešuje kompostiranje in desinfekcijo organskih odpadkov.

Vsa strokovna navodila prejme vsakdo, ki se zanima za pravilno uporabo umetnih gnojil, pri: **TVORNICI ZA DUŠIK D. D. RUŠE V RUŠAH**

Naročite

„Slovenca“

Zakaj?

Ker je najboljši slovenski dnevnik in ker ste zavarovani za 10.000 din za primer smrtne nezgode.

Oglašujte v „Slovenca“

Zakaj?

Ker je največji in najbolj razširjeni slovenski dnevnik ter imajo zato oglasi v njem najzanesljivejši uspeh.

Naš najcenejši popoldnevnik

„Slovenski dom“

je dober informativni dnevnik, ki ga priporočamo vsakomur, zlasti pa vsem tistim, ki ne zmorejo naročnine za »Slovenca«.

„Domoljub“

je naš največji, najbolj razširjeni tednik — prinaša redno dve strani slik. Požarna podpora 1000 dinarjev.

„Bogoljub“

je najboljši in najlepši nabožni mesečnik.

Časopise naročate lahko pri vseh naših podružnicah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, Kranju, Novem mestu in na Jesenicah in pa pri glavni upravi v Ljubljani, **Jugoslovanska tiskarna.**

So li ozdravljive pljučne bolezni?

S tem izredno važnim vprašanjem se bavijo pač vsi oni, ki jih muči **astma** (težko dihanje), **katar** na pljučih, **zastarel kašelj**, **zsluzenje**, **dolgotrajna hripavost** in **gripa** in se doslej niso mogli ozdraviti. Vsem takšnim bolnikom pošljemo

popolnoma zastonj knjigo s slikami

izpod peresa g. dr. Guttmana o predmetu:

»SO LI OZDRAVLJIVE PLJUČNE BOLEZNI?«

Pišite samo dopisnico (frankirano z znamko Din 2—) s svojim natančnim naslovom na:

Puhlmann & Co., BERLIN Nr. 417, Müggelstrasse 25-25a

Oglas je registr. od Ministrstva socialne politike, Sanitetni oddelek S., št. 2416, 12. XII. 1933

Ljudska posojilnica

v Celju

zadruga
z neomejenim
jamstvom

na voglu

Kralja Petra ceste
in Vodnikove ulice

Največji kmetski
zadružni denarni
zavod na Stajer-
skem, sprejema
in obrestuje hra-
nilne vloge brez
odpovedi po 4%,

na trimesečno odpoved po 5%. Stare in nove vloge točno izplačuje

Kupujte špecerijsko blago pri

Anton Fazarinc Celje

VEDNO SVEZE PRAŽENA KAVA
LASTNA PRAZARNA

FR. STRUPI = V CELJU =

Priporoča svojo bogato zalogo
steklene in porcelanaste posode,
svetilk, ogledal, raznovrstnih šip,
okvirov itd. na drobno in debelo

Prevzema vsakršna steklarska dela

Najsolidnejše cene in točna postrežba

Zdravilna zelišča, desinfekcijska
sredstva, obveze - parfumerija,
mila, kolinske vode, puder i. t. d.
svetovnih znamk - foto aparate,
filme in vse foto potrebščine
dobite vedno sveže in po solid-
nih cenah v

DROGERIJI

FILIP VRTOVEC
CELJE, KRALJA PETRA C. 19

**Manufakturna
in konfekcijska trgovina**

Ivan Mastnak Celje

Kralja Petra cesta 15

priporoča cenjenim odjemalcem
svojo ogromno zalogo moških
in deških oblek, usnjate suknje,
kratke pouršnike, hubertus- in
zimske plašče kakor tudi veliko
zalogo manufakturnega blaga
po zelo ugodnih cenah

Mastnak obleke

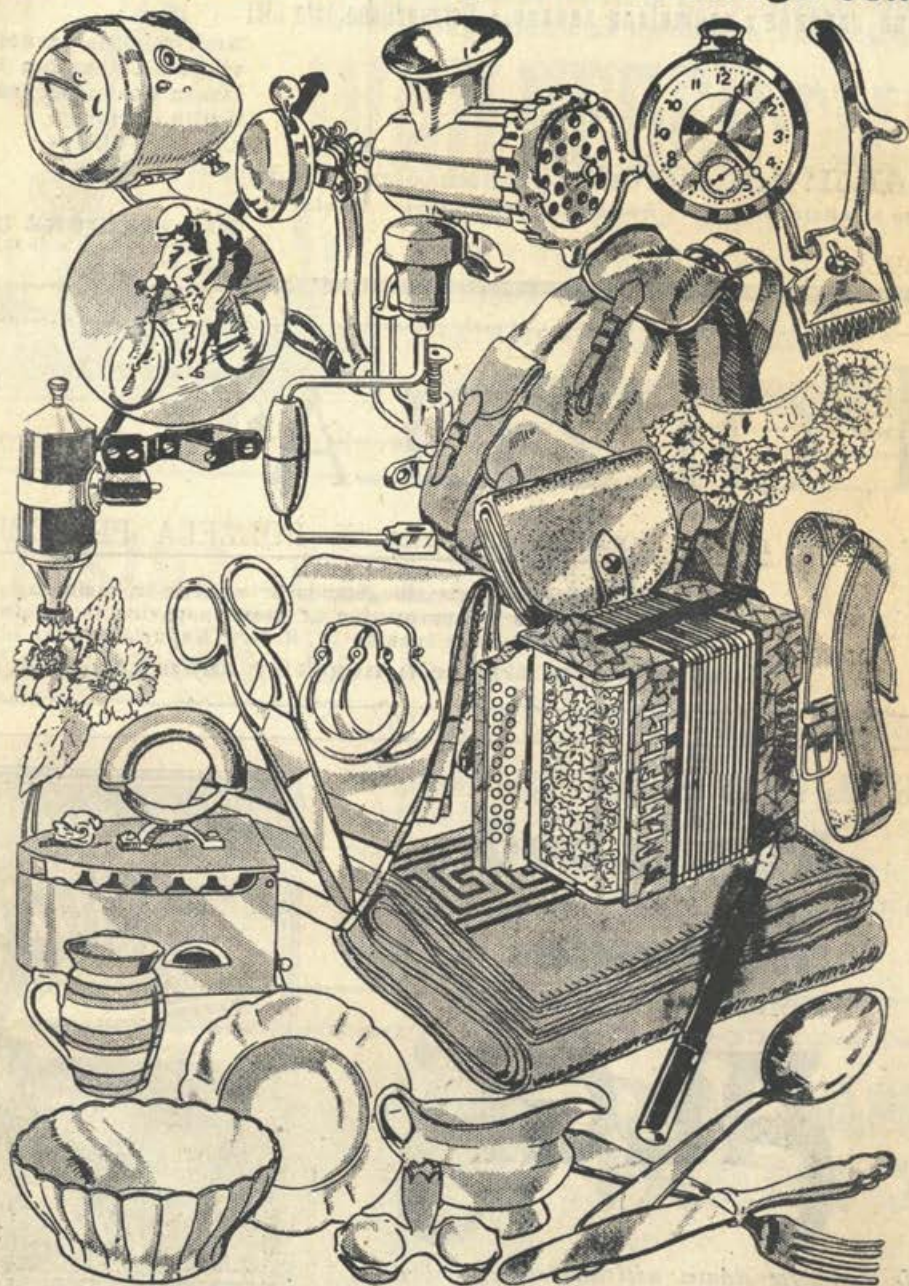
CELJSKA MESTNA HRANILNICA

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja
hranilnice še mesto Celje z vsem
premoženjem in z vso davčno močjo

*Vloge
se izplačujejo
neomejeno*

CELJE
*Trg Kralja Aleksandra
(v lastni palači pri kolodvoru)*

Izvleček iz najnovejšega ilustriranega cenika

največje domače trgovske hiše v Jugoslaviji!

ZAHTEVAJTE takoj brezplačni cenik z mnogimi, krasnimi slikami raznih predmetov, ki ga prejmete zastonj.

Kar ne odgovarja, se zamenja ali pa vrne denar!

Ogromna izbira!

Izredno nizke cene!

TRGOVSKI DOM
Stern

CELJE
št. 219

TOVARNA PERILA IN OBLEK

SAVINJSKA POSOJILNICA V ŽALCU

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo - Ustanovljena leta 1881

Nudi popolno varnost za vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu ter jih obrestuje na najugodnejše

HMELJARJI! Nalagajte denar pri domačem zavodu!

Račun Poštne hranilnice št. 10.994 Brzjavke: „Posojilnica“ Telefon št. 2

BLAGAJNIŠKE URE:
ob delavnikih od 8. do 12. in od 15. do 17.

„POLZELA“

DRUŽBA Z O. Z. tovarna pletenin POLZELA PRI CELJU

izdeluje vse vrste „Standard“ nogavic iz bombaža, volne in svile ter prvovrstne „Cotton“ nogavice iz umetne in naravne svile znamke „A. R. K.“ Kupujte domače blago!

Zahtevajte pri trgovcih nogavice znamke „A. R. K.“

Če Vas na kateremkoli delu telesa

trga in bode,

se takoj

masirajte

s preparatom

ALGA

Ne puščajte doma niti za trenutek brez ALGE. ALGA Vam bo preprečila mnogo neprijetnih ur — in Vas obvarovala mnogih obolenj

Alga se dobiva v lekarnah, drogerijah in trgovinah, 1 steklenica din 14.—

Po pošti pošlje:

Laboratorij „ALGA“ - Sušak

Prva jugosl. tovarna tehtnic in ključavničarska delavnica
ter konces. podjetje za instalacije vodovodov

IVAN REBEK-CELJE

dobavlja razne tehtnice, izvršuje
vsa v ključavničarsko stroko spa-
dajoča dela, kakor štedilnike,
ograje, obhajilne mize itd.

Brzjavke: Rebek Celje Telefon 157 Ustanovljena 1994

Mestna elektrarna v Celju

Krekova cesta 12

nudi veliko izbiro elektrotehničnega
materijala najboljše kakovosti • Izvršuje
instalacije jakega in šibkega toka •
Dobavlja in popravlja vse vrste električnih
in radio-aparatov • Vse solidno, strokov-
njaško in točno po predpisih

DOLŽAN FRANJO

Telefon 245

CELJE
ZA KRESIJO

se priporoča za:

Splošno kleparstvo // Vodovodne
instalacije // Strel vodne naprave
Izolacije streh s „Conco“ izdelki
Kritje streh, zvonikov itd. // Avto-
matske sesalke za hišne vodovode
in za pojačanje vodnega pritiska
Solidno delo // Zmerne cene

Podaljšaj si življenje!

Življenje
moremo
podaljšati,
bolečine
preprečiti,
bolezni

ozdraviti, slabosti ojačiti,
nestalne moremo učvrstiti
in nesrečne osrečiti!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenje živcev, potrlost,
izguba dobrih prijateljev ali
svojih bližnjih, razočaranje,
strah pred boleznijo, slab
način življenja in mnogo
drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik. So po-
ta, ki Te morejo dovesti do
dobrega razpoloženja, oži-
vili Tvoj značaj, napolniti Te
z novim upanjem; ta pol je
pa opisana v razpravi, ki jo
že more vsakdo, ki zahteva,
dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici
je raztolmačeno, kako mo-
rele v kratkem času in brez
ovire med delom ojačiti
živce in mišice, odpraviti
slabo razpoloženje, trud-
nost, raztresenost, oslabe-
nje spomina, nerazpoloženje
za delo in nešteto drugih
bolestnih pojavov. Zahte-
vajte to razpravo, ki Vam bo
nudila mnogo prijetnih ur.

Poštno zbirališče:

Pannonia-Apotheke
Budapest 72

Postfach 83, Abt. III. 10

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO ♦ LJUBLJANA

PREŠERNOVA ULICA št. 50

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84.
Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana.

Podružnica BEOGRAD, Uzun Mirkova 10

Telef.: 29-154. Brzjavni naslov: Kredit Beograd

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut;
borzna naročila, predujmi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov,
nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

L. Mikuš

Ljubljana

Mestni trg 15
Telefon 2282

Dežniki

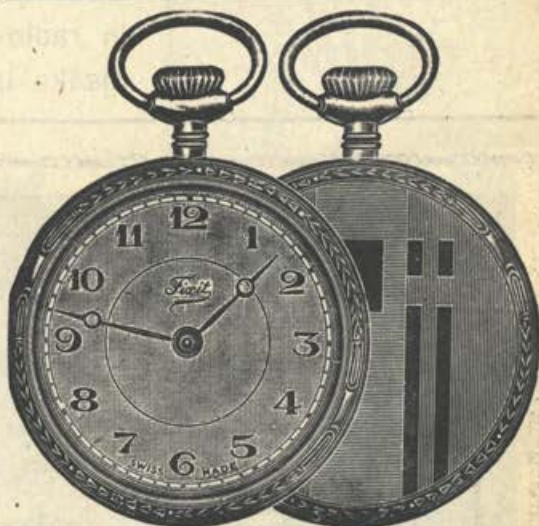
na malo in na veliko!

Ustanovljeno 1839

Zahtevajte brezplačno

in poštne prosto veliki

ilustrirani cenik za ure kakor tudi za vse slate

in srebrne predmete od svetovnoznane tordke
H. Suttner, Ljubljana št. 201

Lastna tovarnica ur v Švici!

Čudili se boste niskim cenam!

MOHORJANI!

**Naročajte in kupujte pri
inserentih našega Koledarja!**

Nalagaj prihranke v

HRANILNICO DRAVSKE BANOVINE

(prej Kranjska hranilnica) **Ljubljana**
(prej Južnoštajerska hranilnica) **Celje**
Maribor
Kočevje

Najbolj varna naložba denarja, ker jamči
za obvezo zavodov **Dravska banovina**
z vsem premoženjem in davčno močjo.

Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno.

A. Petek

MODNA IN MANUFAKTURNA TRGOVINA

Vam nudi vedno v bogati izbiri vsakovrstno najnovejše manufakturno blago po priznani najnižjih cenah. — — Postrežba nadvse solidna.

CELJE, PRESERNOVA 21

Kmetovalci! Najboljše kose, srpe, motike, in poljsko orodje, zanesljivo kaliva semena,
Mizarji! Okovje za pohištvo in stavbe, orodje
Kleparji! Pocinkano, cinkovo pločevino in kositer za spajanje,
Gospodnje in gostilne! Kuhinjsko posodo, jedilno orodje, „Weckove“ kozarce za vkuhanje sadja in sočivja, pristni malinovec, najfinejšo žgano in surovo kavo, čaj, fini rum in pristno slivovko ter brinjevec

kupite najboljše pri

Jos. Jagodiču, Celje, Gubčeva ul. 2
Glavni trg 14

Nakup suhih gob in drugih poljskih pridelkov.

MIHAEL DOBRAC

slikarsko, pleskarsko in črkoslikarsko podjetje

CELJE, GLAVNI TRG 15

izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela vestno in po zmernih cenah

JOS. BENKO, MURSKA SOBOTA

Telefon št. 8 ♦ Tovarna mesnih izdelkov in mesnih konserv. I. jugoslovanska proizvodnja bakonov in eksportno podjetje

priporoča svoje priznane najfinejše mesne izdelke in konzerve, kakor: šunke a la Praha, raznovrstne specialne mesne rolade, konservirane šunke, konservirane hrenovke, konserviran prekmurski guljaž, jetrne in šunkine paštete itd.

Vedno sveži izdelki po najnižjih dnevnih cenah! Zahtevajte cenik!

Prodajalne: Maribor, Glavni trg 16
Maribor, Aleksandrova c. 19
Celje, Kralja Petra cesta 13
Celje, Glavni trg 8
Gornja Radgona

KNJIGE • PAPIR

NOVA ZALOŽBA

V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 19

Nova založba prodaja vse knjige, šolske, poučne, leposlovne, molitvenike.

Nova založba ima na izbero vse papirne izdelke, nalivna peresa, tehnične potrebščine, barvice — vse, kar rabita šola in pisarna.

Nova založba ima bogat izbor kristalnih in porcelanastih izdelkov, kipev in okraskov, primernih za darila.

Nova založba prodaja na drobno in debelo; prodajalcem na deželi daje primerne popuste.

Za Miklavža! Za božič! Za godove!

LJUDSKA POSOJILNICA

V LJUBLJANI

*sadruža
s neomejenim
jamstvom*

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 6

*v lastni
palači*

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE NAJUGODNEJE
Nove in stare vloge, ki so v celoti vsa k
čas razpoložljive, obrestuje po 4 %,
proti odpovedi do 5 %.

Kadar koli hočeš si pomagati, moraš „BILJNO ROSO“ uporabljati!

Na tisoče zdravnih rastlin s cvetočih livad, gostih gozdov in visokih planin daje svojo čudodelno moč znanemu domačemu sredstvu

„BILJNA ROSA“

blagodat prirode za vse in vsakogar!

Vsaka kapljica je vredna zlata!

Pri **glavobolu**, utrujenosti in potrtosti namažite senca in čelo s tremi kapljicami. * Pri **nahodu** in zamašenem nosu po eno kapljico v nosno votlino. * Pri hripavosti, kašlju in kataru olijete tri kapljice na krožnik proče vode in paro globoko vdihavajte skozi usta in nos. * Pri **pokvarjenem želodcu**, bolečinah v želodcu, pehanju in krčih, vzemite tri kapljice na sladkorju. * Pri **zobobolu** je treba boleča mesta dobro nadržniti. Pri **revmatizmu**, gihtu, zbadanju, bolečinah v križu, trganju po udih, dobro drgnjenje olajša bolečine. * Tri kapljice v kozarcu vode dajo izvrstno **vodo za spiranje ust in grla**.

»BILJNA ROSA« samo ena je,
potvorb zato čuvajte se!

V zadnjem času potvarjajo ne samo »BILJNO ROSO«, temveč posnemajo tudi njeno zeleno pakovanje in celo zeleno barvo stekleničice. Popolno jamstvo prevzamemo edinole za stekleničice z napisom: **STOLETNA APOTEKA — BAČ**. Pazite torej, da Vam ne vrinejo nečesa drugega, ker bi to verjetno bolj koristilo tistemu, ki prodaja, kot tistemu, ki kupuje. Pravo »BILJNO ROSO« dobite v vseh apotekah in boljših trgovinah po *originalni ceni*. V nasprotnem primeru pa pišite naravnost na naš naslov:

100 letna Apoteka - Bač (Dunavska banovina)

in Vam bomo po želji takoj poslali 4 stekleničice ali 8 stekleničic »BILJNE ROSE« po *originalni ceni*. Poštinc ne zaračunamo. Ona gre v naše breme. Reg. št. 1610/58

Zaščitni znak!

KMEČKA ŽENA

Tri vogle hiše podpira
kmečka žena.

Da bo to laže storila,
si bo vsaka naročila
list »Kmečka žena«

List izhaja mesečno na 32 straneh, je poln pouka, zabave, slik!
Naročite si vsaj eno številko na ogled! Pišite na naslov:

„Kmečka žena“, Maribor, Koroška cesta 5

kakor tudi vso ostalo manufakturo, modno in kratko blago kupite vedno zelo poceni pri

največji domači trgovski hiši v Jugoslaviji

Zahtevajte tako veliki **ILUSTRIRANI CENIK** in **VZORCE** celokupnega manufakturnega blaga!

Ogromna izbira!

Izredno nizke cene!

TRGOVSKI DOM
Sternceki

TOVARNA PERIL^A IN OBLEK

CELJE št. 219

MESTNA ELEKTRARNA LJUBLJANSKA

V svoji prodajalni na Mestnem trgu 2 ima bogato zalogo lestencev, namisnih svetilk, grelnih aparatov, likalnikov, motorjev in električnih štedilnikov, žarnic in sploh vsega elektrotehničnega materiala. Za popolnoma elektrificirana gospodinjstva nudi električni tok po izredno niskih cenah. - - Posebna cena za ogrevalnike vode na nočni tok (60 par za kilovatno uro) - Izvršuje vse elektrotehnične instalacije za luč in moč najsolidneje in po najnižjih cenah

Ravnateljstvo mestne elektrarne: Ljubljana, Krekov trg 10

Prodajalna Mestne elektrarne v Ljubljani, Mestni trg 2

(magistratno poslopije)

Samo tako izgleda
pravi

Energin
železnati kina preparat

Energin

krepi kri, živce in apetit

Starši!

Katerim je do sreče in zadovoljstva v hiši, morajo vedeti takoj, ko zapazijo na katerem članu družine **bledost lic, pomanjkanje volje za jed, nervoznost, pogost glavobol, nespečnost, lahko razdražljivost in utrujenost**, da so to posledice

malokrvnosti —

a preprečili bodo mnoga težka obolenja, če začnejo takoj z okrepčanjem krvi z zdravilnim železnatim preparatom, od katerih eden je najbolj znan in preizkušen od tisočev in tisočev zdravnikov in bolnikov z največjimi uspehi, a ta je:

ENERGIN

za okrepitev krvi, živcev in apetita.

ENERGIN krepi kri, živce in celo telo.

Je dobrega okusa, pijejo ga radi otroci in odrasli.

ENERGIN za okrepitev krvi, živcev in apetita se dobiva v vseh lekarnah.

1 steklenica Energina din 40.—

Reg. S. Br. 4787/23 — III. 1932.

STEKLENICA VSEBUJE POL LITRA

Izdeluje: Laboratorij „ALGA“ - Sušak

Seznam knjig založbe Družbe sv. Mohorja v Celju 1940

KNJIGE NABOŽNE VSEBINE

	Cene za ude		Cene za neuđe	
	broš.	vez.	broš.	vez.
Avguščina Avrelija: Izpovedi, v platno	—,—	75,—	—,—	100,—
v polusnje	—,—	108,—	—,—	144,—
v usnje	—,—	150,—	—,—	200,—
Ehrlich dr. L.: Katoliška Cerkev, Trije zvezki vkup	9,—	—,—	12,—	—,—
v polplatno	—,—	18,—	—,—	24,—
v platno	—,—	21,—	—,—	28,—
Jeglič dr. A. B.: Mesija, S slikami	9,—	24,—	12,—	32,—
— V boj za temelje krščanske vere!	3,—	9,—	4,—	12,—
— V boj za krščanske resnice in čednost!	3,—	9,—	4,—	12,—
— V boj za krščansko življenje!	3,—	9,—	4,—	12,—
1.—3. zvezek vkup, v platno	—,—	21,—	—,—	28,—
Kašpar-Oblak: Vtiski iz Konnersreutha	—,—	15,—	—,—	20,—
V zalogi je samo še nekaj vezanih izvodov te knjige.				
Kocijančič Št.: Kristusovo življenje in smrt. Druga izdaja.				
V dva dela vkup	9,—	—,—	12,—	—,—
v dva dela, v polplatno	—,—	36,—	—,—	48,—
v dva dela, v polusnju	—,—	51,—	—,—	68,—
Križanič dr. I.: Zgodovina svete kat. Cerkve. I. in III. del II. del pošel.	9,—	—,—	12,—	—,—
Lampe dr. Fr.: Jeruzalemski romar, S pod. Oba zv. vkup	6,—	18,—	8,—	24,—
Lampe-Krek: Zgodbe sv. pisma, S podobami. Celotno de- lo je obsegalo 18 snopičev, in sicer je obsegal I. del (Stari zakon) snopiče od 1—9, II. del (Novi zakon) pa snopiče od 10—18. Razprodana sta sedaj sno- piča 2. in 18. Vse druge snopiče lahko dobite po ceni 3 din (neudje za 4 din) za snopič. V zalogi je še nekaj vezanih Starih zakonov (1—9), in sicer stane v polplatno vezan izvod 63 din (za neuđe 84 din) in v polusnje vezan izvod 69 din (za ne- uđe 92 din).				
Lesar dr. J.: Apostoli Gospodovi. I. in II. del, vsak del zase oba dela vkup	3,—	9,—	4,—	12,—
— — — — —	—,—	18,—	—,—	24,—
Podgorc V.: Razlaganje cerkvenega leta ali Slovenski Golline (516 strani)	9,—	21,—	12,—	28,—
Rogač-Torkar: Življenje svetnikov in svetnic, Stara, po- pravljena, druga izdaja, I. in II. del, 2192 strani, vsak del zase	12,—	—,—	16,—	—,—
v polplatno	—,—	27,—	—,—	36,—
v polusnje	—,—	33,—	—,—	44,—
Seigerschmied: Pamet in vera. I., II. in III. del, skupaj	18,—	30,—	24,—	40,—
Skuhala: Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa, S pod.	6,—	15,—	8,—	20,—
Slavič dr. Matija: Sveto pismo stare zaveze. I. del.				
V platno vezano	—,—	72,—	—,—	96,—
v polusnje vezano	—,—	87,—	—,—	116,—
Slomšek A. M.: Pastirski listi	3,—	12,—	4,—	16,—
Stolz - Majar: Križana usmiljenost ali Življenje sv. Elizabete	6,—	12,—	8,—	16,—
Šmuc J.: Nebeška krona, Druga izdaja	6,—	15,—	8,—	20,—
Zore-Jaklič: V tem znamenju boš zmagal!	—,—	18,—	—,—	24,—

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
Zore-Jaklič: Življenje svetnikov. Nova izdaja. S podob.				
1.—9. zvezek, vsak zase	6,—	—,—	8,—	—,—
10. zvezek	15,—	—,—	20,—	—,—
11.—15. zvezek, vsak po	6,—	—,—	8,—	—,—
I. del (1.—5. zvezek)	—,—	54,—	—,—	72,—
II. del (6.—10. zvezek)	—,—	54,—	—,—	72,—
III. del (11.—14. zvezek)	—,—	54,—	—,—	72,—
Naš kruh (evharistični govori) (kartonirani)	9,—	—,—	12,—	—,—

MOLITVENIKI

	Cene za ude		Cene za neude	
	rd. obr.	zl. obr.	rd. obr.	zl. obr.
Baraga - Rozman: Dušna paša. Nova izdaja	18,—	27,—	24,—	36,—
— Eno je potrebno (izbor Baragovih molitev), izbral Jaklič	20,—	27,—	28,—	36,—
— Jezus Dobri pastir (z velikimi črkami)	20,—	27,—	28,—	36,—
Eymard P. J.: Presveti Zakrament	18,—	22,50	24,—	30,—
broširan izvod	12,—	—,—	16,—	—,—
Finžgar F. S.: Vere mi daj, Gospod! V platnu v usnje mehko vezan	20,—	27,—	28,—	36,—
Hockenmayer: Sveta spoved	12,—	21,—	16,—	28,—
Kalan: Zlata vrv	20,—	30,—	28,—	40,—
Karlin: Priprava na smrt	18,—	27,—	24,—	36,—
Kopatin: Pasijonski molitvenik	12,—	21,—	16,—	28,—
Kosar: Nebeška hrana, I. del, drugi natisk	18,—	27,—	24,—	36,—
— Nebeška hrana, II. del, prvi natisk	18,—	27,—	24,—	36,—
Meschler: Trije temeljni nauki	12,—	21,—	16,—	28,—
Podgorc: Evangeljska zakladnica	12,—	21,—	16,—	28,—
Pogačnik: Veliki teden	20,—	30,—	28,—	40,—
vezan v usnje	—,—	42,—	—,—	56,—
— Praznik presv. Rešnjega Telesa broširan izvod	9,—	12,—	12,—	16,—
Pristov: Presveto Srce Jezusovo	18,—	27,—	24,—	36,—
Rozman: Slava Gospodu! (z velikimi črkami)	18,—	27,—	24,—	36,—
Seigerschmied: Krščanska mati	12,—	21,—	16,—	28,—
— Sveta družina	12,—	21,—	16,—	28,—
Skupoli: Duhovni boj	18,—	27,—	24,—	36,—
Slomšek A. M.: Krščansko devišstvo. 2. izdaja	12,—	21,—	16,—	28,—
Walter: Sveti rožni venec	12,—	21,—	16,—	28,—
Vodušek: Svete maše za nedelje in praznike	20,—	27,—	28,—	36,—
v usnje vezan izvod	—,—	36,—	—,—	48,—
Družinski molitvenik	12,—	21,—	16,—	28,—
v usnje vezan	—,—	27,—	—,—	36,—
Malo opravilo na čast blaženi Devici Mariji (prevedel dr. Fr. Kimovec), 2. izdaja	24,50	—,—	33,—	—,—
Oficij za rajne (broširan izvod)	4,50	—,—	6,—	—,—

ŠMARNICE

Godec: Lurška Mati božja	18,—	27,—	24,—	36,—
Kimovec dr. Franc: Marijo častimo	20,—	27,—	28,—	36,—
Pirc: Šmarnice	20,—	30,—	28,—	40,—
broširan izvod	12,—	—,—	16,—	—,—
Škufca: Šmarnice (1886)	18,—	27,—	24,—	36,—
Žgur: Marija Devica Majnikova kraljica	12,—	21,—	16,—	28,—

STUDENCI ŽIVE VODE

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
1. Cajnkar Stanko: Luč sveti v temi	27,—	36,—	36,—	48,—
2. F. S. Finžgar: Sedem postnih slik	9,—	15,—	12,—	20,—
3. Cajnkar Stanko: Oče naš	30,—	39,—	40,—	52,—

LITURGIČNE KNJIGE

Luskar Anton: Obredni priročnik	30,—	39,—	40,—	52,—
	rd. obr.	zl. obr.	rd. obr.	zl. obr.
Pogačnik dr. Jože: Veliki teden	20,—	30,—	28,—	40,—
v usnje vezan izvod	—,—	42,—	—,—	56,—
— Praznik presvetege Rešnjega Telesa	9,—	12,—	12,—	16,—
broširan izvod	6,—	—,—	8,—	—,—

CERKVENIH OČETOV IZBRANA DELA

	broš.	vez.	broš.	vez.
1. Lukman dr. Franc: Izbrani spisi svetega Cecilija Cípriana. Prvi del: Pisma — Knjižica »O padlih«	27,—	36,—	36,—	48,—
2. Omerza France: Apostolski očetje	30,—	39,—	40,—	52,—

Opomba: Obširen, ilustriran seznam vseh nabožnih knjig, molitvenikov, liturgičnih knjig ter nove religiozne zbirke »Studenci žive vode« kakor tudi zbirke »Cerkvenih očetov izbrana dela« dobi na zahtevo vsakdo brezplačno.

PESMARICE

Aljaž Jakob: Slovenska pesmarica. 1. in 2. zvezek. Tretji natis, vsak zase	12,—	18,—	16,—	24,—
1. in 2. zvezek vkup	—,—	33,—	—,—	44,—
Anžič: Slovenska pesmarica za ljudsko petje. (Besedilo.)	15,—	21,—	20,—	28,—
Lukman dr. Fr. Ks.: Majnik poje. Partitura	9,—	—,—	12,—	—,—
Vsi glasovi	3,—	—,—	4,—	—,—

PESNIŠTVO

Baša Jožef - Miroslav - Novak: Prekmurske pesmi	12,—	—,—	16,—	—,—
Cvelbar: Izbrano delo	33,—	42,—	44,—	56,—
Grafenauer dr. L.: Valentin Vodnik, Izbrano delo	9,—	18,—	12,—	24,—
Kunčič Mirko: Mlada njiva (samo vez.)	—,—	27,—	—,—	36,—
Lovrenčič dr. J.: Brstje	3,—	12,—	4,—	16,—
Mavrel Blaž: Koroški ženitovanjski običaji in nove carske pesmi (besedilo)	4,—	—,—	4,—	—,—
Pogačnik Jože: Sinje ozare (pesmi)	—,—	15,—	—,—	20,—
Pregelj dr. L.: Simon Gregorčič, Izbrane pesmi	9,—	18,—	12,—	24,—
Pregelj dr. L.: Simon Jenko, Izbrano delo	9,—	18,—	12,—	24,—
Turšič Leopold: Tiho veselje (pesmi)	12,—	18,—	16,—	24,—
Žigon dr. A.: France Prešeren	18,—	24,—	24,—	32,—
— Prešernova čitanka	18,—	24,—	24,—	32,—
1. in 2. zvezek skupaj	30,—	42,—	44,—	56,—

RAZNO

	Cene za ude		Cene za neuđe	
	broš.	vez.	broš.	vez.
Andrée Leopold: Elektriķa	18,—	27,—	24,—	36,—
Krašovec Fr.: Slovenska zemlja v podobah (album slik) .	60,—	75,—	80,—	100,—
Krek dr. J. Ev.: Izbrani spisi. II. zvezek. 1., 2. snopič in IV. zvezek, vsak po	27,—	33,—	36,—	44,—
II. zvezek, 1. in 2. snopič skupaj vezana	—,—	69,—	—,—	92,—
Pengov Fr.: Podobe iz narave. Z izvirnimi slikami. 2. zv.	9,—	18,—	12,—	24,—
Sket dr. J.: »Kres«, VI. letnik 1886	15,—	24,—	20,—	32,—
Vodopivec J.: Da se poznamo	—,—	9,—	—,—	12,—

ZA MATERINSKI DAN

Bolhar Alojzij: Knjiga o slovenski materi	—,—	21,—	—,—	28,—
Meško Ksaver: Matí (igrokaz)	3,—	—,—	4,—	—,—

SLOVSTVENA KNJIŽNICA

Žigon dr. A.: France Prešeren	18,—	24,—	24,—	32,—
— Prešernova čitanka	18,—	24,—	24,—	32,—
1. in 2. zvezek skupaj	30,—	42,—	40,—	56,—
Detelovi zbrani spisi I	84,—	100,—	84,—	100,—
Detelovi zbrani spisi II	72,—	88,—	72,—	88,—
Detelovi zbrani spisi IV.	64,—	80,—	64,—	80,—

Kdor naroči vse do sedaj izdane zvezke Detelovih zbranih spisov in se obveže, da nadaljnje takoj ob izidu plača, dobi na navedene cene 25 % popusta.

ZNA NSTVO

A. Znanstvena knjižnica

1. Pitamic dr. Leopold: Država	66,—	—,—	88,—	—,—
vezana v polplatno	—,—	75,—	—,—	100,—
vezana v platno	—,—	81,—	—,—	108,—
— Slovarček k Državi	3,—	—,—	4,—	—,—
2. Jehart dr. Anton: Iz Kaire v Bagdad. I. in II. po	21,—	30,—	28,—	40,—
I. in II. zvezek vkup vezana (polusnje)	—,—	51,—	—,—	68,—
3. Ušeničnik dr. A.: Knjiga o življenju	21,—	33,—	28,—	44,—
4. Kelemina: Bajke in pripovedke	36,—	48,—	48,—	64,—
5. Gosar dr. Andrej: Za nov družabni red. I. del	99,—	111,—	132,—	148,—
6. Veber dr. Franc: Knjiga o Bogu	81,—	93,—	108,—	124,—
7. Lukman dr. Fr.: Martyres Christi (Kristusovi mučenci)	57,—	69,—	76,—	92,—
8. Gosar dr. Andrej: Za nov družabni red, II. del	174,—	192,—	232,—	256,—
9. Korošec dr. Viktor in Krek dr. Gregor: Zgodovina in sistem rimskega zasebnega prava, I. zvez.: Splošni nauki, viri, osebnost in stvarno pravo	75,—	87,—	100,—	116,—
10. Korošec dr. Viktor in Krek dr. Gregor: Zgodovina in sistem rimskega zasebnega prava, II. zvezek: Ob- ligacijsko pravo	159,—	174,—	212,—	232,—
11. Breclj dr. Anton: Ob viru življenja	66,—	78,—	88,—	104,—
12. Pirjevec dr. A.: Knjižnice in knjižničarsko delo	87,—	99,—	116,—	132,—
13. Korošec dr. Viktor in Krek dr. Gregor: Zgodovina in sistem rimskega zasebnega prava, III. zvezek				

Cene za ude Cene za neude
broš. vez. broš. vez.

B. Ostala znanstvena dela

Dr. J. Polec: Kraljestvo Ilirija	10,—	20,—	10,—	20,—
Schneeweis dr. E.: Grundriß des Volksglaubens und Volksbrauchs der Serbokroaten	81,—	93,—	108,—	124,—
Brecelj dr. A.: Čuda in tajne življenja. S slikami	6,—	12,—	8,—	16,—
Singer Štefan: Kultur- u. Kirchengeschichte des Jauntales	85,—	—	85,—	—
Šolar Jakob: Kaj je z našo ljudsko povestjo?	3,—	—	4,—	—
Žebot dr. Ciril: Korporativno narodno gospodarstvo	51,—	63,—	68,—	84,—

SODOBNA VPRAŠANJA

Gosar dr. Andrej: Kolektivizem?	12,—	18,—	16,—	24,—
— Socialni nauk Cerkve po besedilu papeških okrožnic	54,—	66,—	72,—	88,—

Obširen, ilustriran seznam vseh znanstvenih knjig, ki jih je izdala Družba sv. Mohorja, dobi na zahtevo vsakdo brezplačno!

KOLENDARJI

Koledar l. 1902, 1911, 1915, 1919, 1920, 1921	6,—	—	8,—	—
1924, 1931, 1932, 1933	6,—	—	8,—	—
za leto 1936, 1937, 1938, 1939, 1940 in 1941	12,—	—	16,—	—

ZEMLJEPIS IN POTOPISI

Bohinjec-Dobida-Kranjec: Naše morje	12,—	21,—	16,—	28,—
Jehart dr. A.: Iz Kaire v Bagdad. I. in II. zvezek po	21,—	30,—	28,—	40,—
I. in II. zvezek skup vezana v polusnje	—	51,—	—	68,—
Karlin dr. A.: V Kelmorajni! S slikami	9,—	18,—	12,—	24,—
Orožen J.: Vodnik po Celju in okolici	12,—	—	12,—	—
Starè J.: Kitajci in Japonci. S slikami	6,—	12,—	8,—	16,—
Trunk J. M.: Amerika in Amerikanci. Bogato ilustr. knjiga	—	96,—	—	128,—
Vrhovec Ivan: Avstralija in nje otoki. S slikami	12,—	18,—	16,—	24,—

KNJIGE ZA NAŠE GOSPODINJE

Dragaš dr. B.: Otrok v predšolski dobi	33,—	42,—	44,—	56,—
Jeglič ing. C.: Naše prijateljice	27,—	33,—	36,—	44,—
— Okrasne spenjavke	21,—	30,—	28,—	40,—
Pucelj R.: 110 novih kuharskih receptov	6,—	—	8,—	—
Remec M.: Kuharica	21,—	30,—	28,—	40,—

MLADIKA

»Mladika« letnik 1924—1926, vsak zase	75,—	105,—	75,—	105,—
vezan v platno	—	115,—	—	115,—
letnik 1928—1940, vsak zase	84,—	114,—	84,—	114,—
vezan v platno	—	124,—	—	124,—

ŽIVLJENJEPISI

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
Hrovat p. Fl.: Franc Pirc	6,—	12,—	8,—	16,—
Jaklič dr. Fr.: Friderik Baraga	18,—	27,—	24,—	36,—
Kovačič dr. Fr.: Slomšek I	15,—	24,—	20,—	32,—
— Slomšek II	15,—	24,—	20,—	32,—
— I in II del skupaj vezan	—	42,—	—	56,—
Medved dr. A.: Anton Martin Slomšek	12,—	18,—	16,—	24,—
Pirnat M.: Juri baron Vega	3,—	—	4,—	—
Vončina dr. L.: Friderik Baraga	6,—	12,—	8,—	16,—

ŠOLSKE KNJIGE, POMOŽNE ŠOLSKE KNJIGE IN SLOVARJI

Breznik dr. A.: Slovenska slovnica za srednje šole, 4. izd.	—,—	38,—	—,—	38,—
Breznik dr. Pavel: Nemška čitanka za višje razrede srednjih šol, I del za V. razred	—,—	40,—	—,—	40,—
— Nemška čitanka za višje razrede srednjih šol, II del za VI. razred	—,—	36,—	—,—	36,—
— Nemška čitanka za višje razrede srednjih šol, III del za VII. razred	—,—	—	—,—	—
Krošl Anton: Zgodovina trgovine	—,—	44,—	—,—	44,—
Möderndorfer Vinko: Slovenska začetnica, I del	—,—	15,—	—,—	15,—
Poljanec dr. L.: Prirodopis živalstva	—,—	60,—	—,—	60,—
Bartel-Janežič: Deutsch-slovenisches Handwörterbuch, 5. izdaja	—,—	60,—	—,—	80,—
Holeček P.: Izbor nemškega beriva za šolo in dom I	24,—	33,—	32,—	44,—
Koštiál: Brus knjižne slovenščine	6,—	—	8,—	—
Podkrajšek H.: Obrtni slovar	—,—	45,—	—,—	60,—
Sket-Podboj: Slovenisches Sprach- u. Übungsbuch, 8. izd.	—,—	30,—	—,—	40,—
— Slovarček (Taschen-Wörterbuch), II. izdaja	—,—	19,50	—,—	26,—
Strmšek dr. P.: Kratak pregled svetovne književnosti	7,50	13,50	10,—	18,—

Posebno opozarjamo na Nemško-slovenski slovar (Deutsch-slovenisches Handwörterbuch), ki obsega 888 strani in je najpopolnejši nemško-slovenski besednjak. Cena vezanega izvoda je izredno nizka — 60 din (za neude 80 din).

CVETJE IZ DOMAČIH IN TUJIH LOGOV

Knjižna zbirka »Cvetje iz domačih in tujih logov« je namenjena predvsem dijakom srednjih in meščanskih šol, toplo pa jo priporočamo vsem, ki se zanimajo za domače in tuje slovstvo. Cena posameznih zvezkov je izredno nizka.

1. Dr. Pregelj: Simon Gregorčič, Izbrane pesmi	9,—	18,—	12,—	24,—
2. Dr. A. Slodnjak: Fr. Levstik, Martin Krpan (2. izdaja)	4,50	10,50	6,—	14,—
3. A. Sovrè: Horatius Flaccus, De arta poetica — O pesništvu	7,50	13,50	10,—	18,—
4. Dr. M. Rupel: Josip Jurčič, Jurij Kozjak (2. izdaja)	12,—	21,—	16,—	28,—
5. Dr. J. Grafenauer: Valentin Vodnik, Izbrano delo	9,—	18,—	12,—	24,—
6. Dr. A. Pirjevec: Matija Čop, Izbrana dela	9,—	15,—	12,—	20,—
7. Dr. Ivan Pregelj: Simon Jenko, Izbrano delo	9,—	18,—	12,—	24,—
8. Dr. Franc Grivec: Žitja Konstantina in Metodija	9,—	18,—	12,—	24,—
9. Vilko Novak: Izbor prekmurske književnosti	9,—	18,—	12,—	24,—
10. France Koblar: Josip Jurčič, Deseti brat	18,—	27,—	24,—	36,—
11. Dr. R. Kolarič: Janez Cigler, Sreča v nesreči	9,—	18,—	12,—	24,—
12. J. Šolar: F. S. Finžgar, Študent naj bo	9,—	18,—	12,—	24,—
13. Dr. S. Trdina: N. V. Gogolj, Revizor	9,—	18,—	12,—	24,—
14. Alfonz Gspan: Anton Tomaž Linhart, Izbrano delo	15,—	24,—	20,—	32,—

MOHORJEVA KNJIŽNICA

Mohorjeva knjižnica je zbirka leposlovnih, poljudnoznanstvenih, poučnih in zabavnih spisov najrazličnejše vsebine. Vse knjige te knjižnice imajo trajno vrednost in bi jih zato morala imeti vsaka prosvetna, šolska in zasebna knjižnica. Krasno v platno vezani zvezki so primerni za darila ob raznih prilikah. Kdor naroči vso knjižnico ali velik del knjižnice, dobi izreden popust oziroma lahko odplačuje kupnino v ugodnih mesečnih obrokih.

		Cene za ude		Cene za neude	
		broš.	vez.	broš.	vez.
	1. Remec Alojzij: Užitkarji (drama)	6,—	12,—	8,—	16,—
	2. Platon-Sovrè: Sokratov zagovor	15,—	21,—	20,—	28,—
	3. Kotnik dr. Fran: Stori je	Pripravljamo novo izdajo.			
+	4. Baar-Hybásek: Križev pot	12,—	18,—	16,—	24,—
+	5. Tolstoj: Knež Serebrjani	21,—	30,—	28,—	40,—
+	6. Jaklič: Zadnja na grmadi	15,—	24,—	20,—	32,—
+	7. Vadnjal: Otoški postržek	9,—	18,—	12,—	24,—
	8. Tominec: Sonce in senca	15,—	24,—	20,—	32,—
	9. Pengov-Ratajec: Kemija	12,—	18,—	16,—	24,—
+	10. Pregelj Ivan: Božji mejniki	9,—	15,—	12,—	20,—
	11. Niccodemi D.: Učiteljica (komedija)	6,—	12,—	8,—	16,—
+	12. London J.: Kristof Dimac	15,—	24,—	20,—	32,—
	13. Kmetova: Sveti Frančišek Asiški	15,—	24,—	20,—	32,—
+	14. Dickens: Božična pesem	9,—	15,—	12,—	20,—
+	15. Malesič Matija: Kruh	21,—	30,—	28,—	40,—
	16. Steska: Slovenska umetnost	24,—	33,—	32,—	44,—
+	17. Lagerlöf: Kristusove legende	15,—	21,—	20,—	28,—
+	18. Bertelli: Jurček-Kozamurček	12,—	18,—	16,—	24,—
+	19. Lichtenberger-O.: Moj mali Hlaček	Razprodano			
	20. Pirjevec: Slovenski možje	30,—	39,—	40,—	52,—
+	21. Orczy: Za Cezarja	21,—	30,—	28,—	40,—
+	22. Malesič: Živa voda	15,—	21,—	20,—	28,—
	23. Jeglič C.: Naše prijateljice	27,—	33,—	36,—	44,—
	24. Turšič Leopold: Tiho veselje (pesmi)	12,—	18,—	16,—	24,—
	25. Kranjec S.: Kako smo se zedinili	6,—	12,—	8,—	16,—
+	26. Jalen Janez: Ovčar Marko	—,—	30,—	—,—	40,—
+	27. Pregelj I.: Peter Markovič	15,—	24,—	20,—	32,—
+	28. Savinšek Sl.: Grče	12,—	21,—	16,—	28,—
+	29. Riha-Bradač: Palček	12,—	18,—	16,—	24,—
+	30. London: Kralj Alkohol	15,—	24,—	20,—	32,—
	31. Brioux: Rdeča suknja (drama)	15,—	24,—	20,—	32,—
	32. Albanov A.: Med življenjem in smrtjo	27,—	36,—	36,—	48,—
+	33. Magajna: Primorske novele	12,—	21,—	16,—	28,—
	34. Breclj: Knjiga o zdravju	30,—	39,—	40,—	52,—
+	35. Scoville: V samotah pragozda	18,—	27,—	24,—	36,—
+	36. Skolaster-Kmetova: V oblasti čarodejev	27,—	39,—	36,—	52,—
+	37. Bolhar Alojzij: Mati	—,—	21,—	—,—	28,—
+	38. Seljak France: Kamnarjev Jurij	21,—	33,—	28,—	44,—
+	39. Bordeaux-Hafner: Zametene stopinje	27,—	39,—	36,—	52,—
+	40. Bridges: Jetnik v gorah meseca	15,—	24,—	20,—	32,—
	41. Jeglič: Okrasne spenjavke	21,—	30,—	28,—	40,—
	42. Grafenauerjeva: Iz duhovnega življ. družine (2. izd.)	21,—	30,—	28,—	40,—
	43. Trdi orehi in veseli smehi (šale in uganke)	15,—	24,—	20,—	32,—
	44. Terseglav: Med nebom in zemljo	15,—	24,—	20,—	32,—
+	45. Josip Brinar: Kosmatin	15,—	24,—	20,—	32,—
	46. Jalen Janez: Bratje (drama)	15,—	21,—	20,—	28,—
	47. Dragaš: Otrok v predšolski dobi	33,—	42,—	44,—	56,—
+	48. Magajna: Gornje mesto	27,—	39,—	36,—	52,—

	Cene za ude		Cene za neuđe	
	broš.	vez.	broš.	vez.
+ 49. Janez Rožencvet: Pravljičje	12,—	21,—	16,—	28,—
+ 50. Dörfler-Pucelj: Krivični vinar	39,—	51,—	52,—	68,—
+ 51. Mağajna: Bratje in sestre	18,—	27,—	24,—	36,—
+ 52. Eastman-Holeček: Ohijesa	21,—	30,—	28,—	40,—
53. L. E. - J. P.: Irska	15,—	24,—	20,—	32,—
+ 54. Minclov-Vdovič: Ko so hrasti šumeli	30,—	42,—	40,—	56,—
+ 55. Bevk: Veliki Tomaž	21,—	33,—	28,—	44,—
56. Kunaver: V prepadih	18,—	27,—	24,—	36,—
57. Zupan: Kako Lenka Prešernova svojega brata, pesnika, popisuje	12,—	18,—	16,—	24,—
+ 58. Dörfler-Pucelj: Mutasti greh		Pošlo		
+ 59. Husova Mara: Njene službe	12,—	21,—	16,—	28,—
+ 60. Deželič-Golobič: Kragulj		Pošlo.		
61. Möderndorfer: Koroške uganke in popevke	9,—	15,—	12,—	20,—
+ 62. Acker-Kotnik: Ljubezen in dolžnost	12,—	18,—	16,—	24,—
+ 63. Bučar Ivan: Čez steno	21,—	30,—	28,—	40,—
+ 64. Lovrenčič Joža: Pastir z belo ptico	12,—	21,—	16,—	28,—
+ 65. Mağajna B.: Graničarji	12,—	18,—	16,—	24,—
66. Stelè France: Cerkevno slikarstvo	21,—	30,—	28,—	40,—
67. Petelin-Krošl: Pregled občne zgodovine I., stari vek	9,—	—	12,—	—
— Pregled občne zgodovine II., srednji vek	15,—	—	20,—	—
— Pregled občne zgodovine III. (novi vek do 1792)	9,—	—	12,—	—
— Pregled občne zgodovine IV. (nadalj. in konec)	21,—	—	28,—	—
vsì štirje deli skupaj v eni knjigi	54,—	66,—	72,—	88,—
68. Meško: Henrik, gobavi vitez (božični misterij)	15,—	21,—	20,—	28,—
+ 69. Lichtenberger-Kuret: Hlačkova sestrica	18,—	27,—	24,—	36,—
70. Hofmannsthal-Župančič: Slehernik	21,—	30,—	28,—	40,—
71. Ulađa Drago: Knjiga o sportu	33,—	42,—	44,—	56,—
72. Kocbek-Šašelj: Slovenski pregovori	21,—	30,—	28,—	40,—
73. Šeđivy Jan.: Oris zgodovine Jugoslovanov	30,—	42,—	40,—	56,—
+ 74. Bevk Fr.: Huda ura	16,50	22,—	25,50	34,—
+ 75. Weiser-Pucelj: Vatomika	6,—	12,—	8,—	16,—
+ 76. Scoville-Holeček: Za Inkovim smaragdrom	18,—	27,—	24,—	36,—
+ 77. Rožencvet: Pravljičje za lahkomiselne ljudi	21,—	30,—	28,—	40,—
78. Šimec dr. M.: Zdravstveni nasveti za družino in dom	15,—	24,—	20,—	32,—
79. Dr. Logar in dr. Slivnik: Naši zobje	21,—	30,—	28,—	40,—
+ 80. Haluschka-Poznič-Pogačnik: Sin dveh očetov	33,—	45,—	44,—	60,—
81. Meško Ksaver: Pasijon (misterij)	12,—	18,—	16,—	24,—
+ 82. Habberton-Vdovič: Helenina otroka	18,—	27,—	24,—	36,—
83. Stodola-Smolej: Kralj Svetopolk (drama)	9,—	15,—	12,—	20,—
+ 84. Velikonja Narte: Naš pes	18,—	27,—	24,—	36,—
+ 85. Willa Cater - Anžič: škof Nove Mehike	27,—	36,—	36,—	48,—
+ 86. Podobirski: Iz svetovne vojske	9,—	15,—	12,—	20,—
+ 87. Dickens-Župančič: Oliver Twist	72,—	90,—	96,—	120,—
+ 88. Hey-Funtek: Sto basni za otroke	18,—	27,—	24,—	36,—
+ 89. Grčar J.: Deviška zemlja v krvi	21,—	30,—	28,—	40,—
+ 90. Möderndorfer: Koroške narodne pripovedke, I. del	9,—	15,—	12,—	20,—
+ 91. Plestenjak J.: Bajtarji	6,—	12,—	8,—	16,—
+ 92. London-Holeček: Klic divjine	12,—	18,—	16,—	24,—
93. Stelè F.: Cerkevno slikarstvo med Slovenci. I. Srednji vek	33,—	42,—	44,—	56,—
+ 94. Grčar J.: Preko morij v domovino	6,—	12,—	8,—	16,—
+ 95. Mağajna B.: Čudovita pravljica o Vidu in labodu Be- lem ptiču	12,—	18,—	16,—	24,—
+ 96. Potokar F.: Bolgarske novele	24,—	36,—	32,—	48,—
+ 97. Vodnik Fr.: Poljske novele	21,—	30,—	28,—	40,—
+ 98. Milčinski Fr.: Ptiki brez gnezda (2. izdaja)	39,—	51,—	52,—	68,—
+ 99. Husova Mara: Živa plamenica	21,—	30,—	28,—	40,—

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
+ 100. Jalen Janez: Cvetkova Cilka	42,—	51,—	56,—	68,—
+ 101. Zorec Ivan: Iz nižav in težav	21,—	33,—	28,—	44,—
102. Ahačič Marija: Čuda narave		Poslo.		
+ 103. Salten-Lavrič: Bambek	21,—	30,—	28,—	40,—
104. Snój dr. Andrej: Križem po Palestini	24,—	36,—	32,—	48,—
+ 105. Breznik Albin: V plamenih rdečega pekla	9,—	15,—	12,—	20,—
+ 106. Cvelbar Joža: Izbrano delo	33,—	42,—	44,—	56,—
+ 107. Sever Sonja: Čevljarček Palček in druge pravljice	39,—	48,—	52,—	64,—
+ 108. Stojanova Cveta: Zbegano gnezdo	21,—	30,—	28,—	40,—
109. Burger-Lovec: Štirideset let babica	39,—	51,—	52,—	68,—
110. Smrdu J.: Krašenje cerkvá	21,—	30,—	28,—	40,—
+ 111. Bordeaux-Anžič: Strah pred življenjem	27,—	36,—	36,—	48,—
+ 112. Grčar J.: Ruske pravljice	27,—	36,—	36,—	48,—
113. Lippl-Sovrè: Mrtvaški ples	12,—	18,—	16,—	24,—
114. Dr. Stelè Francè: Slovenske Marije	9,—	15,—	12,—	20,—
115. Cajnkar Stanko: V planinah	12,—	18,—	16,—	24,—

Knjige, ki so označene s križcem, so leposlovna dela v prozi.

Pomnite, da je lepa knjiga vedno dobrodošlo darilo!

POVESTI

Detela dr. Fr.: Hudi časi. S slikami	6,—	12,—	8,—	16,—
Finžgar F. S.: Strici	6,—	12,—	8,—	16,—
Ozvald dr. K.: Za vsak dan. 1. zvezek	3,—	9,—	4,—	12,—
Parapat J.: Robinzon starši. Četrta izdaja	9,—	15,—	12,—	20,—
Slemenik: Križem sveta. Tretja izdaja	12,—	18,—	16,—	24,—
Vošnjak dr. J.: Troje angelskih češčenj	6,—	12,—	8,—	16,—
Vuk Ivan (Starogorski): Zorislava	6,—	12,—	8,—	16,—
Wieseman-Zupančič: Fabijola. Tretja izdaja	9,—	15,—	12,—	20,—
Zakrajšek: Ogljenica. Tretja izdaja	6,—	12,—	8,—	16,—
Zbašnik dr. Fr.: Za srečo	9,—	15,—	12,—	20,—
Razne povesti. (Vsebina: Fr. S. Tratnik: Konec povesti; J. Kostanjevec: Oče in sin; P. Bohinjec: Glagoljaš Štipko; Lea Fatur: Zvonjenje v gozdu pri Ptuj; Živalske pravljice)	6,—	12,—	8,—	16,—

Naročite pravočasno knjige, ki so namenjene za darilo!

DRAMATSKA DELA

Brieux: Rdeča suknja	15,—	24,—	20,—	32,—
Gspan Alfonz: Anton Tomaž Linhart, Izbrano delo	15,—	24,—	20,—	32,—
Hofmannsthal-Zupančič: Slehernik	21,—	30,—	28,—	40,—
Jalen Janez: Bratje	15,—	21,—	20,—	28,—
Lippl-Sovrè: Mrtvaški ples	12,—	18,—	16,—	24,—
Meško Ksaver: Henrik, gobavi vitez	15,—	21,—	20,—	28,—
Meško Ksaver: Pasijon	12,—	18,—	16,—	24,—
Niccodemi D.: Učiteljica	6,—	12,—	8,—	16,—
Remec Alojzij: Užitekari	6,—	12,—	8,—	16,—
Stodola-Smolej: Kralj Svetopolk	9,—	18,—	12,—	24,—
Trdina dr. S. - Gogolj N. V.: Revizor	9,—	18,—	12,—	24,—

SLOVENSKE VEČERNICE

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
7. zvezek: Deteljica. (Janez Cigler.) Četrta izdaja . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
17. zvezek: Mati božja dobrega sveta. Povest iz časov turških bojév iz XVI. stoletja. Druga izdaja . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
19. zvezek: Perpetua. (A. Lesar.) Tretja izdaja . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
29. zvezek: Izdajavec. (Slemenik.) Zgodovinska povest iz turških časov. Druga izdaja . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
38. zvezek: Miklova Zala. (Dr. J. Sket.) . . .	12,—	18,—	16,—	24,—
49. zvezek: Vas Kôt. (Povest, spisal Žaljski.) Zaklad. (Povest, spisal A. Koder.) Pesmi, itd. . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
51. zvezek: Dr. Jožef Muršec. (Življenjepis, spisal J. G. Vrbanov.) Strašen božični večer. (Povest, spisal Žaljski) in drugo . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
52. zvezek: Nehvaležen sin. (Povest, spisal Malograjski.) Krivica in dobrota. (Igra v 3 dejanjih) in drugo . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
53. zvezek: Bog ga je uslišal. (Resnična dogodba, spisal Milovršnik.) Ne vdajmo se! (Humoreska) in drugo . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
55. zvezek: Miklova lipa. (Zgodovinska povest, spisal Malograjski.) Rotijin Blaže. (Povest) in drugo . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
57. zvezek: Pošteni ljudje. (Povest, J. Kostanjevec.) Nesrečnež. (Povest, dr. Anton Medved.) Razne povesti in drugo . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
59. zvezek: Kovač in njegov sin. (Povest, J. M. Dovič.) Kako je Jaka kupoval kože (šaljiva dogodba) in drugo . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
68. zvezek: Novo življenje. (Povest J. Kostanjevec.) Gozdarjevi spomini. (J. Kostanjevec.) Razne druge povesti . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
72. zvezek: Krščen denar. (Povest, dr. I. Šorli.) Sejmski tatje (Fr. Milčinski.) Polje. (Črtica, I. Dornik) . . .	3,—	9,—	4,—	12,—
73. zvezek: Sorodstvo v prvem členu. (Dr. I. Šorli.) . . .	3,—	9,—	4,—	12,—
75. zvezek: Peter Pavel Glavar. (Dr. Ivan Pregelj.) . . .	3,—	9,—	4,—	12,—
76. zvezek: Carski sel. (Jules Verne.) I. del . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
77. zvezek: Carski sel. (Jules Verne.) II. del . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
78. zvezek: V graščinskem jarmu. (Fr. Jaklič.) . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
79. zvezek: Peklena svoboda. (Fran Jaklič.) . . .	6,—	12,—	8,—	16,—
80. zvezek: Vest in zakon (dr. Detela) in Strici (Finžgar) . . .	9,—	18,—	12,—	24,—
81. zvezek: Višarska polena. (Narte Velikonja.) . . .	12,—	18,—	16,—	24,—
82. zvezek: Domačija ob Temenici. (Zorec.) . . .	9,—	15,—	12,—	20,—
83. zvezek: Umreti nočejo. (Dr. Ivan Pregelj.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
84. zvezek: Stražni ognji. (Bevk.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
85. zvezek: Beli menihi. (Zorec.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
86. zvezek: Izobčenci. (Matija Malešič.) . . .	—	18,—	—	24,—
87. zvezek: Stiški svobodnjak. (Zorec.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
88. zvezek: Stiški tlačan. (Zorec.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
89. zvezek: Lovrač. (Plestenjak Janez.) . . .	9,—	18,—	12,—	24,—
90. zvezek: Izgnani menihi. (Zorec.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
91. zvezek: Izum. (Jenko-Hassl.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
92. zvezek: Pravica do življenja (Bevk.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—
94. zvezek: Južna zvezda (Jules Verne.) . . .	12,—	21,—	16,—	28,—

NARAVOSLOVJE - POLJEDELSTVO - ŽIVINOREJA

Černe Fr.: Živinoreja. S slikami	63,—	75,—	84,—	100,—
Dular Fr.: Domači živinozdravnik. S slikami	27,—	33,—	36,—	44,—
Erjavec Fr.: Domače in tuje živali v podobah. 2. zvezek Ptice (1. zvezek je pošel)	9,—	18,—	12,—	24,—

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
Humek: Boj sadnim škodljivcem! S slikami	9,—	18,—	12,—	24,—
Lakmayer Fr.: Umni čebelar. S slikami	12,—	21,—	16,—	28,—
Poljanec dr. L.: Prirodopis živalstva	—,—	60,—	—,—	60,—
Povše Franc: Umni kmetovalec. S slikami. 2. in 3. zvezek (1. zvezek je pošel), vsak zase	9,—	—,—	12,—	—,—
Razinger: Kokošjereja. S podobami	3,—	9,—	4,—	12,—
Rohrman-Dular: Gospodarski nauki. S slikami	12,—	21,—	16,—	28,—
Simonič ing. P.: Splošno poljedelstvo. S slikami	63,—	75,—	84,—	100,—
Šturm ing. R.: Krompir	15,—	24,—	20,—	32,—
Sušteršič ing. Mirko: Naš lov	39,—	51,—	52,—	68,—
— Naš gozd	21,—	30,—	28,—	40,—
Turk H.: O zdravju in boleznih domačih živali	15,—	24,—	20,—	32,—
Turk J.: Travnništvo. S slikami. 1. zvezek	6,—	12,—	8,—	16,—
2. zvezek	9,—	15,—	12,—	20,—
1. in 2. zvezek vkup vezano v platno	—,—	25,50	—,—	34,—
— Pašništvo	15,—	24,—	20,—	32,—
Slovenski gospodarski list 1935	18,—	24,—	24,—	32,—

ZGODOVINA

Andrejka: Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini l. 1878	—,—	42,—	—,—	56,—
Gruden dr. Josip: Zgodovina slovenskega naroda. S slikami, 2. in 4. zvezek, vsak zase	12,—	—,—	16,—	—,—
5. zvezek	18,—	—,—	24,—	—,—
3. in 6. zvezek, vsak po	21,—	—,—	28,—	—,—
1.—6. zvezek, skupaj v platno vezano	—,—	132,—	—,—	176,—
Mal dr. J.: Zgodovina slovenskega naroda. S slikami. (Nadaljevanje dr. Grudnove Zgodovine slovenskega naroda). 7. in 8. zvezek, vsak	15,—	21,—	20,—	28,—
9., 10., 13. in 14. zvezek, vsak	9,—	—,—	12,—	—,—
11., 12., 15. in 16. zvezek, vsak	12,—	—,—	16,—	—,—
7.—16. zvezek, skupaj v platno vezano	—,—	150,—	—,—	200,—
Kranjec S.: Zgodovina Srbov	12,—	21,—	16,—	28,—
— Dodatek h knjigi Zgodovine Srbov	3,—	—,—	4,—	—,—
Križanič dr. I.: Zgodovina svete kat. Cerkve. I. in III. del II. del je pošel.	9,—	—,—	12,—	—,—
Krošl A.: Zgodovina trgovine	—,—	44,—	—,—	44,—
Mravljak Josip: Kmetški stan do jožefinskih reform	6,—	—,—	8,—	—,—
Orožen Janko: Vodnik po Celju in okolici	12,—	—,—	12,—	—,—
Petelin-Krošl: Pregled občne zgodovine I. (stari vek)	9,—	—,—	12,—	—,—
— Pregled občne zgodovine II. (srednji vek)	15,—	—,—	20,—	—,—
— Pregled občne zgodovine III. (novi vek do 1792)	9,—	—,—	12,—	—,—
— IV. del (nadaljevanje in konec)	21,—	—,—	28,—	—,—
Vsi štirje deli skupaj vezani v eno knjigo	54,—	66,—	72,—	88,—
Staré J.: Občna zgodovina, 14. in 15. zvezek (vsi drugi so pošli), vsak zase	6,—	—,—	8,—	—,—
Šedivý J.: Oris zgodovine Jugoslovanov	30,—	42,—	40,—	56,—
Pogačnik dr. J.: Iz zgodovine Mohorjeve družbe	3,—	—,—	4,—	—,—
Škafar Ivan: Družba sv. Mohorja in Slovenska krajina	3,—	—,—	4,—	—,—
Singer št.: Kultur- und Kirchengeschichte des Jauntales	85,—	—,—	85,—	—,—
Mohorjeva občna zgodovina. II. zv.: Sovrè: Stari Grki v polusnje	174,—	192,—	232,—	256,—
v usnje	—,—	219,—	—,—	292,—
v usnje	—,—	249,—	—,—	332,—

ZDRAVSTVO

	Cene za ude		Cene za neude	
	broš.	vez.	broš.	vez.
Dr. A. Breclj: Knjiga o zdravju	30,—	39,—	40,—	52,—
— Ob viru življenja	66,—	78,—	88,—	104,—
Dr. Debevec France: Jetika	18,—	27,—	24,—	36,—
Dr. B. Dražič: Otrok v predšolski dobi	33,—	42,—	44,—	56,—
Podgorc V.: Kneipp, Domači zdravnik	27,—	36,—	36,—	48,—
Dr. Logar in dr. Slivnik: Naši zobje	21,—	30,—	28,—	40,—
Dr. M. Šimec: Zdravstveni nasveti za družino in dom	—,—	24,—	—,—	32,—
Dr. H. Vedenik: Kako si ohranimo ljubo zdravje. 1. in 2. zvezek (3. zvezek je pošel) vsak po	3,—	—,—	4,—	—,—

MLADINSKE KNJIGE

Bertelli: Jurček Kozamurček	12,—	18,—	16,—	24,—
Bridges: Jetnik v gorah meseca	15,—	24,—	20,—	32,—
Brinar: Kosmatin	15,—	24,—	20,—	32,—
Brinar Josip: Lisica Zvitorepka	6,—	12,—	8,—	16,—
Dickens-Zupančič: Oliver Twist	72,—	90,—	96,—	120,—
Eastman: Ohijesa	21,—	30,—	28,—	40,—
Grčar Jakob: Ruske pravljice	27,—	36,—	36,—	48,—
Habberton-Vdovič: Helenina otroka	18,—	27,—	24,—	36,—
Hey-Funtek: Sto basni za otroke	18,—	27,—	24,—	36,—
Kunčič Mirko: Mlada njiva (Pesmi)	—,—	27,—	—,—	36,—
Levstik: Martin Krpan (2. izdaja)	4,50	10,50	6,—	14,—
— Hlačkova sestra	18,—	27,—	24,—	36,—
London-Holeček: Klic divjine	12,—	18,—	16,—	24,—
Lovrenčič: Pastir z belo ptico	12,—	21,—	16,—	28,—
Magajna B.: Čudovita pravljica o Vidu in labodu Belem ptiču	12,—	18,—	16,—	24,—
Meško Ks.: Mladim srcem, 1. in 2. zv. (2. natis) vsak zase	15,—	21,—	20,—	28,—
— Mladim srcem, 4. zvezek	9,—	15,—	12,—	20,—
Milčinski: Ptički brez gnezda	39,—	51,—	52,—	68,—
Möderndorfer: Koroške narodne pripovedke, I. del	9,—	15,—	12,—	20,—
Möderndorfer: Koroške uganke in popevke	9,—	15,—	12,—	20,—
Parapat: Robinzon	9,—	15,—	12,—	20,—
Riha-Bradač: Palček	12,—	18,—	16,—	24,—
Rožencvet: Pravljice	12,—	21,—	16,—	28,—
— Pravljice za lahkomiselne ljudi	21,—	30,—	28,—	40,—
Salten-Lavrič: Bambek	21,—	30,—	28,—	40,—
Sever Sonja: Čevljarček Palček in druge pravljice	39,—	48,—	52,—	64,—
Skolaster: V oblasti čarodejev	27,—	39,—	36,—	52,—
Scoville: V samotah pražozda	18,—	27,—	24,—	36,—
— Za Inkovim smaragdnom	18,—	27,—	24,—	36,—
Vadnjal: Otoški postržek	9,—	18,—	12,—	24,—
Velikonja Narte: Naš pes	18,—	27,—	24,—	36,—
Verne: Carski sel, I. in II. del, vsak zase	6,—	12,—	8,—	16,—
I. in II. del, skupaj vezana	—,—	21,—	—,—	28,—
Weiser-Pucelj: Vatomika	6,—	12,—	8,—	16,—
Trdi orehi in veselji smehi	15,—	24,—	20,—	32,—

Otroci Vam bodo za knjižna darila vedno hvaležni.

